

ФИЛИП ХОСЕ ФАРМЪР ВЪРНЕТЕ СЕ В ТЕЛАТА СИ!

Част 1 от „Речен свят“

Превод от английски: Тодор Стоянов, 1994

chitanka.info

1

Жена му така го беше притискала в прегръдките си, като че ли можеше да прогони смъртта от него.

— Господи, умирам! — беше изплакал той.

Вратата на стаята се беше отворила и той бе зърнал една гигантска и черна едногърба камила отвън и бе чул дрънченето на звънчетата от сбруята ѝ когато горещият дъх на пустинния вятър ги бе облъхнал. И тогава в рамката на вратата се бе показало грамадно черно лице увенчано с голям черен тюрбан. Черният евнух бе прекрачил прага с неуловимата подвижност на облак, с гигантски ятаган в ръка. Най-сетне бе пристигнала смъртта, Разрушителят на наслажденията и Разединителят на човешкия род.

Пълен мрак. Пустота. Той дори не осъзнаваше, че сърцето му беше спряло завинаги. Пустота.

И тогава очите му се отвориха. Сърцето му биеше силно. Той беше силен, много силен! Нямаше ги вече болката от подаграта в коленете му, агонията на черния му дроб, мъчението на сърцето му.

Покоят беше толкова дълбок, че той дори усещаше потока на кръвта в главата му. Беше сам в един безмълвен свят.

Всепроникваща и ярка светлина пронизваше всичко около него. Зрението му се беше върнало, но въпреки това не разбираше какво го заобикаля. Какви бяха тия неща над, встрани, под него? Къде беше той?

Опита се да изправи и да седне, но усети притъпено паника. Нямаше на какво да седне, защото висеше в пустотата. Опитът му да седне го тласна напред и нагоре, много забавено, сякаш се намираще във вана пълна със захарен сироп. На един фут разстояние от връхчетата на пръстите си съзря прът от блестящ червен метал. Прътът идваше отгоре, от безкрайността и отиваше надолу, към безкрайността. Той се опита да го сграбчи, защото това беше най-близкият твърд обект до него, но някаква невидима преграда се изпречи между него и ръката

му. Сякаш силовите линии на невидимо поле го отблъскваха и не му позволяваха да го докосне.

Той бавно се преобърна през глава. И тогава невидимата преграда спря връхчетата на пръстите му на шест инча от пръта. Той напрегна тялото си и се придвижи на един инч по-близо. В същото време тялото му се завъртя по надлъжната си ос. Той пое шумно въздух с висок режещ звук. Макар и да знаеше, че около него няма опора, не можа да сдържи импулса си да разпери панически ръце в опита си да сграбчи нещо, каквото и да е.

Сега с лице „надолу“ ли беше, или „нагоре“? Но каквато и да беше посоката, тя беше противоположна на тази, в която беше гледал при пробуждането си. Не че имаше някакво значение. И „под“ и „над“ него гледката беше една и съща. Висеше в пространството, поддържан от невидим, но осезаем пашкул. Шест фута „под“ него се намираще тялото на жена с много бледа кожа. Беше напълно гола без никакъв косъм по тялото си. Изглеждаше заспала. Очите ѝ бяха затворени, а гърдите ѝ се издигаха и спускаха леко. Краката ѝ бяха един до друг, изпънати, ръцете ѝ притиснати до тялото. Въртеше се бавно като пиле на грил.

Тялото на жената се въртеше от същата сила, която въртеше и него. Той бавно отплува от нея, видя други голи и обезкосмени тела, жени, мъже, и деца, които се въртяха безшумно в редове срещу него. Над него бавно се превърташе в пространството голото и безкосмено тяло на един негър.

Приведе глава, за да види и собственото си тяло. Той също беше гол и обезкосмен. Кожата му беше гладка, а мускулите на корема изпъкваха релефно, а бедрата му се бяха превърнали в такива на лекоатлет. Изчезнали бяха мъртвешки бледо-сините изпъкнали като върви вени. Нямаше го съсухреното и сбръчкано тяло на шейсет и деветгодишен старец предало богу дух само преди миг. В спомен се бяха превърнали и стотиците белези по тялото му.

Изведнъж проумя, че сред заобикалящите го тела липсваха такива на стари и престарели хора. Всички изглеждаха приблизително на двайсет и пет години, въпреки че беше трудно да се определи възрастта с точност, тъй като голите глави и безкосмените пубиси ги правеха да изглеждат едновременно и по-възрастни и по-млади.

Беше се хвалил, че не познава страха. А сега ужасът изтръгна от гърлото му режещо стенание. Страхът го сграбчи и се опита да изсмуче от новото тяло дарения му живот.

В първия момент се бе почувствувал като зашеметен. Не можеше да повярва, че беше жив. Разположението му в пространството и заобикалящите го тела внезапно го бяха лишили от чувство. Виждаше и усещаше през дебел полупрозрачен прозорец. След няколко секунди нещо изщрака вътре в него. Той почти го долови със слуха си, сякаш нейде бе хлопнал прозорец.

Светът около него прие форма, която той можеше да схване, макар и да не я разбираше. Навсякъде около него, докдето му стигаше погледът, плаваха тела. Бяха подредени във вертикални и хоризонтални редове. Преплитащите се нагоре и надолу редици бяха разделени от червени пръти, с дебелината на дръжки за метла, по един на дванайсет инча от краката и главата на спящите. Всяко тяло беше отдалечено от всяко друго съседно на шест фута.

Прътите идваха от бездна и изчезваха в друга, или може би същата бездна. Сивотата, в която изчезваха телата и прътите, нагоре и надолу, надясно и наляво, не беше нито небе, нито земя.

От едната му страна се намираше тъмнокож мъж с тоскански черти. А от другата му страна индийка от Азия, а зад нея едър мъж с нордически изглед. Едва след третото си завъртане успя да разбере какво не беше наред с мъжа. Дясната му ръка от лакътя надолу беше червена. Сякаш беше току-що одрана.

Няколко секунди по-късно и през няколко реда зърна тяло на зрял мъж без кожа по тялото си, чийто череп беше лишен от мускулната си обвивка.

Имаше и други тела, не съвсем довършени. А някъде вече в далечината мярна скелет с топка от вътрешни органи в коремната му кухина.

Не спираше да се върти и да наблюдава, докато накрая сърцето му заблъска лудо гърдите му. Бе проумял, че се намира в камера с колосални размери и че металните пръти излъчваха някакво поле, което по някакъв начин поддържаше и въртеше милиони — а може би и милиарди — човешки тела.

Кое беше това място?

Определено не беше град Триест в Австро-Унгарската империя през 1890 година.

Не приличаше нито на рая, нито на ада, за които някога беше чел или слушал, а беше считал, че познава всяка теория за задгробния живот.

Беше умрял. Сега беше жив. Цял живот се беше надсмивал на идеята за задгробния живот. А сега се бе оказало, че се е заблуждавал. Но нямаше никой до него, който да произнесе: „Нали ти казах, проклет Тома Неверни!“.

И само той беше буден сред милионите човешки същества.

При едно от пълните му завъртания с период от десет секунди зърна нещо което го остави без дъх от изумление. През пет реда от него имаше тяло, което поне на пръв поглед, изглеждаше човешко. Но нито един представител на рода Хомо Сапиенс не беше с три пръста и палец на всяка ръка и четири пръста на крак по рождение. Нито пък с нос и тънки черни кожени устни като на куче. Нито пък със скротум с множество дребни възли. Или пък с уши с такива странни извивки.

Ужасът му се стопи нейде. Сърцето му забави бясното си темпо, макар и да не възстанови предишния си ритъм. Разумът му се проясни. Трябваше да се измъкне от тая ситуация, в която се чувствуваше безпомощен като прасе на шиш. Трябваше да се добере до някого, който можеше да му обясни какво прави тук, как се беше озовал в това положение, и накрая, защо беше тук.

Решението означаваше действие.

Той присви крака и ритна с тях, като откри, че действието, по-скоро противодействието, го бе тласнало половин инч напред към пръта. Отново ритна, преодолявайки съпротивата на невидимата преграда, за да установи след миг, че се връща бавно към първоначалното си местоположение. Нечия невидима ръка нежно, но властно, намести крайниците му в предишните невидими окови.

Той заблъска лудо с ръце и крака, стремейки се да се добере до пръта. Колкото повече го приближаваше, толкова по-силна ставаше съпротивата на невидимата паяжина. Но той не се предаваше. Стореше ли го, и щеше да се озове на предишното си място, безсилен да продължи отново борбата. Не беше в характера му да се предава, докато имаше макар и частица останала сила.

Дишаше дрезгаво, тялото му се бе покрило с пот, ръцете и краката му работеха сякаш в гъсто желе, и напредъкът му беше едва забележим. И изведнъж, в един безкраен миг, пръстите му докоснаха пръта. Беше топъл и твърд.

И изведнъж получи пространствена ориентация. Падаше.

Докосването бе разкъсало заклинанието. Въздушните потоци около него се разслоиха безшумно и го пропуснаха между себе си.

Беше вече достатъчно близо до пръта и успя да се хване за него с една ръка. Внезапното спиране на полета му надолу блъсна бедрото му в пръта с остра болка. Кожата на дланта му пламна при триенето в пръта и тогава той го сграбчи и с другата ръка; плъзгането му надолу спря.

От другата страна на пръта, пред него, телата започнаха да падат. Политаха надолу със земното ускорение, като всички запазваха взаимното си разположение и първоначалната дистанция помежду си. Дори продължаваха да се въртят около осите си със същата скорост.

И в този момент усети върху потния си гол гръб порива на въздуха, който го накара да сграбчи с всичка сила пръта. Спящите зад него, които заемаха вертикалния ред тела, откъдето току-що се бе измъкнал, също започнаха да падат. Телата прелитаха покрай него, въртейки се бавно, едно подир друго, поглъщани сякаш от челюстите на невидим капан. Главите им преминаваха на няколко инча от него. Имаше късмет, че не го удряха, защото щяха да го повлекат след себе си в бездната.

Телата падаха покрай него във величествена процесия. Тяло подир тяло се стрелваха надолу от двете страни на пръта, докато през това време другите редици от милиони тела продължаваха непробудния си сън.

Известно време само се взираше безмълвно. После започна да ги брои; той беше фанатик на темата броене. Но след като стигна до 3 001 се предаде. Продължи няма да се взира в гъмжащото изобилие от човешка плът. Докъде стигаше този безкраен поток от човешки тела? И къде щяха да се спрат там, долу? Без да иска бе предизвикал този водопад от човешка плът, когато докосването му до пръта бе разрушило равновесието, поддържано от невидимото силово поле.

Не можеше да се изкачи нагоре по пръта, но беше в състояние да се плъзга надолу по него. Той разхлаби хватката на дланите си и се

заплъзга надолу. После вдигна поглед нагоре и в миг забрави прелитащите покрай него хиляди тела. Някъде над главата му силно жужене започна да заглушава свистенето на профучаващите покрай му главата човешки тела.

Тесен и продълговат съд, подобен на кану и оформен от някакво блестяща зелена материя, се спускаше плавно между колоната от падащи човешки същества и съседната колона от продължаващите да се въртят. Той отбеляза, че въздушното кану беше без всякакви видими средства за опора. Също като вълшебното килимче от Приказките от хиляда и една нощ.

Нечие лице надзърна над ръба на летящия съд. Въздушното кану спря и жужащият шум изчезна. Още едно лице последва първото. И двете бяха с тъмна, гъста и права коса. След миг лицата се скриха обратно, жуженето се възобнови, и кануто се запуска към него. На пет фута над него съдът спря. Върху зеления нос на лодката имаше изрисуван самотен дребен символ: бяла спирала разгъваща се надясно. Единият от екипажа заговори на език с много гласни и отчетливо и често повтарящи се гърлени преградни съгласни. Наподобяваше полинезийско наречие.

Изведнъж невидимият пашкул се появи и го стегна в нежната си прегръдка. Падащите тела постепенно загубиха скорост и след малко спряха. Човекът на пръта усети сковаващата сила да затяга хватката си около него и да го повдига. Отчаяно се беше вкопчил в пръта, но невидимото нещо издърпа краката му нагоре и после ги отдели от пръта, след което същото сполетя и цялото му тяло. Само след няколко секунди лицето му гледаше надолу. Ръцете му също така бяха обезсилени; почувствува се така, сякаш му бяха отнели жаждата за живот и волята за борба. Тялото му се повлече нагоре, въртейки се около оста си. Мина покрай кануто и се издигна над него. Двамата в лодката бяха голи, тъмнокожи като йеменски араби и красиви. Чертите им бяха нордически, като му напомняха за някои хора от Исландия, които бе познавал.

Единият от тях вдигна ръка в която държеше метален обект с формата и големината на молив. Сякаш се прицелваше с него в тялото му и всеки момент щеше да стреля.

Мъжът във въздуха изрева от гняв, ярост и безсилие и заразмахва бясно ръце да се добере до двамата в лодката.

— Ще ви убия! — изкрещя той. — Ще ви убия! Ще ви убия!
Мъглата на забравата се спусна отново над него.

2

Господ стоеше изправен над него, докато той се гърчеше върху тревата до водата и плачущите върби. Лежеше със широко отворени очи, безпомощен като току-що новородено бебе. Господ го мушкаше в ребрата с върха на стоманения си бастун. Беше висок мъж на средна възраст. Брадата му беше дълга и черна, раздвоена накрая, и носеше най-хубавия си празничен кат дрехи на английски джентълмен от петдесет и третата година от царуването на кралица Виктория.

— Закъснял си — изрече Господ. — Изтече ти срока по изплащането на дълга, трябва да знаеш.

— Какъв дълг? — запита Ричард Франсис Бъртън, прокарвайки пръсти по ребрата си, за да се увери, че все още са на местата си.

— Дължиш за плътта — отвърна Господ, като отново го ръгна в ребрата с върха на бастуна си. — Да не споменаваме и духа. Длъжник си за плътта и духа, които са едно.

Бъртън положи огромно усилие да се изправи на крака. Никой, дори и самият Господ, не можеше да ръчка безнаказано Ричард Бъртън в ребрата и да се измъкне без да си плати.

Господ игнорира жалките му напъни, измъкна голям златен часовник от джобчето на жилетката си, щракна тежкия златен капак, вгледа се в стрелките му и изрече:

— Безнадеждно си просрочил.

И Господ протегна другата си ръка с обърната нагоре длан.

— Плащайте, сър. В противен случай ще бъда принуден да ви лиша от правоползуване.

— Правоползуване на какво?

Падна мрак. Господ започна бавно да се размива в здрача. Едва тогава Бъртън забеляза, че Господ много приличаше на него. Имаше същата права черна коса, същото арабско лице с тъмни и пронизващи очи, високи скули, тежки устни, и издадената силно напред, с дълбока ямичка в средата, челюст.

Бузите Му притежаваха същите дълги и дълбоки белези, свидетели на сомалийския дротик пронизал челюстта му в битката при Берберия. Ръцете и краката Му бяха къси контрастиращи със широките Му плещи и масивния Му гръден кош. И той имаше същите дълги и гъсти мустаци и дългата раздвоена брада която му бе спечелила прозвището „Бащата на мустаците“ сред бедуините.

— Ти ми приличаш на Дявола — каза Бъртън, но Господ вече се беше превърнал просто в още една сянка в мрака.

3

Бъртън не се беше разбудил напълно, макар и да съзнаваше че миг преди това беше сънувал нещо. Мракът отстъпваше мястото си на светлината.

Очите му се отвориха. А не знаеше къде се намира.

Над него се синееше небето. Нежен вятър полъхваше голото му тяло. Усещаше тревата с голата си глава, с гърба си, с краката си и с дланите си. Обърна надясно глава и пред очите му се разкри равнина, покрита с трева — много къса, много зелена и много гъста. Равнината се издигаше плавно в продължение на една миля. Верига от хълмове бележеше края ѝ, отначало ниски и плоски, и после все по-стръмни и остри, разкривени, докато накрая се превръщаха в планина. Хълмовете изглежда се простираха поне на две мили и половина. Всички бяха покрити с дървета, някои от които блестяха в алено, синьо, яркозелено, пламтящо жълто, и тъмно розово. Планините зад веригата от хълмове внезапно набираха височина, отвесни и невероятни високи. Бяха черни и синкавозелени, имаха вид на безжизнени вулканични скали с огромни петна от лишей, покрили най-малко четвърт от повърхността им.

Между него и хълмовете лежаха множество човешки тела. Най-близкото до него, само на няколко фута, беше това на жената оказала се под него в онзи вертикален ред.

Поиска да се изправи, но беше много слаб, и крайниците му бяха като изтръпнали. Събра сили колкото да обърне главата си наляво. Върху равнината от другата му страна, която плавно се спущаше към някаква река на не повече от сто ярда, лежаха още много тела. Реката беше широка повече от миля, като от другата ѝ страна се простираше друга равнина, вероятно широка също около миля, плавно преминаваща в друга редица от хълмове, покрити с дървета, след които се извисяваха същите отвесни черни и синкавозелени планини. Това трябва да е изток, помисли си той. Слънцето току-що се беше показало над хребета на планинската верига.

Само до брега на реката се издигаше някаква странна формация. Беше от сив гранит на червеникави петна и наподобяваше гъба по очертанията си. Широката му основа едва ли надхвърляше пет фута на височина, докато покривът на гъбата беше с диаметър от петдесет фута.

Той събра още малко сили, които му позволиха да се подпре на лакът.

По протежение на речния бряг се низеха множество гъбовидни гранитни формации.

Цялата равнина, докдето му стигаше погледа, беше покрита с голи и плешиви човешки тела, на шест фута едно от друго. По-голямата част от тях лежаха на гръб и гледаха към небето, докато друга част започваха да се размърдват, да се оглеждат наоколо, а някои от тях дори се надигаха и сядаха на тревата.

Той също седна и обхвана главата си и лицето с ръце. Дланите му навсякъде докосваха гладка кожа.

Тялото му не беше вече онова изнемощяло, сбръчкано и обезформено, с провиснала посивяла и набръчкана кожа на шейсет и девет годишен мъж, с което беше лежал на смъртния си одър. Вместо него очите му разкриваха гъвкаво и младо тяло, с мощни мускули, такова, когато беше на двайсет и пет години. Същото тяло, с което се беше пробудил там, сред ония пръти в съня си. Сън? Беше прекалено живо, за да бъде сън. Не беше сън.

Китката му беше обвита с тънка лента от прозрачна материя. Беше свързана със шестинчова ивица от същата материя, другият край на която беше прикрепен към метална арка, която всъщност представляваше дръжката на сив метален цилиндър със затворен капак. Той лениво повдигна цилиндъра, без да има някаква ясна представа защо го прави. Тежеше по-малко от паунд, следователно не можеше да бъде от желязо, дори и да беше кух. Диаметърът му беше фут и половина, а височината надхвърляше два и половина.

Всеки един от голите човеци имаше край себе си подобен обект закрепен към китката му.

Той се изправи несигурно на крака. Сърцето му бе започнало да набира скорост и усещанията му почваха да се възвръщат.

Други също стъпваха на краката си. На мнозина лицата им бяха безизразни или пък съдържаха застинало удивление. Някои имаха

ужасен вид; гърдите им се издигаха бурно; въздухът със съскане излизаше и влизаше в дробовете им. Някои пък трепереха, сякаш ги брулеха ледените езици на смразяващ вятър, макар че въздухът беше изненадващо топъл.

Но най-странното нещо беше застрашителната и злокобна тишина, която беше почти абсолютна. Никой не проронваше и дума; чуваше се само съскането от вдишванията и издишванията на най-близките около него, слабото изшляпване, когато един мъж се плесна по крака; някъде подсвирна жена.

Устите им бяха виснали, сякаш всеки момент щяха да проговорят.

Раздвижиха се, загледаха се в лицата си едни други, понякога протягаха ръка за да докоснат другия. Тъпчеха нерешително на място с голите си и боси крака, сякаш се чудеха кой път да хванат, вираха се към хълмовете, към дърветата покрити с едри и пъстри съцветия, планините с лишеите, шумящата и искряща река, гъбовидните гранитни структури, лентите и сивите метални контейнери.

Някои опипваха голите си черепи и лица.

Всеки един от тях беше зает с несъзнателни движения, обгърнат в тишина.

Внезапно някъде простена жена. Падна на колене, отметна главата и раменете си назад, и започна да вие. В същия момент ѝ отговори друг вой някъде от далечния бряг на реката.

Сякаш тези два гласа бяха уречен сигнал, които отприщиха истински пандемониум.

Жени, мъже и деца запищяха или засмърчаха или раздираха лицата си с нокти или се биеха по гърдите си или падаха на колене и повдигаха в молитва към небето ръце или се хвърляха на земята и се опитваха да заровят в тревата лицата си като щрауса с надеждата че няма да ги видят, или се търкаляха напред-назад, лаейки като кучета или виейки с вълчи вой.

Бъртън застина като омагьосан сред всеобщата истерия. Прииска му се да падне на колене и да се моли за спасението си. Искаше милост. Не искаше да съзре издигащото се над планините ослепително лице на Господ, лице, чийто блясък затъмняваше слънчевия. Не беше толкова смел и безгрешен, за какъвто се беше считал. Присъдата щеше

да бъда толкова ужасяваща, и толкова категорична, че го обземаше ужас само при мисълта за нея.

Някога той бе имал видение как се изправя пред Господ след като умре. Беше нищожен и гол наред голяма равнина, също като тази, но тогава беше съвсем сам. И тогава Господ, грамаден като планина, бе закрачил към него. А той, Бъртън, не се беше уплашил и не му отстъпи път.

Господ го нямаше тук, но той въпреки това побягна. Бягаше през равнината, като отблъскваше мъжете и жените, които се изпречваха на пътя му, други пък заобикаляше, трети, привели чело в тревата, прескачаше. Тичаше и виеше: „Не! Не! Не!“. Ръцете му се мятаха като бесни, прогонвайки злите сили. Привързаният към китката му цилиндър се подмяташе във всички посоки.

Когато се задъха до такава степен, при която гърдите му отказаха да вият, а краката и ръцете му се бяха налели с олово, и сърцето го заблъска в гърдите така, сякаш искаше да изскочи, той се просна под първото от дърветата.

След малко си пое дъх, седна на тревата и се загледа към равнината. Гигантската тълпа беше заменила писъците и воя с милионогласно дърдорене. Всеки говореше на всеки, макар че никой не личеше да слуша другия. Бъртън не можеше да различи и една отделна дума. Някои мъже и жени се прегръщаха и се целуваха, сякаш се бяха познавали в предишния си живот и сега се държаха едни други за ръце, за да се уверят взаимно че са те, а не някои други.

В тълпата се забелязваха и множество деца. Никое от тях обаче не беше под пет години. И техните глави бяха голи. Половината плачеха, сякаш приковани на едно място. Други, които също плачеха, тичаха напред-назад сред възрастните и вдигаха поглед към лицата над тях, като очевидно търсеха родителите си.

Дишането му се успокои. Той се изправи и се огледа около себе си. Стоеше под смолист бор (понякога погрешно наричан норвежки) висок около двеста фута. В съседство имаше друго дърво каквото никога не беше срещал. Съмняваше се дали въобще расте на Земята. (Той беше сигурен, че не е на Земята, макар че не можеше да приведе никакви рационални доводи в момента.) Притежаваше дебел, напукан черен ствол и множество дебели разклонения с триъгълни листа дълги шест фута, зелени с червени пръски по тях. Извисяваше се най-малко

на триста фута. Имаше още множество разновидности които напомняха на бял и черен дъб, ели, западен тис, и широкохвойна изкривена ела.

Тук-там бяха пръснати групички високи бамбукоподобни растения, а по цялото останало свободно пространство, където нямаше дървета или бамбук, растеше трева висока до кръста. Никъде не се виждаха животни. Или пък птици и насекоми.

Огледа се за някаква пръчка или тояга. Нямаше и най-малка представа какво се готвеше на хората, но ако възкресените бяха оставени без контрол или надзор, много скоро всичко щеше да се върне в нормалното си русло. Един път да преминеше шокът, и хората щяха да помислят и за себе си, а това означаваше, че една част от тях щеше да почне притиска другата.

Не успя да намери нищо подобно на оръжие. И тогава изведнъж му хрумна, че металният цилиндър би могъл да се използва за такова. Той го удари в едно дърво. Макар че беше изключително лек, металът беше много твърд.

Повдигна капака, който беше закрепен шарнирно в единия край. Кухината съдържаше шест метални пръстена, разположени в две тройки една срещу друга, поместени така, че всеки един от тях държеше дълбока чаша или блюдо или правоъгълен контейнер от същия сив метал. Всичките контейнери бяха празни. Той затвори капака. Нямаше съмнение, много скоро щеше да разбере какво е предназначението на цилиндъра.

Каквото и да се беше случило, възкресението не беше създало тела от крехка и мътна ектоплазма. Тялото му беше от плът и кръв.

Въпреки че все още се чувствуваше малко не на себе си, сякаш бе държан дълго време в пълна изолация от света, той започна да се оправя от шока.

Изпитваше жажда. Налагаше се да слезе до реката и да пие от нея с надеждата че водата не е отровна. При тая мисъл той се усмихна саркастично и потърка горната си устна. Пръстът му обаче остана разочарован. Смешно, отбеляза си той, и едва тогава осъзна, че гъстите му мустаци ги нямаше. Аха, да, беше си помислил, дали водата от реката няма да е отровна. Каква абсурдна мисъл! На кого ли би му хрумнала налудничавата мисъл да възкреси някого само за да го отрови впоследствие? Но въпреки това се колеба дълго преди да

тръгне към брега. Ненавистна му беше самата мисъл отново да се промъква между люшкащата се и бърбореща безспир тълпа, изпаднала в истерия, за да се добере до водата. Тук му беше спокойно, далеч от тълпата, освободил се като по чудо от паниката и ужаса, които заливаха хората като море. Ако само се опиташе да се промъкне обратно, вълната от разлюляни емоции щеше да го погълне отново.

В този момент зърна как една фигура се отдели от голото множество и се насочи към него. Видя, че това не беше човешко същество.

И едва тогава Бъртън проумя, че Съдният Ден не беше онзи, който всяка религия проповядва. Той никога не бе вярвал в Бога рисуван от християнската, мюсюлманската, хиндуистката или която и да е религия. Всъщност той не беше сигурен дали изобщо някога беше вярвал в съществуването на някакъв Създател. Беше имал вяра само на Ричард Франсис Бъртън и неколцина приятели. И беше вярвал, че когато умре, умира и светът с него.

4

След като възкръсна в крайречната долина, той изведнъж се оказа безпомощен спрямо съмненията, съществуващи в душата на всеки човек подложен от най-ранна възраст на религиозно възпитание и на въздействието на обществото от възрастни хора, което не пропускаше и най-малката възможност да налага своите убеждения.

Но сега, като следеше с поглед приближаващото се чуждо същество, той беше уверен, че събитието имаше друго обяснение, различно от свръхестественото. Фактът, че той се беше озовал в тая обстановка, имаше за своя причина чисто физическа, научна обосновка; не беше необходимо да се обръща за помощ към юдео-християнско-мюсюлманските митове.

Създанието, то, той — без съмнение беше от мъжки пол — надвишаваше шест фута и осем инча. Тялото му, покрито с розова кожа, беше много мършаво; ръцете му бяха с по три пръста и срещуположен палец, а краката с по четири много дълги и тънки пръсти. Под зърната на мъжките му гърди имаше две тъмночервени петна. Лицето му беше получовешко. Гъстите и черни вежди се спускаха чак до изпъкналите скули и се разперваха, покривайки ги с кафеникав мъх. Крилата на ноздрите му бяха украсени с ресни от тънка мембрана, дълги около милиметър и половина. Дебелото сухожилно седло на върха на носа му беше дълбоко вдлъбнато. Устните му бяха тънки, кожести и черни. Ушите му не притежаваха мека част, а извивките определено не бяха човешки. Скротумът сякаш съдържаше множество ситни тестиси.

Беше видял това създание да се рее в редовете на онова кошмарно пространство.

Създанието спря на няколко крачки пред него и се усмихна, оголвайки едни съвсем нелоши човешки зъби.

— Надявам се, че говорите английски. Но мога да говоря и на руски, китайски — мандаринско наречие, или хинди — изрече пришелецът.

Бъртън изпита лек шок, сякаш му бе проговорило куче или маймуна.

— Вие говорите американски английски от Средния запад — отвърна той. — И много добре при това. Макар че е прекалено литературен.

— Благодаря ви — изрече пришелецът. — Последвах ви, защото вие изглежда бяхте единственият човек, запазил разсъдъка си поне до степен да разбере, че трябва да се измъкне от онзи хаос. Вероятно вие вече имате някаква теория за ... как му казвате на това? ... възкресение?

— Толкова, колкото и вие — каза Бъртън. — Всъщност, аз нямам никаква теория за вашето присъствие тук, преди или след възкресението.

Дебелите вежди на пришелецът се повдигнаха, мимика, която трябваше да каже на Бъртън, че съществуването срещу него е удивено или озадачено.

— Нямате? Странно. Бих могъл да се закълна, че няма и един човек от шестте милиарда, обитаващи Земята същества, който да не е чувал за мен или не ме е виждал по телевизията.

— Телевизията?

Веждите на пришелеца отново се повдигнаха.

— Не знаете какво е това телевизия...

Гласът му се провлече, и след миг той отново се усмихна.

— Но разбира се, колко съм глупав! Вие трябва да сте починали преди моето идване на Земята!

— А кога е било то?

Веждите на пришелеца се извиха (еквивалент на набърчването при човека, както щеше да разбере по-нататък Бъртън), и той бавно произнесе:

— Нека да пресметнем. Доколкото знам, според вашата хронология това трябва да беше в 2002 година след новата ера. Кога починахте вие?

— Трябва да беше 1890 година — каза Бъртън.

Пришелецът пред него отново му бе отнел чувството за реалност. Той прекара езика из устата си; кътниците, които беше загубил при сблъсъка на бузата му със сомалийския дротик, отново си бяха на мястото. Но той продължаваше да си е обрязан, а също и мъжете по

брега на реката, въпреки че по-голямата част от тях крещяха или плачеха на австрийско-немски, италиански или словенски. Макар че по онова време повечето мъже от Триест и околностите му не бяха обрязани.

— Поне не си спомням нищо след датата 20 октомври 1890 година — добави Бъртън.

— Ааб! — изрече пришелецът. — И така, аз напуснах родната си планета приблизително 200 години преди датата на вашата смърт. Моята планета? Тя обикаля около звездата която вие тук на Земята ѝ казвате Тау от съзвездието Кит. Ние се бяхме поставили в състояние на хибернация и когато корабът ни наближи вашето Слънце, автоматите ни размразиха и ... но вие не разбирате за какво говоря, нали?

— Не съвсем. Събитията се развиват много главоломно. Предпочитам да чуя подробностите по-късно. Как се казвате?

— Монат Граутут. А вие?

— Ричард Франсис Бъртън на вашите услуги.

Той се поклони леко и се усмихна. Въпреки странния външен вид на съществото и някои отблъскващи черти, той откри, че се отнася с топлина към него.

— По-късно Капитан Сър Ричард Франсис Бъртън — добави той.
— А най-последно Консул на Нейно Кралско Величество в австроунгарския пристанищен град Триест.

— Елизабет?

— Аз живях през деветнайсети век, не през шестнайсети.

— Още една кралица Елизабет царува във Великобритания през двайсети век — каза Монат.

Той се обърна към брега на реката.

— От какво толкова се страхуват? Всички човешки същества, които познавах, бяха сигурни или че няма задгробен живот, или че те ще бъдат обект на специална божия милост след смъртта им.

Бъртън се ухили и изрече:

— Тези които отричаха задгробния живот, са сигурни, че се намират в ада, защото са го отричали. Другите пък, които знаеха, че ще отидат в рая са потресени, доколкото разбирам, от факта, че са голи. Разбирате ли, повечето от картините ни за задгробния живот показват тия в ада голи, докато ония в рая са облечени. Така че като видиш, че си възкръснал по гол задник, значи трябва да си в ада.

— Това изглежда ви забавлява — каза Монат.

— Преди няколко минути не ми беше много весело — каза Бъртън. — И аз съм разтърсен, жестоко разтърсен. Но след като видях вас, разбрах, че нещата не са така, както си ги мислят хората. А и те много рядко стават според плановете им. А Господ, ако въобще възнамерява да ни се яви, очевидно няма намерение да си чупи краката от бързане. Мисля, че и това си има своето обяснение, макар че едва ли ще съответствува на онези, които за които учехме на Земята.

— Съмнявам се, че сме на Земята — каза Монат.

Той посочи към небето с дългите си тънки пръсти, които вместо нокти имаха дебели сухожилни възглавнички.

— Ако си напрегнете погледа и засенчите очите си, ще видите още едно небесно тяло близо до слънцето. Това не е луната.

Бъртън присви очи и ги прикри отгоре със шепите си, поставяйки цилиндъра върху рамото си, като се взря силно към посочената точка. Зърна слабо светещо тяло с приблизителния размер на пълна луна.

— Да не е звезда? — запита той като свали ръцете си.

— Предполагам — каза Монат. — Мисля, че успях да видя още няколко много слабо мъждукащи тела в небето, но не съм много сигурен. Ще разберем щом падне нощта.

— Къде мислите, че се намираме?

— Не мога да знам.

Монат посочи към слънцето.

— Изгрява и после ще залезе, а залезът ще доведе нощта. Мисля, че няма да е лошо да се подготвим за нея. И за останалите събития. Сега е топло и ще стане още по-топло, но нощта може да се окаже студена, а не е чудно да завали и дъжд. Трябва да се погрижим за нещо като навес или покрив. И да помислим за храната. Макар че както си представям — посочи той към цилиндъра — предназначението му е именно да ни нахрани.

— Какво те кара да мислиш така? — запита Бъртън.

— Проверих моя. Съдържа чаши и съдове, засега празни, но без съмнение предназначени да бъдат напълнени.

Усещането за реалност започна да се връща при Бъртън. Това същество — Тау Китянинът! — говореше толкова смислено и логично, че му създаде опора където да стъпи, преди следващият ход на

неведомите сили да се опита да я измъкне изпод краката му. И макар че външният вид на пришелеца да беше толкова отблъскващ, той излъчваше някаква приятелска близост и топлина, които сгряхаха Бъртън. А и самият факт, че пришелецът идваше от цивилизация в състояние да преодолее толкова трилиона мили междузвездно пространство, говореше че е достатъчно мъдър и изобретателен.

През това време и други хора започнаха да се отделят от тълпата. Група от около десетина мъже и жени бавно се приближаваха към него. Някои от тях говореха, но останалите мълчаха със широко отворени очи. Нямаха някаква някаква избистрена цел; просто плаваха като облак носен от вятъра. Наближиха Бъртън и Монат и спряха.

Водачът на групата привлече вниманието на Бъртън. Монат определено не беше земен жител, но този момък беше изглежда от предисторията на човечеството. Не надвишаваше пет фута. Телосложението му беше квадратно със съответната мощна мускулатура. Главата му стърчеше напред върху един приведен и много къс и дебел врат. Челото беше ниско и полегато, черепът продълговат и тесен. Тъмнокъфявите му очи се засенчваха от огромни надочни кости. Носът представляваше бучка разплескана плът с дъговидни ноздри, а изпъкналите му челюстни кости изтласкваха навън тънките му устни. По време на своя предишен живот без съмнение е бил обрасъл целият, но сега беше гол като всички останали.

Ако стиснеше камък с грамадните си ръце сигурно щеше да пусне вода.

Непрекъснато се обръщаше назад, сякаш се боеше че някой се прокрадва зад гърба му. Хората се дърпаха встрани при приближаването му.

Някакъв човек обаче го доближи и му каза нещо на английски. Беше очевидно, че човекът не очакваше да бъде разбран, но се опитва да бъде дружелюбен. Но въпреки това гласът му беше почти дрезгав. Новодошлият беше младеж висок шест фута. Лицето му във фас беше красиво, но трябваше само да застане в профил и ставаше комически ръбовато. Очите му бяха зелени.

Прачовекът за малко не подскочи когато го заговориха. Втрени се изпод дълбоко хлътналите си очи в захиления младеж. После се усмихна, демонстрирайки едрите си и гъсти зъби, и заговори на език,

който Бъртън не беше чувал. Сочеше към гърдите си и произнесе нещо, което прозвуча като Кацинтуитруаабемсс. По-късно Бъртън щеше да научи че това име означаваше Той-Който-Уби-Големия-Саблезъб-Тигър.

Групата се състоеше от петима мъже и четири жени. Двама от мъжете се бяха познавали през земния си живот, и единият от тях се оказа, че е бил женен за една от присъстващите жени. Всичките бяха италианци или словенци починали в Триест, очевидно около 1890 година, въпреки че той не познаваше никого от тях.

— Хей, ти там — произнесе Бъртън, като посочи към мъжа, който беше проговорил на английски. — Пристъпи напред. Как се казваш?

Мъжът го доближи колебливо.

— Вие сте англичанин, нали? — запита той.

Говореше с акцента на човек от американския Среден Запад.

Бъртън протегна ръка и произнесе:

— Точно така. Приятно ми е, Бъртън.

Момъкът повдигна несъществуващите си вежди и каза:

— Бъртън? — Приведе се напред и се вгледа отблизо в чертите на лицето му. — Не е възможно... не може да бъде...

Той се изпъна.

— Аз се казвам Питър Фрайгейт. Ф — Р — А — Й — Г — Е — Й — Т.

Той се огледа около себе си и после изрече с още по-напрегнат глас:

— Трудно ми е да говоря смислено. Виждате, че всички сме в шоково състояние. Имам чувството, че се разпадам на късчета. Но... ние сме тук... отново живи... отново млади... без адски огън и сяр... поне засега. Роден съм в 1918 година, починах в 2008... заради тоя извънземен тук... не му се гневите... той само се защитаваше.

Гласът на Фрайгейт заглъхна до шепот. Ухили се нервно на Монат.

— Вие познавате този... Монат Граутут? — запита удивен Бъртън.

— Не съвсем — каза Фрайгейт. — Гледал съм го до повръщане по телевизията, разбира се, и съм чел и слушал за него.

Той протегна ръка към него със жест сякаш очакваше да му я отблъснат. Монат се усмихна и я пое.

— Мисля, че няма да е лошо, ако се съберем заедно. Може да ни се наложи да се защитаваме — каза Фрайгейт.

— Защо? — запита Бъртън, макар и да знаеше отговора.

— Знаете колко мръсни са повечето хора — каза Фрайгейт. — Един път само да привикнат към възкресението, и ще започнат да се бият за жени и храна, изобщо за всичко, по което умират. И мисля, че трябва да се сприятелим с тоя неандерталец Кац или какъвто е там. Така или иначе ползата ни от него при евентуална битка няма да е малка.

Кац не можеше да скрие радостта си от предложението, което му бяха направили, макар и в същото време да беше подозрителен към всеки, който се приближеше прекалено близо до него.

Край тях премина жена, която си говореше на себе си на немски: „Господи, с какво те оскърбих, та ме наказваш така?“.

Някакъв мъж тресеше юмруците си към небето и крещеше на идиш:

— Брадата ми! Брадата ми!

Друг пък сочеше гениталиите си и говореше на словенски:

— Поеврейчили са ме! Направили са ме евреин! Мен — евреин! Можете ли да си представите...?

Бъртън се ухили жестоко и изрече:

— Изобщо не му идва на ум, че може би Те са го превърнали в мохамеданин или австралийски абориген или древен египтянин, защото и те практикуваха обрязването.

— Какво каза той? — запита Фрайгейт.

Бъртън преведе; Фрайгейт се изсмя.

Жена профуча край тях; правеше патетични опити да се прикрие с ръце, мърморейки си под носа: „Какво ще си помислят хората? Какво ще си помислят хората?“. И се скри зад дърветата.

Минаха мъж и жена; говореха на италиански и толкова шумно, сякаш ги делеше магистрала.

— Не може да сме в Рая... о, Господи, знам, че не сме в рая! ... току-що видях Джузепе Зомзини и ти знаеш какъв лош човек беше той... той трябва да гори в адския огън! Знам, знам... той окраде

държавното съкровище, не излизаше от публичните домове, пиянстваше денонощно... и пак... той е тук! Знам, знам...

Друга жена притича край тях, крещейки на немски:

— Татко! Татко! Къде си? Аз съм тук, твоята любима Хилда!

Някакъв мъж им се зъбеше и непрекъснато повтаряше на унгарски:

— Не по-лош съм от другите, от мнозина съм по-добър. Да вървят по дяволите.

Обади се жена:

— Пропилях си целия живот, целия живот. Какво ли не направих за тях, а сега...

Някакъв мъж размахваше пред себе си цилиндъра, сякаш беше кадилница и ги зовеше:

— След мен към планината! Последвайте ме! Аз знам истината, добри хора! Следвайте ме! Ще бъдем в безопасност в прегръдките на Господ! Не вярвайте на тая лъжа, която ви заобикаля; следвайте ме! Аз ще ви открия истината!

Други дрънкаха безсмислици или стояха мълчаливи, с устни толкова силно присвити, сякаш се бояха да не изгърват нещо от тях.

— Ще трябва време, преди да се опомнят — каза Бъртън.

Чувствуваше че и на него ще му трябва доста време, преди да влезе в релси.

— Те може никога да не познаят истината — изрече Фрайгейт.

— Какво искаш да кажеш?

— Те не познаваха Истината — с главно Т — и на земята, та как ще я открият тук? Кое те кара да мислиш, че ще ни споходи откровението?

Бъртън повдигна рамене и каза:

— Не знам. Но мисля, че ние би трябвало да разберем какво ни заобикаля, за да можем да оцелеем в тая среда.

Той посочи към брега на реката.

— Виждаш ли ония каменни гъби? Подредени са на разстояния една миля помежду им. Чудя се какво ли е предназначението им?

Монат каза:

— Ако беше погледнал отблизо най-близката, щеше да видиш че на повърхността ѝ има около 700 кръгли вдлъбнатини, които съответствуват точно на външния диаметър на цилиндрите ни. И точно

в средата на върха на гъбата има един цилиндър. Мисля, че ако го изследваме, ще можем да открием тяхното предназначение. Подозирам, че именно с тая цел са го поставили отгоре.

5

Приблѳжи ги една жена. Беше средна на ръст, със съвършено тяло, и лице, което щеше да бъде прекрасно, стига само да бе оформено с коса. Очите ѳ бяха едри и тъмни. Тя не направи опит да се прикрие с ръка. Бъртън изобщо не изпитваше възбуда от гледката на голото ѳ тяло или от което и да било друго женско тяло. Сетивата му бяха дълбоко притъпени.

Тя заговори с добре модулиран глас и оксфордски акцент:

— Моля за вашето извинение, господа. Не можах да се сдържа и подслушах разговора ви. Вие бяхте единствените, които дочух да разговарят на английски, от момента на пробуждането ми... тук, където и да се намира това място. Аз съм англичанка и ви моля за закрила. Оставям се на вашата милост.

— За ваше щастие, мадам — каза Бъртън — дошли сте точно при тези хора, които са ви нужни. Най-малкото, говоря само за себе си; ще положа всички свои сили, за да ви защитя. Въпреки че ако бях като някои от английските джентълмени, които познавах, едва ли щяхте да имате такъв късмет. Между другото, този господин тук не е англичанин. Той е янки.

Тези официални обноски изглеждаха твърде странни в тоя Ден на Дните, с всичкото това виене и търчане нагоре-надолу на хилядите обезумели от страх и паника във вида в който майка ги е родила и погладки и от змия.

Жената протегна ръката си към Бъртън:

— Приятно ми е, мисис Харгрейвз — каза тя.

Бъртън я пое, леко се приведе и я целуна. Почувствува се доста глупаво, но в същото време този толкова привичен жест му върна част от силите. Щом бяха успели въпреки всичко да съхранят учтивите обноски, може би щяха да успеят да върнат и „нормалността“ на останалите неща.

— Бившият Капитан Сър Ричард Франсис Бъртън — представи се той, като се ухили леко на „бившия“. — Може би сте чували за мен?

Тя издърпа за миг ръката си и после отново я протегна.

— Да, чувала съм за вас, сър Ричард.

— Не може да бъде! — обади се нечий глас.

Бъртън изгледа току-що проговорилия с нисък глас Фрайгейт.

— А защо не може да бъде? — запита той.

— Ричард Бъртън! — изрече Фрайгейт. — Да. Не бях сигурен, но как без коса бих могъл да бъда?

— Дааа! — повлече Бъртън.

— Дааа! — каза Фрайгейт. — Точно както го описват в книгите!

— За какво говорите?

Фрайгейт си пое дълбоко дъх и после каза:

— Няма нищо, мистър Бъртън. Ще ви обясня по-късно. Искам само да имате предвид, че съм много разтърсен. Умът ми нещо не е наред. Впрочем едва ли е необходимо да ви го казвам.

Той изгледа съсредоточено мисис Харгрейвз, поклати глава и запита:

— Не се ли казвате Алиса?

— Ами да! — каза тя, усмихна се и се разхубави, макар и без коса. — Как разбрахте? Познаваме ли се с вас? Не, едва ли.

— Алиса Плезънс Лидъл Харгрейвз?

— Да!

— Ще се наложи малко да поседна — каза американецът.

Той отиде до едно дърво и седна, като се облегна на дънера му. Очите му бяха малко като замаяни.

— Последница от шока — каза Бъртън.

Щеше да очаква още доста време подобно хаотично поведение и реч от другите. Напълно възможно беше и той самият да има подобни ирационални изблици. Най-важното нещо обаче беше да се доберат до някакъв подслон и храна, като обмислят и някакъв план за колективна защита.

Той заговори на италиански и словенски на другите и после ги представи едни на други. Никой от тях не изрази протест срещу предложението му да го последват до брега на реката.

— Сигурен съм, че всички сме жадни — каза той. — А и трябва да изследваме оная каменна гъба.

Закрачиха обратно към равнината, която беше зад тях. Хората седяха на тревата или се щураха нагоре-надолу. Минаха покрай една

двойка, която шумно и разгорещено спореше. Очевидно в земния си живот бяха съпрузи и сега продължаваха вечния си спор. Внезапно мъжът се изправи и се отдалечи. Жена му го изгледа с невярващи очи и сетне побягна след него. Той я отблъсна толкова силно, че тя падна на тревата. Той бързо се изгуби в тълпата, но жената се залута и тя из нея, като викаше със силен глас името му и заплашваше да вдигне скандал, ако не се появи.

Бъртън си припомни за миг собствената съпруга, Изабел. Не бе успял да я зърне в тълпата, макар че това не означаваше, разбира се, че я нямаше тук. Но тя щеше да го търси. Нищо не можеше да я спре докато го намери.

Той се запромъква през тълпата към брега на реката и падна на колене, като загреба вода със шепите си. Беше студена и чиста, и много освежителна. Усети стомаха си абсолютно празен. Гладът го сграбчи в лапите си веднага след като утоли жаждата си.

— Водите на Реката на Живота — каза Бъртън. — Стикс? Лета? Не, не е Лета. Спомням си всичко от предишния ми живот.

— А аз бих искал да забравя своя — изрече Фрайгейт.

Алиса Харгрейвз бе коленичила на брега и загребваше с едната си ръка, като се подпираше на другата. Фигурата ѝ определено беше класическа, реши Бъртън. Чудеше се дали ще бъде руса, след като порасте косата ѝ, ако въобще пораснеше. Беше напълно възможно волята на Онези, които ги бяха пренесли тук, всички да останат плешиви.

Изкачиха се на покрива на най-близката гъбовидна структура. Гранитът беше ситнозърнест и сив, напръскан с едри червени петна. Каменният кръг съдържаше седемстотин кръгли вдлъбнатини на повърхността си, които образуваха петдесет концентрични кръга. Вдлъбнатината в центъра беше заета от цилиндър. Край него се суетеше дребен мургав мъж с едър нос и смаляваща се долна челюст. Той повдигна глава и се усмихна щом го приближиха.

— Не иска да се отвори — каза той на немски. — Може би ще стане, но по-късно. Сигурен съм, че това е образец от който да се научим какво да правим с нашите.

Той се представи като Лев Руак и мина на английски със силен акцент след като чу имената на Бъртън, Фрайгейт и Харгрейвз.

— Аз бях атеист — каза той повече на себе си, отколкото на тях. — А сега не съм толкова сигурен. Това място е сътресение както и за атеистите, така и за ония ревностни вярващи, които са имали съвсем друга представа за задгробния живот. Е, оказа се, че съм сгрешил. Нищо, не ми е за пръв път.

Той се изкикоти и заговори на Монат.

— Веднага ви разпознах. Имате късмет, че сте възкръснали сред хора починали главно през деветнайсети век. Защото иначе щяха да ви линчуват.

— Защо? — запита Бъртън.

— Той унищожил Земята — каза Фрайгейт. — Най-малкото мисля че го направи.

— Скенерът — изрече Монат скръбно — беше настроен да убива само хора. И той нямаше да унищожил цялото човечество. Щеше да спре след като определен брой хора бъдеха унищожени — за нещастие предвиденият брой беше много голям. Повярвайте ми, приятели, не исках да го направя. Вие не можете да знаете след каква агония взех решението да натисна бутона. Но аз бях длъжен да защитя своя народ. Вие ме принудихте.

— Всичко започна с прякото излъчване на Монат в ефира — каза Фрайгейт. — Монат произнесе нещо, което изобщо не трябваше да споменава. Той каза, че техните учени притежавали знанията и възможността да даряват безсмъртие на хората. Човек би могъл да живее вечно, теоретично разбира се, като приложи Тау Китянската технология. Но това знание не се използвало на родната му планета; било забранено. Тогава интервюиращият го запита дали тази технология би могла да се приложи и при земните хора. Монат отговори, че не би имало никаква пречка. Но подмладяването и вечният живот били забранени за неговия вид поради много съществени причини, и същото се отнасяло и за земните хора. В този момент вече правителственият цензор разбра какво става и прекъсна предаването, но вече беше късно.

— По-късно — продължи Лев Руак — американското правителство обяви, че Монат бил разбрал погрешно въпроса, че недостатъчните му знания по английски език са го подвели и заблудили. Но вече беше късно. Американските жители, а и всички

останали от целия свят, настояваха Монат да издаде тайната на вечната младост.

— Която аз не притежавах — каза Монат. — Никой от нашата експедиция не я знаеше. И в действителност много малко хора от родната ми планета я притежаваха. Но нямаше смисъл да обяснявам това на хората. Нямаше да ми повярват. И тогава избухнаха безредиците; тълпата атакува стражите около кораба ни и нахлу вътре в него. Видях как всичките ми приятели бяха разкъсани на парчета, докато се опитваха да вразумят тълпата. Да я вразумят!

И аз го направих, но не за отмъщение, а по съвсем друга причина. Знаех, че след като бъдем убити, а дори и да не бъдехме убити, американското правителство щеше да възстанови реда. И щеше да вземе кораба. И не след дълго земните учени щяха да са в състояние да построят ако не същия, то подобен. И неизбежно щеше да последва земна въоръжена инвазия срещу нашия свят. Така че за да бъде сигурен, че Земята ще бъде отхвърлена на много столетия назад, ако не и хилядолетия, трябваше да извърша това ужасно дело със съзнанието че спасявам родната си планета; накратко, изпратих сигнал към скенера на орбита. Нямаше да ми се наложи да стигна дотам, ако бях успял да се добера до контролната зала и да задействувам саморазрушителното устройство. Но няхах тази възможност. И така задействувах дистанционно скенера. Малко след това тълпата се добра до залата, където бях намерил временно убежище. И после не си спомням нищо.

Фрайгейт се обади:

— Тогава бях в една болница в Западните Самоа, и умирах от рак, като се надявах да ме погребат до Робърт Луис Стивънсън. Вероятността не беше особено голяма, въпреки че бях превел Илиадата и Одисеята на наречието на Самоа... И тогава дойдоха новините. По цялата Земя хората умираха скоропостижно. Фаталната схема беше очевидна. Спътникът на Тау Китяните излъчваше някакви смъртоносни лъчи, от които хората умираха почти мигновено по пътя си. Последното, което успях да чуя, беше че САЩ, Русия, Англия, Китай, Франция и Израел са изпратили ракети да унищожат това смъртоносно устройство. А скенерът бил на траектория, която щеше да покрие Самоа само след няколко часа. Възбудата от чутото изглежда е

надхвърлила издръжливостта на отслабналия ми организъм, защото от този момент нататък вече нямам спомени.

— Ракетите-прехващачи не успяха да го достигнат — каза Лев Руак. — Скенерът ги унищожил от разстояние без да им даде дори възможност да се приближат.

Бъртън си помисли, че има много да учи за историята на света през столетието, последвало смъртта му, но сега не му беше времето за подобни приказки.

— Предлагам да се изкачим на ония хълмове — каза той. — Трябва да разучим каква е растителността тук и дали е годна за ядене. И дали се намира кремък, от който да направим някакви оръжия. Този момък тук от каменната епоха може да ни научи на много трикове по обработката на камъните.

И те се запътиха към широката една миля равнина и хълмовете в нейно съседство. Още няколко души се присъединиха към тях по пътя им. Между тях имаше едно слабо момиченце на около седем години, с тъмносини очи и красиво лице. Тя изгледа умолително Бъртън, който я запита на дванайсет езика дали не са наблизил родителите ѝ или някои нейни роднини и близки. Тя му отговори на език, който никой от тях не беше чувал. Лингвистите измежду тях пробваха всички възможни езици, които владееха, като повечето от тях бяха всички европейски и много от африканските или азиатските: иврит, хинди, арабски, берберски диалект, румънски, турски, персийски, латински, гръцки, пушту.

Накрая се намеси и Фрайгейт, който владееше малко уелски и галски. Очите ѝ се разшириха, но след малко пак посърна. Думите имаха някакво, макар и далечно, сходство с нейния език, но това не беше достатъчно, за да се разберат.

— Доколкото разбирам — каза Фрайгейт, — възможно е да е от древните гали. Непрекъснато повтаря думата Гуенафра. Възможно ли е това да е името ѝ?

— Ще я обучаваме на английски — реши Бъртън. — И ще я наричаме Гуенафра.

Той вдигна детето в прегръдките си и потегли напред. Тя избухна в сълзи, но не направи опит да се освободи. Чрез плача тя се освобождаваше от колосалното натрупано напрежение и едновременно с това даваше израз на силната си радост, че най-после си е намерила

защитник. Бъртън приведе глава, за да скрие лицето си в рамото на момичето. Не искаше другите да видят и неговите сълзи.

Границата между равнината и хълмовете беше сякаш очертана с кремък. Гъстата зелена морава изчезваше и нейното място се заемаше от дебелията и груба подобна на коило трева, която стигаше до кръста. Тук също растяха нагъсто борове, смолисти и широкохвойни, ели, дъбове, тисове, възлести и напукани гиганти с алени и зелени листа, и бамбук. Бамбукът беше най-разнообразен, от тънкостеблениа, висок само няколко фута, до дебелията, високи над петдесет фута стебла. Много от дърветата бяха оплетени от лиани, разцъфнали в едри зелени, червени, жълти и сини цветя.

— Бамбукът е материал, от който се правят наконечници за копия — каза Бъртън — водопроводи, контейнери, основния строителен материал за къщите, мебели, лодки, дървени въглища. Използува се дори и за направа на барут. А младите и сочни стебла от някои сортове стават и за ядене. Но ни трябва камъни, от които да си направим ножове, за да отрежем и оформим дървесината.

Закатериха се по хълмовете, чиято височина се увеличаваше с приближаването им до планината. След като бяха извървели две мили по въздушна линия стигнаха подножието на планината. Тя се издигаше в отвесна скала от синьо-черен гнайс покрит с едри петна сивозелени лишеи. Нямахме с какво да определят точно височината ѝ, но Бъртън беше сигурен, че не греша в преценката си за 20 000 фута. Планинската верига покриваше хоризонта от край до край.

— Забелязахте ли пълното отсъствие на каквито и да било птици и животни? — запита Фрайгейт. — Дори и мушица не може да се забележи.

Изведнъж Бъртън нададе възклицание. Той се наведе към една купчина натрошени скали и вдигна един зеленикав камък с размерите на мъжки юмрук.

— Кремъкоподобен кварц — каза той. — Ако намерим достатъчно, можем да направим ножове, наконечници за копия, тесли, брадви. А с тях ще построим къщи, и много други неща.

— Инструментите и оръжията трябва да се привързват с нещо към дървените дръжки — каза Фрайгейт. — Какво ще използваме за закрепващ материал?

— Може би човешка кожа — каза Бъртън.

Всички бяха шокирани. Бъртън нададе странен жизнерадостен смях, съвсем неуместен за такъв мощно сложен мъж като него.

— Ако сме принудени да убиваме в самозащита или пък имаме достатъчно късмет да се натъкнем на труп, който някой убиец услужливо е оставил на пътя ни, то тогава бихме били глупци да не се възползуваме от това, от което имаме нужда. Но все пак, ако някой от вас се чувства достатъчно жертвоготовен да предложи собствения си епидермис за добруването на групата, нека да пристъпи напред! Ние ще го споменаваме в нашите молитви с благодарност — изрече той.

— Вие се шегувате, разбира се — каза Алиса Харгрейвз. — Не мога да кажа, че такива приказки ми допадат.

Фрайгейт се обади:

— Навъртайте се около него и ще има да чуете далеч по-интересни неща.

Но не предпочете да коментира думите си.

6

Бъртън оглеждаше скалата в подножието на планината. Синьочерният дребнозърнест камък на самата планина представляваше някаква разновидност на базалт. Но имаше и парчета от кремъкоподобен кварц разпръснати или стърчащи от повърхността на почвата. Изглеждаха, сякаш се бяха откъртили и паднали от стърчащата над главите им скала, следователно имаше вероятност планината да не се състои от базалтов монолит. Той изчегърта ивица от лишея като използва острия ръб на една парче кварц. Скалата под него наподобяваше силно зеленикав доломит. Очевидно произходът на парчетата кварц беше доломитов, въпреки че нямаше видими доказателства за разрушаване или стареене на жилата.

Лишеят можеше да е *Parmelia saxatilis*, който растеше върху човешки останки, черепи в това число, и съгласно Учението за знаците можеше да се използва като лекарство за епилепсия и лечебен мехлем за рани.

Зад гърба му някой заудря камък в камък и той се обърна. Неандерталецът и американецът бяха заобиколени от останалите. Двамата бяха приклекли с гръб един към друг и обработваха и изчукваха парчета кварц. Бяха направили вече по една груба брадва и докато другите ги гледаха, направиха още шест. След това всеки от тях взе по една едра буца и я счупи на две с удар на кремък. Използувайки така получените парчета кварц те започнаха да изчукват с тях дълги тънки пластини от външния ръб на буцата. Въртяха буцата и я чукаха, докато пред всеки от тях се натрупа купчина каменни остриета.

И двамата не спираха да работят, единият човешко същество от зората на човешкия род, живял преди повече от сто хиляди години преди Христа, другият квалифициран продукт на най-висшата в технологично отношение цивилизация, съществувала някога на Земята, и по ирония на съдбата, един от последните ѝ жители, ако можеше да му се вярва, разбира се.

Изведнъж Фрайгейт скочи с рев и заподскача наоколо стиснал левия си палец. Един от ударите му бе попаднал в друга цел. Кац се ухили, оголвайки едри като върхове на пирамиди зъби. И той се изправи и закрачи през тревата с олюляващата се походка. Няколко минути по-късно се върна със шест бамбукови пръта със заострени върхове и няколко други с тъпоотрязани краища. Седна на тревата и се зае с един прът, като разцепи края му и пъхна триъгълно оформеното парче камък, така че се получи първобитна брадва. После обвърза така полученото оръжие с няколко дълги стебла жилава трева.

След половин час всички бяха въоръжени със секири, брадви с дръжки от бамбук, кинжали и копия от дялан бамбук и такива с каменни наконечници.

Болката в ръката на Фрайгейт беше вече поотминала през това време и кръвта бе спряла. Бъртън го попита откъде се научил да обработва така майсторски камъка.

— Бях любител-антрополог — каза той. — Много хора — относително, разбира се — се научиха да правят инструменти и оръжия от камък, като хоби. Някои станаха доста добри, макар че едва ли някой от тях би могъл да си мерите силите с нашия приятел тук от неолита. Животът им е зависел от това.

А и така се случи, че имам и някои познания за обработката на бамбука, което също е от полза за нас.

Тръгнаха обратно към реката. За момент спряха на върха на хълма. Слънцето бе почти в зенита си. Погледът им стигаше до много мили по течението на реката и отвъд нея. Макар че разстоянието беше голямо и не можеха да различат каквито и да били човешки фигури от другата страна на реката, гъбовидните формации се виждаха и с просто око. Другият терен беше същият като този от тяхната страна. Равнина широка около миля, и към две мили и половина хълмове покрити с едра растителност. И след тях същата стръмна синьо-черна непристъпна планина.

Долината се простираше на десет мили по направлението север-юг. После правеше завой и реката се изгубваше от погледа.

— Тук слънцето изгрява късно и залязва рано — забеляза Бъртън. — Ще трябва да използваме пълноценно дневната светлина.

Изведнъж всички подскочиха, а някои нададоха вик. Сини пламъци избликнаха по върхове на всички гъбовидни каменни

формации, издигнаха се на двайсет фута над тях и след миг изчезнаха. След няколко секунди ги достигна тътенът на далечна гръмотевица, избумтя в каменната стена зад тях и отлетя обратно като ехо.

Бъртън сграбчи момиченцето в прегръдките си и се запуска бързо надолу по хълма. Макар че съумяваха да поддържат добро темпо, от време на време им се налагаше да намалят крачката, за да си поемат дъх. Но въпреки това Бъртън се чувствуваше чудесно. Бяха изминали толкова години, откакто не беше чувствувал мускулите си така мощни и му се искаше това усещане да няма край. Виждаше му се като сън, че само преди часове десният му крак беше подут и обезформен от отоци, а сърцето му всеки момент щеше да секне при опита да му изкачи само няколко стъпала.

Слезнаха в равнината и продължиха забързания си ход, като видяха, че до една от гъбите се беше струпал много народ. Бъртън изпсува изпречилите му се на пътя и ги разблъска. Мнозина го изгледаха със злоба, но никой не се опита да го спре. След малко се добра до изчистеното пространство около основата на гъбата. И видя кое ги беше събрало тук. Усети го и с носа си.

— О, Господи! — изстена Фрайгейт зад гърба му и се опита да повърне на празен стомах.

Но Бъртън беше видял достатъчно гледки като тази през живота си, за да се почувствува зле. А и освен това можеше да се откъсва от действителността когато нещата придобиваха прекалено зловец или болезнен аспект. Понякога му се налагаше да го прави с усилие на волята, но обикновено се ставаше автоматично, както се получи и в този случай.

Трупът лежеше обърнат настрани, наполовина под ръба на гъбата. Кожата му беше напълно обгоряла, а оголените мускули бяха овъглени. Носът и ушите, пръстите на краката и на ръцете, гениталиите, всички бяха или напълно изгорели или превърнали се в безформени овъглени бучки.

Близо до мъртвия бе коленичила жена, която си мърмореше молитва на италиански. Имаше големи черни очи, които сигурно щяха да изглеждат красиви, ако не бяха подути и обезформени от плач. Фигурата ѝ беше прекрасна и при други обстоятелства Бъртън нямаше да я отмине току-така.

— Какво се е случило? — запита той.

Жената спря да се моли и вдигна поглед към него. Изправи се на крака и прошепна:

— Отец Джузепе се беше облегнал на скалната основа; казваше, че бил гладен. Казваше, че нямало смисъл да ни възкресяват, ако трябва после да умрем от глад. Казах му, че няма да умрем. Как можехме да умрем, след като сме възкръснали? Той ще ни нахрани, след като ни е възкресил. А отец Джузепе каза, че ние сигурно сме в ада. И до края на вечността ще останем гладни и голи. Казах му да не богохулствува, защото на него най-малко му прилича богохулството. Но отец Джузепе каза, че това около нас не било онова, на което бил учил четиридесет години хората и тогава... и тогава...

Бъртън изчака няколко секунди и запитва:

— И тогава?

— Отец Джузепе каза, че поне нямало адски огън, макар че той бил за предпочитане пред вечния глад. И тогава пламъците изскочиха и го обгърнаха, и се чу гръм като от бомба, и после падна мъртъв, обгорял. Беше ужасно, ужасно.

Бъртън се измести откъм северната страна на трупа, за да използва духащия зад гърба му вятър, но дори и така смрадта беше ужасяваща. Не толкова вонята, колкото самата картина на смъртта го раздражни. Денят на Възкресението не беше още превалял, а първият труп беше вече налице. Означаваше ли това, че възкръсналите бяха все така беззащитни пред смъртта както и на Земята? Ако беше така, какъв беше смисълът от всичко това?

Фрайгейт се беше отказал от идеята да повръща на празен стомах. Той се изправи на крака, блед и олюляващ се, и се приближи до Бъртън. Държеше се с гръб към мъртвеца.

— Не е ли по-добре да се отървем от това? — запитва той, като посочи с палец през рамото си.

— И аз мисля същото — изрече студено Бъртън. — Макар че е доста неприятно, че и кожата му е изгоряла.

Ухили се на американеца. Фрайгейт изпита още по-голям шок.

— Хайде — каза Бъртън. — Хвани го откъм краката, а аз ще го поема от другия край. Ще го хвърлим в реката.

— В реката ли? — запитва Фрайгейт.

— Дааа. Освен ако не искаш да го мъкнеш на гърба си до хълмовете и да му изкопаеш гроб там.

— Не мога — каза Фрайгейт и се отдалечи.

Бъртън го изгледа с отвращение и махна на неандерталеца. Кац изгрухтя и се запъти към трупа с типичната си олюляваща се походка. Наведе се над него и преди Бъртън да успее да улови обгорелите крайници, го сграбчи и го вдигна над главата си, направи няколко крачки до брега и го захвърли във водата. Тялото потъна незабавно и течението го понесе надолу. Кац обаче реши, че това не е достатъчно. Нагази до кръста във водата след него и се гмурна под повърхността. Показа се чак след минута. Очевидно бе избутал тялото до по-силното течение.

Алиса Харгрейвз бе наблюдавала всичко това със стаен ужас.

— Но това е водата, от която ще прием! — изрече тя.

— Реката е достатъчно голяма и се пречиства сама — каза Бъртън. — Така или иначе имаме далеч по-сериозни проблеми от този със спазването на съответните санитарни процедури.

Монат се приближи и го докосна по рамото.

— Виж!

Водата кипеше над мястото, където трябваше да се намира тялото. От време на време нечий бял гръб с плавник разцепваше повърхността на водата.

— Май притесненията ви се оказаха напразни — обърна се Бъртън към Алиса Харгрейвз. — Реката си има собствени санитарни. Чудя се само... чудя се само, дали е безопасна за плуване.

Но неандерталецът се беше измъкнал без да бъде атакуван от хищните риби. Стоеше изправен пред Бъртън, изтръскваше водата от тялото си и се хилеше с големите си зъби. Беше отчайващо грозен. Но притежаваше знанията на първобитен човек, които му бяха помогнали да оцелее във враждебното обкръжение на един примитивен свят. А не беше никак лошо да имаш такъв човек до себе си станеше ли въпрос за битка. Макар и нисък, притежаваше изключителна сила. Едрите му кости бяха идеална основа за страхотните му мускули. Беше очевидно, че по някаква причина се е привързал силно към Бъртън. На Бъртън му допадаше мисълта, че дивакът беше доловил скритата му сила и усещаше в него водача, който трябва да бъде следван, ако иска да оцелее. Но така или иначе, дивак или прачовек, той беше по-близо до животните, отколкото до хората, което означаваше, че беше по-податлив на въздействие. Следователно беше длъжен да усети

психическото надмощие на Бъртън и да изпадне под неговата власт, макар и „господарят“ му да беше Хомо Сапиенс.

И тогава Бъртън си припомни сам на себе си, че репутацията му на човек с развити психични способности беше изградена главно от самия него и че той си беше полу-шарлатанин. Толкова бе многословил за сугестивния си потенциал и толкова много бе слушал приказките на жена си на същата тема, че накрая сам бе започнал да си вярва. Но идваха моменти, когато се сецаше, че „силите“ му всъщност бяха полуизмислени.

Но въпреки това той наистина беше талантлив хипнотизатор, и вярваше, че очите му могат да излъчват специфични екстрасензорни лъчи при желание от негова страна. И може би това бе привлякло дивака при него.

— Скалата излъчи огромна енергия — каза Лев Руак. — Изглежда да беше електрическа. Но защо? Не мога да повярвам, че тоя разряд беше безцелен.

Бъртън огледа гъбовидната скална формация. Сивият цилиндър, хлътнал в централното вдлъбнатина, изглеждаше недокоснат от разрядите. Той докосна каменната стена. Нямаше признаци за скорошно нагорещяване. Беше само затоплена от слънчевите лъчи.

Лев Руак се обади:

— Не я докосвай! Може да последва и друг... — но спря, като видя, че предупреждението му бе дошло твърде късно.

— Друг разряд? — запита Бъртън. — Не мисля. Поне за известно време. Тоя на цилиндър на върха е бил оставен, за да ни научи на нещо.

Той се опря с длани на ръба на „гъбата“ и се прехвърли отгоре. Изправи се с лекота, която го зарадва неимоверно. Колко време бе изтекло от младежките му дни! Не помнеше кога се чувствувал тялото си толкова младо и силно за последен път. И толкова гладно.

Някой в тълпата му изкрещя да слиза преди адските пламъци да са го погълнали. Други обаче гледаха така, сякаш нямаха нищо против да има и друга мълния. Множеството беше доволно, че някой друг поема риска заради тях.

Нищо не се случи, въпреки че той не беше толкова уверен, колкото изглеждаше външно. Камъкът под краката му приятно топлеше голите му ходила.

Прекося вдлъбнатините по пътя си към цилиндъра в центъра и опита ръба на капака. Отвори се с изненадваща лекота. Сърцето му заби от вълнение като погледна вътре. Беше се надявал на чудо, и ето, то бе станало! Окачените на конзоли контейнери бяха пълни с храна.

Той махна на групата му да се качи при него. Кац беше първият, който скочи пъргаво на покрива. Фрайгейт се беше оправил от припадъка и се прехвърли отгоре с изненадващата лекота на атлет. Щеше да е от голяма помощ, ако не беше с толкова слаби нерви и стомах, помисли си Бъртън. Фрайгейт се обърна и помогна на Алиса да стъпи на покрива.

Събраха се около него с глави наведени и вперени във вътрешността на цилиндъра.

Бъртън каза:

— Това е един истински граал! Вижте! Пържола, дебела сочна пържола! Хляб и масло! Мармалад! Салата! А какво е това? Пакет цигари? Дааа! И пура! И чаша бърбън, при това с чудесно качество, ако се съди по букета! И нещо... какво е това?

— Прилича на дъвка — каза Фрайгейт. — Без опаковка. А това трябва да е... какво? Запалка за цигари?

— Храна! — изкрещя един мъж.

Беше едър, и не принадлежеше към „групата“ на Бъртън, както той си я наричаше в мислите. Беше ги последвал на покрива на гъбата, и останалите също драскаха по скалата в опитите си да се изкачат и те горе. Бъртън пъкна ръка между контейнерите в цилиндъра и измъкна сребристия правоъгълен предмет от дъното. Той не знаеше какво означава „запалка“, но подозираше, че с това нещо се палят цигари. Стисна предмета в шепата си, а с другата ръка затвори капака. От устата му течеха лиги, а в стомаха му се извършваше революция. Другите не му отстъпваха в силата на своите усещания и се чудеха защо не изважда храната.

Едрият мъж изрече високо на италианско триестко наречие гръмките заплахи:

— Гладен съм, и ще убия всеки който се опита да ме спре! Отвори го!

Хората му от групата не казаха нищо, но беше очевидно че очакваха неговата реакция. Но вместо това Бъртън произнесе:

— Отвори си го сам! — и се извърна.

Другите се колебаеха. Бяха видели и усетили храната. Кац заръмжа. Бъртън каза:

— Погледнете тая тълпа. Само след минута тук ще избухне сражение. Те ще се избият заради тия няколко залъка. Разбирате, че не бягам от боя, нали? — добави той, като ги гледаше с разширени от бяс очи. — Но аз съм сигурен, че до довечера, още преди залез слънце, нашите цилиндри ще бъдат пълни с храна. Тези цилиндри, наречете ги граали, както искате, просто трябва да бъдат оставени върху вдлъбнатините от покрива на „гъбите“. Това е очевидно, затова са и оставили тоя граал отгоре.

Той се приближи до ръба на каменния покрив от страната, която беше по-близка до брега, и скочи. Каменната площадка вече се пълнеше с хора и още повече напиреха да се качат. Едрият мъж сграбчи стека и впи зъби в него, но някой посегна и се опита да му го отнеме. Той изрева от гняв, и внезапно разблъска онези, които го деляха от по-близкия до реката край на диска, като се хвърли във водата. Потъна и след миг изплува на повърхността. Междувременно беше избухнал истински ад, мъжете и жените размахваха бясно ръце, дърпаха се, хапеха се и се удряха над остатъка от храната в цилиндъра.

Мъжът в реката се обърна по гръб и заплава, като в същото време дъвчеше лакомо остатъка от пържолата. Бъртън го наблюдаваше внимателно, като всеки момент очакваше да бъде нападнат от рибите. Но мъжът отплува необезпокоен надолу по течението.

Скалните формации с форма на гъба от двете страни на реката бяха претрупани с народ, който се биеше на живот и смърт за няколко залъка.

Бъртън се измъкна от тълпата и седна на тревата. Групата му насяда около него, като някои от тях останаха прави да наблюдават гърчещата се и виеща маса. Скалната формация с граала беше заприличала на гъба покрита с бледи червеи. И много шумни при това. Някои от тях бяха вече почервенели, защото се беше проляла кръв.

Най-потискащото в сцената пред тях беше реакцията на децата. Малчуганите бяха останали настрани от скалата, но знаеха, че граалът беше пълен с храна. Те плачеха от глад и от ужаса, който им причиняваше гледката на биещите се пред тях възрастни върху покрива на гъбата. Очите на момиченцето при Бъртън бяха зачервени, но сух; цялата се тресеше. Застана до Бъртън и обви врата му с

ръчичките си. Той я потупа по гърба и ѝ промърмори успокояващи слова, която тя не можеше да разбере, но интонацията им я успокои.

Слънцето клонеше към залез. След по-малко от два часа щеше да се скрие зад високата западна планина, макар че пълният мрак щеше да настъпи едва след няколко часа. Нямаше как да определят продължителността на деня. Температурата се беше повишила, но в никакъв случай не беше непоносима, а и лекият бриз приятно разхлаждаше телата им.

Кац правеше знаци, с които им показваше, че му трябва огън и сочеше към наконечника на бамбуковото копие. Без съмнение искаше да го закали в пламъците.

Бъртън огледа металния предмет, който беше измъкнал от граала. Беше изработен от твърд сребрист метал, с правоъгълна форма, плосък, с дължина приблизително два инча и ширина приблизително две трети от инча. В единия си край имаше малък отвор, а в другия нещо като плъзгач. Бъртън натисна изпъкналата част на плъзгача с палеца си. Плъзгачът хлътна надолу с половин милиметър и от отвора в другия край изскочи телче с диаметър около два милиметра и дължина около сантиметър и половина. Телчето блестеше ярко даже и на силната дневна светлина. Той допря върха на телчето до един стрък трева; зелената маса мигновено се сгърчи. Телчето прогори тънък отвор в накрайника на бамбуковото копие. Бъртън натисна плъзгача в първоначалното му положение и телчето се прибра обратно като нагорещена главичка на костенурка в сребърната си черупка.

Фрайгейт и Руак се удивляваха шумно на мощта заключена в толкова малка кутийка. Беше нужно много силно напрежение, за да се нажежи телчето до такава степен. За колко ли време щеше да стигне заряда на запалката, какъвто и да беше, батерия или радиоактивна капсула? Беше ли възможно да се зарежда отново веднъж изтощената запалка?

Много бяха въпросите, на които не можеше да се даде незабавен отговор, а и най-вероятно щяха да си останат без такъв. А най-големият беше как беше станало така, че се бяха върнали в подмладените си тела. Който и да го беше направил, притежаваше мощта на божество. Но колкото и да размишляваха на тая тема, нямаше да могат да разрешат нищо с приказките си.

След известно време тълпата се разпръсна. Цилиндърът си стоеше на мястото върху скалната формация. Около него се търкаляха няколко тела, а голям брой успели да скочат бяха ранени. Бъртън прекоси през тълпата. Лицето на една жена беше жестоко издрано, особено около дясното ѝ око. Тя хълцаше мъчително, без никой да ѝ обърне каквото и да било внимание. Друг мъж седеше на тревата и стискаше в шепите си гениталиите разкървани от нечии остри нокти.

От четиримата проснати на покрива трима бяха в безсъзнание. Свестиха ги, като ги напръскаха с вода от съда в граала. Четвъртият, нисък и набит мъж, беше мъртъв. Някой му беше извил врата до скършване.

Бъртън погледна пак към слънцето и каза:

— Не знам точно по кое време ще бъде вечерята. Предлагам да се върнем скоро след залез слънце. И ще поставим във вдлъбнатините нашите граали, канчета, или ведра, или както искате ги наричайте. И ще почакаме. А междувременно...

Той можеше да хвърли и това тяло в реката, но размисли; можеше да го оползотвори. Каза им какво е намислил и те му помогнаха да свали тялото на земята, след което го понесоха през равнината. Фрайгейт и Галеаци, бивш служител от компания за внос в Триест, поеха първи тялото. Фрайгейт не проявяваше особена охота да свърши тая работа, но прие, след като Бъртън го помоли. Хвана мъртвеца за краката и остави Галеаци да пъхне ръцете си под мишниците на умрелия. Алиса вървеше зад Бъртън с детето в ръце. Някои от тълпата ги гледаха с любопитни погледи, други подвикваха коментари или въпроси, но Бъртън не ги чуваше. След около половин миля Монат и Кац поеха тялото. Детето не изглеждаше да се впечатлява особено от гледката на мъртвеца. Беше проявила любопитство към първия труп, вместо да бъде ужасена от обгорелия му вид.

— Ако тя наистина произхожда от древните гали — каза Фрайгейт, — може да е свикнала с гледката на опечени тела. Ако не ме лъже паметта, галите са правили жертвоприношенията си като изгаряли живи жертвите си в големи дървени клетки по време на религиозните си церемонии. Не помня в чия чест са били, на бог или богиня. Ех, да ми беше под ръка библиотеката! Мислите ли, че някога

и ние ще си имаме библиотека тук? Струва ми се, че ще полудея без книги.

— Ще поживеем, ще видим — каза Бъртън. — Ако не ни осигурят библиотека, сами ще си я направим. Ако е възможно, разбира се.

Помисли си, че въпросът на Фрайгейт беше малко глупав, но едва ли имаше човек в този момент който да разсъждава трезво.

В подножието на хълмовете други двама мъже, Роко и Бронтик, смениха Кац и Монат. Бъртън ги поведе покрай дърветата през високата до кръста трева. Острите като бръснач листа режиха до кръв стъпалата и краката им. Бъртън си отрязва един стрък и го задъвка да провери дали е твърд или гъвкав. Фрайгейт не се отделяше от рамото му и устата му не спираше. Вероятно говори непрекъснато, за да не мисли за двата смъртни случая, досети се Бъртън.

— Помислете си какви възможности се откриват пред нас, ако са възкресили действително всички, които са живели някога на Земята! Само си помислете за най-великите загадки, които бихме могли да изясним! Бихте могли да разговаряте с Джон Уилкес Буут и да разберете дали министърът на войната Стантън действително е бил организаторът на убийството на Линкълн. Можете да разкриете действителната самоличност на Джак Изкормвача! Да откриете дали Жана Дарк наистина е била магьосница. Да разговаряте с наполеоновия маршал Ней; да разберете дали е успял да избегне разстрела и е станал учител в Америка. Да научите действителната история на Пърл Харбър! Да видите лицето на Човека със Желязната маска, ако въобще е съществувал такъв човек. Да интервюирате Лукреция Борджия и хората, които са я познавали и да решите дали наистина е отровила толкова много хора, както я обвиняват. Да откриете самоличността на убиеца на двамата малки принца в Тауър. Възможно е Ричард III да ги е убил.

И около вас, Ричард Франсис Бъртън, има много загадки, за които вашите биографи биха дали мило и драго да научат отговорите. Наистина ли имахте любима персийка, за която възнамерявахте да се ожените и заради която се канехте да промените самоличността си и да се превърнете в персиец? Умря ли тя преди да успеете да се ожените за нея, и действително ли нейната смърт ви покрусил до такава степен, че сте останали влюбен в нея до края на живота си?

Бъртън го изгледа злобно. Току-що се бяха запознали, и ето, този тук до него му задаваше възможно най-интимните и съкровени въпроси. Нищо не можеше да го извини.

Фрайгейт залитна назад от погледа му, заеквайки:

— И... и... добре, всичко това ще почака, разбирам. Но знаехте ли, че съпругата ви е успяла да ви издейства последно миропомазване след като сте умрели и че сте били погребани в католическите гробища — вие, неверникът?

Лев Руак, чиито очи се бяха разширявали непрекъснато докато траеше тирадата на Фрайгейт, запита:

— Вие сте Бъртън, изследователят и лингвистът? Откривателят на езерото Танганайка? Единственият, направил поклонение в Мека предрешен като мюсюлманин? Преводачът на Приказки от хиляда и една нощ?

— Нямам желание да ви лъжа, нито пък има защо. Аз съм този човек.

Лев Руак се изплю в лицето на Бъртън, но вятърът отвя слюнката му.

— Кучи син! — изкрещя той. — Ти мръсно нацистко копеле! Четох за теб! Признавам, че в много отношения си бил забележителна личност! Но си бил антисемит!

Бъртън се разтревожи.

— Враговете ми разпространяваха тези безпочвени и злобни слухове — каза той. — Но всеки, запознат с фактите и живота ми, ще потвърди, че това е лъжа. А сега мисля, че вие...

— Предполагам, че не сте написали Евреинът, Циганинът и Ислямът? — изрече Руак, като изсумтя презрително.

— Аз съм — отвърна Бъртън. Лицето му поруменя и като погледна надолу тялото си, видя че и то аленееше. — А сега, след като ме прекъснахте така грубо, мисля, че е по-добре да си вървите. Ако беше в предишния ми живот, вече да съм ви сграбчил за гушата. Мъж който ми говори по този начин, е длъжен да подкрепи с доказателства думите си. Но тъй като това е действително много необичайна ситуация възможно е да не сте били на себе си. Не знам. Но ако не ми се извините веднага, или си отидете, или тук ще има трети труп.

Руак стисна юмруци и изгледа злобно Бъртън; после се завъртя и си тръгна.

— Какво е това нацист? — запита Бъртън Фрайгейт.

Американецът му обясни доколкото можеше.

— Имам толкова много да уча за времето след моята смърт — каза Бъртън. — Този мъж греши. Аз не съм нацист. Казвате, Англия се е превърнала във второстепенна сила? Само за петдесет години след смъртта ми? Не мога да повярвам.

— Защо да ви лъжа? — запита го Фрайгейт. — Не го преживявайте толкова тежко. Към края на двайсети век тя наистина се възроди по един много интересен начин, макар и не за дълго...

Бъртън усещаше гордост за родината си като слушаше американеца. Макар че Англия го беше третирала повече от пренебрежително през целия му живот, и той винаги бе имал лудото желание да се измъкне от острова всеки път, когато се озовеше на него, цял живот бе защитавал до смърт Отечеството си. И беше посветил живота си на кралицата.

Той се обърна рязко към Фрайгейт:

— Защо не ми казахте, че сте ме познали?

— Исках да съм сигурен. А и освен това нямахме много време за социални контакти — каза Фрайгейт. — Или за каквито и да било други — добави той, като хвърли страничен поглед на вълшебната фигура на Алиса Харгрейвз.

— Познавам и нея — каза той — ако, разбира се, тя е жената, за която я вземам.

— Знаете повече от мен — отвърна Бъртън.

Той спря. Бяха изкачили склона на първия хълм и стояха на върха му. Отпуснаха тяло на земята под един смолист бор.

Кац незабавно коленичи край трупа с кремъчния си нож в ръка. Повдигна глава към небето и изрече бързо няколко фрази представляваха очевидно религиозен напев. И след това, преди още другите да успеят да реагират, заби ножа си в трупа и му извади черния дроб.

Повечето от групата изпищяха в ужас. Бъртън изгрухтя. Монат само гледаше втренчено.

Страховитите зъба на Кац се впиха в кървавия орган и отгризнаха солидно парче. Масивните му мускулисти челюсти задъвкаха и той полупритвори очи в наслада. Бъртън пристъпи към него и протегна ръка очевидно с намерението да го възпре. Кац се ухили широко и му отрязва едно здраво парче от дроба, след което му го протегна. Беше много изненадан от отказа на Бъртън.

— Канибал! — изрече Алиса Харгрейвз. — О, Господи, мръсен, вонящ канибал! И това било задгробният живот!

— Той не е по-лош от който и да било наш предшественик — каза Бъртън. Беше се оправил от шока и дори изпитваше наслаждение — не голямо — от реакцията на останалите. — В земя, където и малкото храна представлява голяма ценност, постъпката му е акт на оцеляване. Е, това поне решава проблема ни как да изкопаем гроб без необходимите за целта инструменти. А и ако се окаже, че сме сбъркали за предназначението на граалите, то много скоро ще последваме примера му!

— Никога! — изрече Алиса. — По-скоро бих умряла!

— Много скоро ще ви се наложи да направите своя избор — отвърна студено Бъртън. — Предлагам да се оттеглим и да го оставим

да си довърши вечерята. Това не ми действа добре на апетита и намирам, че маниерите му на хранене са не по-малко отблъскващи от тези на един американски граничен жител. Или пък на един провинциален прелат — добави той заради Алиса.

Отдалечиха се и се скриха от погледа на Кац зад едно от големите напукани дървета.

— Не го искам около мен — каза Алиса. — Той е животно, отвратително животно. Ами че аз не бих се чувствувала и секунда в безопасност с него до мен!

— Вие ме помолихте за защита — каза Бъртън. — И аз ще ви я осигурявам дотогава, докато не сте се отделили от групата. Но това означава, че вие трябва да изпълнявате моите разпореждания. А едно от тях е, че маймуночовекът остава с нас. Имаме нужда и от силата му и от уменията му, които са точно за тия условия, в които сме се озовали. Превърнали сме се в първобитни хора; следователно трябва да се учим именно от тях. Той остава с нас.

Алиса огледа останалите с мълчалив призив за подкрепа в очите си. Монат изви вежди. Фрайгейт повдигна рамене и каза:

— Мисис Харгрейвз, ако е възможно, забравете своите нрави, своите условности. Ние не се намираме в съответния викториански рай за благородници. Или, което е по-право, не се намираме в нито един от описаните райски кътчета. Просто не можете да се държите и да разсъждавате по начина, по който сте го правили на Земята. Като ви гледам, произлизате от общество, където жените се покриваха от главата до петите с дрехи и само видът на едно голо женско коляно беше достатъчен да заблъска мъжкото сърце. И въпреки това не страдате от срам поради голотата си. Видът ви е толкова уравновесен и спокоен, сякаш носите свещенически одежди.

— Това не ми харесва — каза Алиса. — Но откъде-накъде трябва да се чувствавам смутена? Когато всички са голи, никой не е гол. И дори някой ангел да ми донесеше най-хубавата рокля, пак не бих я сложила. Бих била демодее. Пък и фигурата ми си я бива. Виж, ако бях лошо сложена, тогава сигурно бих се чувствувала неловко.

Двамата мъже се изсмяха и Фрайгейт каза:

— Знаменита сте, Алиса. Върхът. Нали мога да ви казвам Алиса? Мисис Харгрейвз ми звучи прекалено официално, особено когато сте без дрехи.

Тя не каза нищо, но се отдалечи и изчезна зад едно голямо дърво.

— Трябва да направим нещо, и то много скоро — каза Бъртън. — Което означава, че някой трябва да се заеме със здравната политика и да има властта да прави закони и да ги налага. Как се създават законодателна, съдебна и изпълнителна власт от такава папlach?

— Да се върнем на по-належащите проблеми — каза Фрайгейт. — Какво ще правим с мъртвеца?

Беше почти толкова блед, колкото и преди малко, когато Кац се беше нахвърлил с ножа си на трупа.

— Сигурен съм, че човешката кожа или черва, обработени по съответния начин, са далеч по-подходящи за връзване на оръжията от тревните стръкове. Възнамерявам да отрежа няколко ивици. Ще ми помогнеш ли?

Само вятърът шумолящ из листата и тревата наруши мълчанието. Слънцето печеше здраво и потта бързо изсъхваше на вятъра. Не се чуваха крясъци на птици, или жужене на насекоми. И само пронизителният глас на момиченцето наруши тишината. Алиса ѝ се обади иззад дървото и детето се затича към нея.

— Ще се опитам — каза американецът. — Но не знам дали ще мога. Малко множко ми дойде за днес.

— Постъпи, както намериш за добре — каза Бъртън. — Но първият, който ми помогне, ще разполага с надеждните върви. Така оръжията ти няма да те подведат.

Фрайгейт преглътна шумно и каза:

— Ще дойда.

Кац още клечеше в тревата до тялото, като държеше кървавия къс месо в едната ръка и окървавения нож в другата. Той се ухили с окървавените си устни като видя Бъртън и му отряза парче черен дроб. Бъртън поклати глава. Другите — Галеаци, Бронтич, Мария Тучи, Филипо Роко, Роза Налми, Катерина Капоне, Фиоренца Фиори, Бабич и Джунта вече се бяха махнали от кървавата сцена. Бяха се сгушили от другата страна на един мощен бор и разговаряха на италиански с приглушен глас.

Бъртън приклепна до тялото, приложи върха на ножа и премери точно от над дясното коляно до ключицата. Фрайгейт стоеше до него и гледаше втренчено. Бе побледнял още повече и не можеше да овладее

треперенето си. Но издържа гледката на отделянето на две дълги ивици кожа от мъртвото тяло.

— Ще опиташ ли? — запита го Бъртън.

Преобърна тялото, за да може да отдели още по-дълга ивица. Фрайгейт пое окървавения нож и заработи с него. Зъбите му тракаха неудържимо.

— Не толкова дълбоко — каза Бъртън след малко. — Сега пък режеш много плитко. Дай ми ножа. Виж как става!

— Имах един съсед който дереше зайците си зад гаража. Първо им трошеше вратовете и после им пореше гърлата — каза Фрайгейт. — Веднъж го гледах и ми беше достатъчно.

— Не можеш да си позволиш да бъдеш гнуслив или със слаб стомах — каза Бъртън. — Живеем в първобитен по своите условия свят, и за да оцелеем, трябва да се нагодим към тях. Никой не ни пита.

Бронтич дотича до тях. Беше висок слаб словенец; на времето беше имал кръчма.

— Току-що открихме още една от тия каменни гъби — каза той. — На около четиридесет ярда отгук е. Беше закрыта зад някакви дървета в една долчинка.

Първоначалното желание на Бъртън да поиздевателствува малко над Фрайгейт беше отминало. Стана му жал за момъка.

— Питър, защо не отидеш да поразгледаш гъбата? — каза той. — Щом имаме тук под ръка една такава, няма смисъл да бием толкова път обратно до оная на брега.

Той подаде на Фрайгейт граала си.

— Пъхни го в някоя дупка, но не забравяй да си отбележиш къде точно го слагаш. Накарай и другите да направят същото. Провери дали си отбелязват къде точно поставят граалите си. Не бих искал да има никакви скандали после на тая тема. Разбираш ме, нали?

Странно, но Фрайгейт не прояви особена охота да се възползува от случая. Изглежда, чувствуваше, че се беше изложил много с проявената си слабост. Остана за момент на място, като премести няколко пъти тежестта си от единия на другия крак и въздъхна тежко. След малко, когато Бъртън беше започнал да остъргва вътрешната страна на парчетата кожа, се отдалечи. В едната ръка носеше двата граала, а в другата каменната си брадва.

Бъртън спря работа веднага след като американецът се скри от погледа му. Беше го интересувал само процеса на отделяне на кожата и възможността за дисекция на тялото, след което да извади вътрешностите му. Но на този етап не можеха да съхранят кожата. Съществуваше вероятност кората на наподобяващите дъбове дървета да съдържа танин, който в комбинация с други вещества да превръща човешката кожа в кожено изделие. Но докато успееш да го направят кожата най-вероятно щеше да изгние. Но въпреки това стореното не беше загубено време. Каменните ножове се оказаха удивително ефикасни и плюс това си беше освежил знанията за човешката анатомия. На млади години в Пиза двамата с брат си Едуард се бяха свързали с италиански студенти по медицина от университета. Двамата млади Бъртън научиха много от тях и нито единият, нито другият бяха загубили интерес към анатомията. Едуард беше станал хирург, а Ричард бе присъствал на множество лекции и публични или закрити дисекции в Лондон. Но времето бе изтрило голяма част от наученото.

Слънцето рязко се скри зад планинския хребет. Бледа сянка падна върху него и след няколко минути цялата долина се покри в полумрак. Но небето дълго време остана яркосиньо. Бризът продължаваше да духа със същата сила. Богатият на влага въздух леко захладня. Бъртън и неандерталецът оставиха тялото и се насочиха към мястото, откъдето долитаха гласовете на другарите им. Бяха се скупчили покрай каменния олтар, за който им бе съобщил Бронтич. Бъртън се запита дали нямаше и други такива в подножието на планината, на разстояние приблизително миля един от друг. Този нямаше граал в центъра на площадката си. Може би означаваше, че още не е в готовност да ги нахрани? Реши обаче, че не е така. Беше ясно, че Който и да беше създал каменните олтари за граалите, беше оставил по един в центъра на тези, които бяха близо до реката, защото възкресените щяха да се насочат първо към тях. Докато се доберяха до онези във вътрешността щяха вече да са научили предназначението им.

Подредиха граалите във вдлъбнатините на най-външния кръг. Собствениците им останаха прави или разговаряха, но умът им беше все във граалите. Всички се чудеха кога щяха да се появят следващите сини пламъци, ако въобще се появеха. Повечето им разговори се въртяха все около усещанията на гладните им стомаси. Останалата

част представляваха предположения и догадки относно начина по който се бяха озовали на това място. Кой ги беше пренесъл тук, къде бяха Те и какво ги очакваше. Няколко говореха за живота си на Земята.

Бъртън седна под широко разклоненото с гъста корона „желязно дърво“ и се облегна на дебелия напукан ствол. Почувствува смъртна умора, като всички останали, с изключение на Кац. Стържещият стомах и обтегнатите му до скъсване нерви не му помагаша да се отпусне и задряма, макар че приглушените гласове и шумът на листата предразполагаха към сън. Закриваната от околните дървета долчинка, в която се бяха събрали и чакаха, се скътваше в подножието на четири съседни хълма. Беше по-тъмно, отколкото по върховете на хълмовете, но пък беше и по-топло. След малко започна да се смрачава и студът се усили. Бъртън организира бригада за събиране на дърва за огрев. С помощта на ножовете си и каменните брадви насякоха много бамбук и наскубаха купища трева. Бъртън запали една малка купчинка от листа и трева с помощта на нажеженото телче на запалката, но тъй като бяха още сурови, огънят беше слаб и много пушеше. Едва след като добавиха и бамбуковите стъбла се разгоря както трябва.

Внезапна експлозия разтърси пространството и ги накара да подскочат. Някои от жените изпищяха. Съвсем бяха забравили, че трябва да наблюдават олтара с граалите. Бъртън се извърна миг преди високите двайсет фута сини пламъци да се стопят в мрака. Нагорещеният въздух го лъхна, макар и да беше на двайсетина фута от каменната постройка.

Експлозията отзвуча и те се втрениха в граалите. Бъртън стъпи пръв върху каменната площадка; повечето от останалите не се осмеляваха да стъпят върху камъка толкова скоро след пламъка. Той повдигна капака на граала си, погледна вътре и нададе екзалтиран вик. Другите го последваха и се качиха. Само след минута всички бяха насядали около огъня, ядяха лакомо, възкликаваха от наслада, сочеха си един на друг какво бяха намерили в граалите си, смееха се и се шегуваха. Нещата бяха почнали да се оправят. Който и да ги беше възкресил, се беше погрижил добре за тях.

Храна имаше достатъчно, дори и след целодневното постене, или както се изрази Фрайгейт „след постене продължило половин вечност“. Имаше предвид, както обясни на Монат, че никой не можеше да каже колко време беше изтекло между 2008 година и днешния им

ден. Този свят не беше построен за един ден и подготовката на човечеството за възкресение не беше продължила само седем дни. Ако всичко това беше извършено с научни средства, разбира се, а не по свръхестествен начин.

Бъртъновият граал му беше донесъл пържола във формата на куб със страна четири инча; комат черен хляб; масло; картофи и сос; салатата от маруля с непознат, но много приятен вкус. Освен това имаше и чаша със 150 грама вълшебен бърбън и още една малка чашка съдържаща четири бучки лед.

Имаше и още неща. Истинско чудо, защото бяха съвсем неочаквани. Малка лула. Торбичка с тютюн за лулата. Три дебели пури. Пластмасов пакет с десет цигари.

— Без филтър са — отбеляза Фрайгейт.

Имаше и по една малка кафява цигара която Бъртън и Фрайгейт помиришаха и изрекоха в един глас:

— Марихуана!

— Изглежда, косите ни отново ще пораснат — каза Алиса, държейки малки метални ножици и черен гребен. — Иначе едва ли щяхме да ги получим. Толкова съм щастлива! Но... те... наистина ли мислят, че ще си сложа такова нещо?

Тя протегна патрон с яркочервено червило.

— Или пък аз? — добави Фрайгейт вдигайки подобен патрон.

— Изключително предвидливи са — каза Монат, като въртеше из ръцете си пакет, който очевидно съдържаше тоалетна хартия. След него извади топка зелен сапун.

Пържолата на Бъртън беше много крехка, въпреки че той самият ги предпочиташе по-сурови. Фрайгейт пък се оплака, че неговата не била опечена добре.

— Очевидно тези граали не изпълняват индивидуалните поръчки на собствениците си — отбеляза Фрайгейт. — Може би това обяснява защо мъжете получихме и червила, докато жените пък се обзаведоха с лули. Това се нарича масово производство.

— Две чудеса за един ден — каза Бъртън. — Ако въобще можем да ги наречем такива. Мен лично повече ме устройва рационалното обяснение и възнамерявам да се добера до него. Засега едва ли някой може да каже със сигурност как са ни възкресили. Но може би вие,

хората от двайсети век, имате някаква теория за това вълшебно появяване на тия предмети в едни привидно празни контейнери?

— Ако сравните граала отвън и отвътре — каза Монат — ще забележите, че има разлика от пет сантиметра между височината и дълбочината. Това фалшиво дъно вероятно има вградена вътре граммолекулярна верига способна да преобразува енергията в материя. Енергията очевидно идва от тия изпразвания от скалата. Като допълнение към преобразувателя на енергията в материя граалът трябва да съдържа и граммолекулярни матрици, които да превръщат материята в различни комбинации от елементи и съставки.

Не рискувам да ми се присмеете на моите догадки, защото и ние имахме на нашата планета подобен преобразувател. Мога да ви уверя обаче, че беше доста по-голям от този тук.

— Нещо подобно постигнахме и не Земята — каза Фрайгейт. — Успяхме да получим желязо от чиста енергия още преди 2002 година, но това беше един много скъпоструващ и икономически неизгоден процес.

— Добре — каза Бъртън. — Досега това не ни струваше нищо. Засега...

Той замълча за момент, припомняйки си съня точно преди да се разбуди.

— Плащай — бе казал Господ. — Дължиш за плътта.

Какво бе означавало това? 1890 година той умираше в прегръдките на жена си на Земята, в Триест, молейки за... какво? Хлороформ? Или нещо друго? Не можеше да си спомни. И после дойде забравата. След която се беше пробудил на онова кошмарно място и бе видял неща, които не съществуваха нито на Земята, нито, както беше уверен, и на тая планета. Но онова преживяване не беше сън.

8

Приключиха с храната и върнаха съдовете по местата им в граалите. Тъй като наблизко нямаше вода, налагаше се да изчакаат до сутринта, за да ги измият. Фрайгейт и Кац се бяха изхитрили да направят няколко ведра от отделни парчета гигантски бамбук. Американецът се предложи за доброволец да донесе вода от реката, ако се намери някой да го придружи. Бъртън се зачуди на инициативата му. Но после погледна Алиса и разбра подтика му. Фрайгейт явно се надяваше да открие взаимност в нечие женско сърце. Той очевидно приемаше като свършен факт симпатиите на Алиса Харгрейвз към Бъртън. А и другите жени, Тучи, Малини, Капоне и Фиори вече бяха направили избора си съответно върху Галеаци, Бронтич, Роко и Джунта. Бабич беше отпрашил нанякъде, вероятно по същата причина, поради която искаше да се махне и Фрайгейт.

Монат и Кац тръгнаха с Фрайгейт. Небето внезапно се беше покрило с огромни искри и гигантски облаци от светец газ. Блясъкът на гигантските звездни купове, сред които се открояваха звезди толкова големи, че изглеждаха като късове от земната луна, и сиянието на облаците ги ужасяваше и ги караше да се чувствуват микроскопични и нищожни в безкрайния космос.

Бъртън се изтегна на гръб върху една купчина листа и запуфка с пурата си. Беше превъзходна; по негово време в Лондон би струвала най-малко шилинг. Вече не се чувствуваше нищожен и пренебрегнат. Звездите бяха много далеч, а той беше жив. Никоя звезда не можеше да знае какъв чудесен вкус има една скъпа пура. Или да има дори далечна представа за наслаждението, което може да достави топлото и гъвкаво тяло на жената до него.

От другата страна на огнището лежаха полускрити или не се виждаха въобще из тревата хората от Триест. Алкохолът ги беше отпуснал, въпреки че част от опиянението можеше да е дошло и от радостта, че пак са живи и млади. Кикотеха се, смееха се и се търкаляха напред-назад из високата трева, като вдигаха силен шум

докато се целуваха. И след малко взеха да се отделят и да се уединяват по двойки в мрака. Без да вдигат толкова силен шум.

Момиченцето бе заспало край Алиса. Отблясъците от огъня изваждаха от мрака красивото аристократично лице на Алиса, плешивата ѝ глава, вълшебното ѝ тяло и дългите крака. Бъртън внезапно усети, че възкресението е било пълно. Той определено не беше вече престарелия човек, който през последните шестнайсет години от живота си бе платил непосилната цена за всичките прекарани от него трески и заболявания, пресушили го в тропиците. Сега отново беше млад, здрав, и обладан от стария неуморим демон.

Но той бе обещал да я брани. Нямаше право да предприема каквото и да било, което можеше да бъде изтълкувано като опит да се възползува от обстоятелствата.

Е, тя не беше единствената жена на тоя свят. Всъщност всички жени на света бяха негови, ако не на разположение, то поне на теория. Това щеше да бъде така, ако на тая планета наистина бяха възкресени всички живели някога на Земята. Тя беше просто една от многото милиарди (някъде около тридесет и шест милиарда, ако преценката на Фрайгейт се окаже вярна). Но нямаше доказателства за това.

Най-лошото беше, че Алиса можеше да се окаже наистина единствената за него на света, най-малкото поне за момента. Той не можеше просто така да стане и да се отдалечи в мрака на лов за друга жена, защото това означаваше да ги изостави беззащитни — нея и детето. Определено нямаше да се чувства спокойна и в безопасност с Монат и Кац, нито пък той можеше да я упрекне за това. Бяха отчайващо отблъскващи. Не можеше да я довери и на Фрайгейт — ако той въобще се върнеше през нощта, нещо в което Бъртън силно се съмняваше — защото не познаваше чак дотам момъка.

Той внезапно се изсмя на глас на тая ситуация. А беше решил да чукне нещо през нощта! Тая мисъл така го разсмя, че той не можа спре дори и когато Алиса го запитала какво му става.

— Повече, отколкото можеш да си представиш — каза той, като се обърна с гръб към нея.

Протегна ръка към граала и извади последния артикул. Представляваше малко плоско парче розово на цвят вещество. Фрайгейт беше подметнал преди да тръгне, че неизвестните им

благодетели трябва да са били американци. Иначе не биха се сетили да им осигурят и дъвка.

Заби остатъка от пурата си в земята и я угаси, след което пъхна ароматното парче в устата си.

— Има странен, но приятен вкус — каза той. — Няма ли да опиташ своята?

— Изкушавам се, но сигурно ще изглеждам като преживяща крава с това нещо в устата си.

— Престани с тоя етикет — каза Бъртън. — Едва ли съществата с такава власт над природата да ни възкресят ще имат толкова вулгарен вкус.

Алиса се усмихна леко и каза:

— Наистина не знам — и пъхна дъвката в устата си.

Известно време дъвкаха мълчаливо, като се гледаха един друг през огъня. Тя не издържаше погледа му повече от няколко секунди.

— Фрайгейт спомена, че ви познава — каза той. — Но не лично. Ще ми кажете ли коя сте, като ми простите нечуваното любопитство?

— Между мъртвите не може да има тайни — отвърна тя леко. — Или пък измежду бившите мъртъвци.

Родното ѝ име било Алиса Плезънс Лидъл, родила се на 25 април 1852 година. (Аз съм бил на тридесет години тогава, отбеляза си той.) Била пряк потомък на Крал Едуард III и сина му, Джон от Гонт. Баща ѝ бил декан на християнския църковен колеж в Оксфорд и съавтор на един знаменит гръцко-английски речник (Лидъл и Скот! блесна внезапно пред Бъртън). Имала щастливо и безоблачно детство, отлично образование, и познавала много от знаменитите хора на нейната епоха: Лорд Гладстон, Матю Арнълд, Уелският принц, който бил оставен под попечителството на баща ѝ докато учел в Оксфорд. Съпругът ѝ бил Реджиналд Джервис Харгрейвз и тя много го обичала. Той бил „човек от провинцията“, обичал много лова, риболова, да играе крикет, да отглежда дръвчета, и да чете френска литература. Имала трима сина, всичките капитани, двама от които загинали в Първата световна война 1914–1918. (За втори път през този ден Бъртън чуваше за тя война).

Тя говореше безспир сякаш алкохол ѝ беше развързал езика. Или сякаш искаше да издигне преграда с приказките си между себе си и Бъртън.

Говореше за Дайна, домашното котенце, което беше обичала много през детските си години, за големите дървета в ботаническата градина на съпруга ѝ, как баща ѝ всеки ден кихал точно в дванайсет на обяд когато работел върху речника, и никой не можел да разбере защо... как на осемдесетгодишна възраст ѝ била присъдена титлата доктор на науките от университета в Колумбия, САЩ, за важната роля, която изиграла при създаването на знаменитата книга на мистър Доджсън. (Тя пропусна да спомене заглавието и Бъртън, макар и запален читател, не си спомняше писател с такова име).

— Това наистина беше златен следобед — каза тя, — въпреки официалната метеорологична сводка. Бях на 10 години, а денят беше 4 юли 1862 година... сестра ми и аз носехме черни обувки, бели мрежести чорапи, бели памучни дрехи, и шапки с големи периферии.

Очите ѝ бяха широко отворени и тя потръпваше от време на време сякаш някаква борба протичаше в душата ѝ и тя заговори дори още по-бързо.

— Мистър Доджсън и мистър Дъкуърт носеха кошниците с провизиите... отплавахме с лодка от моста Фоли на река Айсис нагоре по течението. Мистър Дъкуърт беше на греблата; пръските хвърчаха от тях и падаха като стъклени сълзи върху гладката повърхност на Айсис, и...

Последните ѝ думи се счуха на Бъртън като изкрещени с всичка сила срещу него. Той се вгледа удивен в нея. Устните на Алиса продължаваха да се движат като при нормална реч. Очите ѝ се бяха приковали в него, но погледът ѝ сякаш преминаваше през тялото му устремен във вечността. Ръцете ѝ бяха полуповдигнати, сякаш се беше изненадала от нещо и не можеше да ги помръдне.

Всеки звук долиташе до ушите му многократно усилен. Чуваше дишането на детето, биенето на сърцето ѝ и на това на Алиса, куркането на червата на Алиса и шумът с който вятърът се промъкваше сред листата. Някъде отдалеч долетя нечие стенание.

Той се изправи и се заслуша. Какво ставаше? Защо му се бяха усилили така сетивата? Защо чуваше толкова добре техния пулс, а изобщо не можеше да долови своя? Знаеше съвсем точно формата и текстурата на тревата под стъпалата си. Дори осъзнаваше, че долавя сблъсъка на отделните молекули на въздуха с тялото му.

Алиса също се изправи.

— Какво става? — запита тя и гласът ѝ го облъхна като порив на ураганен вятър.

Не ѝ отговори нищо; не отделяше погледа си от нея. Сега му се струваше че вижда тялото ѝ за пръв път. И за пръв път виждаше и нея. Цялата Алиса.

Тя го приближи с ръце разтворени за прегръдка, полупритворени очи и влажна уста. Олюля се и простена:

— Ричард! Ричард!

И спря; очите ѝ се разтвориха широко. Пристъпи към него и ръцете ѝ се отпуснаха.

— Не! — изплака тя, обърна се и побягна в мрака между дърветата.

Той остана няколко секунди неподвижен. Не беше възможно тя да не го обича. Тя, която той обичаше така, както не беше обичал никоя жена през живота си.

Сигурно го предизвикваше. Не можеше да е другояче. Той побягна след нея с името ѝ на уста.

Опомниха се едва часове по-късно, когато дъждът се изсипа върху тях. Или наркотичният ефект бе отшумял, или студената вода го беше прогонила, защото и двамата изплаваха едновременно от състоянието на екстаз и еуфория. Тя го изгледа втренчено при проблясъка на една мълния, изкрещя пронизително и го отблъсна с всички сили.

Той падна върху тревата, но успя да напипа глезена ѝ докато тя се опитваше да избяга от него на четири крака в мрака.

— Какво ти става? — изрева той.

Алиса спря да се дърпа. Седна на тревата до него, зарови лице в свитите си колене и се разтърси в ридания. Бъртгън се изправи, дръпна я за брадичката и я накара да погледне нагоре. Някъде наблизко отново удари мълния и освети изкривеното ѝ лице.

— Ти обеща да ме браниш! — изкрещя му тя в отговор.

— Поведението ти не беше на жена, която иска защита — възрази той. — Не съм ти обещавал да те браня срещу естествените човешки импулси.

— Импулси! — каза тя. — Импулси! Господи, никога през живота си не съм вършила нищо подобно! Винаги съм била праведна! Бях девствена когато се омъжих, и бях вярна на съпруга си през целия

ми живот! А сега... с един напълно непознат! Просто ей така! Не знам какво ми стана!

— Значи се изложих! — каза Бъртън и избухна в смях.

Но не успя да прогони чувството на съжаление и мъка. Ако тя беше изразила желанието си с ясното съзнание какво прави, тогава той не би имал и най-малкото угризение на съвестта. Но тая дъвка съдържаеше някакъв мощен наркотик, който ги беше разкрепостил до състоянието на любовници, чиято страст не познаваше граници. Нейната активност беше достойно отражение на неговата; бе проявила изкусителното майсторство на одалиска от турски харем.

— Не е необходимо да се чувствуваш дори и за миг унижена и да се укоряваш за случилото се — изрече нежно той. — Ти просто не беше на себе си. Всичко е заради този наркотик.

— Аз го направих! — каза тя. — Аз, само аз! Искях го! О, докъде съм паднала!

— Не си спомням да съм ти предлагал някакви пари.

Не искаше да ѝ причини болка с безсърдечието си. Искаше само да я накара да изпадне в гняв, за да престане със самоуниженията си. И успя. Тя скочи към него и задра гърдите и лицето му с нокти. Крещеше му в очите мръсотии, които една дама от викторианското общество изобщо не следваше да знае.

Бъртън я улови за китките, за да спре атаките ѝ, и я укроти, докато тя продължаваше да крещи в лицето му. Накрая, когато тя се отпусна и захлипа, той нежно я поведе обратно към мястото на лагера им. Огънят беше изгаснал. Той разчисти горния слой пепел и хвърли стиска трева, запазила се суха в една от гънките на близкото дърво. В светлината на новия огън зърна момиченцето да спи сгушено между Кац и Монат, затрупано грижливо под купчина трева до желязното дърво.

— Не се доближавай — каза тя. — Не искам да те виждам повече! Ти ме обезчести, опозори ме! Ти ме омърси! И след като ми обеща, че ще ме браниш докрай!

— Замръзвай, щом така ти е по-добре — отвърна той. — Канех се да ти предложа да се сгушим заедно, за да се топлим. Но ако искаш да спиш на студа, няма да ти преча. Пак ти повтарям, че това, което се случи между нас, беше породено от наркотика. Ти нямаш абсолютно никаква вина. Всъщност, не. Не беше породено. Наркотиците не

пораждат действия или постъпки; те просто премахват субективните пречки да бъдат извършени. Нашите нормални сдържащи реакции просто бяха премахнати, и нито един от двамата ни няма право да упреква себе си или другия.

Но въпреки това бих бил лъжец, ако ти кажа, че не изпитах наслаждение, и ти също би била неискрена, ако го отречеш. Така че какъв е смисълът от това самоизтезаване?

— Аз не съм животно като теб! Аз съм добродетелна жена, която има страх от Бога!

— Без съмнение — каза сухо Бъртън. — Все пак, позволи ми да наблегна на едно нещо. Аз много се съмнявам, че ти би се осмелила да направиш това, което стана, ако дълбоко в сърцето си не го беше желала. Наркотикът премахна задръжките ти, но това съвсем не означава, че той те е принудил да го направиш. Желанието ти вече е било там. И всяко действие, произтекло в резултат на наркотика, е бил твой съзнателен избор, израз на твоето желание.

— Знам го! — изкрещя тя. — Не си мисли, че съм някаква проста селска слугиня! Имам глава! И знам какво съм направила и защо! Само че никога не съм предполагала, че мога да бъда такава... такава личност! Но явно винаги съм била такава! Винаги!

Бъртън се опита да я успокои, да ѝ обясни че всеки има в душата си нежелани и тъмни стихии. Посочи ѝ за пример догмата с първородния грях, която илюстрираше примера му; след като тя беше човек, тя беше подвластна на тия тъмни и мрачни възжеления в душата ѝ. И така нататък. Но колкото повече се опитваше да я успокои, толкова по-зле се чувствуваше тя. Накрая се предаде, разтреперан от студ и изтощен от безплодния спор. Вмъкна се между Монат и Кац и гушна в прегръдките си заспалото телце на момиченцето. Топлината на трите тела и топлото одеяло от изсъхналата трева го отпуснаха и успокоиха. Вече заспиваше, когато усети хлипането на Алиса, която се вмъкваше до него под купчината трева.

Събуди се в сивата светлина на лъжливата зора, която арабите наричаха вълчата опашка. Монат, Кац и детето продължаваха да спят. Почеса се малко по местата, раздразнени от сърбежите причинени от острите стръкове на тревата и изпълзя навън. Огънят беше загаснал; листата на дърветата и тревата бяха натежали от влага. Потрепера от студа. Но не почувствува умора или някакви странични ефекти от наркотика както бе очаквал. Откри купчина сравнително запазени сухи от дъжда бамбукови съчки в тревата под едно дърво. Накладе отново огъня с тях и след малко отново се почувствува уютно. После зърна ведрата от бамбук и отпи от водата, която съдържаша. Алиса бе седнала сред купчина трева и го гледаше начумерено. Кожата ѝ беше настръхнала от студа.

— Ела и се сгрей! — подкани я той.

Тя изпълзя от купчината, изправи се, отиде до бамбуковото ведро, наведе се, загреба в шепата си вода и я плисна на лицето си. После коленичи до огъня и си сгря ръцете на един малък пламък. Когато всички са голи, колко бързо и най-срамежливите губят срама си, помисли той.

Малко по-късно долови шумоленето на тревата от изток. Появи се голата глава на Питър Фрайгейт. Фрайгейт излезе от тревата и бе последван от друга гола глава, женска. Последва я и тялото ѝ, мокро, но красиво. Очите ѝ бяха едри и тъмнозелени, а устните ѝ прекалено пълни, за да бъдат наречени красиви. Но останалите черти на тялото ѝ бяха изключителни.

Фрайгейт се усмихна широко. Обърна се и я придърпа до топлината на огъня с ръка.

— Имаш вид на котка, излочила млякото — каза Бъртън. — Какво се е случило с ръката ти?

Питър Фрайгейт изгледа кокалчетата на десния си юмрук. Бяха отекли и кожата на няколко от тях беше надрана.

— Бих се — каза той. Посочи към жената, коленичила до Алиса, която се грееше на огъня. — Снощи беше истинска лудница край реката. Тая дъвка трябва да е съдържала някакъв наркотик. Направо нямаше да повярвате на очите си, ако бяхте видели какви ги вършеха хората долу край реката. Или нямаше да ви впечатлят особено? В края на краищата вие сте Ричард Франсис Бъртън. Но така или иначе, всички жени, дори и най-грозните, влязоха в употреба. Уплаши ми се окото и направо полудях. Блъснах по главите двама мъже с граала и ги проснах. Гонеха едно десетгодишно момиче. Може и да съм ги убил. Надявам се да съм успял. Опитах се да взема момичето с мен, но тя се изтръгна и побягна в нощта.

Реших да се върна тук. Стана ми много гадно от това, което бях причинил на ония двамата, дори и да си го бяха търсили. Наркотикът беше виновен; трябва да бе отприщил потисканите цял живот ярост и безсилие. Така че потеглих насам, за да срещна още двама юначаги, които обаче тоя път преследваха тази жена тук. Мисля, че тя беше против не толкова срещу самия акт, колкото срещу тяхната колективна и едновременна идея, ако ме разбирате какво искам да кажа. Тя пицеше и се дърпаше, и те бяха започнали да я налагат. Така че ги блъснах с юмруците си и ги сригах, след което ги наложих хубавичко с граала си.

И после тръгнах със жената, казва се Логу между другото, и това е всичко, което знам за нея, тъй като не разбирам и думичка от езика ѝ.

Той пак се ухили.

— Но не можахме да стигнем далеч.

Усмивката му се стопи и той потрепера.

— После ни събуди дъждът с мълниите и гръмотевиците си, които връхлитаха върху нас като божи гняв. Не ми се смейте, но си помислих, че това трябва да е Съдния ден, че Господ ни е дарил с едnodневното царство, за да се осъдим самите ние. И после щеше да ни захвърли в кладенеца.

Той се изсмя със свито сърце и каза:

— От четиринайсетгодишна възраст съм агностик, и си умрях такъв на деветдесетгодишна възраст, макар че имах някои планове да извикам свещеник. Но онова малко дете, уплашено от Дядо Господ и адския огън и прокълнаването, още си седи там, не е напуснало стареца. Или младежа, възкресен от мъртвите.

— И какво се случи? — запита Бъртън. — Да не свърши светът с гръм и мълния? Още си жив и здрав, доколкото виждам, и не си отхвърлил наслажденията на греха в лицето на тази млада жена тук.

— Открихме един олтар с граали близо до планината. На около една миля западно оттук. Изгубихме се, скитахме наоколо, измръзнали, мокри, подскачахме при всеки проблясък на мълния около нас. После намерихме олтара. Беше претърпено от народ, но те бяха изключително приветливи; телата бяха толкова нагъсто, че се сгряхме, въпреки тежкия дъжд който се сипеше върху ни. Накрая заспахме, дълго след като дъждът беше престанал. Когато се събудих, Логу я нямаше около мен. Тръгнах да я търся и я открих. Била се загубила през нощта. Зарадва се като ме видя, и аз също. Има някакво привличане между нас. Може да разбере причината, като я науча да говори английски. Опитах и на френски, немски и малко руски, литовски, галски, всички скандинавски езици, включително финландски, класически нахуатл, арабски, иврит, ирокезки оновага, оджибуейски, италиански, испански, латински, старо- и новогръцки, и още една дузина други езици. И нищо.

— Изглежда сте голям лингвист — отбеляза Бъртън.

— Не мога да говоря на нито един от тях — каза Фрайгейт. — Чета на повечето, но иначе владее само по няколко ежедневни фрази от всеки. За разлика от вас не владее до съвършенство тридесет и девет езика — включително и този на порнографията.

Момъкът изглежда знае доста за мен, помисли си Бъртън. По-късно щеше да се опита разбере колко добре е запознат с биографията му.

— Ще бъда откровен с вас, Питър — каза Бъртън. — Вашият изблик на агресивност направо ме изненадва. Изобщо не съм и допускарал, че сте способни да пребиете толкова много хора. Вашата уязвимост към...

— Всичко стана заради дъвката, разбира се. Тя отвори адските вратички на подсъзнанието ми.

Фрайгейт приклепна до Логу и потърка рамо в нейното. Тя го изгледа с леко дръпнатите си очи. Щеше да бъда много красива след като порастеше косата ѝ.

Фрайгейт продължи.

— Придирчив и уязвим съм, защото се боя от гнева, от желанието да творя насилие, чувства, които дремят под повърхността ми. Страхувам се от насилието, защото самият аз съм насилник. Страх ме е какво ще се случи, ако не изпитвам страх. По дяволите, знам какво представлявам от четиридесет години! Макар че нямах никаква полза от това знание!

Той погледна към Алиса и каза:

— Добро утро!

Тя му отвърна с достатъчно весел глас, и дори се усмихна на Логу след като Фрайгейт я представи. От време на време хвърляше поглед към Бъртън и отговаряше на преките му въпроси. Но не искаше да разговаря с него и се обръщаше всеки път към него с каменно лице.

Монат, Кац и момиченцето се присъединиха към огъня, прозявайки се и тримата. Бъртън се разходи малко из лагера и откри че, триестците са изчезнали. Някои от тях бяха забравили да си вземат граалите. Той ги изруга за безгрижието им и си помисли дали и той да не ги зареже в тревата, за да им даде урок. Но размисли и ги постави във вдлъбнатините на олтарния камък.

Ако собствениците ми не се върнеха, щяха да ходят гладни, освен ако някой не се смилеше и разделеше храната си с тях. А междувременно тяхната им в граалите щеше да си остане непокътната. Той не можеше да ги отвори. Предишният ден бяха открили, че само собственикът на граала е в състояние да си го отваря. След като няколко експерименти с една дълга пръчка бяха стигнали до извода, че собственикът трябва да докосне граала си с пръстите или с някоя друга част от тялото си, за да отвори капака. Съгласно теорията на Фрайгейт граалът съдържаше механизъм, който реагираше на специфичното разположение на кожния потенциал на отделния човек. Или пък имаше вграден детектор за мозъчните вълни на индивида.

Небето се бе покрило с ярката синева на деня, макар и слънцето да беше все още от другата страна на високите 20 000 фута източни планини. След около половин час каменният олтар с граалите изригна гръмотевично сините пламъци. Гръмотевицата прехвърли реката и ехото ѝ отекна отразено в планината.

Този път граалите им донесоха бекон и яйца, шунка, препечен хляб, мармалад, мляко, четвъртинка пъпеш, цигари, и чаша пълна с тъмнокафяви кристали, които според Фрайгейт представляваха

бързоразтворимо кафе. Той изпи чашата с мляко, изплакна я с вода от бамбуковото ведро, и я сложи върху огъня. Водата скоро завря и той сипа една чаена лъжичка кристали в нея след което я разбърка. Кафето имаше чудесен вкус, и имаше достатъчно още за шест чаши кафе. После Алиса сипа от нейните кристали във водата преди да я нагрее и откри, че не беше необходимо да я слага на огъня. Водата си кипна сама три секунди след сипването на кристалите.

След като се нахраниха, изплакнаха контейнерите и ги върнаха в граалите. Бъртън си завърза своя около китката. Възнамеряваше да тръгне на експедиция, и определено нямаше намерение да си оставя граала върху каменния олтар. Макар че нямаше да е от полза на никой, освен на него, като нищо щяха да се намерят зли хора, които да го вземат само за да го гледат после как умира от глад.

Бъртън се захвана с уроците си по английски на момиченцето и Кац, като Фрайгейт накара и Логу да присъства на тях. Фрайгейт предложи да приемат някой универсален език поради многото наречия и диалекти, около петдесет-шестдесет хиляди, използвани от човечеството през неговото съществуване траяло няколко милиона години и които се използваха сега покрай реката. Ако бяха възкресени всички човешки същества съществували някога, разбира се. В края на краищата той познаваше само няколкото квадратни мили пространство в речната долина, което беше обходил. Но наистина не беше лоша идея да се започне разпространението на есперанто, изкуственият език създаден от полския окулист доктор Заменхоф през 1887 година. Граматиката му беше изключително проста и без никакви отклонения, и звуковите му комбинации бяха относително прости, макар не много леки за произношение от всеки. В основата на речника му лежеше латинският език с много заемки от английския и немския и някои други западноевропейски езици.

— Чувах за него, преди да умра — каза Бъртън. - Но не успях да видя никакви примери от него. Възможно е да се окаже от полза. Но засега ще обучавам детето и Кац на английски.

— Но повечето от хората тук говорят италиански и словенски! — каза Фрайгейт.

— Може и да е вярно, макар още да не сме предприели никакво изследване. Но нямам намерение да векувам тук, да го знаете.

— Трябваше да се досетя — промърмори под носа си Фрайгейт. — Винаги сте били неуморен; търкалящият се камък мъх не хваща.

Бъртън го изгледа злобно и започна урока. За приблизително петнайсет минути той ги въведе в разпознаването и произношението на деветнайсет съществителни и няколко глагола: огън, бамбук, граал, мъж, жена, момиче, ръка, крака, око, зъби, ям, ходя, тичам, разговарям, опасност, аз, ти, те, нас. Имаше намерение да научи и от тях толкова, колкото им предадеше. Нямахте да мине много време и щеше да говори езика им, колкото и труден да се окажеше.

Слънцето се показва над билото на източния хребет. Въздухът се затопли и те угасиха огъня. Беше започнал втория им ден от живота след възкресението. А знаеха за окръжаващия ги свят почти толкова, колкото и през изминалия ден. Можеха само да гадаят какво ги очакваше в бъдеще или каква съдба им беше подготвил Той, който решаваше съдбините им.

Големият нос на Лев Руак се промуши през тревата и собственикът му произнесе:

— Ще ми позволите ли да се присъединя към вас?

Бъртън кимна и Фрайгейт каза:

— Разбира се, защо не?

Руак се измъкна от тревата. Последва го ниска и бледокожа жена с едри кафяви очи и красиви деликатни черти. Руак я представи като Таня Каувиц. Бил се запознал с нея предната нощ и останали заедно, тъй като имали много общи неща. Тя имаше рускоеврейски произход, родена беше през 1958 година в Бронкс, Ню Йорк Сити, станала учителка по английски, омъжила се за бизнесмен който станал милионер и починал когато тя била на четиридесет и пет години, като я оставил свободна да се омъжи за мъжа, в когото била влюбена в продължение на петнадесет години. Шест месеца по-късно починала от рак. Информацията я поднесе Таня, а не Лев, и при това на един дъх.

— Снощи беше истински ад там долу — каза Лев. — Наложих се двамата с Таня да избягаме в гората, за да си спасим живота. Така че реших да ви потърся и да ви помоля да ни вземете при вас, ако е възможно. Извинявам се много за прибързаните ми забележки вчера, мистър Бъртън. Мисля, че наблюденията ми бяха верни, но

становищата, за които говорех, трябва да се разглеждат в светлината на вашите взаимоотношения с другата страна.

— Ще поговорим и за това, има време — каза Бъртън. — По времето, когато написах книгата, страдах от злобните и зловещи лъжи на лихварите от Дамаск, които...

— Но разбира се, мистър Бъртън — каза Руак. — Както искате, нека бъде по-късно. Просто исках да наблегна на факта, че ви считам за много способен и силен човек, и бих искал да се присъединя към вашата група. Ние сме в състояние на анархия, ако въобще анархията може да се нарече състояние, и мнозина от нас се нуждаят от защита.

Бъртън не обичаше да го прекъсват. Той се озъби и изрече:

— Много ви моля да не ме прекъсвате, докато ви обясня. Аз...

Фрайгейт се изправи и каза:

— Ето ги и другите. Чудя се, къде ли са били?

Но не всички се бяха завърнали. От отделилите се деветима души сега тук имаше само четирима. Мария Тучи обясни, че те тръгнали през нощта след като дъвкали дъвката, и накрая спрели при един от големите огньовете на открито в равнината. След което се случили много неща; последвали побоища и атаки на мъже върху жени, мъже срещу мъже, жени срещу мъже, жени срещу жени, дори се нахвърляли и върху децата. Групата им се разделила в последвалия хаос, тя успяла да се намери с другите трима едва час по-късно, като търсила сред хълмовете каменен олтар да си зареди граала.

Лев допълни няколко подробности. Резултатите от дъвченето на наркотичната дъвка били трагични, забавни, или приятни, очевидно в зависимост от индивидуалните реакции. Освен несъмнения афродизиак ефект, проявил се при много хора, дъвката притежаваше и много други. Например една семейна двойка починала в Опчима, предградие на Триест, през 1899 година. Те възкръснали на шест крачки един от друг. Плакали дълго от радост, че били и сега заедно, докато толкова други двойки били разделени. Благодарили на Господ за щастието, с което ги дарил, макар че подхвърляли на висок глас коментари, че светът не бил това, което им били обещавали. Но те били прекарвали заедно половин век и сега се канели да бъдат заедно до края на вечността.

Само няколко минути след като сложил дъвката в устата си мъжът удушил жена си, захвърлил тялото ѝ в реката, сграбчил друга в

прегръдките си и побягнал към мрака в гората заедно с нея.

Друг мъж пък се качил върху каменния олтар и цяла нощ държал реч, дори и в дъжда. Той демонстрирал на малцината, които можели да го чуят, и на още по-малкото, които го слушали, принципите на едно съвършено общество и как могат да ги претворят в живота. На зазоряване вече бил толкова прегракнал, че загубил гласа си. А докато бил на Земята, едва ли бил и два пъти пред изборните урни.

Един мъж и една жена, отвратени от животинската атмосфера, завладяла хората, се опитали насилствено да разделят двойките. Резултатите се изразили в отоци, разбити носове, разцепени устни, и две мозъчни сътресения, и двете понесени от смелчаците. Някои жени и мъже прекарвали нощта на колене молейки опрощение за греховете си.

Имало пребити, изнасилени и убити деца, а някои от тях претърпели и трите. Но не всички се поддали на всеобщата лудост. Голям брой възрастни защитили децата, или поне се опитали да го сторят.

Руак описа отчаянието и отвращението на един хърватин-мюсюлманин и друг австрийски еврейин, тъй като граалите им сервирали свинско. Някакъв индус крещял с цяло гърло ругатни, защото граалът му предложил месо.

Четвърти мъж пък, който се окайвал, че са попаднали в ръцете на дявола, захвърлил цигарите си в реката.

Няколко души го попитали защо не ги е дал на тях, след като не ги иска. Той им отговорил, че тютюнът бил дяволско изобретение; бил плевелът създаден от Сатаната в Рая. Друг мъж се обадил, че е можел поне да си раздели цигарите с тях, и че нищо не би загубил от тая постъпка.

— Бих искал да хвърля в реката цялата тая дяволска напаст! — изкрещял той в отговор.

— Ти си непоправим идиот и луд за връзване! — изкрещял му друг и го цапнал в зъбите. Преди тютюноненавистникът да успее да стане от земята, притичали и другите и го заритали.

По-късно тютюноненавистникът се изправил с голямо усилие, залитайки и плачейки от яд, и изплакал:

— Какво съм направил за да заслужи това, о Господи, Пастирю мой! Винаги съм бил праведен мъж. Давах хиляди лири за

благотворителност, три пъти седмично Те почитах в храма Ти, цял живот се борех срещу разврата и корупцията, аз...

— Познавам те! — изкрещяла някаква жена. Била високо синеоко момиче с красиво лице и стройна фигура. — Аз те познавам! Ти си сър Робърт Смитсън!

Той спрял да се жалва и взел да примига към нея.

— Не те познавам!

— Не ме познаваш! А трябва да ме познаваш! Аз съм една от хилядите момичета, които превивахме гръб по шестнайсет часа на ден, шест дни и половина в седмицата, за да можеш да имаш голяма къща на хълма, да се обличаш в скъпи дрехи, и да могат твоите кучета и коне да се хранят по-добре от нас! Аз бях едно от момичетата в твоята фабрика! Баща ми ти беше роб, майка ми ти беше роб, братята и сестрите ми, които не бяха на смъртно легло или не бяха умрели от твърде оскъдната или твърде лошата храна, мръсните легла, каменните прозорци, и от ухапванията на плъховете, и те бяха твои роби! Една от твоите машини отрязва на баща ми ръката, и ти го изрита без да му дадеш и едно пени. Майка ми почина от бялата чума. Аз кашлях и храчех кръв, мой баронете, докато ти се тъпчеше с хубава храна и се люлееше на стола си люлка и дремеше в големия си и скъп трон в църквата и даваше хиляди лири, за да нахранят с тях умиращите от глад азиатци, и изпращаше мисионери да посвещават умиращите от глад в Африка в правата вяра! Аз умирах от туберкулоза, и трябваше да стана уличница, за да издържам малките си братчета и сестричета. И хванах сифилис, ти мръсно и долно кръвожадно копеле, защото ти искаше да изпиеш и последната капка кръв и пот, които имах аз и всички останали бедни дяволи като мен! Умрях в затвора, защото ти нареди на полицията да се разправила безмилостно с проституцията! Ти... ти...!

Смитсън първоначално почервенял, после побледнял. После се оперил, озъбил се на жената и креснал:

— На вас, курвите, винаги някой ви е крив за сърбеливите ви сливи, дето вечно не са начесани! Но Господ знае, че аз винаги съм бил праведен!

Той се обърнал и си тръгнал, но жената го догонила и замахнала с граала си към него. Граалът изсвистял във въздуха, но някой извикал,

той се обърнал и се завъртял да отбегне удара, който малко останало да му отнесе половината череп.

Смитсън побягнал покрай жената преди тя да се опомни и бързо се изгубил в тълпата. За нещастие, каза Руак, малцина разбрали какво става, защото там хората почти не говорели английски.

— Сър Робърт Смитсън — каза Бъртън. — Ако не греша, той притежаваше фабрики за преработка на памук и желязо в Манчестър. Беше известен със своята филантропска дейност и с добрите си дела сред езичниците. Умря през 1870 година или някъде там на осемдесет години.

— И вероятно убеден, че ще бъде възнаграден за това в небесата — каза Лев Руак. — Разбира се, едва ли му е идвало наум, че е бил такъв масов убиец.

— Ако не е бил той, друг е щял да бъде на неговото място!

— Вечното оправдание на всички алчни хора през цялата човешка история — каза Лев. — И това по времето, когато индустриалисти във вашата страна се погрижиха за заплатите и условията на труд във фабриките им да бъдат подобрени. И Робърт Оуен беше един от тях.

10

— Не виждам смисъл да се караме за неща, които принадлежат на миналото — каза Фрайгейт. — Ще направим по-добре, ако се погрижим за настоящето си.

Бъртън се изправи.

— Прав си, Янки! Трябва ни подслон за главите, сечива, и един Господ знае още какво! Но мисля, че първо трябва да хвърлим око на градовете в равнините и да видим какво правят жителите им.

В този момент сред дърветата по склона на хълма над тях се показа Алиса. Фрайгейт я видя пръв и избухна в смях.

— Най-последната дума на дамската мода!

Тя беше накълцала многобройни стръкове трева и ги бе сплела в костюмче от две части. Едната част наподобяваше пончо и покриваше гърдите ѝ, а другата представляваше поличка, която ѝ стигаше до прасците.

Получаваше се странен ефект, макар и този, който тя беше очаквала. Докато беше гола, обезкосмената ѝ плът не ѝ отнемаше много от женствеността и красотата. Но лицето ѝ внезапно бе погрозняло, загубило всичката си женственост със зеления и разрошен „тоалет“.

Жените се струпаха около нея и заопипваха плетката от трева и колана, който държеше полата.

— Получавам страшни сърбежи от нея, страшно неудобна е — сподели Алиса. — Но поне е порядъчна. Това е, което мога да кажа за нея.

— Значи не беше искрена тогава за всеобщата голота — каза Бъртън.

Алиса го изгледа студено и каза:

— Очаквам от всички да постъпят като мен. Всеки порядъчен мъж и жена имам предвид.

— Така и предположих, че мисис Гранди ще си навири и тук грозната глава.

— За мен беше шок да се събудя сред толкова много голи хора — каза Фрайгейт. — Дори и при факта, че голотата на брега и у дома стана нещо съвсем обикновено в края на осемдесетте. Но не продължи достатъчно дълго, за да привикнат всички с нея. Всички освен безнадеждните невротици, предполагам.

Бъртън се извърна и заговори на другите жени.

— А какво ще кажете вие, уважаеми дами? Мислите ли да сложите тия грозни и дращеци парцали на бостанско плашило само защото представителка на вашия пол внезапно ѝ е хрумнало, че отново е собственичка на срамни части? Може ли нещо, което е било обществено достояние, да стане отново частна собственост^[1]?

Логу, Таня и Алиса не го разбраха, защото заговори на италиански. Той го повтори на английски специално за последните две.

Алиса поруменя и каза:

— Какво нося, си е моя работа. А ако някой иска да се разхожда гол, докато аз съм порядъчно облечена, си е негова работа!

Логу не разбра и дума от казаното, но ѝ стана ясно за какво ставаше въпрос. Тя се изсмя и се обърна. Останалите жени очевидно се мъчеха да отгатнат какво им е на другите на ума. Грозотата и нелепостта на облеклото от трева бяха очевидни.

— Докато вие, жените, се мъчите да решите как да постъпите — изрече Бъртън, — не би било зле да грабнете по едно бамбуково ведро и да ни придружите до реката. Можем да се изкъпем, ще напълним ведрата с вода, ще видим как вървят нещата в равнината и после ще се върнем обратно тук. Може да ни се удаде да построим няколко колибки — или временни навеси — преди да се смрачи.

Тръгнаха надолу по склона на хълмовете, промъкваха се през тревата, като носеха в ръце граалите си, каменните си брадви, бамбукови копия и ведра. Не след дълго срещнаха много хора. Очевидно голяма част от обитателите на равнината бяха решили да сменят местоживеенето си. Не само това, ами и много от тях също така бяха открили кремъчен кварц и си бяха издялали сечива и оръжия. Бяха научили техниката на каменната обработка от някого, може би от други първобитни хора в областта. Но до този момент Бъртън беше видял само двама представители на чужди раси, различаващи се от Homo Sapiens, като и двамата бяха в неговата група. Но където и да се

бяха научили на тия похвати, бяха използвали добре наученото. По пътя си подминаха две полузавършени бамбукови колиби. Бяха кръгли, с по едно помещение, и оставаше да им довършат конусовидните покриви с големите триъгълни листа от железните дървета и снопчета от дългата трева, която растеше по хълмовете. Някакъв мъж майстореше късокрако бамбуково легло с помощта на каменните си нож и брадва.

Равнината беше напълно опустяла, ако не се брояха няколкото мъже майсторящи бамбукови колиби и десетината къпещи се в реката. Мъртвите тела от нощната вакханалия ги нямаше, очевидно се бяха отървали от тях по най-лесния начин. Но още не можеха да видят дали Алиса имаше последователи в тая част на областта. Мнозина се взираха в нея в почуда, други се смееха като луди и коментираха на висок глас. Алиса почервения цялата, но не хвърли костюма си. Слънцето обаче напичаше здраво, и тя усилено се чешеше под тоалетите си. По това можеше да се заключи за степента на обзелия я сърбеж, щом тя, възпитаната в каноните на викторианското висше общество, си позволяваше да се дръгне така на публично място.

Все пак, когато се добраха до брега, видяха една дузина купчинки трева, които при един поглед отблизо се превърнаха в тревни костюми. Бяха ги оставили къпещите се в реката мъже и жени, които се смееха, пръскаха едни други, и плуваха в реката.

Определено се различаваше от всички плажове, които той познаваше. Тук бяха същите хора, които бяха приели душовете в баните си, плажните костюми, които ги покриваха от глава до пети, и всички останали благоприлични технически съоръжения на цивилизацията, възприети от тях като абсолютно морални и жизнено важни за живота в едно благопристойно общество. И въпреки това само едни ден след като се бяха озовали на това място, бяха захвърлили всички условности и плуваха голи. И изпитваха наслаждение от това.

Една част от обяснението да приемат това състояние на нещата се дължеше на шока от възкресението. А и едва ли можеха да направят нещо в условията на първия им ден. А и освен това имаше много представители на диви племена или такива възпитани в духа на тропиците, които не се впечатляваха особено от голотата.

Той повика една жена, която се беше потопила до кръста във водата. Тя имаше малко грубичко, но приятно лице, и искрящи сини очи.

— Това е жената, която атакува Сър Робърт Смитсън — каза Лев Руак. — Мисля, че се казваше Уилфреда Олпорт.

Бъртън изгледа с любопитство и уважение едрия ѝ бюст.

— Как е водата? — запита той.

— Чудесна! — отвърна тя, смеейки се.

Той развърза граала си, свали колчана, който придържаше камения му нож и брадва, и пристъпи във водата с ароматния калъп сапун. Водата беше с приблизително десет градуса по-ниска температура от тази на тялото му. Завърза разговор с Уилфреда докато се насапунисваше. Дори и да изпитваше още гняв по повод на Смитсън, не го демонстрира. Акцентът ѝ беше определено от северна Англия, може би Къмбърланд.

— Чух за твоя сблъсък с последния велик лицемер, баронетът — каза ѝ Бъртън. — Макар че сега би трябвало да бъдеш щастлива. Млада си, красива и здрава, и не е необходимо да се трепеш за комата хляб. А и сега вече не е нужно да го правиш за пари.

С момиче от фабриката като нея нямаше смисъл да се говори със заобикалки. Не беше такъв човек.

Уилфреда го изгледа със същия студен поглед, с който го беше дарила и Алиса Харгрейвз.

— Брей, ти си бил железен, бе! Англичанин, нали? Не мога само да те позная по акцента откъде си. Май си от Лондон, ама имаш и нещо чуждо.

— Топло, топло, много топло — изсмя се той. — Аз съм Ричард Бъртън, между другото. Какво ще кажеш, ако дойдеш при нас? Събрали сме се, за да се браним при нужда, а днес следобед ще построим няколко къщурки. Имаме си и наш олтар за граалите, хей там, сред хълмовете.

Уилфреда изгледа Тау Китянина и неандерталеца.

— И те ли са в твоята команда? Чух за тях; казват, че това чудовище било човек от звездите, и дошло при нас в 2000 година, така казват.

— Той няма да ти причини нищо лошо — каза Бъртън. — Нито пък неандерталецът. Е, какво ще кажеш?

— Аз съм само една жена — каза тя. — Какво мога да предложа?
— Всяка жена има какво да предложи — каза Бъртън и се ухили.
Тя избухна в изненадващ смях. Заби показалец в гърдите му и каза:

— Ама голям тарикат си и ти! Какво става, не можеш да си хванеш гадже ли?

— Имах едно и го загубих — каза Бъртън, което не беше съвсем вярно.

Не знаеше какво възнамерява да направи Алиса. Не проумяваше какво продължава да търси при тях, след като беше толкова отвратена и ужасена. Най-вероятно предпочиташе познатото пред непознатото зло. Той самият беше отвратен от тъпотията ѝ, но не му се щеше да я изпуска. Любовната им авантюра предната нощ можеше и да е била следствие от наркотика, но той още усещаше привкуса ѝ. Тогава защо молеше тая жена да се присъедини към тях? Най-вече за да накара Алиса да ревнува, отговори си той. Вероятно да има жена до себе си през нощта, ако Алиса го отхвърлеше. Вероятно... но и той самият не беше съвсем наясно със себе си.

Алиса стоеше на брега, водата мокреше стъпалата ѝ. Мястото, където беше стъпала, беше само на инч по-високо от реката. Ниската трева продължаваше и в коритото на реката, оформяйки мека подложка под стъпалата на Бъртън, като продължаваше и в дълбокото. Той захвърли сапуна на брега и заплува навътре в реката. Отдалечи се на около четиридесет фута и се гмурна. Тук течението внезапно се усиливаше, а дълбочината рязко се бе увеличила. Заплува отвесно надолу с отворени очи, чак докато светлината се загуби и и болка прониза ушите му. Упорито продължи надолу и след малко пръстите му докоснаха дъното. Мекият тревен килим се простираше по цялото корито.

Изплава и се насочи към брега. Водата вече стигаше кръста му, когато видя Алиса да си смъква дрехите. Беше много близо до брега, но бе клекнала и водата я покриваше до шията. Сапунисваше главата и лицето си.

— Защо не дойдеш при нас? — извика той на Фрайгейт.

— Пазя граалите — извика му той в отговор.

— Браво!

Бъртън се изпсува тихомълком. Трябваше да се сети своевременно и да остави някого за пазач. Не го биваше много за водач; оставяше нещата да се развиват от само себе си. Много експедиции бе предвождал на Земята, но никоя от тях не се бе отличавала особено с добра дисциплина или умело ръководство. И все пак, по време на Кримската война, когато предвождаше нередовните части на Бийтсън, и обучаваше дивата турска кавалерия, башибузуците, се беше справил много добре, далеч по-добре от много други. Така че не беше необходимо да се укорява...

Лев Руак се измъкна от водата и обра с ръце влагата от тялото си. Бъртън също излезе и седна до него. Алиса му обърна гръб, но не знаеше дали го направи нарочно или не.

— Щастлив съм не само защото пак съм млад — каза Руак със силно акцентирания си английски, — но и защото пак съм с два крака.

Той почука дясното си коляно.

— Загубих го при пътна злополука в Търнпайк, Ню Джърси, на петдесетгодишна възраст.

Изсмя се и продължи.

— Някой би нарекъл ситуацията, в която изпаднах, комична съдба. Две години преди това да се случи ме заловиха арабите, когато търсех минерали в пустинята, в държавата Израел, нали разбирате...

— Искате да кажете Палестина? — запита го Бъртън.

— Евреите си основаха независима държава през 1948 година — каза Лев. — Няма откъде да го знаете, разбира се. Ще ви разкажа и за това, но по-нататък. И така, бях заловен и изтезаван от арабски партизани. Не ми се навлиза в подробности; повдига ми се само като си спомня. Но същата нощ още успях да се измъкна, след като размазах с парче скала главите на двама от тях и застрелях още двама със завладения автомат. Другите побягнаха и така се измъкнах. Имал съм късмет, защото скоро ме откри армейски патрул и ме прибра. Но две години по-късно, когато бях в Щатите и карах към Търнпайк, един камион, голям полуприцеп, ще ти разкажа и за това по-късно, ми пресече пътя и аз се врязах в него. Бях тежко ранен и ми ампутираха десния крак под коляното. Но това, заради което ти разказвах историята, беше, че шофьорът беше родом от Сирия. Така че, накрая успяха да ме сгачят, въпреки че пак се отървах, макар и без крак.

Нашият приятел от Тау Кит довърши окончателно работата. Макар че той само ускори малко нещата, които си бяха тръгнали по пътя.

— Какво искаш да кажеш с това? — запита го Бъртън.

— Милиони хора умираха от глад и недояждане, дори и Съединените Щати бяха минали на изключително строг и ограничен порцион, а отровените води, земя и въздух довършваха още милиони други. Учените пресметнаха, че кислородът на Земята щеше да свърши след десет години, защото фитопланктонът в океаните — знаеш че половината кислород в земната атмосфера се отделя от тях — умираше. Океаните бяха отровени.

— Океаните?

— Не ти се вярва ли? Вярно, ти си умрял през 1890 година, така че ти е трудно да го повярваш. Но някои хора още през 1968 година бяха предсказали какво точно ще се случи през 2008 година. Вярвах им, бях биохимик. Но мнозинството от населението, особено тези, от които зависеше всичко, широките народни маси и политиците, не им се вярваше, докато накрая стана прекалено късно за каквото и да било. Бяха предприети редица мерки с влошаването на положението, но те обикновено бяха или твърде слаби или прекалено закъснели, защото засягаха финансовите интереси на мощните корпорации, които им се противопоставяха с всички сили. Но това е една много дълга и тъжна история, и ако искаме да си построим къща, трябва да започнем веднага след като приключим с обяда.

Алиса излезе на брега и прокара ръце по тялото си. Слънцето и вятърът бързо я изсушиха. Тя си прибра дрехите, но не ги облече. Уилфреда я разпита за тях. Алиса ѝ обясни, че дразнят страшно силно кожата, но че тя ще ги сложи през нощта, ако застуди. Беше любезна към Уилфреда, но открито дистанцирана. Беше дочула голяма част от разговора на момичето с Бъртън и бе разбрала за фабричното ѝ минало на курва, умряла от сифилис. Или поне така считаше самата Уилфреда. Не можеше да си спомни момента на смъртта. Без съмнение, бе изчуруликала радостно тя, първо била загубила разсъдък си.

Алиса се отдръпна още по-далеч при думите ѝ. Бъртън се ухили, като си мислеше как ли ще реагира, ако разбере, че и той беше страдал от същата болест, след като я беше прихванал от една робиня в Кайро по време на дегизираното му като мюсюлманин пътешествие към Мека през 1853 година. Бяха го „излекували“ и разумът му не

беше засегнат физически, но душевните му страдания бяха жестоки. Но най-важното нещо беше, че възкресението даряваше всекиго с младо, силно и здраво тяло, и каквото и да се беше случило на човек на Земята, то не оказваше никакво влияние върху сегашното положение на нещата.

Нямаше право да обвинява Алиса Харгрейвз. Тя беше типичен продукт на своето време и общество; като всички жени, и тя бе това, в което я бяха превърнали мъжете; и въпреки това бе проявила сила на характера и гъвкавост на мисленето си да се издигне над някои от най-типичните предразсъдъци на епохата си. Тя бе приела голотата като нещо нормално и естествено и не бе демонстрирала открита враждебност или презрение към момичето. Бе споделила ложето му; акт, който далеч надхвърляше всичко мислимо за жена като нея. И това още първата нощ след възкресението, когато би трябвало да падне на колене пеейки осанна, защото бе „съгрешила“, и кълнейки се никога повече няма да повтори „греха“ си.

По пътя към хълмовете той непрекъснато си мислеше за нея, като от време на време обръщаше глава да я изгледа. Голата глава състаряваше лицето ѝ, но пък същата тази голота я правеше да изглежда като младо момиче под пъпа. И всеки от тях беше състарен над шията си и дете под пъпа си.

Той забави крачка и тя се изравни с него. Фрайгейт и Логу отидоха напред. Задният изглед на Логу поне щеше да го компенсира при евентуалния му неуспех от разговора с Алиса. Задникът на Логу притежаваше забележителна овална форма; бутовете ѝ бяха като две яйца. И тя се олюляваше по същия главозамайващ начин като нея.

Той заговори с нисък глас:

— Ако миналата нощ те е разтърсила толкова много, защо остана при мен?

Красивото ѝ лице в миг погрозня и се набръчка.

— Не останах с теб! Останах с групата! А и освен това не съм спряла да мисля за миналата нощ. Не мога да го отрека. Наркотикът в оная дъвка ни накара да се държим като... като животни. Поне за себе си знам, че той беше виновен за всичко. А ти ако искаш, мисли си другояче!

— Тогава нямам никакъв шанс да я повторим?

— Как смееш да ми задаваш такъв въпрос! Разбира се, че не! Как можа!

— Аз не съм те насилвал — каза той. — Както ти обясних, ти постъпи така, както би постъпила, ако задръжките ти бяха изчезнали. Тези задръжки са нещо добро — при определени обстоятелства разбира се. Например, когато си омъжена по закон за мъжа, когото обичаш в страната Англия на Земята. Но Земята вече не съществува, поне в онзи вид, в който я познавахме. Нито пък Англия. Нито английското общество. И ако половината човечество е възкръснало разпръснато по поречието на тази река, може би ти никога няма да срещнеш съпруга си. Вие вече не сте съпруг и съпруга. Спомняш ли си... и докато смъртта ни раздели? Ти си починала, следователно раздялата е настъпила. А и освен това, в Рая не можеш да встъпиш в брак.

— Вие сте богохулник, мистър Бъртън. Чела съм за вас във вестниците, и някои от книгите ви за Африка и Индия и онази за мормоните в Щатите. Чувала съм и някои истории, повечето от които ми е трудно да приема за верни, защото ви показват като изключително злобен и покварен. Реджиналд изпадна в силно негодуване след като прочете вашата Касида. Каза, че няма намерение да държи такава нечестива атеистическа литература у дома си и хвърли всичките ви книги в камината.

— Щом съм толкова злобен и покварен, и се чувствувате паднала жена, защо не си отидете?

— Трябва ли да се повтарям? В другата група може да се окажат още по-лоши и от вас. А и освен това, както ми посочихте, не сте ме насилвали. Струва ми се, че под циничния ви и присмехулен ум се крие нещо като сърце. Видях ви как се просълзихте, докато носихте плащещата Гуенафра.

— Разкрит съм — ухили се той. — Е, добре, нека бъде така. Ще бъде кавалер, няма да се опитвам да ви съблазня и да се опитам да ви вкарам в грях. Но следващият път, когато ме видите да си дъвча дъвката, побързайте да се скриете нейде. А междувременно ви давам честната си дума, че няма за какво да се страхувате от мен, но само докато не изпадна под влиянието ѝ.

Очите ѝ се разшириха и тя спря.

— Мислите пак да дъвчете?

— А защо не? Определено превръща някои хора в диви зверове, но не и мен. Не изпитвам никаква изгаряща нужда от нея, така че ме съмнява да се превръщам в наркоман. На времето изпушвах по някоя друга лула опиум, но не съм го правил, защото съм бил пристрастен към него, така че нямам причини да мисля, че съм предразположен към наркотичен глад.

— Сега ми е ясно, че често сте си угаждали на душицата, и то здравата. Вие и онова кошмарно създание мистър Суинбърн...

Тя внезапно млъкна. Някакъв мъж ѝ беше подвикнал, и макар че тя не разбираше италиански, нецензурният му жест не остана неясен за нея. Тя пламна цялата, но продължи забързано напред. Бъртън изгледа с дива злоба мъжа. Беше добре сложен мургав младок с едър нос, безволева брадичка, и близко поставени очи. Езикът му беше от подземния свят на Болоня, където Бъртън бе прекарал много време в изследване на етруски находки и реликви. Зад гърба му бяха застанали десет мъже, повечето от които притежаваха същите злокобни и заплашителни черти като тези на вожда си, и още пет жени. Беше повече от ясно, че жените не им достигаха, и искаха да прибавят още към групата си. А и едва ли щяха да пропуснат шанса да усилят въоръжението си с каменните оръжия на Бъртъновите хора. Не носеха нищо друго освен граалите си и бамбукови пръти.

[1] Непреводима игра на думи — private parts означава срамни части или полови органи, докато private означава частен — Б.пр. ↑

Бъртън се обади остро и групата му се събра около него. Кац не разбра думите му, но мигновено усети какво се готвеше и застана отзад до Бъртън. Животинският му вид и каменният боздуган в мощната му ръка накараха болонците да запазят благоразумна дистанция. Следваха групата отдалеч и подхвърляха шумно коментари и заплахи, но не се осмеляваха да се приближат прекалено. Но като стигнаха до подножието на хълмовете водачът им изкряска команда и те нападнаха.

Младокът със сближените очи изрева, размахвайки граала си на края на лентата, и затича към Бъртън. Бъртън избягна удара и замахна с бамбуковото си копие в мига в който чуждия граал профуча на сантиметър от главата му. Каменният наконечник потъна в слънчевия сплит на нападателя и той политна, падайки на гръб със стърчащото от корема му копие. Неандерталецът изби чуждия граал с пръта си, който отхвърча настрана. Той се хвърли напред и острието на каменната му брадва се вряза в черепа на нападателя му, който рухна с окървавена глава.

Дребничкият Лев Руак изблъска в гърдите атакуващия го с граала си и скочи отгоре му. Петите му се врязаха в лицето на мъжа, който се мъчеше да се изправи от земята. Мъжът политна назад; Руак замахна отново и заби каменния си нож в рамото на мъжа. Раненият изпищя, затъркаля се настрани, скочи на крака и побягна.

Фрайгейт се справи далеч по-добре, отколкото беше предполагал Бъртън, въпреки че в първия момент, когато бандата бе започнала да ги предизвиква, бе побледнял и се бе разтреперал. Беше привързал граала си за лявата китка, а в дясната си ръка стискаше каменната брадва. Той се вряза във вражеската група, получи удар по рамото с граал, който успя да смекчи частично като го блокира със собствения, и падна. Един от нападателите вдигна с две ръце бамбуковия си прът и замахна да го прободне в корема, но Фрайгейт ловко се претърколи встрани, вдигайки над себе си граала като щит. След миг вече беше на крака и блъсна с глава мъжа, след което и двамата се намериха на земята.

Фрайгейт се озова отгоре и острието на каменната му брадва два пъти се вряза в черепа на този под него.

Алиса бе захвърлила граала си в лицето на нападателя ѝ и после го промуши със заострения и обгорен на огъня връх на копието си. Логу скочи отстрани на мъжа и стовари с такава сила пръта си върху главата му, че той падна на колене от удара.

Битката не надхвърли и минута. Останалите нападатели напуснаха панически бойното поле със жените след себе си. Бъртън обърна на гръб пиццящия лидер и измъкна копието си от стомаха му. Върхът бе проникнал не повече от половин инч.

Мъжът се изправи със залитане, притиснал с две ръце шуртящата рана, и закрета към равнината. Двама от нападателите бяха в безсъзнание, но вероятно щяха да оживеят. Удареният от Фрайгейт мъж беше мъртъв.

Американецът бе почервенял по време на битката и после отново бе побледнял. Но нямаше вид да му е прилошало или да се разкайва от стореното. Ако лицето му съдържаше нещо, то това беше израза на триумф. И облекчение.

— Това беше първия човек, който убивам през живота си! Първият! — изрече той.

— Сигурен съм, че няма да ти е последният — каза Бъртън. — Освен ако следващият не те изпревари.

— Мъртвият и тук си е същият, какъвто би бил и на Земята — каза Лев Руак като гледаше трупа. — Чудя се къде ли отиват ония, които загиват и в задгробния си живот?

— Ще научим, като поживеем достатъчно. Моите поздравления, момичета. Справихте се отлично.

— Направих това, което трябваше — каза Алиса и се отдалечи.

Беше бледа и трепереше. Логу пък изглеждаше силно възбудена от преживяното.

Добраха се до каменния олтар половин час преди пладне. Завариха обаче картина доста по-различна от тази, която бяха оставили. Уютната им котловинка бе побрала над шейсет човека, много от които бяха заети с обработката на кварц. Един мъж бе захлупил със шепя окървавеното си око, в което бе влетяло парченце кварц. Още няколко бяха с окървавени лица или държаха премазаните си пръсти.

Бъртън беше раздразнен, но не можеше да направи нищо. Хранеше надежда, че тълпата ще се разпръсне поради липсата на вода, но и тя угасна бързо. Една жена му каза, че на запад от тях, на около миля и половина, се намирал малък водопад. Падал от върха на планината в тясната част на стрелоподобен каньон и се вливал в голяма яма, която била само наполовина пълна. След време щяла да се напълни и водата щяла да се устреми през хълмовете към равнината. Освен ако, разбира се, не откъртели някой по-голям камък в основата на планината, за да прокарат канал за потока.

— Защо да не прекараме водопровод от дебелиите бамбукови стъбла? — предложи Фрайгейт.

Положиха граалите си върху скалната площадка, като всеки внимателно си отбеляза мястото на своя, и зачакаха. Бъртън възнамеряваше да се придвижат на ново място след като се нахранеха. Не беше лошо да се настанят някъде по средата между водопада и каменния олтар; може би там щяха да ги оставят на спокойствие.

Сините пламъци изригнаха от камъка точно в мига в който слънцето докосна зенита. Този път граалите им сервираха зеленчукова салата, италиански черен хляб с масло и млян чесън, спагети и кюфтета, чаша сухо червено вино, грозде, още кафе на кристали, десет цигари, една с марихуана, пура, още тоалетна хартия и калъп сапун, и четири шоколадени крема. Някои от хората се оплакаха, че италианската кухня не им допадала, но никой не се отказа от храната.

След като изпушиха цигарите си, се отправиха към полите на планината на път за водопада. Той се намираше в единия край на триъгълния каньон, край който бяха бивакували техните „гости“. Водата беше леденостудена. След като измиха съдовете, подсушиха ги и напълниха отново бамбуковите ведра, се запътиха в обратна посока към каменния олтар. След около половин миля се спряха на един хълм, целия обрасъл в борове с изключение на площадката на върха, върху която растеше самотно желязно дърво. Наоколо имаше истинско изобилие от бамбукови дървета с всякакви размери. Нарязаха бамбука под вещото ръководство на Кац и Фрайгейт, който бе прекарал няколко години от живота си в Малайзия, и построиха колибите си. Представляваха кръгли постройки с единични входи и прозорче на противоположната стена и конусообразен тревен покрив. Работеха бързо, без да плащат данък на естетиката, така че докато стане време

за вечеря колибките с изключение на покривите бяха готови. Избраха Фрайгейт и Монат да останат като стражи в лагера, докато другите пренесат граалите до олтара. Там хората вече бяха стигнали 300 на брой, и всички майсторяха навеси и колиби. Бъртън не беше изненадан. Желаетелите да изминават всеки ден по три пъти половин миля за да се нахранят нямаше да са много. Биха предпочели да се сгъстят около каменните олтари. Колибите бяха нахвърляни как да е и много близко една до друга. Но въпреки това проблемът с прясната вода си оставаше, и това беше, което го удивляваше при гледката на тая гъчканица. Но една засукана словенка сладко го уведоми, че едва този следобед успели да открият наблизко източник на вода. Едно поточе извираше от пещера почти по права линия от скалата. Бъртън го разгледа. Водата бе избила от скалата и се стичаше по стената ѝ в малко езерце с дължина около петдесет фута и осем дълбоко.

Замисли се дали това не беше резултат от повторен размисъл на Който и да беше създателя на това място?

Върна се при олтара тъкмо навреме, за да стане свидетел на сините мълни съпроводени от гръмотевицата.

Кац внезапно спря да уринира. Не направи особено усилие да се прикрие или поне обърне; Логу се изкикоти; Таня почервения цялата; италианските жени бяха свикнали да гледат мъжете си да се облекчават на всякакви места когато им се надуеше мехура; Уилфреда бе свикнала с всичко; най-изненадваща беше реакцията на Алиса, която дори и не го забеляза, сякаш беше куче. И може би това обясняваше нещата. За нея Кац не беше човешко същество и следователно не можеше да се изисква да постъпва по съответния начин.

Нямаше за какво да го упрекват, особено след като той не разбираше и езика. Но следващия път сигурно щеше да му се наложи да използва езика на знаците, за да му обясни, че не е желателно да се облекчава до тях когато се хранят. Всеки трябваше да привикне да живее съблюдавайки определени правила, като избягва да върши неща, смуцаващи или дразнещи другите при хранене. Включително и разправиите по време на храна. Макар че ако беше честен пред себе си, трябваше да признае, че беше нещо повече от участник в голям брой скандали възникнали по време на храна в живота му.

Потупа Кац по главата докато минаваше покрай него. Кац го изгледа и Бъртън поклати глава, разсъждавайки, че Кац щеше да разбере смисъла на жеста му когато проговореше английски. Но мисълта му моментално изхвъркна от главата му. Той спря и потърка темето си с ръка. Да, косата му беше набола.

Той опипа лицето си, което продължаваше да си е гладко. Но мишниците му и те бяха наболи. Слабините му обаче си бяха гладки. Възможно е там космите да растат по-бавно, помисли той. Съобщия наблюденията си и на другите и те се заоглеждаха едни други и себе си. Наистина беше така. Окосмеността им се връщаше, поне на главите и под мишниците. Изключение правеше Кац. При него косата му растеше навсякъде, само не и по лицето.

Откритието ги ободри значително. Тръгнаха в сянката на планината, като се смееха и шегуваха. После завиха на изток и се запромъкваха през тревата на четири хълма преди да стигнат склона на техния, който си бяха избрали за свой дом. Но на половината път спряха в мълчание. Фрайгейт и Монат не бяха отговорили на виковете им.

Бъртън ги поведе нагоре по склона, като преди това им нареди да се разпръснат и да забавят крачка. Колибите бяха опустели, а няколко от по-малките бяха съборени или пръснати. Той усети как в гърдите му нахлува студът, сякаш го лъхна леден вятър. Мълчанието, разрушените жилища, отсъствието на следа и от двамата предвещаваха нещастие.

Но само след минута чуха приветствените викове и обърнаха погледи към подножието на хълма. Голите глави на Фрайгейт и Монат изплуваха сред тревата и се закатериха нагоре по склона. Монат изглеждаше мрачен, но американецът имаше весел вид. Бузата му имаше дълбока драскотина, а кокалчетата и на двете му ръце бяха раздрани и окървавени.

— Току-що се връщаме от преследването на четирима мъже и три жени, които искаха да ни отнемат къщите — каза той. — Казах им да си построят и те, и че вие ще се върнете всеки момент и ще им размажете физиономии, ако не си плюят веднага на петите. Разбраха много добре какво им казах, всички говореха английски. Били възкръснали до каменния олтар на една миля северно от нашия по поречието на реката. Повечето от хората там били триестци от твоето време, но около десетина човека, и то всички заедно, били жители на

Чикаго, които починали някъде около 1985 година. Който е измислил това разпределение, трябва да е имал наистина чувство за хумор. Бих казал, че са използвали някакъв рандомизатор.

Но така или иначе, предадох им думите на Марк Твен, вложени в устата на дявола: „Вие, чикагците, си мислите, че сте най-хубавите хора в района, но истината е че сте само най-многобройните“. Не го възприеха така, както го бях намислил, очевидно си считаха, че щом им сънародник, трябва да застана на тяхна страна. Една от жените им ми се предложи, ако се присъединя към тях и взема участие в завоюването на колибите. Показа се, че живее с двама мъже едновременно. Отказах им. Казаха ми, че те така или иначе пак ще ги вземат, ако се наложи, и през трупа ми.

Но те бяха смели само на приказки. Монат им взе акъла само като се показа. Пък си имахме и каменните топори и копия. Но въпреки това вождът им ги подканяше да атакуват, когато се вгледах по-отблизо в лицето на един от тях.

Главата му беше загубила черната си права коса, която имаше когато се запознах с него. Тогава беше на трийсет и пет години и носеше очила с дебели рамки, а оттогава бяха минали петдесет и четири години. Но аз пристъпих по-близо и се вгледах в лицето му, което продължаваше да се хили точно както беше останало в паметта ми, подобно на онзи мерзавец от поговорката, и аз казах:

— Лем? Лем Шарко! Лем Шарко, нали?

Той се ококори, и се ухили още по-широко, и ме хвана за ръката, моята ръка, след всичко онова, което ми беше сторил, и изплака, сякаш бяхме двама братя срещнали се след дългогодишна раздяла.

— Пит! Пит Фрайгейт! О, небеса, Пит Фрайгейт!

Почти бях щастлив като го видях, и поради същите причини и той ми каза, че бил много щастлив да ме види. Но след малко си казах: „Това е същият онзи мошеник издател, който те прецака с 4 000 долара точно когато се мъчеше да пробиеш като писател и ти съсипа кариерата, като я забави най-малко с няколко години. Това беше мръсното дребно тарикатче, което обра и последните левчета на най-малко още четирима писатели, след което обяви фалит и духна с парите. След което получи голямо наследство от някакъв си чичо и си живя като баровец, с което доказа, че престъплението остава винаги ненаказано. Това беше мръсникът, който аз не забравих цял живот, не

само поради това, което беше сторил на мен и другите писатели, но и защото всички останали след него издатели се оказаха същите.“

Бъртън се ухили и каза:

— На едно място написах, че свещениците, политиците и издателите никога не ще прекрачват прага на Рая. Но се оказа, че греша, при условие, че това тук е Раят, разбира се.

— Да, знам го — каза Фрайгейт. — Помня го. Но аз успях да потисна, без особени усилия впрочем, естествената радост да видиш познато лице на онзи свят и му казах: „Шарко...“

— Как сте могли да му имате доверие с това име^[1]? — запита Алиса.

— Беше ми казал, че на чешки означава „достоеен човек“. Разбира се, беше се оказало лъжа като всичко останало, което бях чул от него. Както и да е, вече бях успял да убедя себе си, че двамата с Монат трябва да ги оставим да заемат колибите. Щяхме да отстъпим, за да ги прогоним после със задружните ни усилия, когато се върнехте с пълните граали. Беше най-разумното нещо, което можеше да направим. Но щом само разпознах Шарко и полудях! Ухилих му се и казах: „Колко съм щастлив да зърна лика ти след толкова много години. Особено на място, където няма ченгета или съдилища!“

И го избухах в носа колкото ми сила държи! Политна и си падна на задника, а от носа му шурна кръв. Двамата с Монат подгонихме останалите, успях да сритам един от тях, но после друг успя да ме халоса по бузата с граала си. Прекараха ме по най-левашкия начин, но Монат успя да изкара още един от строя с дръжката на копието си и строши ребрата на трети; колкото е кльоцав и без да е учил бойни изкуства! Точно тогава успя да се изправи и Шарко и аз го изблъсках с другия юмрук, но успях само да го жулна по мутрата. Нараних си юмрука повече от брадата му. Той се олюля и си плю на петите, но аз го подгоних. Другите духнаха и те, като Монат тичаше по петите им и ги шибаше по задниците с копието. Гоних Шарко до съседния хълм и го настигнах на склона, като там вече го халосах както трябва! Той се опита да отпълзи и ме молеше за милост, и му я дарих като го изритах в хълбока така, че се изтърколи чак в подножието на хълма!

Фрайгейт още трепереше от възбуда, но беше истински щастлив.

— По едно време се уплаших, че ще ме обземе великодушието — продължи той. — В края на краищата, всички това се беше случило

толкова отдавна, в един свят, който вече не съществуваше, а ние може би бяхме изпратени тук, за да простим на враговете си — и на някои от своите приятели — и да ни простят и на нас. Но от друга страна пък си помислих, че може би сме тук, за да си върнем поне малка част от униженията и гаврите, на които бяхме подложени на Земята. Какво ще кажеш за това, а, Лев? Не би ли се възползвал от възможността да повъртиш Хитлер на бавен огън? На много бавен огън?

— Не мисля, че можеш да сравниш Хитлер с един дребен мошеник издател — каза Руак. — Не, не мисля да го пека на бавен огън. Може би го бих уморил от глад, или пък бих го подхранвал толкова, колкото да не умре от глад. Но няма да го направя. Какъв смисъл би имало? Би ли го накарало това да си промени мнението за евреите, да започне да ги счита за човешки същества? Не, аз не бих му направил нищо, ако попадне под моята власт, освен да го убия, за да не може да убива повече. Но аз не съм сигурен, че това би означавало, че той наистина е мъртъв. Не и тук.

— Ти си бил истински християнин — каза Фрайгейт и се ухили.

— А аз си мислех, че ти си ми бил приятел! — каза Руак.

[1] Шарк - Shark (англ.) — акула. Б.пр. ↑

Това беше вторият път, когато Бъртън чу името Хитлер. Имаше намерение да разучи по-подробно за него, но за момента имаха по-належаща работа като довършването на покривите на колибите. Всички се заловиха за работа; едни нарязваха още трева с малките ножички, които бяха намерили в граалите си; други пък се качиха на железните дървета и нахъсаха от големите триъгълни зелени и алени листа. Покривите се получиха повече от несвършени. Бъртън имаше идея да се разшета малко наоколо и да намери някой майстор на сламени покриви, който да го отвори на тая тема. На първо време леглата щяха да представляват купчини трева, върху които щяха да настелят и по-меките листа от железните дървета. Одеята щяха да съшият от същите меки листа.

— Слава Богу, или на Когото и да било, че тук няма насекоми.

Той вдигна сивата метална чаша, която все още съдържаше две унции от най-хубавото уиски, което бе вкусвал някога през живота си.

— Да прием за здравето на Когото и да било. Ако ни беше съживил, за да засели с нас двойник на Земята, сега леглата ни щяха да гъмжат от десет хиляди вида хапещи, щипещи, жилещи, стържещи и кръвосмучещи ситни чудовища.

Отпиха и насядаха около огъня за малко; пушеха и разговаряха. Сенките се сгъстиха, небето загуби синия си цвят, и на него плавно разцъфнаха гигантските отделни звезди и звездни купове, които изникваха като бледи призрачни сенки с падането на здрача. Небето наистина излъчваше някакъв особен, триумфален блясък.

— Направо като илюстрация на Сайм — каза Фрайгейт.

Бъртън не знаеше кой е този Сайм. Половината от разговорите му с хората от двадесети век протичаха във взаимни обяснения и разяснения за събития и хора.

Бъртън се изправи, заобиколи огъня и коленичи при Алиса от другата страна на огнището. Тя току-що бе приспала малката Гуенафра в колибата.

Той ѝ протегна половин парче дъвка и каза:

— Преди малко сдъвках моя дял. Ще вземеш ли другата половина?

Тя го погледна без всякакво изражение на лицето и каза:

— Не, благодаря.

— Имаме осем колиби — каза той. — Освен мен, теб и Уилфреда всеки си е избрал в коя колиба и с кого ще живее.

— Изключи ме от твоето число.

— Тогава ще спиш с Гуенафра, така ли?

Лицето ѝ остана скрито за погледа му. Той постоя няколко секунди, после се изправи и се върна от другата страна на огнището, където седна до Уилфреда.

— Можеш да си ходиш, сър Ричард — проговори тя със свити устни. — Господ ми е свидетел, че не обичам да ме пренебрегват. Можеше да я питаш някъде насаме, където никой нямаше да те види. И аз имам гордост.

Той мълча близо минута. В първия момент бе изпитал желание да ѝ отвърне с нещо язвително. Но тя беше права. Дори и да беше прекарала земния си живот като курва, тя пак беше в правото си да иска да се отнасят към нея като с човешко същество. Беше я третирали прекалено презрително. Особено след като тя твърдеше, че гладът я беше тласнал по този път, макар че той си имаше свое мнение по въпроса. Твърде много проститутки бяха влезнали в занаята със съвсем различни от нейните причини; твърде много използваха общоприетите клишета, за да се оправдаят пред обществото. Но въпреки това гневът ѝ към Смитсън и поведението ѝ към Бъртън показваха, че беше искрена.

Той се изправи и каза:

— Нямах намерение да накърнявам достойнството ти.

— Обичаш ли я? — запита го Уилфреда, като го гледеше отдолу нагоре.

— Казвал съм го само на жената, която единствено съм обичал — каза той.

— Твоята съпруга?

— Не. Момичето почина преди да успее да се ожени за нея.

— А колко време беше женен?

— Двайсет и девет години, макар че това не ти влиза в работата.

— Господ да ме убие! И през цялото това време ти нито веднъж не й каза, че я обичаш?

— Нямаше необходимост — каза той и се отдалечи.

Предпочетената от него къща бе побрала Монат и Кац. Кац беше пуснал дъскорезницата в действие; Монат лежеше облеган на хълбока си и пушеше цигарата си с марихуана. Той я предпочиташе пред тютюна, защото вкусът ѝ силно наподобяваше родния му тютюн. Не му оказваше никакво специфично въздействие. Но пък земният тютюн го даряваше, макар и рядко, с богати и цветни халюцинации.

Бъртън реши да запази остатъка от наркотичната дъвка. Запали цигара с ясното съзнание, че марихуаната ще вгорчи и без това гневното му, обхванато от фрустрация съзнание. Запита Монат за родната му планета, Гуурк. Разказът му го заинтригува страшно много, но марихуаната бавно издуваше платната си и той бавно отплава към неведомите брегове под заглъхващия глас на пришелеца.

- ... закрийте си очите, момчета! — изрече Гилкрайст с проточения си шотландски глас.

Ричард погледна Едуард; Едуард се ухили и покри очите си с длан, но със сигурност надзърташе през разперените си пръсти. Ричард закри и той очи с ръце, но продължаваше да се надига на пръсти. Макар че и двамата бяха стъпали на някакви сандъци, налагаше им се да протягат шии над главите на възрастните пред тях.

Главата на жената лежеше вече в улея; дългата кестенява коса закриваше лицето ѝ. Прииска му се да види изражението ѝ с което гледа кошницата под себе си, готова да приюти главата ѝ.

— Да не сте надзърнали, момчета! — обади се отново Гилкрайст.

Барабаните забумтяха, дочу се единичен вик, блестящото острие политна надолу, тълпата изрева в синхрон, неколцина изстенаха или изпищяха, и главата тупна в коша. Прерязаният врат изригна алена тлъста струя, която сякаш нямаше край. Кръвта не спираше да шурти и обля цялата тълпа, като стигна и него и заля ръцете му, макар че беше на повече от петдесет ярда от нея, стичайки се по пръстите и лицето му, като пълнеше очите му и го заслепяваше; след малко усети устните си хлъзгави и солени. И той изпищя...

— Събуди се, Дик! — викаше Монат в ухото му като го разтърсваше за рамото. — Събуди се! Сънуваш кошмари!

Бъртън се изправи и седна на леглото, като подсмърчаше и трепереше. Потърка ръцете си и после опипа лицето си. И двете бяха мокри. Но от пот, не от кръв.

— Сънувах — каза той. — Бях на шест години в град Тур. Тогава живеехме във Франция. Джон Гилкрайст, моят възпитател, ни заведе с брат ми Едуард на публичната екзекуция на жена отровила цялото си семейство. Гилкрайст ни каза, че това било злодеяние.

Бях много възбуден и надзърнах през разперените си пръсти когато ни каза да не гледаме последните секунди преди острието на гилотината се устреми надолу. Но аз не го послушах; не можех да го послушам. Спомням си, че малко ми се повдигна, но това беше единственият ефект от гадното зрелище пред нас. Сякаш се бях повредил нещо докато наблюдавах сцената; все едно че наблюдавах представление през дебело стъкло, нещо нереално. Или аз самият бях нещо нереално. И затова не изпитах особен страх.

Монат бе запалил още една цигара с марихуана. Огънчето ѝ хвърляше достатъчно светлина и Бъртън долови тъжното поклащане на главата му.

— Каква жестокост! Значи вие не само убивате престъпниците си, но им отрязвате и главите! На публично място! И позволявате на децата да го гледат!

— В Англия бяха малко по-човечни по онова време — каза Бъртън. — Там ги бесеха.

— Във Франция поне са давали на хората да знаят, че проливат кръвта на престъпниците — каза Монат. — Окървавяли са си ръцете. Но този аспект е убягнал на всички. Едва ли е било съзнателен акт. И сега, след толкова много години — колко? Шейсет и три? — вие изпушихте една цигара с марихуана и преживяваният инцидент, за който сте си мислели, че изобщо не ви е повлиял, ви разтърси толкова силно! Вие изпищяхте като ужасено дете! Реагирахте така, както би трябвало да реагирате когато сте били малчуган. Струва ми се, че марихуаната е разместила някои дълбоки слоеве на потиснати емоции и е дала воля на ужаса погребан жив преди шейсет и три години.

— Възможно е — каза Бъртън.

Той замлъкна. В далечината пламна мълния и долетя грохота на гръмотевицата. След минута се разнесе воят на вятъра и плясъкът на дъжда върху покрива. Предната нощ беше валяло приблизително по

същото време, около три часа през нощта според преценката му. Сега се повтаряше същото. Пороят беше силен, но покривът го бяха измайсторили както трябва и остана сух. Все пак малко вода се просмука през стената от по-високата част на хълма. Тя се разля по пода, но не намокри нищо, защото дебелият десетинчов слой от сухи листа и трева я попиваше.

След около половин час дъждът спря и те прекъснаха разговора си. Монат задряма и след малко се унесе в сън; Кац изобщо не се беше пробуждал. Бъртън се опита да заспи и той, но сънят не го спохождаше. Никога не се беше чувствувал толкова самотен; беше го страх да не се върне пак кошмарът му. След малко напусна колибата и се запъти към предпочетената от Уилфреда. Усети аромата на тютюна преди да прекрачи прага. Огънчето на цигарата ѝ блещукаше в мрака. Тялото ѝ беше неясна фигура в мрака седнала върху купчина листа и трева.

— Здравей — каза тя. — Тъкмо си мислех за теб.

* * *

— Това е инстинктът за притежание — каза Бъртън.

— Много се съмнявам, че човек притежава такъв инстинкт — възрази му Фрайгейт. — Някои хора през шейсетте години — на ХХ век — се опитаха да докажат, че човек има инстинкт, който те нарекоха териториален императив. Но...

— Това ми харесва. Много изтънчена фраза — каза Бъртън.

— Знаех, че ще ти допадне — каза Фрайгейт. — Но Ардри и другите се опитаха да докажат, че човек притежава не само инстинкта да обявява даден район от земята за свой, но и че е произлязъл от маймуна-убиец. И че инстинктът да убива бил все така силен, защото бил унаследен от маймуната-убиец. С което се обяснявало националните граници, двата вида патриотизъм — местен и национален, войната, убийството, престъпленията, и така нататък. Но другата школа, или тази на темпераментните наклонности, поддържаше, че всичко това са следствия от културата, от културната приемственост на обществата, обрекли се от най-древни времена на племенни вражди, на войната, на престъпленията, на убийствата и така

нататък. Променете културата, и маймуната убиец ще изчезне. Ще изчезне, сякаш никога не е съществувала, също като дребосъка на стълбите. Убиецът е обществото, което възпитава нов убиец от всяко новородено. По онова време имаше и дивашки общества, вярно, но имаше и такива, които не възпитаваха убийци. И те доказваха, че човекът не е произлязъл от маймуната-убиец. Или по-точно казано, вероятно произлиза от маймуната, но вече не притежава гените на убийството, точно както вече не притежава тежките надорбитални кости или косматата покривка на тялото или дебелите кости или черепа с обем от 650 кубически сантиметра само.

— Това е много интересно — каза Бъртън. — Ще се занимаем и с тая теория при по-подходящ момент. Позволете ми само да ви отбележа, че почти всеки възкресен идва от общество с култура, която поощрява войната, убийствата, насилието, престъпленията, грабежите и лудостта. Това са хората сред които ще живеем от сега нататък и с които ще си имаме работа. Възможно е да израсте ново поколение, не знам. Много е рано да се каже със сигурност, защото сме тук само от седем дни. Намираме се в свят обитаван от човешки същества, които в повечето случаи действуват така, сякаш са маймуни-убийци, и никой не ни пита дали ни харесва или не.

А сега нека се върнем на нашия модел.

Седяха на малките бамбукови столчета пред колибата на Бъртън. Върху бамбуковата масичка пред тях се намираше модел на лодка изработен от борина и бамбук. Върху корпуса му беше поместена платформа с нисък релинг в центъра. Мачтата му бе самотна, много висока, с надлъжно ветрилно стъкмяване, издут кливер, и леко издигнат мостик с кормило. Бъртън и Фрайгейт бяха използвали кремъчните си ножове и остриетата на ножиците, за да издялат модела на катамарана. Бъртън бе решил, след като я построят, да я кръсти Хаджията. С нея щяха да тръгнат на поклонение, макар и не към Мека. Възнамеряваше да се отправят на пътешествие нагоре по течението на Реката докъдето беше възможно. (През това време реката беше станала собствено име.)

Двамата бяха разисквали надълго и нашироко териториалния императив, защото и двамата предусещаха трудностите, които щяха да съпровождат строежа на лодката. През изминалото време хората вече се бяха устроили по един или друг начин в този район. Бяха заградили

с колчета периметрите си и построили своите жилища или още работеха върху тях. Представляваха самото разнообразие — от най-простите навеси до съвсем солидните сгради, които щяха да се състоят от бамбукови дънери и камък, щяха да имат четири стаи и да бъдат на два етажа. По-голямата част от тях бяха струпани около каменните олтари по поречието на Реката и в подножието на планината. Съгласно проведеното преди два дни от Бъртън проучване средната гъстота се колебаеше около 260 — 261 човека на квадратна миля. На всяка квадратна миля площ от равнината от двете страни на Реката се падаха приблизително 2,4 квадратни мили хълмиста площ. Но хълмовете бяха толкова неравни и толкова неравномерно разпръснати, че всъщност тяхната действителна обитаема площ беше около девет квадратни мили. В трите области, които беше изследвал, бе открил, че около една трета от хората бяха построили жилищата си в близост до крайречния каменен олтар, а друга трета около тези във вътрешността. Гъстотата на населението от двеста шейсет и един души на квадратна миля изглеждаше на пръв поглед голямо, но хълмовете бяха толкова много обрасли с растителност и хаотично разпръснати, че една малка група, живееща сред тях, можеше съвсем спокойно да се счита за уединена. А и равнината не даваше много често признаци на пренаселеност, освен по време на храна, защото през другото време равнинните обитатели бяха или в горите или ловяха риба по брега на Реката. Много от тях работеха върху еднодръвките си или бамбуковите си канута с мисълта за един бъдещ риболов по средата на Реката. Или пък с намерението на Бъртън за изследователска експедиция.

Бамбуковите площи бяха изчезнали, макар да беше повече от ясно, че щяха бързо да се възстановят. Бамбукът израстваше със шеметна бързина. Бъртън пресметна, че може да стигне на височина до петдесет фута само за десет дни.

Групата му се беше трудила прилежно и изсече огромно количество бамбук за лодката. Но тъй като искаха да държат крадците далеч от изкушението, насякоха още дървесина, за да издигнат от нея висока ограда. Тя беше в процес на довършване в деня когато приключиха с модела. Но големият проблем се състоеше в това, че им се налагаше да построят лодката в равнината. Нямахше да успеят да я прекарат през горите и по склоновете на многобройните хълмове, ако я построяха на това място.

— Така е, но ако се преместим и направим нов лагер, ще се сблъскаме със силна съпротива — беше казал Фрайгейт. — Не можем да намерим и един квадратен инч на границата с високата трева, върху който да няма предявени права. Така че ще ни се наложи да преминем през чужда площ, за да стигнем до равнината. Досега наистина никой не е направил сериозен въпрос от това, но нещата се менят всеки ден. А ако започнем да я строим само до границата на високата трева, можем после да я изнесем спокойно от гората и между колибите. Но тогава ще трябва да държим денонощни постове край нея, защото в противен случай като нищо могат да ни я отмъкнат. Или пък да я разрушат. Добре ги познавате тия варвари.

Той имаше предвид колибите, разрушени по времето докато собствениците им не бяха наблизил, и замърсяването на езерата под водопада и потока. Имаше предвид също така и крайно нечистоплътните навици на много от местните жители. Те упорито отказваха да използват малките тоалетни издигнати от много хора за обществени нужди.

— Ще издигнем новите къщи и ще направим новата строителна площадка за лодката колкото може по-близо до границата — каза Бъртън. — И после ще отсечем всяко дърво, което се окаже на пътя ни; ще се промушим покрай всеки, който ни откаже обществен сервитут за преминаване.

Алиса беше човекът нагърбил се да отиде с мисия при някои хора построили си колиби на границата между равнината и хълмовете и ги уговори да направят размяната. На никого не каза какви бяха истинските ѝ намерения. Познаваше три двойки, които бяха много недоволни от липсата на спокойствие и усамотеност поради лошия късмет с избора на мястото за жилище. Те склониха и се преместиха в колибите на хората от групата на Бъртън на дванайсетия ден след Възкресението, във вторник. По едно всеобщо споразумение бяха приели първия ден на Възкресението да бъде неделя. Руак изказа мнение първият ден да бъде съботен, или още по-добре, Първият ден. Но за негов лош късмет се беше озовал в област населена предимно с неевреи — или бивши неевреи (но веднъж неевреин, винаги неевреин) — така че му се наложи да се примири. Руак бе забил бамбукова пръчка пред колибата си, на която водеше отчет на изминалите дни.

Четири дни къртовски труд им струва пренасянето на дървения материал за лодката. След този случай италианските двойки решиха, че това им стига. Така де, защо им е да се качват на лодката и да отплават незнайно къде, след като и другите места едва ли се отличаваха от това? Съвсем очевидно Всемогъщият ги е възкреси, за да се радват на живота. В противен случай би ли ги дарявал с алкохол, цигари, марихуана, наркотична дъвка, и разбира се, телесна голота?

Отидоха си, без да таят лоши чувства към никого; дори им беше организирано тържествено изпращане. На следващия ден, двадесетият от Година I С.В. (След Възкресението), се случиха две събития, едното от които реши една загадка, а другото добави нова, макар и не толкова важна като първата.

На разсъмване групата се отправи през равнината към каменния олтар. До него намериха двама нови души, които спяха. Лесно ги събудиха; и двамата имаха смутен и объркан вид. Единият беше висок мургав мъж който говореше на непознат език. Другият беше също висок, красив, с добре развита мускулатура, сиви очи и черна коса. Речта му беше съвсем непонятна до момента, в който Бъртън изведнъж схвана, че това беше английски. Представляваше къмбърландският диалект на английския език говорен през времето на царуване на Крал Едуард I с прозвището наричан Лонгшанкс (Дългите пищяли). С известни усилия Бъртън и Фрайгейт успяха да овладеят звуците и след като съумяха да направят определени транспозиции, вече можеха да водят малко накъсан и откъслечен разговор с него. Фрайгейт притежаваше изключително богат речник на английския език от Ранното Средновековие, но той никога не беше срещал такова изобилие от думи или специфични граматични изрази.

Джон де Грейсток беше роден в имението Грейстоук в областта Къмбърланд. Бил съпровождал кампанията на Едуард I във Франция, когато кралят нахлул в Гаскония. Там той се отличил в сраженията, ако можеше да се вярва на думите му. По-късно бил призован в парламента като барон Грейстоук и после отново заминал да се бие в Гаскония. Бил в свитата на епископ Антъни Бек, патриархът на Ерусалим. В двадесет и осмата и двадесет и деветата година от царуването на крал Едуард воювал със шотландците. Починал през 1305 година, бездетен, но завещал имението си и баронската си титла на своя братовчед Ралф, син на лорд Гримторп в Йоркшир.

Бил възкресен някъде в поречието на Реката сред хора около 90 процента англичани и шотландци от началото на четиринайсети век и десет процента древни сибарити. Хората от другата им страна на Реката били смесица от монголи от времето на Кубла Хан и някакви мургави човеци, чиято националност Грейсток не можеше да определи. По описанието му можеше да се заключи, че ставаше дума за индианците от Северна Америка.

На деветнайсетия ден след Възкресението диваците от отсрещния бряг атакували. По всичко личало, че единственият мотив за атаката било желанието им за едно хубаво сражение, което се сбъднало. Оръжията им били предимно пръчки и граали, защото областта била бедна на камъни. Джон де Грейсток лично извадил от строя десет монголци с личния си граал и после на свой ред бил ударен в главата с камък и прободен с бамбуково копие с обгорен връх. Събудил се гол с граала си — или новия граал — до този каменен олтар.

Другият мъж разказа историята си посредством жестове и мимики. Той ловил риба в реката, когато на кукичката му се закачила някаква толкова мощна риба, че го съборила във водата. На изплуване обаче си блъснал главата в корпуса на лодката и се удавил.

С това получиха отговор на въпроса какво става с онези, които умират за втори път. С него обаче възникваше и следващата загадка, защо не възкръсваха на старите си места.

Второто събитие беше внезапната промяна във функциите на граалите. Вместо храната хората откриха в тях шест надиплени чифта дрехи. Бяха с най-разнообразни размери, цветове, десени, и кройки. Четири от тях представляваха шотландски фустанели или поне да бъдат носени в това си качество. Закопчаваха се около тялото с магнитни пластинки поместени под плата. Другите две бяха от потънка, почти прозрачна материя с очевидното предназначение за нагръдници, макар че можеха да се използват и за други цели. Въпреки че тъканта беше мека и попиваше влагата и потта, издържаше и на най-грубите обноски и не можеше да се среже дори и от най-острия ръб на каменен или бамбуков нож.

Представителите на човешкия род нададоха френетични възгласи на възторг при гледката на тия „халати“. Въпреки че през изминалите дни и мъжете и жените бяха привикнали с гледката, или поне се бяха

примирили, на голите тела, то по-естетичните и по-трудно приспособяващите се продължаваха да считат развяващите се човешки полови органи за крайно неестетични или даже отблъскващи. А сега вече се бяха обзавели с фустанели, нагръдници и тюрбани. Последните се използваха за покритие на главата докато отрасте косата. По-късно тюрбаните се превърнаха в обикновена част от тоалета.

Всички обичайни области на тялото възвръщаха косматото си покритие с изключение на лицето.

На Бъртън му беше малко криво от това. Винаги бе изпитвал гордост от дългите си мустаци и раздвоена брада; считаше, че тяхното отсъствие го кара да се чувства много по-гол, отколкото отсъствието на панталони.

Уилфреда се смя през сълзи и каза:

— Добре че ги няма. Ненавиждам косматите мъжки лица. Да целуваш мъж с брада е все едно да заровиш лицето си в скъсана креватна пружина.

13

Изминаха шейсет дни. Бяха успели да прокарат лодката по равнината като използваха кръгли дънери от бамбук. Най-накрая бе дошъл и денят за пускането ѝ във вода. Хаджията беше дълга около четиридесет фута, като основата ѝ се състоеше от два бамбукови корпуса със заострени краища съединени посредством платформа, бушприт с кливер и единична мачта, надлъжно ветрилно стъкмяване, с платна от плетени бамбукови влакна. Управляваше се чрез голямо гребло издялано от бор, тъй като беше невъзможно да се изработи кормило. На първо време въжетата им представляваха плетки от трева, макар че не беше далеч денят, когато щяха да използват кожени ремъци от обработените кожи и вътрешности на някои от по-големите речни риби. Еднодръвката, издялана от Кац от боров дънер, лежеше привързана към бака.

Кац обаче им създаде и някои проблеми преди да пуснат лодката във водата. Беше понаучил някоя друга дума английски и псувни на арабски, балучи, суахили и италиански от Бъртън.

— Трябва прави... как казва него?... мамка му да... каква дума?... убиеш някого преди пуснеш лодка на вода... знаеш... мерд... трябва дума, Бъртън-нак... ти даваш дума... Бъртън-нак... дума... дума... убиеш човек, за да бог Каббурканакруебемс... воден бог... не потопи лодка... ядоса се... удави нас... изяде нас.

— Жертвоприношение? — запита Бъртън.

— Много кървави благодарности, Бъртън-нак. Жертвоприношение! Реже гърло... слага на лодка... търка на дърво... после воден бог не сърди на нас.

— Ние не постъпваме така — каза Бъртън.

Кац се опита да спори, но накрая се съгласи да се качи на борда. Лицето му беше удължено, и имаше много нервен вид. Бъртън положи усилия да го успокои, като се опита да му обясни, че това не е Земята. Това е свът, различен от земния, и той може да се убеди, като се огледа около себе си или погледне нагоре към звездите. В тази долина богове

нямаше. Кац слушаше и се усмихваше, но продължаваше да има вида на човек очакващ всяка секунда да изплават от дълбините зеленобрадото лице и изпъкналите жабешки очи на Каббурканакруебемсс.

Огромна тълпа се беше събрала около лодката сутринта. Мнозина бяха извървели много мили, за да стигнат навреме за събитието, защото тук всяко необичайно нещо беше събитие. Крещяха, смееха се и се шегуваха. Всички бяха в добро настроение, макар че някои от забележките бяха доста солени. Бъртън се изправи на „мостика“ преди да избутат лодката в реката, който представляваше леко издигната платформа, и вдигна ръката си в знак на тишина. Многогласният хор на бърбенето постепенно замря и той заговори на италиански.

— Скъпи приятели, обитатели на долината в Обетованата земя! След няколко минути ние ще се разделим...

— Ако лодката не се преобърне — измърмори под носа си Фрайгейт.

— ... за да поемем нагоре по течението на Реката и срещу вятъра. Поемаме трудния маршрут, защото колкото по-големи трудности срещаме по пътя си, толкова повече ще бъдем възнаградени в края на пътя си, ако вярваме на това, на което ни учеха моралистите на Земята, а сега виждате колко прави са били!

Смях. Тук-таме озъбени физиономии на религиозни фанатици.

— Както може би някои от вас знаят, на Земята веднъж предвождах експедиция в най-потайните и опасни кътчета на Африка, за да открия изворите на река Нил. Не ги открих, макар че бях стигнал много близо до тях, а виновникът за това, че не можах да получа наградата си за преодолените трудности, беше мошеникът на име мистър Джон Ханинг Спийк, който дължеше всичко на мен. Ако случаят го изправи на пътя ми нагоре по Реката, аз вече ще знам как да постъпя с него...

— Велики небеса! — промърмори Фрайгейт. — Да не го накараш да се самоубие от угризения на съвестта?

- ... но това, което всъщност исках да ви кажа, е че Реката може да се окаже далеч по-дълга и от Нил, която както знаете или може би не знаете, е най-дългата река на Земята, напук на идиотските претенции на американците, че басейните на техните Амазонка и

Мисури-Мисисипи са най-големите. Някои от вас може да запитат защо се отправяме на пътешествие към цел, която не знаем на какво разстояние се намира от нас или пък дали въобще съществува. А аз ще ви кажа че ние разпъваме платната, защото Неизвестното съществува, и защото ние ще го направим Известно! Това е! А тук, за разлика от тъжната и отчайваща ситуация на Земята, няма нужда от никакви пари за съоръжаване на експедицията. Парица-царица е мъртва и честито отървяване! Нито пък ще ни се наложи да попълваме хиляди петиции и формуляри и да се молим за достъп до влиятелни особи и властни бюрократи за получаване на разрешение да пътуваме нагоре по Реката. Тук няма нито държавни граници...

- ... все още — измърмори Фрайгейт.

- ... нито са ни нужни паспорти, нито се налага да подкупваме чиновници. Ние просто си построихме лодка без да ни се налага да плащаме лиценз, и можем да отплаваме без каквото и да било разрешение на някоя мърша, висшестояща, низша или по средата. За пръв път в човешката история човек е свободен. Свободен! И затова ви казваме адиос, защото аз не казвам сбогом...

- ... никога не си и казал — промърмори под носа си Фрайгейт.

- ... защото и след хиляда години, но ние ще се върнем! Затова ви казвам адиос, екипажът и той ви казва адиос, благодарим ви за помощта, която ни оказахте при построяването на лодката и при пускането ѝ във водата. И така, аз, който съм пред вас, предавам моя пост на консул на Нейно Кралско Величество в град Триест на когото пожелае да го приеме и обявявам себе си за свободен гражданин на света на Реката! Не съм длъжник никому; няма да склоня глава пред никого; ще бъда верен единствено на себе си!

*Прави това, което мъжеството ти те принуждава,
от никой не очаквай признание и слава;
Единствен той живее доблестно и тъй умира,
той, на който от сърцето законът му извира —
издекламира Фрайгейт.*

Бъртън го изглежда, но не пророни и дума. Фрайгейт цитираше стихове от поемата на Бъртън „Касида“^[1] за Хаджи Абду Ал-Язди. Не

за пръв път цитираше от прозата или поезията на Бъртън. И макар че Бъртън често намираще американеца за досаден, не можеше да се разсърди на човек, направил си труда да научи наизуст толкова много от собственото му творчество.

Няколко минути по-късно, след като лодката беше вече избутана в Реката от няколко мъже и жени и тълпата бурно ги аплодираше, Фрайгейт отново цитира негови стихове. Той гледаше към хилядите красиви млади мъже и жени, с бронзови от слънцето тела, техните роби, нагръдници и тюрбани, пъстро развяващи се на вятъра, и изрече:

*Ах! Чудесен бе денят със слънчевия блясък,
полъхващия бриз и пъстрата тълпа,
Срещнах те теб на брега на Реката, когато бях
млад, когато бях млад.*

Лодката плъзна в Реката, вятърът и течението завъртяха носа ѝ, но Бъртън изкрещя команда, ветрата се опнаха на вятъра, а той завъртя голямата дръжка на греблото, двойката носове описаха широка дъга и те вече напредваха по вятъра. Вълните подхвърляха Хаджията, двата носа режиха водата със съскащ звук. Слънцето беше ярко и топло, бризът охлаждаше телата им, чувствуваха се щастливи, но и същевременно малко угрижени, защото познатите брегове и лица се стопяваха в далечината. Не разполагаха нито с карти, нито с легенди на самотни пътешественици; с всяка измината миля те създаваха света.

Същата вечер, когато акостираха за пръв път на непознат бряг, се случи инцидент който озадачи Бъртън. Кац току-що бе пристъпил на брега сред тълпа от любопитни зяпачи, когато изведнъж го обзе голяма възбуда. Той забъбра на родния си език и се опита да хване за ръката мъжа който беше до него. Мъжът обаче се дръпна и се шмугна в тълпата, където се изгуби.

Бъртън запита Кац за случая и той се опита да му обясни:

— Той, такава... а-а... как му казваш?... а-а... а-а... — и посочи към челото си.

После нарисува във въздуха няколко непознати символа. Бъртън искаше да си изясни случая, но Алиса изведнъж зави и затича към един мъж. Очевидно го беше помислила за един от синовете си убити

през Първата световна война. Последва голяма бъркотия. Алиса призна, че се е припознала. После пък изскочиха и други неотложни неща. Кац повече не повдигна въпроса и Бъртън го забрави. Но той щеше да си го припомни.

Точно 415 дни по-късно бяха изброили 24 900 каменни олтара на десния бряг на Реката. Лавирайки, борейки се с вятъра и течението, правеха средно по шейсет мили на ден, като спираха през деня да заредят граалите си, а през нощта да спят; понякога отсядаха за цял ден, за да могат да си протегнат схванатите крака и да поговорят с хора от брега; броят на каменните олтари означаваше, че са пропътували 24 900 мили. На Земята щяха да са обиколили екватора. Ако наредяха една след друга най-големите земни реки Мисисипи-Мисури, Нил, Конго, Амазонка, Янг-цзъ, Волга, Амур, Хуанхъ, Лена и Замбези, то така образуваната река пак нямаше да надвишава по дължина изминатия от тях участък на Реката. А Реката си течеше и течеше, като правеше големи завои, криволичеше напред-назад. И навсякъде се простираха равнини по двата бряга на Реката, зад тях гъстообраслите хълмове, и накрая се извисяваха студено и непокорно веригата от планини.

От време на време равнините се свиваха, а хълмовете се приближаваха плътно до Реката. Друг път пък Реката се разливаше във величествено езеро, три, пет, шест мили широко. Понякога пък планинските хребети почти се сливаха един в друг и лодката се стрелваше през каньони, където теснината караше водата буквално да завира, а небето представляваше тясна зигзагообразна ивица някъде много, много високо и черните отвесни стени сякаш всеки миг щяха да ги пресоват в прегръдката си.

Това, което никога не свършваше, бяха хората. Ден и нощ, мъже, жени и деца се тълпяха по бреговете на Реката, а по хълмовете бяха още повече.

Определена схема се набиваше вече в очи за изминалото време. Човечеството беше възкръснало покрай бреговете на Реката в една приблизителна хронологична и национална последователност. Лодката бе преминала покрай области населени предимно със словенци, италианци и австрийци, починали последното десетилетие на деветнайсети век, последвани от унгарци, норвежци, финландци, гърци, албанци и ирландци. Понякога пътешествениците отсядаха в

области населени преимуществено от хора от други епохи и географски области. Веднъж ми се случи да преминам покрай участък с дължина двацет мили населен с австралийски аборигени които преди това на Земята никога не бяха виждали бял човек. Друг участък пък, дълъг повече от сто мили, се обитаваше от токарианци (племето на Логу). Те бяха населявали земите по-късно станали известни като китайски Туркестан приблизително по времето на Христос. Бяха представители на най-източните индоевропейски племена в древността; културата ми бе процъфтявала известно време, и после бе загинала още преди да започнат атаките си пустинята и варварските племена.

Бъртън успя да проведе малко изследвания, които макар и крайно несвършени, дадоха един интересен резултат. Разпределението от хора в отделните области се състоеше главно от 60 процента дадена националност и столетие, 30 процента от друга националност, обикновено от друга епоха, и 10 процента от всички епохи и земи.

Всички мъже бяха възкръснали обрязани, а жените девствени. Бъртън коментира, че при повечето жени това състояние едва ли е продължило повече от една нощ, първата, на тая планета.

Но досега никъде не беше забелязана случай на забременяване. Който и да ги беше поместил тук, беше взел мерки предварително да ги стерилизира. И съвсем разумно. Ако възкресеното човечество бе запазило способността си да се размножава, то речните долини щяха да гъмжат като мравуняци само за столетие.

На пръв поглед не изглеждаше да има други живи същества освен човека. Но сега вече знаеха, че някои видове червеи излизаха на повърхността на почвата през нощта. А Реката съдържаше най-малко сто вида риби, които варираха от дребните шестинчови създания до огромните китоподобни, „речни дракони“, които се таяха на дъното на Реката на хиляда фута дълбочина. Фрайгейт твърдеше, че тяхното съществуване имало ясна цел. Рибите бяха чистачите на Реката, които поддържаха водите ѝ чисти. Някои разновидности на червеите се хранеха с отпадните продукти и трупове. Други пък изпълняваха нормалните функции на земните червеи.

Гуенафра се бе източила за изминалото време. Всички деца растяха. След дванайсет години в поречието на Реката нямаше да има

повече деца или юноши, ако условията навсякъде бяха едни и същи, разбира се.

Бъртън заговори на Алиса с тая мисъл на ума:

— Преподобният твой приятел Доджсън, оня юнак, който обичал само малки момиченца, тук много ще му се стъжни май, а?

— Доджсън не е бил извратен — каза Фрайгейт. — Но какво да кажем за ония, чиито единствени сексуални обекти са били децата? Какво ще правят, след като изчезнат обектите на страстта им? Ами ония, които получават оргазъм като мъчат животните? Ти знаеш, че съжالياвам за отсъствието на животинските видове. Обичам котките и кучетата, мечките, слоновете, повечето от видовете. Не и маймуните, прекалено близки са до хората. Но въпреки че ми е мъчно за тях, съм щастлив че ги няма тук. Няма да ги измъчват повече. Всички ония беззащитни животни, които страдаха от жажда, глад или болка заради тъпите и жестоки човешки същества. Но вече край!

Той погали русата главица на Гуенафра. Косите ѝ бяха отраснали шест инча.

— Изпитвам същото състрадание към всички останали безпомощни и беззащитни същества.

— Що за свят е този, в който не може да има деца? — запита Алиса. — И що за свят е този, в който няма и животни? Защото дори да не могат вече да бъдат измъчвани и убивани, те не могат вече да бъдат опитомявани и приласкавани.

— Едното компенсира другото или пък го допълва — забеляза философски Бъртън. — Любовта не може да съществува без омразата, добротата без злобата, мирът без войната. Но така или иначе, в тоя случай нямаме правото на избор. Нашите невидими господари са постановили, че ние нямаме право да притежаваме животни, а жените да раждат деца. Така да бъде.

Утрото на 416 ден от пътешествието им не се отличаваше с нищо от другите. Слънцето бе изгряло над билото на хребета от лявата им страна. Вятърът от горното поречие на Реката бе както винаги около петнайсет мили в час. Температурата се покачваше постепенно със слънцето и щеше да достигне приблизително 85 градуса по Фаренхайт около два следобед. Катамаранът на име Хаджията се люшкеше напред-назад по вълните. Бъртън стоеше изправен на „мостика“, положил двете си ръце върху дългото и дебело борово гребло от

дясната му страна. Вятърът и слънцето обветряха изпечената му и помургавяла кожа. Носеше роба на черни и червени карета, която стигаше почти до коленете му и огърлица издялана от извит блестящочерен прешлен на риба-трион. Този вид стигаше до шест фута на дължина, със шестинчов рог който стърчеше от челото ѝ като на еднорог. Рибата-трион живееше приблизително на около сто фута дълбочина под повърхността и бяха успели да я измъкнат на повърхността с големи усилия. Но от прешлените ѝ се изработваха чудни огърлици, а от кожата ѝ, подходящо обработена, правеха сандали, кожени брони и щитове или можеше да се преработи в яки плетени въжета и ремъци. Месото ѝ имаше вълшебен вкус. Но най-ценната част от тялото ѝ беше рогът. От него изработваха наконечници за копия или стрели или го снаждаха към дървени дръжки, с което получаваха извънредно остри стилето.

На една стойка до него обвит в калъф от прозрачен рибен мехур лежеше лък. Беше изработен от извитите кости стърчащи от двете страни на устата на гигантска риба-дракон. Двойноогънати лък беше получен след съответното изрязване на краищата на двете кости, след което ги бяха съединили по подходящ начин. Тетивата му беше получена от обработените черва на рибата-дракон. Резултатът беше такъв, че лъкът можеше да се обтегне само от много мощен мъж. Бъртън го беше видял преди четиридесет дни и предложи на собственика му четиридесет цигари, десет пури и тридесет унции уиски за него. Офертата им беше отхвърлена. Тогава късно през нощта Бъртън и Кац се върнаха и посетиха собственика му като откраднаха лъка му. Макар че по-точната дума беше размяна, защото Бъртън почувствува подтик да остави своя тисов лък в замяна.

Оттогава насам Бъртън изрови всякакви аргументи в душата си, за да се оправдае пред себе си за постъпката. Бившият му собственик се беше похвалил, че бил убил човек, за да се сдобие с него. Така че той го беше откраднал от човек, едновременно крадец и убиец. Но въпреки това го спохождаха угризения, което впрочем не се случваха много често.

Бъртън водеше Хаджията по криволичещия и стесняващ се проход. През последните пет мили Реката се беше разпростряла в езеро със ширина около три мили и половина, което сега преминаваше

в тесен канал по-тесен от половин миля. Каналът правеше завой и се губеше между стените на каньона.

Там щяха да забавят темпото, защото потокът усилваше рязко скоростта си и пространството за маневриране беше много ограничено. Но той имаше опита от много протоци като тоя преди това и това не го тревожеше особено. Но въпреки това след всеки такъв проход той не можеше да не си помисли за лодката като за новородена. Тя преминаваше през езеро, утроба и тясно дълго влагалище и после отново се озоваваше в друго езеро. Водата изобилстваше, и винаги имаше вероятност да се случи някое приключение или да направят важно откритие от другата страна.

Катамаранът изплава до един каменен олтар само на двайсет ярда от него. Равнината вдясно от тях беше пълна с народ. Ширината ѝ не надхвърляше половин миля. Хората по брега крещяха към лодката, размахваха юмруци или изригваха псувни, непознати, но понятни за Бъртън от богатия му опит. Но нямаха враждебен вид; просто обичаят да се посрещат странници вземаше най-причудливи форми. Местните жители представляваха късокраки, тъмнокожи и тъмнокоси кльоцави същества. Говореха език който Руак определи като вероятно протохамитско-семитски. Бяха населявали земите някъде в Северна Африка или Месопотамия, когато държавите там са процъфтявали. Те носеха хавлиите като роби, а жените им ходеха с открити гърди и използваха нагръдниците за шалове или тюрбани. Заемаха речен бряг с дължина около шейсет каменни олтара или шейсет мили. Населението преди тях се беше разпростряло на осемдесет каменни олтара, като се състоеше от цейлонци от десети век от новата ера с незначителна група от май от предколумбовата епоха.

— Врящото гърне на времето — нарече Фрайгейт разпределението на човечеството. — Най-великият антропологичен и социален експеримент в историята на човечеството.

Догадките му не бяха много далеч от истината. Изглеждаше така, сякаш хората бяха разместени по начин, който позволяваше на всяка група от хора да научи нещо ново от съседите си. В някои случаи враждебните групи бяха съумели да изградят различни механизми облекчаващи общуването им и живеяха в относително разбирателство. При други обаче едната страна изколваше другата, или пък се

самоунищожаваха взаимно, или заробваше останалите живи от победените.

Известно време след Възкресението бе царувала анархията. Хората се бяха разпръснали из долините, като формираха малки групи за самозащита в много малки райони. След това естествените водачи и хората жадни за власт вземаха връх и тези, които не можеха без тях, се подреждаха зад един или друг от тях според предпочитанията си, или по-скоро според предпочитанията на „вождовете“.

Един от многобройните „обществени“ модели появил се в резултат на възкресението беше този на „граалното робство“. Групата доминираща в района държеше по-слабите като затворници. Те не отнемаха много от храната на робите, защото ползата от един граал на мъртвец беше никаква, но им отнемаха цигарите, пурите, марихуаната, наркотичната дъвка, алкохола и по-пикантната храна.

Най-малко тридесет пъти Хаджията беше на косъм да бъде завладян от похитителите на граали при опитите му да акостира край каменните олтари. Но Бъртън и останалите бяха винаги нащрек за всеки признак за робски щати. Съседните им държавици често ги предупреждаваха за предстоящите опасности. Двадесет пъти поне бяха правили опити да ги прехванат с лодки, вместо да се опитат да ги примамят на брега, но Хаджията ги беше измъкнал и от тези ситуации. Пет пъти Бъртън беше принуждаван да обръща лодката надолу по течението. Катамаранът винаги се бе оказвал по-бърз от преследвачите им, които не проявяваха особена охота да ги преследват извън собствените им граници.

Нееднократно биваха принудени да продължават на мускули, защото робските щати се ширеха и на двата бряга на Реката на много мили подред. Ако им се усмихваше щастие то успяваха да хванат по някоя риба, с която да залъжат стомасите си.

Прото-хамито-семитите от тази област бяха достатъчно приятелски настроени, след като се бяха убедили, че екипажът на лодката нямаше лоши намерения към тях. Един московчанин от осемнайсети век ги беше предупредил за наличието на робовладелски щати от другата страна на протока. Не знаеше много подробности, защото протокът беше много тесен и от няколкото лодки успели да го преминат, се беше завърнала само една. Хората от нея бяха донесли вести за много лоши хора от другата страна.

Така че Хаджията плаваше зареден с купища бамбукови стрели, сушена риба, и запаси икономисани от граалите през последните две седмици.

Оставаше им половин час път до устието на прохода. Бъртън раздвояваше съзнанието си върху навигацията и екипажа. Хората бяха налягали върху предната палуба и правеха слънчеви бани или седяха облежани с гърбовете си на покритите защитни прегради на палубата които те наричаха „каюткомпанията“.

Джон де Грейсток прикрепваше тънкоиздяланите кости от рибатрион към задния край на една стрела. Те играеха ролята на пера в един свят без птици.

Грейсток, или Лорд Грейсток, както настояваше Фрайгейт да го наричат поради някакви свои полусериозни причини, беше мъж добър в боя или при тежка работа. Беше интересен, макар и трудно поносим грубиян, приказлив, с неизчерпаем запас от анекдоти за гасконските кампании и по границите, за жените които притежавани от него, с не по-малък запас от клюки за самия Едуард Дългия пищял, и разбира се, с много информация за своята епоха. За съжаление обаче беше изключително твърдоглав и тесногърд за много неща — от гледната точка на човек от по-късна епоха — и извънредно нечистоплътен. Твърдеше, че бил много благочестив на Земята, и вероятно казваше истината, защото в противен случай едва ли би бил удостоен с честта да бъде включен в свитата на ерусалимския патриарх. Но сега ненавиждаше свещениците, след като вярата му се беше разклатила. Беше в състояние да докара до бяс всеки от тяхното съсловие, като го обсипваше с оскърбления и подигравки с надеждата, че другият ще го нападне. Бъртън на няколко пъти внимателно се беше опитвал да го вразуми (един де Грейсток не изпълняваше заповеди от когото и да е, освен ако заповядващият му не желаше да се бие на живот и смърт с него), като му обясняваше, че в непозната земя, където са обкръжени от далеч по-многоброен враг, трябва да се държат внимателно. Де Грейсток признаваше правотата на Бъртън, но не можеше да устои на изкушението да захапне всеки срещнат свещеник. За техен късмет областта през която преминаваха не изобилствуваше с християнски свещеници. При това не бяха чак толкова често тези, които си признаваха че през земния си живот са били такива.

До него с неспирна уста стоеше сегашната му жена, родена Мери Ръдърфорд през 1637 година и починала през 1674 година като Лейди Уоруикшир. Тя беше англичанка, но от епохата 300 години след неговата, така че между тях непрекъснато избухваха спорове поради силната разлика в техния жизнен опит и познания. Бъртън се стараеше да не ги оставя продължително време заедно.

Кац се беше проснал на палубата с глава положена в скута на Фатима, туркиня, която неандерталецът беше срещнал преди месец и половина по време на един престой до каменен олтар. Фатима имаше вид на човек „обесен за косите си“ както се изрази Фрайгейт. Това беше обяснението му за лудата любов към Кац избухнала в сърцето на съпругата на сладкар от Анкара от седемнайсети век. Всяка част от тялото му я възпламеняваше, но единствено козината му я докарваше до екстаз. Всички бяха доволни от това, а най-щастлив беше Кац. До този момент не бе успял да срещне самка от неговия вид, макар и да беше чувал, че някъде имало. Повечето жени страняха от него поради косматия му първобитен вид. Докато срещне Фатима не беше имал постоянна компаньонка.

Дребният Лев Руак се бе облегал върху предната стена на палубния навес, където майстореше прашка от кожата на риба-трион. Торбичката до лявото му коляно съдържаше над тридесет камъка събрани от него за последните двайсет дни. А от другата му страна бе застанала бързоговорящата Естер Родригес, която неспирно демонстрираше острите си и дълги бели зъби. Беше заменила Таня, която не оставяше на мира Лев преди отплуването на Хаджията. Таня беше дребна и привлекателна жена, която обаче беше безсилна да надвие желанието си да променя мъжете около себе си; дребничкият Лев беше открил, че тя беше „прекроила“ баща си и чичо си, двамата ѝ братя и после двама съпрузи. Беше се опитала да направи същото и при него, или по-точно с него, на висок глас, така че всеки мъж от близката околност да може да се възползува от съветите ѝ. И един ден, точно преди отплаването на лодката, Лев бе скочил на борда и бе извикал: „Сбогом, Таня. Писна ми от голямата Плямпалка от Бронкс. Намери си някой друг, някой по-съвършен от мен.“

Таня бе останала без въздух, побледня, и след миг закрепва на Лев. Продължи да крещи дълго след като Хаджията беше отплавал. Останалите се смееха и поздравяваха Лев, но той само се усмихваше

тъжно. След две седмици срещна Естер в област населена предимно с древни либийци. Тя беше сефарадска еврейка от петнайсети век.

— Защо не си опиташ късмета с някоя нееврейка? — беше го запитал Фрайгейт.

Лев бе повдигнал тесните си рамене.

— Опитвал съм. Но рано или късно избухва скандал и те избухват и те наричат „проклетият чифут“. Същото ме сполетява и с еврейските жени, но поне от тях не ме боли толкова.

— Слушай, приятелю — каза американецът, — има милиарди жени по поречието на Реката, които дори и не са чували за съществуването на вашата раса е съществувала. Те не могат да имат предразсъдъци и предубеждения към теб. Опитай с някоя от тях.

— Предпочитам познатото зло пред непознатото.

— Искаш да кажеш, че предпочиташ злото — каза Фрайгейт.

Бъртън понякога се чудеше защо въобще Руак пътуваше с тях. От последния им сблъсък повече не се беше върнал на темата за книгата му Евреинът, Циганинът и Ислямът, макар че често бе разпитвал Бъртън за различни аспекти от живота му. Беше достатъчно дружелюбен, но се усещаше някаква дълбока дистанцираност в него. Макар и дребен, беше незаменим в ръкопашния бой и беше безценен, защото обучаваше Бъртън в бойните изкуства джудо, карате и джукайдо. Тъгата му, която не го напускаше дори и когато се смееше или правеше любов според Таня, идваше от душевните му рани. Беше ги получил от ужасния си опит в концентрационните лагери на Германия и Русия, или поне така твърдеше. Таня често се беше произнасяла, че Лев се е родил тъжен; беше наследил всичките гени на скръбта от времето когато неговите предци бяха плакали край върбите на Вавилон.

Монат беше друг тъжен случай, макар че понякога успяваше да се справи с пристъпите ѝ. Тау Китянинът непрекъснато търсеше някой от собствения си вид, някого от тридесетте мъже и жени разкъсани живи от побеснялата тълпа. Но не вярваше да има късмет. Тридесет души сред 36 милиарда само по предварителни преценки, разпръснати по поречието на река дълга поне десет милиона мили, правеха вероятността да срещне някого от вида си практическа нулева. Но надеждата никога не беше нулева.

Алиса Харгрейвз седеше отпред и се взираше в хората по бреговете всеки път когато лодката се приближеше достатъчно близо до тях, за да може да различи отделните лица. Търсеше съпруга си, Реджиналд, и трите си сина, родителите си, братята си и сестрите си. Копнееше да зърне поне едно познато и близко лице. Което означаваше, че веднага щеше да напусне лодката. Бъртън се въздържаше да коментира. Но гърдите му се стягаха само при мисълта за това. Едновременно му се искаше да я спре и да не я спира. Да я загуби от погледа си означаваше да я загуби и от сърцето си. Беше неизбежно. Но той не искаше да се примирява с неизбежното. Той чувствуваше към нея същото, което беше изпитвал и към персийската си любов, и загубата ѝ щеше да означава за него същата непоносима и постоянна болка.

И въпреки това не ѝ беше проговорил и думичка какво означаваше тя за него. Той разговаряше с нея, шегуваше се, демонстрираше ѝ загриженост, която считаше за унижение защото тя изобщо не реагираше, и понякога даже успяваше да я отпусне малко. Което се случваше само ако наоколо имаше и други хора. Бяха ли сами, усилията му оставаха напълно безплодни.

Тя не беше посегнала повече към дъвката след онази първа нощ. След третия път и той се беше отказал. Събираше своя дял и го разменяше за други неща. Последният път, при който беше прибягнал към дъвката с надеждата да изживее безумна любовна нощ с Уилфреда, се беше озовал в обятията на ужасната болест на „малките шини“, която за малко не бе го убила по време на експедицията му към езерото Танганайка. Спийк също участвуваше в кошмара му, и той го беше убил. Спийк бе загинал при нещастен случай по време на лов, за който всички считаха, че си беше самоубийство, макар и никой да не го изказа на глас. Спийк се беше застрелял, измъчван от угризенията си за предателството си към Бъртън. Но в кошмара си той бе удушил Спийк, докато онзи се навеждаше да го попита как се чувствува. После бе целунал мъртвите устни, докато видението бавно избледняваше.

[1] Касида — поема, прославяща, елегична или сатирична от арабската, персийската или която и да е от сродните им литератури — Б.пр. ↑

И така, той разбра, че бе обичал Спийк и в същото време съвсем оправдано го бе ненавиждал. Но съзнанието за любовта му беше много крехко и въздушно, без да му окаже някакво особено въздействие. По време на кошмара, причинен от наркотичната дъвка, осъзнаването на мисълта, че любовта му лежеше толкова ниско под ненавистта, го накара да изпищи от ужас. Събуди се, за да разбере, че Уилфреда го разтърсва за рамото и го пита какво се е случило. На Земята тя беше пушила опиум или го беше смесвала с бира, но тук, след само един сеанс с наркотичната дъвка, тя бе изпитала истински страх и се бе отказала от по-нататъшните опити. В душата ѝ възкръсваше ужасът от гледката на умиращата ѝ сестра и същевременно нейния първоначален опит като начинаеща курва.

— Това е много странен психеделик — каза Руак на Бъртън. Той му беше обяснил значението на думата. Дискусията върху проблема бе продължил много време. — Тя изглежда, че извиква спомена за травмиращите случаи в някаква смес от реалност и символика. Макар и не винаги. Понякога се проявява като афродизиак. А понякога, според изживелите го, те отвежда на вълшебен пътешествие. Но аз предполагам, че тая дъвка ни се предоставя с терапевтични, ако не и катарзисни, цели. И само от нас зависи да открием как да я използваме.

— Защо не дъвчеш по-често? — запита го Фрайгейт.

— Поради същата причина, заради която някои хора отказват да проведат курс по психотерапия или да се откажат преди да са свършили съвсем; страх ме е.

— Даа, и аз се страхувам — изрече Фрайгейт. — Но някой път, когато отседнем някъде за по-дълго време, ще дъвча по цяло парче всяка вечер, така че се нуждая от помощта ти. Дори и да полудея от страх. Разбира се, сега ми е лесно да говоря.

Питър Джейръс Фрайгейт се беше родил само двацет и осем години след смъртта на Бъртън, но разликата между тях беше огромна.

Гледаха по различен начин на толкова много неща; споровете между тях лесно можеха да прераснат в кавги, но Фрайгейт не беше тоя тип хора. Не ставаше въпрос само за дисциплината в групата или управлението на лодката. А за гледните им точки по толкова много проблеми в света. И въпреки това Фрайгейт приличаше страшно много на Бъртън, и може би това го бе накарало да се впечатли толкова много от личността на Бъртън докато беше на Земята. В 1938 година му беше попаднала една книга с меки корици от Феърфакс Дауни озаглавена: Бъртън — авантюристът от 1001 ноци. Илюстрацията на заглавната корица представляваше Бъртън на петдесет години. Грубото лице, високите вежди и изпъкналите надочни кости, тежките черни вежди, правият но остър нос, големият белег на бузата му, дебелиите „чувствени“ устни, тежките надвиснали мустаци, едрата раздвоена брада, присъщата замисленост и агресивност на лицето му го бяха накарали да си купи книгата.

— До този момент не бях чувал за теб, Дик — каза Фрайгейт. — Но веднага прочетох книгата и бях пленен. В теб имаше нещо, освен обичайната дързост на живота ти, фехтовалното ти майсторство, майсторското владееие на многобройни езици, дегизирането ти като природен лечител, местен търговец, поклонник в Мека, първият европеец измъкнал се жив от свещения град Харар, откривателят на езерото Танганайка, разминал се на косъм с откриването и на изворите на Нил, съсновател на Кралското антропологично дружество, създателят на термина екстрасензорно възприятие, преводач на Приказки от 1001 нощ, пропагандатор на сексуалното изкуство на Изтока, и така нататък...

И отделно от всичко това, което е достатъчно впечатляващо само по себе си, ти ме привличаше по един особен начин. И аз отидох в обществената библиотека — Пеория беше малък град, но имаше много книги от теб и за теб, очевидно дарение от някой поминал се твой обожател — и ги изчетох. Тогава се захванах да търся първите ти издания — от теб и за теб. Станах белетрист съвсем случайно, но имах планове да напиша голяма и изчерпателна биография за теб, да посетя всички места, където си бил, да ги фотографирам и да си водя бележки за тях, да основа общество с цел да събере средства за съхраняване на гробницата ти...

Това беше първият път, когато Фрайгейт спомена гробницата му.

— Къде? — запита развълнуван Бъртън, но след миг добави — Но да, разбира се! Мортлейк! Съвсем бях забравил! Гробницата наистина ли беше построена във формата на арабска шатра, както бяхме планирали с Изабел?

— Разбира се. Но гробището западна, гробницата беше осквернена от вандали, тревата беше избуяла до кръста и се носеше слух останките да бъдат преместени в някоя по-отдалечена част на Англия, макар че вече по онова време беше много трудно да се намери такова отдалечено място.

— И основахте ли дружеството си и запазихте ли ми гробницата? — запита Бъртън.

Вече беше привикнал към мисълта, че е бил мъртъв, но да разговаря с някого, който е виждал неговия гроб...

Фрайгейт си пое дълбоко дъх.

— Не — изрече той с извинителен тон. — Времената, в които вече бях в състояние да осъществя замисъла си, не ми позволи да употребя време и пари за мъртъв човек. Светът беше загазил жестоко. Живите имаха нужда и от най-малката помощ, която можеха да получат. Замърсявания навсякъде, нищета, терор и така нататък. Това не търпеше отлагане.

— А гигантската изчерпателна биография?

Фрайгейт отново заговори с извинителен тон.

— Когато за пръв път се запознах със живота ти, си мислех, че съм единственият запалил се по теб или даже единственият който си спомня за теб. Но през шейсетте години се възроди наново интересът към живота и творчеството ти. Написаха се много книги за теб и дори за жена ти.

— Изабел? Някой е написал книга за нея? Защо?

Фрайгейт се захили.

— Била е много интересна жена. Признавам, че е била много отегчителна, примитивно суеверна и шизофренична и самозаслепена. Малцина ще ѝ простят заедно изгори ръкописите и дневниците ти...

— Какво? — изрева Бъртън. — Изгорила...?

Фрайгейт кимна и продължи:

— Твоят лекар Гренфел Бейкър описа случая като „безмилостно унищожение последвало скръбната му кончина“. Изгорила е превода

ти на Гюлестан с оправданието, че ти не би го публикувал освен ако не си бил финансово затруднен, и тъй като вече си бил мъртъв...

Бъртън остана безмълвен за втори или трети път през живота си.

Фрайгейт го изгледа с крайчеца на окото си и се ухили. Очевидно се наслаждаваше на объркания вид на Бъртън.

— Изгарянето на Гюлестан не беше толкова лоша постъпка, макар и да не беше много похвална. Но да изгори двете ти поредици от дневници, най-личните ти, в които ти очевидно си достигнал най-големите дълбини на самопознанието и най-силната си ненавист, дори и тези, от които не си правил тайна, дневника ти от ежедневието, това аз никога не ѝ простих! Нито мнозинството от хората. Това беше огромна загуба; само един от бележниците ти оцеля, за да загине и той през бомбардировките на Лондон през Втората световна война.

Той направи пауза и запита:

— Вярно ли е, че си приел католичеството на смъртното си ложе, както заявява жена ти?

— Възможно е да съм го направил — каза Бъртън. — Изабел от години ме преследваше, за да ме спечели за своята вяра, макар че никога не посмя да го направи директно. Напълно е възможно, когато съм бил на смъртно легло, да съм дал съгласието си да повика католически свещеник, за да я направя поне малко щастлива. Тя не беше на себе си от мисълта, че душата ми ще попадне в пламъците на Ада.

— Значи тогава си я обичал? — запита Фрайгейт.

— Бих направил същото и за едно куче — отвърна Бъртън.

— Понякога си много двойствен за човек, който винаги е толкова дразнещо честен и прям.

Разговорът бе протекъл около два месеца след Деня на Възкресението, Година I. Резултатът беше нещо, което би накарало доктор Джонсън да получи нов прилив на сили в борбата му с още един Босуел.

Така започна вторият етап от сложните им взаимоотношения. Фрайгейт му стана още по-близък и едновременно с това още по-досаден. Американецът винаги се бе старал да бъде сдържан в коментарите си по отношение на Бъртън, защото без съмнение не искаше да го гневи. Фрайгейт полагаше съвсем очевидни усилия да не се кара с никого. Но в същото време несъзнателно ги настройваше

срещу себе си. Враждебността му бликаше в много фини и не толкова фини постъпки и думи. Това не допадаше на Бъртън. Той предпочиташе директния подход, без да се плаши от гнева си. Вероятно, както посочваше Фрайгейт, Бъртън беше прекалено податлив към враждебна конфронтация.

Една вечер, както си седяха край огъня под един каменен олтар, Фрайгейт заговори за Карачи. По времето на Бъртън селището, което по-късно щеше да стане столица на Пакистан, нация създадена през 1947 година, наброяваше само 2 000 жители. Към 1970 година населението му беше достигнало 2 000 000. Това беше поводът Фрайгейт да отпрати въпрос, доста заобиколно, за доклада който Бъртън беше изпратил на своя генерал, сър Робърт Нейпиър, за публичните домове с мъжки проститутки в Карачи. Докладът трябваше да се съхранява в тайните архиви на източноиндийската армия, но беше открит и измъкнато от един от многобройните врагове на Бъртън. Макар че на доклада никога не беше дадена гласност, до края на живота му беше използван като оръжие срещу него. Бъртън се беше предрешил като местен жител, за да се вмъкне в дома и да направи наблюдения, нещо, което никой европейец нямаше право да върши. Той се гордееше с факта, че беше останал неразкрит, и се беше нагърбил с отвратителната работа защото беше единственият човек в състояние да я свърши и защото любимият му вожд, Нейпиър, го беше помолил за това.

Бъртън отговори доста грубо на въпросите на Фрайгейт. Алиса го беше разгневила здравата през изминалия ден — в последно време това ѝ се удаваше много лесно — и реши да използва случая, за да си върне. Заговори с видима охота без никакви ограничения за това, което ставаше зад стените на домовете в Карачи. Руак не издържа и по едно време стана и се отдалечи. Видът на Фрайгейт определено беше бледен, но стоя до края. Уилфреда така се смя, че накрая се търкулна върху тревата. Кац и Монат запазиха безизразни лицата си. Гуенафра спеше на борда, така че Бъртън нямаше никакви задръжки. Логу изглеждаше като запленена от разказа му, но едновременно с това и леко отвратена.

Алиса, неговата главна мишена, пребледня и накрая почервения. Накрая се изправи и изрече:

— Наистина, мистър Бъртън, преди си мислех, че сте паднали много ниско. Но сега виждам, че съм ви ласкала с преценката си. Да се хвалите с това... това... вие сте абсолютно отвратителен, дегенерирал и омерзителен. Не че ви вярвам и дума от това което ни разказахте. Не мога да повярвам че някой ще постъпи като вас и после ще се гордее с това. Вие си създавате репутация на човек, който обича да шокира другите без изобщо да го е грижа какво впечатление оставя за себе си в околните.

И тя се отдалечи в мрака.

Фрайгейт се обади:

— Някой ден ще ми кажеш колко от това, което ни разказа, е истина. На времето мислех като нея. Но колкото повече остарявах, толкова повече подробности научавах за теб, а един твой биограф ти направи психоанализ базиран на написаното от теб и различни документални източници.

— И какви бяха заключенията му? — запита присмехулно Бъртън.

— По-късно, Дик — каза Фрайгейт. — Дик Обесника — добави той и също се отдалечи.

А сега, както стоеше до румпела, и гледаше как слънцето печеше групата му, и слушаше съскането на водата прорязвана от двата остри върха на катамарана и скърцането на мачтите, размишляваше какво ли ги чакаше отвъд, от другата страна на каньона. Във всеки случай едва ли щеше да бъде краят или началото на Реката. И да имаше такъв, той беше някъде в безкрайността. Но краят на групата му беше съвсем наблизо. Твърде дълго време бяха прекарвали заедно върху тясната и претъпкана палуба; съзнанието им беше заето изключително само с приказки и малко участие в управлението на лодката. От доста време насам се бяха породили търкания между всеки от екипажа. В последно време даже и Уилфреда бе претърпяла промяна; бе станала странно спокойна и неразговорлива. Не че той се бе проявил като твърде активен. Той беше честен пред себе си и не можеше да се заблуждава. Просто му беше омръзнала. Не я ненавиждаше или желаше злото. Просто се отегчаваше от нея, от лесната ѝ достъпност, и фактът, че не можеше да има Алиса Харгрейвз, го отегчаваше още повече от Уилфреда.

Лев Руак странеше от него и се стремеше да разговаря колкото е възможно по-малко с него, като спореше още повече с Естер на тема диетичните си навици и дневния сън и защо ли въобще разговаря с нея?

Фрайгейт пък му беше бесен за нещо. Но той никога не се осмеляваше и зъб да обели, страхливецът му със страхливец, освен ако не бъдеше притиснат в ъгъла и докаран до състояние на лудост. Логу беше сърдита на Фрайгейт, защото беше мрачен и към нея. Логу се гневеше и на Бъртън, защото я беше отритнал когато събираха бамбук сред хълмовете няколко седмици преди това. Беше й отказал с думите, че няма нищо против да я чука, но че той няма да сложи рога на Фрайгейт или на когото и да било друг член на екипажа. Логу каза, че го желае, не защото не обича Фрайгейт, а защото понякога трябва да разнообрази малко. Точно както правел Фрайгейт.

Алиса беше споменала, че е на път да се откаже от идеята да зърне някого когото е познавала през предишния си живот. Бяха преминали покрай най-малко 44 370 000 души и тя нито веднъж не бе успяла да зърне някого, когото да е познавала през земния си живот. Наистина, няколко пъти се беше припознала, но това беше всичко. Тя съзнаваше много добре, че беше успяла да зърне отблизо само един нищожен процент от тези близо 45 милиона. Но не това я потискаше най-много. Тя беше обезверена и отчаяна от самото седене в лодката, като задълженията й за целия ден се заключаваха да подържи греблото или да помогне по такелаж и да си отваря устата за разговори, най-вече безцелни.

Бъртън не искаше да си го признае, но го беше много страх, че тя може да си отиде. Просто щеше да си вземе граала и няколкото принадлежности и на първото спиране на брега щеше да се стопи в тълпата. Чао. Ще се видим след сто или двеста години. Може би. Единственото нещо, което все още я задържаше на борда, беше Гуенафра. Тя възпитаваше малката древна британка като викторианска дама родена и отраснала след Възкресението. Това беше може би най-куриозното съчетание, но едва ли беше по-куриозно от каквото и да било друго по поречието на Реката.

И на Бъртън му беше дошло до гуша от това неспирно пътешествие по Реката върху малката лодка. Искеше да открие някоя гостоприемна област и да отседнат там на почивка, да се позанимават с

учение, да вземат участие в местните форми на обществен живот, да си възвърне стройната сухоземна походка, да му изстине малко настървението за приключения. Но основната причина за неговия стремеж беше желанието му да има Алиса до себе си в колибата.

— Печели само този, който рискува — промърмори си той.

Щеше да я грабне със сила; стига е бил джентълмен. Щеше да я омае; щеше да я отнесе като ураган. На времето му се носеше славата на неукротим любовник, непознал поражението, а после бе свикнал той да бъде обичаният, вече като семеен мъж. Старите му навици и старите нервни вериги не го бяха напуснали и тук. Новото тяло бе приютило старата му душа.

Хаджията навлезе в тъмния и разбунен проход. Синкавочерните скали ги притискаха от двете им страни и след малко лодката се втурна по един разпенен участък и просторното езеро зад тях се загуби от погледа им. Всички бяха заети и подскачаха около платната, докато Бъртън управляваше Хаджията като маневрираше напред-назад сред бурния поток, широк не повече от четвърт миля, и се бореше с насрещното течение, което ги засипваше с високите си и силни вълни. Лодката се тресеше, за миг се гмурваше в разпенените води и изплаваше обляна в струи при всяка рязка промяна на курса. Течението и вятърът коварно я тласкаха към скалистите стени, но той сякаш се беше враснал в лодката, а екипажът му се беше научил да го разбира без думи.

Преминаха през протока за половин час. Някои от хората му се развълнуваха — без съмнение най-разтревожените бяха Фрайгейт и Руак — но пък за сметка на това всички изпитаха възторг. Отчаянието и враждебността бяха изчезнали, поне за момента.

Хаджията изплава сред слънчевия блясък на следващото езеро. Ширината му не беше по-малка от четири мили, а краят му не се виждаше. Планините останаха внезапно зад тях като отрязани с нож; равнините от двете им страни се ширнаха с обичайните си размери.

Над петдесет съда бяха пръснати по езерото, от борови еднодръвки до двумачтови бамбукови яhti. Повечето от тях имаха вид на заети с риболов. Вляво от тях, на около една миля разстояние, се виждаше неизбежния каменен олтар, а по брега се забелязваха тъмни фигури. По равнината и хълмовете зад тях бяха разхвърляни

бамбукови къщички в стил Неополинезийски както го кръсти Фрайгейт, или Посмъртна Крайречна Архитектура.

Вдясно, на около половин миля от изхода на каньона, се издигаше голям форт от борови дънери. Десет масивни борови кея с множество привързани лодки навлизаха в Реката пред централния му вход. Внезапно, само минути след появата на Хаджията, гръмко забиха барабани. Вероятно бяха изработени от кухи дънери или изсушена и обработена кожа от риба или човек. Пред форта се беше събрала вече голяма тълпа, но продължаваха да изскачат още от него и от близките къщи. Лодките се пълнеха с хора и почнаха да отплават от кея. Тъмните фигури от левия бряг скачаха в еднодръвките, канутата и едномачтовите лодки.

Всичко изглеждаше, сякаш жителите на двата бряга се състезаваха кой да залови пръв лодката на пришълците.

Бъртън раздвижи няколко пъти лодката напред-назад между другите съдове както му беше редът. Хората от десния бряг бяха по-близо; бяха белокожи и добре въоръжени, но не направиха опит да използват лъковете си. Един мъж, застанал на носа на бойно кану с тридесет гребци, им извика на немски да се предадат.

— Няма да ви сторим нищо лошо!

— Ние идваме в мир! — изрева му в отговор Фрайгейт.

— Няма и съмнение — каза сухо Бъртън. — Едва ли ще ги атакуваме с нашите двайсина души.

Сега вече грохотът на барабаните се носеше и от двете страни на Реката. Сякаш бреговете бяха оживели с барабани. И двата бряга бяха потъмнели от народ, всичките въоръжени. Непрекъснато навлизаха нови лодки и се устремяваха към тях. Зад тях лодките, които бяха излезли да ги посрещнат и прехванат, не се отказваха от преследването, но видимо изоставаха.

Бъртън се колебаеше. Да върне лодката обратно в канала, като се промуши покрай тия зад него, и после да премине през нощта? Щеше да бъде дяволска маневра, защото високите 20 000 фута скали щяха да ги лишат и от светлината на звездите и газовите облаци. Щяха да бъдат принудени да управляват лодката в тъмнина.

А лодката им беше по-бърза поне от всичко което бяха срещнали досега. Поне. Високи мачти с платна се приближаваха бързо към тях. Вярно, те имаха вятъра и течението зад гърба си, и ако съумееше да се

промъкне между тях, може би щяха да се измъкнат, докато другите правеха обратния завой?

Всички съдове, които беше забелязал до този момент, бяха претоварени с хора, което означаваше, че скоростта им не беше висока. Дори и лодка с възможностите на Хаджията нямаше да може да им съперничи, при условие, разбира се, че беше натоварена с въоръжени бойци.

И той реши да продължи нагоре по Реката.

Десет минути след това още едно голямо бойно кану им пресече пътя, докато той се движеше със стегнати платна срещу вятъра. От двете му страни гребяха по шестнайсет гребци; на носа и кърмата му се издигаха малки палуби. На всяка палуба имаше по двама души застанали до катапулта, монтирана върху дървена опора. Двамата на носа поставиха кръгъл димящ предмет в гнездото ѝ. Единият от двамата дръпна връвта и изхвъргачът избумтя в напречната греда. Кануто се разтърси цялото и гребците спряха за миг да гребат. Димящият предмет полетя по висока дъга и се взриви на два̀сет фута пред Хаджията на десет фута над водата. Експлозията му беше съпроводена с силен гръм и още по-силен пушек, който вятърът бързо отвя.

Няколко от жените изпищяха, а един мъж изкрещя. В областта има находища от сяр, реши Бъртън. Иначе едва ли щяха да успеят да произведат барут.

Той извика на Логу и Естер Родригес да се укрият зад преградата. И двете жени бяха бледи, но изглеждаха достатъчно спокойни, макар че нито една от двете не беше виждала през живота си бомба.

Накараха Гуенафра да се мушне в пристройката на борда. Алиса бе грабнала един тисов лък, а колчанът на гърба ѝ беше пълен със стрели. Бледата ѝ кожа странно контрастираше с яркочервеното ѝ червило и зеления грим на очите ѝ. Но тя бе взела участие в най-малко десет битки по Реката и нервите ѝ бяха по-здрави и от крайбрежните скали край Доувър. И при това беше най-добрият стрелец с лък в групата. Бъртън притежаваше майсторство на снайперист с огнестрелните оръжия, но му липсваше практика с лъка. Кац беше в състояние да обтегне още по-силно и от Бъртън тетивата на лъка от рог на речен дракон, но беше още по-зле и от Бъртън в прицелването.

Фрайгейт се оправдаваше, че няма талант за стрелба с лък; като повечето първобитни хора и на него му липсваше усета за перспектива.

Стрелците на катапултата не изстреляха друг снаряд към тях. Очевидно бомбата беше само предупреждение, за да спрат. Преследвачите им няколко пъти имаха възможността да ги засипят със стрели, но не го направиха. Това означаваше, че искат да заловят екипажа на лодката живи.

Бойното кану премина на пълен ход близо до кърмата на Хаджията. Водата кипеше пред носа му, гребците грухтяха в унисон, а греблата бляскаха на слънцето. Двамата мъже от предната палуба се хвърлиха напред и кануто им се разлюля.

Единият се плъсна във водата, а пръстите му закачиха ръба на борда. Другият се приземи на колене на самия край на палубата. Беше захапал бамбуков нож между зъбите си; на колана си имаше закачени две кани; едната съдържаше малка каменна брадва, а другата стилето от кост на риба-трион. Опита се да се задържи за мокрите дъски и да се придърпа нагоре; очите им се срещнаха за миг. Косите му бяха светложълти, очите бледосини; лицето му притежаваше класическите черти на красотата. Очевидно имаше намерение да нарани един или двама от екипажа, и после да скочи във водата, вероятно с някоя жена в прегръдките си. И докато се бореше с хората на Хаджията, хората му щяха да настигнат лодката и да направят абордаж.

Нямаше голям шанс да осъществи замисленото, и вероятно го знаеше, но не го беше грижа. Повечето мъже изпитват страх от смъртта, защото страхът е заложен в клетките им, и реагират инстинктивно. Малцина успяваха да превъзмогнат страха си, но имаше и хора, които никога не бяха го изпитвали.

Бъртън пристъпи напред и халоса мъжа по главата с брадвата си. Устата на мъжа се отвори; бамбуковият нож се изтръгна от зъбите му и падна, след което той заби лице в палубата. Бъртън вдигна ножа, развърза колана на нападателя и го изрита във водата. Действието му се съпроводи от силния рев на мъжете от бойното кану, което правеше завой. Бъртън видя, че приближават брега с пълна скорост и даде заповед за маневра. Лодката се завъртя и утлегарът ѝ описа широка дъга. Устреми се напредно на Реката, а към тях се приближаваха цяла дузина съдове. Три бяха еднодръвки с по четири човека във всяка,

четири бяха големи бойни канута, а останалите пет двумачтови шхуни. Последните носеха на борда си множество катапулти и бяха отрупани с въоръжени мъже.

Когато достигнаха средата на Реката Бъртън отново заповяда завой. Маневрата им позволи на платноходите да се приближат още повече, но Бъртън беше предвидил и това. Хаджията се стрелна отново с пристегнати срещу вятъра платна и се шумгна между двете шхуни. Разминаха се толкова близко, че успя да види лицата на екипажите и на двете шхуни. По-голямата част бяха от кавказката раса, макар че се мяркаха от много мургави до нордически белите. Капитанът на лодката откъм страната на пристанището извика на Бъртън на немски да се предадат.

— Няма да ви направим нищо лошо, ако се предадете, но ще ви измъчваме, ако продължите боя!

Акцентът му напомняше за унгарец.

В отговор Бъртън и Алиса изпратиха стрели. Тази на Алиса изтърва капитана, но прободде кормчията, който залитна и падна зад борда. Съдът моментално се наклони. Капитанът скочи към кормилото, но втората стрела на Бъртън го прониза нас коляното.

Силен трясък съпроводи сблъсъка на двете шхуни. Мачтите и платната им се оплетоха, някои се скършиха, мъжете изпопадаха върху палубата или зад борда. Макар че не потънаха, бяха извадени за дълго от строя.

Но стрелците им успяха да изстрелят запалени стрели миг преди да се сблъскат съдовете им. Дванайсет пламтящи стрели се забиха в бамбуковите платна на Хаджията. Носеха снопчета суха трева напоена с борова смола, които се разгоряха силно от вятъра и пламъците им бързо обхванаха платната.

Бъртън пое обратно кормилото от жените и изкрещя заповеди. Екипажът загреба с глинените си съдове и граалите вода от Реката и заля пламъците с нея. Логу се покатери с ловкостта на маймуна на върха на мачтата с въже вързано около кръста ѝ. Тя хвърли края му долу и започна да издърпва ведрата с вода горе.

Това позволи на другите шхуни и няколко канута да се приближат още повече. Курсът на едната от тях със сигурност щеше да им пресече пътя. Бъртън отново направи рязка маневра, но този път не бяха достатъчно бързи поради теглото на Логу на върха на мачтата.

Мачтата се залюля силно, утлегарът описа подивяла дъга поради неуспеха на мъжете да овладеят въжетата, и в същото време долетяха още стрели, които наново разгоряха платната. Няколко от тях се забиха в палубата. За момент Бъртън си помисли, че неприятелят им си е променил плановете и иска да ги потопи. Но стрелите просто бяха лошо изстреляни.

Хаджията отново се промъкна на косъм между двете шхуни. Двамата капитани и екипажите им се хилеха широко. Изглежда бяха скучали дълго време и сега това им беше добре дошло. Но дори и при тая ситуация екипажите залегнаха зад преградите, като оставиха офицерите, кърмчиите и стрелците да посрещнат и отговорят на огъня от Хаджията. Тетивите издрънчаха и тъмните ивици с пламтящи върхове и сини опашки прелетяха разстоянието между съдовете и пробиха платната на две дузини места, няколко се забиха в мачтата или утлегаря, една дузина изсъскаха във водата, а една се стрелна на няколко инча покрай главата на Бъртън.

Алиса, Руак, Кац, де Грейсток, Уилфреда и Бъртън стреляха докато Естер управляваше лодката. Логу беше застинала на средата на мачтата в очакване огненият дъжд да спре. Пет стрели намериха три цели — един капитан, един кърмчия и моряк който си беше подал главата в най-неподходящия за него момент.

Изведнъж Естер изпищя и Бъртън се завъртя мигновено. Бойното кану беше изскочило иззад шхуната и беше само на няколко фута от носа на Хаджията. Невъзможно беше да се избегне удара. Двамата мъже върху платформата плонжираха встрани, а гребците наскочаха или се опитваха да се изправят, за да скочат върху другия съд. Хаджията се заби с пълна сила в шхуната точно до носа ѝ, разпра я цялата, преобърна я и изсипа екипажа ѝ в Реката. Хората на борда на Хаджията полетяха напред, а де Грейсток се озова във водата. Бъртън се плъзна по лице и гърди върху палубата и кожата му пламна като опърлена.

Тласъкът изтръгна Естер от кормилото и я запрати по палубата право в защитната ограда на комингса, където застина неподвижна.

Бъртън вдигна поглед нагоре. Платната горяха буйно, нямаше никаква надежда да ги спасят. Логу не се виждаше никъде, явно ударът беше изхвърлил и нея зад борда. Но след като стъпи на краката си, ги видя да плуват двамата с де Грейсток към лодката. Водата около

двамата кипеше от отчаяните размахвания на отчаяните моряци на шхуната, които, както се разбра от нещастните им крясъци, не умееха да плуват.

Бъртън извика на мъжете да изтеглят на борда Уилфреда и де Грейсток докато той огледа пораженията. И двата носа на катамарана с много крехък сдвоен корпус бяха цъфнали от удара и водата шуртеше в тях. Пушекът от горящите платна и мачтата се стелеше на кълба около тях и Алиса и Гуенафра се давеха от кашлица.

Още едно бойно кану ги приближаваше бързо от север; двете шхуни бяха плували със стегнати платна срещу вятъра.

Имаха свободата да избират между продължаването на боя и възможността да намалят броя на враговете си, които очевидно щяха да се опитат да ги обезвредят, без да ги убиват. Или пък можеха да си опитат късмета с плуване. И в двата случая нямаха никакъв шанс да се измъкнат.

Издърпаха на борда Логу и Грейсток. Фрайгейт докладва, че Естер не иска да дойде в съзнание. Руак опипа пулса ѝ, дръпна клепача ѝ и после се върна при Бъртън.

— Не е мъртва, но е в абсолютна кома.

Бъртън произнесе:

— Момичета, знаете каква съдба ви очаква, ако паднете в ръцете им. Не мислете, че ви се налагам, но ви предлагам да се гмурнете колкото можете по-надълбоко и да погълнете вода. Утре сутринта ще се пробудите живи и здрави.

Гуенафра се бе измъкнала от покритата постройка върху палубата. Тя обви ръце около кръста му и го погледна със сухите си, но наплашени очи. Той я обгърна с едната си ръка и после каза:

— Алиса! Вземи я с теб!

— Къде? — запита тя.

Погледът ѝ се местеше от кануто към него и обратно. Закашля се отново; пушекът продължаваше да се стеле около главата ѝ и тя пристъпи напред, където вятърът го отвяваше.

— Когато се гмурнеш.

Той посочи Реката.

— Не мога да го направя — каза тя.

— Не искаш да им падне в ръцете, нали? Тя е съвсем малка, но това едва ли ще ги спре.

Лицето на Алиса щеше сякаш да се разкриви до невъзможност всеки момент и да се облее в сълзи. Но очите ѝ останаха сухи.

— Добре — каза тя. — Сега това не е грях. Имам предвид самоубийството. Само се надявам...

— Да — каза той.

Този път не провлачи думата; нямаше време за провлачване на каквото и да било. Кануто беше само на четиридесет фута от тях.

— Следващото място може да се окаже същото или даже още по-лошо от това — каза Алиса. — И Гуенафра ще се пробуди сама. Знаеш, че вероятността да възкръснем на едно и също място е много малка.

— И въпреки това — каза той.

Устните ѝ побеляха, после ги отвори и каза:

— Ще се бия докрай. И тогава...

— Може да не ти остане време — каза той.

Той вдигна лъка си и измъкна стрела от колчана си. Де Грейсток беше загубил своя и взе този на Кац. Неандерталецът постави камък в една прашка и започна да я върти. Лев вдигна своята и подбра камък от джоба си. Монат взе лъка на Естер, защото и той беше загубил своя.

Капитанът на кануто изкрещя на немски:

— Хвърлете оръжията си! Няма да ви сторим нищо лошо!

Секунда по-късно рухна върху един гребец, след като стрелата на Алиса прониза гърдите му. Друга стрела, вероятно на де Грейсток, отнесе със себе си още един човек във водата. Камък блъсна в рамото гребец и той припадна с крясък. Друг камък се стовари в главата на друг гребец и той изгърва греблото си.

Но кануто продължаваше. Двамата мъже на предната платформа подканяха екипажа да не си жали силите, докато не ги пронизаха две стрели.

Бъртън погледна зад себе си. Двете шхуни спускаха платната си. Очевидно щяха да се плъзнат до Хаджията, когато моряците им щяха да запратят въжетата с куките към борда им. Но ако се приближаха твърде близко, пламъците щяха да се прехвърлят и при тях.

Кануто се стовари върху Хаджията със своите четиринадесет мъртви или твърде тежко ранени, за да продължат да се бият, бойци. Миг преди носът на шхуната да се забие в чуждия корпус, оцелелите захвърлиха греблата и издигнаха малките си кръгли кожени щитове. Но дори и така, двама от тях пак намериха смъртта си, след като две

стрели ги пробиха. Това означаваше двайсет бойци срещу шест мъже, пет жени и едно дете.

Но един от тях беше космат мъжага на ръст пет фута, но с огромни ръце и голяма каменна брадва. Кац беше във въздуха преди още кануто да се забие в корпуса на десния борд и се приземи върху палубата му секунда след удара. Бравата му разцепи две глави и след това се заби в дъното на кануто. Водата нахлу през отвора и де Грейсток връхлетя подир Кац, като си крещеше нещо на къмбърландското си средноанглийско наречие. В едната си ръка беше стиснал стилето, а в другата голям боздуган от дъб със солидна кремъчна буца на върха.

Останалите на борда на Хаджията продължаваха да изстрелват стрелите си. Само след секунди Кац и де Грейсток задраскаха обратно на борда на катамарана, а кануто потъваше с мъртвите си, умиращите и ужасените оцелели. Издавиха се почти всички; останалите се опитаха или да се спасят с плуване или да се качат на борда на Хаджията; последните политаха назад или с отрязани пръсти или с разплескани такива.

Нещо удари палубата до Бъртън и след миг нещо друго се уви около него. Той отскочи и се извъртя, като едновременно с това сръза въжетото увило се около врата му. Отскочи настрана, за да избегне следващото и дръпна с всичка сила третото, като събори мъжа от другата страна през борда. Мъжът полетя с писък към палубата на Хаджията и се стовари на рамото си. Бъртън размаза главата му с брадвата си.

Но все повече и повече мъже скачаха от бордовете на двете шхуни, а въжетата валяха. Пушекът и пламъците усилваха хаоса, като по този начин подпомагаха повече екипажа на Хаджията, отколкото атакуващите.

Бъртън изкрещя на Алиса да сграбчи Гуенафра и да скача в Реката. Не можеше да я види на борда и след миг му се наложи да отбива атаките на една едра чернилка с копие. На негъра очевидно бяха изхвъркнали всякакви заповеди да се заловят живи; видът му беше повече от кръвожаден. Бъртън отби настрани късото копие и замагна, като разсече врата му. Той продължи да размахва брадвата си, докато нещо не го преряза изведнъж в ребрата, и после в рамото му, но успя да съсече двама мъже, преди да политне във водата. Падна в

пространството между Хаджията и шхуната, потъна, пусна брадвата си и измъкна стилетото си от канията му. Изплува, за да зърне как един висок и мускулист червенокос мъж вдига Гуенафра над главата си пищящата Гуенафра. После я захвърли далеч във водата.

Бъртън отново се гмурна и изплува само на няколко фута от лицето на Гуенафра пред него. Беше посивяло, а очите ѝ бяха мътни. После видя кръвта да обагрят водата около тялото ѝ. Тя изчезна преди да успее да я хване. Гмурна се след нея, хвана я за ръката и я издърпа на повърхността. Краят на наконечник от риба-трион стърчеше от гърба ѝ.

Той пусна тялото ѝ. Не можеше да си представи какво би накарало мъжа да я убие, след като можеше да я остави пленница. Вероятно Алиса я беше промушила и мъжът бе разбрал, че ползата му от нея ще бъде никаква, и бе предпочел да нахрани рибите с нея.

Нечие тяло изплува от пушека, последвано от друго. Първият беше мъртъв със счупен врат; вторият беше жив. Бъртън го сграбчи за врата с едната си ръка, а с другата продупчи врата му под ухото. Мъжът престана да рита и потегли към дълбините.

Фрайгейт изникна от пушека; ръцете и раменете му бяха целите в кръв. Сгромоляса се във водата и потъна дълбоко. Бъртън заплува към него да му помогне. Нямаше смисъл да се опитват да се върнат на борда на лодката. Той гъмжеше от биещи се тела, и все повече и повече канута и еднодръвки прииждаха.

Фрайгейт показва главата си на повърхността. Кожата му беше бяла само там, където кръвта не избиваше върху нея. Бъртън доплува до него и го запита:

— Жените измъкнаха ли се?

Фрайгейт поклати глава и изведнъж извика:

— Внимавай!

Бъртън се изхвърли нагоре, за да се гмурне. Нещо го блъсна по краката; той продължи надолу, но не можеше да изпълни намерението си да погълне вода. Щеше да се бие, докато го убиеха.

След като изплува, видя че водата кипеше от мъжете, които бяха скочили след него и Фрайгейт. Завлякоха полумъртвия Фрайгейт до кануто, а други трима се насочиха към Бъртън. Той успя да прободне двама, но мъжът в една еднодръвка се пресегна отдалеч с боздугана си и го халоса по главата.

Извлякоха ги на брега близо до едно голямо здание зад стената от борови трупи. Болката в главата на Бъртън пулсираше при всяка негова крачка. Дълбоките порезни рани по рамото му и ребрата го измъчваха, но кръвотечението беше спряло. Крепостта беше изградена от борови трупи, имаше надвиснал втори етаж и много бойници. Пленниците бяха прекарани през вход който се затваряше от врата скована от дебели борови дънери. Прекосиха шейсет фута двор покрит с гъста трева и през друга голяма врата се озоваха в зала с размери петдесет на тридесет фута. Изправиха ги пред голяма дъбова маса; само Фрайгейт не можеше да се държи на краката си. Известно време примигваха в тъмната и студена обстановка, преди да успеят да различат добре двамата мъже зад масата.

Залата гъмжеше от стражи с копия, тояги и каменни брадви. Дървена стълба в единия край на залата извеждаше към балкон с висок парапет. Женски лица надзъртаха към тях иззад дървените перила.

Единият от мъжете беше нисък и мускулест. Тялото му беше космато, имаше черна къдрава коса, орлов нос и кафяви очи с пронизителния поглед на орел. Другият беше по-висок, с руса коса, с очи чийто цвят беше трудно да се различи в смрачената стая, но които вероятно бяха сини, и широко тевтонско лице. Дебелият корем и провисващата гуша показваха ясно до какво водеше отнетите от робите храна и алкохол.

Фрайгейт се беше отпуснал на тревата, но го издърпаха мигновено на крака щом русият даде сигнал. Фрайгейт го изгледа и каза:

— Приличаш ми на Херман Гьоринг на млади години.

И после падна на колене, като изкрещя от болката, която му беше причинила ударът с дръжката на копие в бъбреците.

Русокосият заговори на английски с тежък немски акцент.

— Повече никакъв бой освен по моя заповед. Оставете го да говори.

Той се взира няколко минути в пленника и после каза:

— Да, аз съм Херман Гъоринг.

— Кой е Гъоринг? — запита Бъртън.

— Твоят приятел ще ти го обясни по-късно — каза германецът.
— Ако си още жив, разбира се. Не ти се сърдя за чудесния бой, който ни устрои. Възхищавам се от мъжете, които умеят да се бият. Имам достатъчно хора под ръка, дори и след като изстреби толкова много. Предлагам ти избор. Имам предвид теб и твоите хора. Ела при нас и се наслаждавай на всичката храна, алкохол, тютюн и жени които си в състояние да консумираш. Или станете мои роби.

— Наши роби — обади се и другият мъж на английски. — Забравяш че сме двама, Херман.

Гъоринг се захили, изкикоти се и изрече:

— Но разбира се! Приеми, че съм използвал царственото множествено число. Добре, ние. Ако вие се закълнете да ни служите, което ще ви се отрази много добре, ще положите клетва за вярност към мен, Херман Гъоринг, и към бившия цар на древния Рим, Тулий Хостилий.

Бъртън се вгледа втренчено в мъжа. Беше ли наистина възможно пред него да стои легендарният цар на древен Рим? На Рим, представлявал малко селище, заобиколено от всички страни с другите италиански враждебни племена, самнитите, еките и волските? И които по-късно на свой ред са били притиснати от умбриите, отстъпили след това място на мощните етруски? Истинският Тулий Помпилий ли стоеше пред него, войнственият приемник на миротвореца Нума Помпилий? Той с нищо не се отличаваше от хилядите други мъже които Бъртън бе видял по улиците на Сиена. Но ако той беше действително този, за когото се представяше, какво съкровище представляваше тогава в историческо и езиково отношение! Тъй като най-вероятно беше етрусък, то владееше езика им, плюс предкласическия латински, самнитски, и вероятно гръцкото наречие от древната кампанийска област. Та той дори можеше да познава и Ромул, древния основател на Рим! Какви неща само можеше да разкаже този човек!

— Е? — каза Гъоринг.

— Какви ще ни са задълженията, ако се присъединим към вас?
— запита Бъртън.

— Първо, аз... ние... трябва да сме сигурни, че вие сте от хората, които ни трябва. С други думи, които ще изпълняват безпрекословно и мигновено всички наши заповеди. Ще ви подложим на малко изпитание.

Той издаде заповед и след минута доведоха група хора. Всички бяха измършавели до крайност и до един бяха сакати.

— Пострадаха, докато къртеха камъни или при изграждането на нашите стени — каза Гъоринг. — С изключение на двама заловени при опит за бягство. Те ще трябва да си понесат наказанието за това. Всички ще бъдат убити. От тях повече полза няма. Така че, ако искате да засвидетелствувате своята преданост към нас, убийте ги.

— При това всички са евреи — добави той. — Няма какво да се съжالياва за тях.

Кампбел му подаде здрава каменна брадва. Беше мъжът захвърлил тялото на Гуенафра във водата. Двама стражи сграбчиха един роб и го накараха да падне на колене. Беше висок блондин със сини очи и гръцки профил; той изгледа Гъоринг с ненавист и се изплю в лицето му.

Гъоринг се изсмя.

— Тая свиня притежава арогантността на цялата си раса. Стига да искам, и ще го превърна в скимтяща маса, молеща смъртта за избавление. Но мъчението не ме привлича. Моят приятел до мен не би се отказал от идеята да го поопече малко на бавен огън, но аз съм човечен.

— Мога да убия при законна самоотбрана или за да защита беззащитните — каза Бъртън. — Но аз не съм хладнокръвен убиец.

— Убивайки този евреин, ти спасяваш живота си — отвърна Гъоринг. — Не го ли убиеш, той ще те убие. Само че това ще отнеме малко повече време.

— Няма да го убия — каза Бъртън.

— Англичани! — въздъхна Гъоринг. — Бих искал да си на моя страна. Но щом си взел неправилното решение, нека бъде така. А ти? — запита той Фрайгейт.

Фрайгейт агонизираше, но успя да му отговори:

— Прахът ти беше захвърлен в помийна яма в Дахау. Това беше присъдата над теб и делата ти. Пак ли искаш да се повтори същото и тук?

Гьоринг се изсмя от сърце и каза:

— Знам какво се е случило с мен. Предостатъчно еврейски роби ми го казаха.

Той посочи към Монат.

— А този що за същество е?

Бъртън обясни. Гьоринг го изслуша с мрачно лице и после каза:

— Не мога да му имам доверие. Ще отиде в лагера при робите. А ти, маймуночовече? Какво избираш?

За голяма изненада на Бъртън Кац пристъпи напред и изрече:

— Готов съм да убивам за теб. Не искам да бъда роб.

Той пое каменната брадва, като в същото време стражите вдигнаха копията си готови да го пронизат в случай, че му хрумнеше нещо друго. Той ги изгледа злобно изпод надвисналите си вежди и вдигна брадвата. Последва трясък и робът захлупи лице в калта. Кац върна брадвата на Кампбел и отстъпи встрани. Не погледна към Бъртън.

Гьоринг изрече:

— Тази нощ всички роби ще бъдат събрани и ще им бъде дадено представление. Поуката от него ще бъде, че не трябва да се опитват да избягат. Заловените бегълци ще бъдат подложени на бавен огън, и после ще им бъде дарена смъртта като избавление. Моят изтъкнат колега лично ще дарява милост с брадвата си. Много е милостив.

Той посочи Алиса.

— Тя е моя.

Тулий се изправи.

— Не, не. Хубава е. Ти вземи другите, Херман. Давам ти ги и двете. Но тя много ми харесва. Има вид, така да кажа, на благородничка. Да не е... кралица?

Бъртън изрева, сграбчи тоягата от ръката на Кампбел и скочи върху масата. Гьоринг залитна назад; челото му се размина на косъм с края на тоягата. В същия миг римлянинът замахна с копие в Бъртън и го рани в рамото. Бъртън не изтърва тоягата, извъртя се и изби копието от ръката на Тулий.

Робите се нахвърлиха с крясъци върху стражите. Фрайгейт докопа едно копие и стовари дръжката му върху главата на Кац, който се строполи на кълбо. Монат срита един страж в ташаците и му грабна копието.

Бъртън не можеше да спомни нищо от последвалото. Доиде в съзнание няколко часа преди зазоряване. Ребрата и раменете му бяха като натрошени. Лежеше върху тревата на дъното на един дървен кладенец с диаметър около петдесет фута. На около петнайсет фута над тревата дървен парапет обикаляше кладенеца, зад който крачеха въоръжени стражи.

Изстена от болка, но успя да седне на тревата. Фрайгейт коленичи до него и каза:

— Страхувах, че изобщо няма да дойдеш в съзнание.

— Къде са жените? — запита Бъртън.

Фрайгейт заплака. Бъртън поклати глава и каза:

— Недей да хленчиш. Къде са?

— Къде, по дяволите, мислиш че могат да бъдат? — отвърна Фрайгейт. — О, Господи!

— Забрави ги. Не можем да им помогнем с нищо. Поне засега. Защо не ме убиха, след като нападнах Гъоринг?

Фрайгейт избърса сълзите си с ръка и каза:

— И аз се чудя. Може би ни пазят за огъня. Като назидание. Искате ми се да ни бяха убили.

— Още не са те взели в Рая и бързаш да го напуснеш?

Бъртън се опита да се разсмее, но болката в главата му беше прекалено силна.

Бъртън се заговори с един англичанин роден през 1945 година в Кенсингтън, на име Робърт Спрус. Той им разказа, че Гъоринг и Тулий заграбили властта преди по-малко от месец. Преди това на първо време не закачали съседите си. От време на време предприемали опити да завладеят съседни територии, включително и тези на индианците Онондага от другата страна на Реката. Но до този момент нямало успешни опити на бягство, за да станат ясни плановете на Гъоринг.

— Но хората от граничните области са наблюдавали с очите си, че стените се изграждат от роби — каза Бъртън.

Спрус се ухили мрачно и каза:

— Гъоринг тръбеше наляво и надясно, че те всички били евреи, че той поробва само евреи. Така че какво ги е грижа? Но както виждате сами, това не е истина. Половината от робите не са евреи.

На разсъмване стражите отведоха Бъртън, Фрайгейт, Руак, де Грейсток и Монат до един каменен олтар. Там вече имаше събрани над

двеста роби охранявани от седемдесет войника на Гьоринг. Поместиха граалите им върху олтара и зачакаха. След като изригнаха сините пламъци ги свалиха до тях. Всеки роб отвори своя граал и стражите им отнеха тютюна, алкохола и половината храна.

Фрайгейт имаше дълбоки порезни рани по главата и раменете си, които се нуждаеха от хирург, макар че кръвотечението беше спряло. Цветът на лицето му се беше подобрил, макар че изпитваше силни болки в гърба и бъбреците си.

— И така, вече сме роби — каза Фрайгейт. — Ти имаш доста пространни разсъждения на тема робството, Дик. Какво ще кажеш за това сега?

— Онова беше ориенталско робство — каза Бъртън. — Докато при това тук робът няма никакъв шанс да възвърне свободата си. Нито може да съществува някакво друго чувство освен омразата между роба и господаря. В Ориента ситуацията беше по-различна. Разбира се, като при всяка човешка институция и тя си имаше своите недостатъци.

— Непоправим си — каза Фрайгейт. — Не си ли забелязал, че повече от половината роби са евреи? Голяма част от тях са бивши жители на Израел от края на двайсетия век. Онова момиче там ми разказа, че Гьоринг използвал антисемитизма, за да успее да наложи граалното робство. Разбира се, че той си е съществувал в някаква задрямала форма и преди това, защото не би могъл да възникне от нищото. И след като вече укрепил добре властта си с Тулий, поробил и множество от бившите си поддръжници.

— Цялата работа е дяволска с това, че той, относително казано, не е истински антисемит. Самият той лично се е застъпвал пред Химлер и другите за редица евреи. Но той е нещо още по-лошо и от искрения антисемит. Той е опортюнист. В Германия съществуваше много силна антисемитска вълна; и ако искаш да направиш кариера, си длъжен да я възседнеш. Така че Гьоринг я възседна, точно както направи и тук. Антисемитите като Гьобелс или Франк вярваха искрено в принципите, които изповядваха. Вярно, антихуманни и нечовешки, но все пак принципи. Докато нашият едър шишко Гьоринг не даваше и пет пет пари за евреите. Те го интересуваха само дотолкова, доколкото можеше да се възползва от тях.

— Всичко това е много добре, но какво общо имам аз с това? О, ясно! Погледът ти говори повече от думите ти! Вече си готов да ми

изнесеш и лекция по въпроса.

— Дик, възхищавам се от теб както от никой друг. Обичам те така, както един мъж може да обича друг. Щастлив съм да бъда до теб, както би бил щастлив и Плутарх, ако се озовеше в компанията на Тезей или Алкивиад. Но аз не съм сляп. Познавам слабостите ти, които не са малко, и ме боли за тях.

— Та коя от тях се проявява сега?

— Онази книга. Евреинът, циганинът и ислямът. Как си могъл да я напишеш? Документ на омразата, изпълнен с кръвожадни небивалици, народни приказки, суеверия! Ритуални убийства, Господи!

— Още не ми беше изстинал гневът от неправдите, които бях претърпял в Дамаск. Да те изхвърлят от собственото ти консулство, заради гнусните лъжи на враговете ти, сред които...

— Това не извинява лъжите ти за цяла група от хора — каза Фрайгейт.

— Лъжи! Писах само истината!

— Може да си мислил, че това е истина. Но аз идвам от епохата, където определено се знае, че всичко това е било лъжа. А и едва ли е имало нормален човек по твое време, който да е повярвал на измислиците ти.

— Това, което ти наричаш измислици, са факти — каза Бъртън. — Факт е, че еврейските лихвари в Дамаск даваха заеми на бедните с хиляда процента лихва. Факт е, че те причиняваха нечувани страдания не само на християните и мюсюлманите, но и на собствените си сънародници. Факт е, че когато враговете ми в Англия ме обвиниха в антисемитизъм, много евреи в Дамаск се вдигнаха в моя защита. Факт е, че протестирах срещу турците, когато продадоха дамаската синагога на гръцкия владика, за да я превърне на църква. Факт е, че отидох и убедих с барабан осемнадесет мюсюлмани да свидетелствуват в полза на евреите. Факт е, че защитих християнските мисионери от другите. Факт е, че предупредих другите срещу опитите на оная тлъста турска свиня Рашид Паша да провокира въстание, за да може после да ги изколи. Факт е, че когато ме изхвърлиха от консулския ми пост, поради лъжите на християнските мисионери и свещеници, на Рашид Паша, и на еврейските лихвари, хиляди християни, мюсюлмани и евреи ми се притекоха на помощ, макар и да беше вече късно.

Факт е също това, че не съм длъжен да давам обяснения за постъпките си на тебе или когото и да било друго!

Фрайгейт беше избрал наистина най-неподходящия момент, за да повдига най-несъщественния въпрос в момента. Вероятно се опитваше да прехвърли вината си за страха и гнева, които изживяваше в момента, на Бъртън. Или вероятно считаше, че неговият кумир наистина го беше предал.

Лев Руак седеше до тях с глава сгушена между ръцете му. Той вдигна поглед и изрече:

— Добре дошли в концентрационния лагер, Бъртън! За пръв път сте от другата страна на мрежата. А аз се чувствавам почти като у дома си. Бях в нацистки концлагер, и успях да избягам. Бях в комунистически концлагер, и успях да избягам. В Израел ме заловиха арабите, но и от тях успях да избягам.

И от тук навярно мога да избягам. Но къде? В друг лагер? Те нямат край. Човечеството не е спирало да си ги строи и е пъхало в тях вечния си затворник, евреина, или който и да е. Дори и тук, където всички започваме нов живот, където всички религии, всички предразсъдъци би следвало да бъдат смлени върху наковалнята на Възкресението, нищо не се е променило.

— Затваряй си устата — изръмжа един мъж до Руак.

Косата му беше червена и силно къдрава, очите сини, и лице което, което можеше да се нарече и красиво, ако не беше счупения му нос. Беше висок над шест фута с тяло на борец от тежка категория.

— Дов Таргоф, имам чест — изрече той със стържещ оксфордски акцент. — Последно занятие командир от Израелските военноморски сили. Не обръщайте голямо внимание на този човек тук. Той е от старите евреи, песимист, мрънкало. Предпочита да хленчи до стената на плача вместо да се изправи и да се бие като мъж.

Руак малко остана да се задави от бяс.

— Ти, арогантен сабра^[1]! Аз воювах и убивах! И не съм мрънкало! А какво правиш ти тук, храбри войниче? Не си ли и ти роб като нас?

— Историята е стара колкото света — обади се една жена. Беше висока и тъмнокоса, и вероятно щеше да изглежда красива, ако не беше толкова измършавяла. — Пак старата история. Воюваме помежду си, докато враговете ни завладяват. Също както воювахме и ние, когато

император Тит обсаждаше Ерусалим и избихме повече от нашите хора, отколкото римляни. Също като...

Двамата мъже се завъртяха към нея и тримата спориха шумно, докато не дойде един страж и не ги нашиба с пръчка.

След малко Таргов просъска през подутите си устни:

— Не издържам повече. Скоро, много скоро... тая свиня е моя.

— Имаш ли план? — запита го възбуден Фрайгейт, но Таргов не му отговори.

Скоро преди зазоряване робите бяха разбудени и закарани до каменния олтар. Отново им оставиха необходимия минимум храна. След като се нахраниха, ги разделиха на групи и ги отведоха до работните им места. Бъртън и Фрайгейт бяха откарани на северната граница. Работеха заедно с още хиляда такива като тях и цял ден превиваха гръб под палецото слънце. Единствената им почивка беше когато по обяд ги отведоха до каменния олтар да се нахранят.

Гъоринг имаше намерение да издигне стена между планината и Реката; също така възнамеряваше да изгради втора стена която да покрива цялата дължина от десет мили на езерния бряг и една трета в южната част.

Бъртън и останалите трябваше да изкопаят дълбок ров и после да издигнат преграден насип от пръстта. Това беше много тежка и непосилна задача, защото разполагаха само с мотики. Корените на тревата се сплитаха в гъста и жилава мрежа, която можеше да се разреже само след продължителни удари с мотиката. Пръстта и корените се изсипваха върху дървени гребла и после се товареха върху големи бамбукови шейни. Шейните се извлачваха върху насипа, където пръстта се изтърсваше и трамбоваше, за да стане стената още по-висока и по-сбита.

През нощта стадото роби се връщаше обратно в дървения затвор. Повечето от тях падаха и направо заспиваха от преумора. Но червенокосият израелец Таргоф коленичи до Бъртън.

— Лозницата не е винаги безплодна — изрече той. — Чух за сражението, което сте устроили. Чух също и за отказа ви да се присъедините към Гъоринг и неговата свиня.

— А какво чувате за недостойната ми книга? — запита Бъртън.

Таргоф се ухили и каза:

— Не бях чувал за нея, докато Руак не ми разказа. Постъпките ви говорят сами за себе си. А и освен това Руак е много чувствителен на тая тема. Макар че не можете да го обвинявате след всичко това, което е преживял. Но аз не мисля, че вие бихте се държали така, както сте постъпили, ако бяхте такъв, какъвто ви описваше той. Мисля, че сте честен човек, точно този, който ни е нужен. И така...

Заточиха се дни и нощи на къртовски труд. Бъртън научи подробности за жените. Уилфреда и Фатима били в жилището на Кампбел. Логу била при Тулий. Гьоринг държал Алиса при себе си в продължение на седмица, и после я предал на един от лейтенантите си, някой си Манфред фон Кройшарф. Носели се слухове, че Гьоринг се оплаквал от непристъпността ѝ и смятал да я хвърли на телохранителите си да се позанимаят малко с нея. Но фон Кройшарф се застъпил за нея и я поискал.

Бъртън агонизираше. Не можеше да понесе представите си как тя с Гьоринг и фон Кройшарф... Беше длъжен да унищожи тия зверове или да умре. Късно през нощта той пропълзя от голямата колиба, която обитаваше с още двама и пет мъже, в тази на Таргоф и го събуди.

— Ти беше уверен, че трябва да съм на твоя страна — прошепна той. — Кога най-после ще ме посветиш в плановете си? Трябва да знаеш, че ако не го направиш на момента, планирам да организирам бунт с групата си и всички останали готови да ме последват.

— Руак ми разказа още неща за теб — каза Таргоф. — Наистина, не всичко от тях ми стана ясно. Може ли един евреин да има вяра на човек, написал такава книга? Или как да повярваш на такъв човек, че няма да обърне оръжието си срещу теб след като общият враг падне?

Бъртън отвори гневно уста, но след миг я затвори. За момент запази мълчание. След малко заговори със спокоен глас.

— Първо искам да ти кажа, че постъпките ми на Земята са много по-важни от всичко написано. Аз бях приятел и защитник на много евреи; имах много приятели сред твоите сънародници.

— След това твърдение винаги следва атака срещу евреите — каза Таргоф.

— Възможно е. Но дори и твърденията на Руак да се окажат верни, този Ричард Бъртън, който е пред вас, не е онзи, земният. Аз мисля, че тук всеки човек се е променил малко или много. А този,

който не се е променил, значи е неспособен на промяна. По-добре да не е възкръсвал.

Научих много през тия четиристотин седемдесет и шест дни откакто възкръснах край Реката. Аз не съм изсъхнало дърво. Слушах внимателно Руак и Фрайгейт. Спорех често и разгорещено с тях. И макар че не им го признах тогава, но мислих много върху думите им.

— Ненавистта към евреина се възпитава още в детето — каза Таргоф. — И тя постепенно се вращава в човека. И никакъв волев и съзнателен акт не може да я премахне, освен ако не е била вкоренена много надълбоко или волята на човек се окаже по-силна от нея. Това е като условния рефлекс на Павлов — звънецът дрънчи и кучето отделя слюнка. Само споменете думата Евреин и нервната система на всеки неевреин разбушува цитаделата на разума му. Също както думата Арабин разбушува моята. Но аз имам повече от основание да ненавиждам всички араби.

— Мисля, че поспорихме достатъчно — каза Бъртън. — Или ме приемете, или ме отхвърлете. Но и в единия и в другия случай знаете как ще постъпя.

— Приемам ви — каза Таргоф. — Щом вие можете да се промените, значи и аз мога. Работил съм заедно с вас, делели сме хляба. Мисля, че познавам хората. Кажете ми, ако планирахте такова нещо, как бихте постъпили?

Таргоф слушаше внимателно. Накрая кимна одобрително.

— Много прилича на моя план. Сега...

[1] Прозвище на евреите родени в Израел. — Б.пр. ↑

На следващия ден малко след закуска дойдоха няколко стражи и отведоха Бъртън и Фрайгейт. Таргоф изгледа втренчено Бъртън, който знаеше какво му е на ума на евреина. Но нищо не можеха да направят. Гьоринг бе издал заповед да ги заведат при него в „двореца“ му.

Седеше си на голям дървен стол и си пушеше лулата. Помоли ги да седнат, след което им предложи пури и вино.

— Обичам от време на време да се отпускам и с други хора, не само моите колеги, които не са най-подходящите за тази цел. Най-много обичам да общувам с хора живели след моята смърт. И с такива, които са били знаменитости за времето си. Имам вече по няколко и от двата вида.

— Много от вашите израелски пленници са живели след вас — забеляза Фрайгейт.

— А, евреите! — Гьоринг направи безгрижен жест с лулата си. — Там е неприятното. Те ме познават твърде добре. Враждебни са всеки път, когато ги заговоря; твърде много от тях са се опитвали да ме убият, за да се чувствавам спокойно сред тях. Не че имам нещо специално срещу тях. Не съм техен почитател, макар че имах много приятели евреи...

Бъртън почервения от срам при тия думи.

Гьоринг опъна от лулата си и продължи:

— Фюрерът беше велик човек, макар и обременен с някои дивотии. Една от тях беше отношението му към тях. Мен не ме вълнуваха особено. Но Германия по мое време беше антиеврейски настроена и ако исках да направя кариера, трябваше да се движа с масите. Но стига за това. Човек дори и тук няма мира от тях.

Той поговори още известно време, и сетне зададе на Фрайгейт много въпроси за съдбата на негови съвременници и за историята на следвоенна Германия.

— Ако вие, американците, бяхте имали малко политически ум в главата, щяхте да обявите война на Русия веднага след нашата

капитулация. Щяхме да воюваме заедно с вас срещу болшевиките и щяхме да ги съкрुшим.

Фрайгейт премълча. Гьоринг разказа няколко „смешни“, много непристойни анекдоти. Той помоли Бъртън да му разкаже за преживяванията си които бе имал преди да се събуди в долината.

Бъртън се изненада много. От Кац ли беше научил за това или имаше информатори сред робите?

Той разказа подробно всичко което се беше случило с него от момента, в който беше отворил очи сред онова пространство пълно с тела, до момента в който мъжът в летателния апарат беше насочил срещу него металния предмет.

— Пришелецът Монат има теория, че някакви същества — да Ги наречем Някои или X — са започнали да наблюдават човечеството откакто е престанало от дърветата. Най-малко от два милиона години. По някакъв начин тези свръхсъщества са успели да запишат всяка клетка на всяко човешко същество някога живяло на Земята, вероятно от момента на зачатие до смъртта. Тази конструкция не изглежда много убедителна, но едва ли са по-убедителни и Възкресението на цялото човечество и преобразуването на тази планета в свят на Реката. Записът се е осъществявал непрекъснато през целия живот на човека. Или може би тези свръхсъщества са били в състояния да регистрират вибрации от миналото, точно както ние на Земята наблюдавахме светлината от звезди такива каквито са били преди хиляди години.

Но Монат се придържа към първата теория. Той не вярва във възможността да бъдат извършвани пътувания във времето даже и в ограничен интервал.

Той счита, че свръхсъществата съхраняват тези записи. Няма представа за точния начин на това съхранение. Но тази планета е била преустроена за нас. Очевидно представлява един голям свят на Реката. Докато пътувахме нагоре по течението имахме случаи да разговаряме с много хора, чиито външни черти не оставяха място за съмнение, че идват от целия интервал на човешката история. Един произлиза от най-северните части на северното полукълбо, а друг — от най-южните на южното. Всички външности образуват едно цяло, един свят възкресен в долините на зигзагообразната Река, покрила цялата планета.

Много от хората, с които бяхме разговаряли, се случваше да бъдат убити или да загинат при нещастен случай. Многобройни са

случаите, когато отново се срещаме с тях в областите, които лежах нагоре по пътя ни. Монат счита, че тези записи се извършват непрекъснато. И ако някой от нас умре наново, записите до последните мигове от живота му биват помествани някъде — може би под повърхността на тази планета — и после вземат участие в процесите на преобразувателите на енергия в материя. Телата биваха възпроизвеждани така, както са били в предсмъртните си мигове, и след това възкресяващите съоръжения възстановяват спящите тела. Вероятно в същото място, където се опомних. И след това младите и здрави тела се записват и отново се унищожават. След което записите биват възпроизвеждани отново, този път от устройства, поместени под земята. Преобразувателите на енергия в материя, които вероятно черпят енергия от разтопеното ядро на планетата, ни възкресяват на повърхността, в близост до някой каменен олтар. Не знам защо не го правят на същото място, където сме загинали. Но не знам също така и защо всичките ни косми са остригани или оскубани, или защо на мъжете не им растат бради и мустаци или защо мъжете са обрязани и защо жените възкръсват девствени. Или защо въобще възкръсваме. Каква е целта им? Този, който ни е пренесъл тук, не иска да се покаже и да ни обясни постъпката си.

— Работата е там — каза Фрайгейт, — работата е там, че ние не сме същите хора, които сме били на Земята. Аз умрях. Бъртън умря. Вие умряхте, Херман Гьоринг. Всички умряха. И ние не можем да оживеем.

Гьоринг засмука шумно лулата си, изгледа Фрайгейт, и после каза:

— Защо да не можем? Аз не съм ли жив? Или вие го отричате?

— Да! Отричам го — в известен смисъл. Вие сте жив. Но не сте онзи Херман Гьоринг, роден на 12 януари в мариенбадския санаториум в Розенхайм, Бавария. Вие не сте онзи Херман Гьоринг, чийто кръстник е бил доктор Херман Епенщайн, евреин, приел християнството. Вие не сте онзи Гьоринг, наследил фон Рихтхофен след смъртта му и продължил да води ескадрилите му срещу съюзниците дори и след края на войната. Вие не сте Райхсмаршалът на Германия по времето на Хитлер, нито беглеца арестуван от лейтенант Джеръм Н. Шапиро. Епенщайн и Шапиро, а? И вие не сте онзи Херман

Гъоринг, който се самоуби, като глътна калиев цианид по време на процеса срещу него за престъпления срещу човечеството!

Гъоринг натъпка лулата си с тютюн и каза меко:

— Изглежда знаете доста за мен. Това ме ласкае. Поне не съм забравен.

— Определено не сте - каза Фрайгейт. — Вие имахте репутацията на зловец клоун, на пораженец, и на блюдолизник.

Бъртън беше силно изненадан. Не беше и предполагал, че момъкът ще намери толкова смелост в себе си да се изправи срещу човек, от когото зависеха живота и смъртта му. Може би желаше и предизвикваше смъртта.

А може би залагаше на любопитството на Гъоринг.

— Разяснете ми какво имате предвид — каза Гъоринг. — Не говоря за репутацията ми. Всяка изключителна личност трябва да е готова всеки миг, че безмозъчната тълпа ще я отхвърли или разбере погрешно. Обяснете ми защо не съм същия човек.

Фрайгейт леко се усмихна и каза:

— Вие сте продуктът, хибриден запис и преобразувател на енергията в материя. Вие сте били създаден с всичките спомени на мъртвия Херман Гъоринг, като всяка клетка от тялото ви е била копирана! Вие притежавате всичко, което е имал и той. И затова си мислите, че сте Гъоринг. Но не сте! Вие сте копие, и това е всичко! Първоначалният Херман Гъоринг се е превърнал в молекули, разнесени в почвата, по въздуха и оттам в растенията и обратно в плътта на животните и хората и оттам наново като екскремент, и така нататък!

А вие, който сте тук пред мен, сте толкова истински, колкото е истински гласът, записан на диск или магнитофонна лента, вибрации, напуснали гърлото на даден човек и записани и преобразувани от електронно устройство, което после ги възпроизвежда.

Бъртън схвана аналогията; той беше виждал грамофона на Едисън в Париж през 1888 година. Направо настръхна от уверенията на Фрайгейт.

Широкоотворените очи и почервенялото лице на Гъоринг сочеха, че и той се беше почувствувал оскърбен до дъното на душата си. Той запита, заеквайки:

— И защо им е притрябвало на тези същества да се занимават с копия?

Фрайгейт повдигна рамене и отговори:

— Не знам.

Гъоринг се надигна от стола си и размаха бясно мундщука на лулата си под носа на Фрайгейт.

— Лъжеш! — изкрещя той на немски. — Лъжеш, мръсно куче!

Фрайгейт се сви, сякаш очакваше отново да го блъснат по бъбреците с дръжката на копие, но изрече:

— Не лъжа. Разбира се, не ви задължавам да ми вярвате. Не мога да докажа нищо. Но ви разбирам добре как се чувствувате. Аз знам, че съм Питър Джейръс Фрайгейт, роден 1918 година, умрял 2008 година от новата ера. Но логиката ми казва, че аз съм само същество, притежаващо спомените на онзи Фрайгейт, който никога не ще възкръсне от мъртвите. В известен смисъл съм син на оня Фрайгейт, умрял завинаги. Не плът от плътта му, не кръв от кръвта му, но разум от разума му. Аз не съм човекът, роден от жена в онзи несъществуващ вече свят на Земята. Аз съм извънбрачното дете на науката и една машина. Освен ако...

— Да? Освен ако какво?

— Освен ако няма някое същество, прикрепено към човешкото тяло, същество, което всъщност е самият човек. Имам предвид, че то съдържа всичко онова, което представлява личността, и когато тялото бъде разрушено, това същество продължава да съществува. Така че ако тялото бъде възстановено, това същество, съхранявайки същността на личността, може отново да бъде прикрепено към тялото. Съдържайки всичко, което е съдържало и предишното тяло. Така че първоначалната личност отново е жива, а не някакво копие.

— За Бога, Пит! — извика Бъртън. — Да нямаш предвид душата?

Фрайгейт кимна и каза:

— Нещо подобно на душата. Това, за което неграмотните имат смътна представа и му казват душа.

Гъоринг се изсмя гръмогласно. Бъртън беше готов и той да се изсмее, но не искаше да подкрепя да никаква цена Гъоринг.

След малко Гъоринг се успокои и каза:

— Дори и тук, в един свят, резултат на чистата наука, любителите на свръхестественото не ги свърта на едно място. Е, стига вече за това. Да се върнем на по-практичните и наложителни неща. Я ми кажете, променихте ли си решението? Готови ли сте да се присъедините към мен?

Бъртън го изгледа злобно и каза:

— Не мога да изпълнявам заповедите на човек, насилник на жени; плюс това уважавам израелците. Предпочитам да съм роб с тях, отколкото свободен с вас.

Лицето на Гъоринг се втвърди и той изрече грубо:

— Много добре. Така и предполагам. Макар че се бях надявал... имам неприятности с римлянина в последно време. Ако той надделее, тогава ще видите колко съм бил милостив към вас, пленниците. Вие не го познавате. Ако не бях аз, всяка вечер по един от вас щеше да се гърчи над огъня за наслаждение на очите му.

Към обяд ги закараха на работните им места на хълмовете. Нито единият, нито другият имаха възможност да говорят с Таргоф или с някой от другите роби; бяха ги отделили в друга група. Не посмяха открито да го повикат, защото щяха да ги накажат жестоко.

Вечерта, след като се върнаха в бараките, Бъртън разказа на останалите какво се беше случило при Гъоринг.

— Най-вероятно Таргоф няма да ми повярва и думичка. Той си мисли, че сме шпиони. Но дори и да не е съвсем сигурен, пак няма да поеме рискове. Така че ни чакат неприятности. Много лошо, че се случи така. Трябва да изместим плана за бягство тази вечер.

Нощта течеше без усложнения. Израелците избягваха Бъртън и Фрайгейт всеки път щом се опитваха да ги заговорят. Звездите изгряха и кладенецът се обля в ярка светлина, не по-слаба от пълнолуние на Земята.

Затворниците останаха в бараките си и разговаряха тихо с долепени глави. Не можеха да заспят въпреки смъртната си умора. Стражите трябва да бяха усетили глухото напрежение, макар че не можеха да видят или чуят мъжете в колибите. Крачеха напред и назад по бойниците, спираха се на разговор едни с други, и се вглеждаха надолу в оградената площ под светлината на звездите и насмолените факли.

— Докато не завали, Таргоф няма да предприеме нищо — каза Бъртън.

Издаде заповеди. Фрайгейт трябваше да поеме първа смяна на поста; Робърт Спрус втората, а Бъртън третата. Той полегна върху купчината си от сухи листа и трева и заспа въпреки приглушения шум от гласовете на мъжете и движението на телата около него.

Стори му се, че току-що беше затворил очи, когато Спрус докосна рамото му. Изправи се мигновено на крака, прозя се и се протегна. Другите всички бяха будни. След няколко минути започна да се оформя и първият облак. След десет минути цялото небе притъмня. Първата мълния за нощта раздра мрака и отразен от планинския склон до ушите им долетя грохотът на гръмотевицата.

Втора мълния удари наблизо. В блясъка ѝ Бъртън зърна, че стражите се бяха сгушили под издадените покриви на бойниците по ъглите на стената. Бяха се увили с халати срещу студа и вятъра.

Бъртън пропълзя в съседната барака. Таргоф стоеше изправен до входа. Бъртън се изправи и запита:

— В сила ли е още планът?

— Знаеш много добре — каза Таргоф. Мълния освети гневното му лице. — Проклет Юда!

Той пристъпи напред, а след него още дузина. Бъртън не се колеба и за секунда; хвърли се напред. Но в същия миг долови странен звук. Мигновено се извъртя към вратата и надзърна навън. Следващата мълния изтръгна от мрака гледката на един страж захлупил лице в калта.

Таргоф отпусна юмруци като видя, че Бъртън му обърна гръб.

— Какво става, Бъртън? — запита той.

— Почакай — отвърна англичанинът.

Знаеше толкова, колкото и израелецът, но всяко непредвидено събитие можеше да им се окаже от полза.

При следващата мълния зърнаха приведената квадратна фигура на Кац върху дървената пътека по стената. Размахваше голяма каменна брадва срещу стражите, които се бяха скупчили в ъгъла образуван от двете съседни стени. Друга мълния. Стражите са проснати на пътеката. Мрак. При следващия блясък още един страж е заровил глава в калта, а останалите двама бягат панически по пътеката.

Поредната мълния им показа, че другите стражи вече се бяха ориентирали какво става. Тичаха по пътеките към него и гневно размахваха копия.

Кац ги игнорира, плъзна дълга бамбукова стълба в кладенеца и след нея хвърли наръч бамбукови копия. При поредния блясък го видяха да напредва към най-близките стражи.

Бъртън сграбчи едно копие и затича по стълбата. Израелците го последваха. Битката беше кратка и безпощадна. Оставаха само тия в стражевите кули по ъглите. Отнесоха стълбата в другия край на кладенеца и я спуснаха до вратата. За две минути мъжете се прехвърлиха от другата страна и отвориха вратата. Бъртън успя за пръв път да размени няколко думи с Кац.

— Мислех, че ни предаде.

— Кац не предава никога — изрече с укор той. — Знаеш, че те обичам, Бъртън-нак. Ти си приятел, моят вожд. Престорих, че ставам на тяхна страна, за да мога да ги излъжа. Не знам защо не го направи и ти. Ти не си глупав.

— Разбира се, че и ти не си — каза Бъртън. — Просто не можех да убия онези роби.

Мълния придружи повдигането на раменете на Кац.

— Това не ме тревожи — каза той. — Аз не ги познавах. А и чу какво каза Гъоринг. Те бяха обречени.

— Добре, че реши да ни помогнеш тази нощ — каза Бъртън.

Едва ли беше момент за водене на разговори на хуманна тема.

— Много подходяща нощ — каза Кац. — Голяма битка се води. Тулий и Гъоринг са много пияни и се сбиват. Бият се; техните хора се бият. Докато се трепят едни други, нахлуват онези кафяви хора от другата страна на Реката... как им казвате?... Онондагас, точно така. Лодките им пристигат точно преди да почне дъждът. Идват да отвличат роби. Или просто да убиват. И аз си мисля, сега моментът да освободя Бъртън-нак.

Дъждът спря така внезапно, както беше почнал. Бъртън долови крясъците и писъците долитащи от далечината, от брега на Реката. Барабаните гърмяха по цялото дължина на Реката в долината и от двата бряга. Той се обърна към Таргоф:

— Можем да побегнем, и вероятно ще успеем лесно, или пък да нападнем.

— Ще изтребя зверовете които ни поробиха — каза Таргоф. — Наблизо има още затвори. Изпратих хора да им отворят вратите. Останалите са много далеч, не можем да се доберем бързо до тях; разположили са ги на половин миля един от друг.

Успяха да завладеят блокхауса, където почиваха свободните от наряд стражи. Робите се въоръжиха и напреднаха към мястото на битката. Групата на Бъртън беше на десния фланг. Още не бяха изминали и половин миля, а земята вече беше покрита с трупове и ранени, бели и кафяви.

Беше избухнал пожар въпреки тежкия дъжд. Разгарящите му се пламъци хвърляха силна светлина и видяха, че гореше дългата сграда. Гъста маса от биещи се тела го обкръжаваше. Бегълците напредваха по равнината. Внезапно една от отбранителните линии се пропука и защитниците побягнаха към тях, преследвани от индианците с победоносни викове.

— Ето го и Гъоринг — каза Фрайгейт. — Тоя път шкембето ще му изяде главата.

Той посочи с ръка и Бъртън видя дебелия германец отчаяно да размахва ръце и крака след хората си, но все повече и повече изоставаше от тях.

— Не ми се ще да го оставяме на индианците — каза Бъртън. — Той се полага на Алиса.

Дългокраката фигура на Кампбел бягаше най-отпред и Бъртън запрати копието си в него. На шотландеца копието сигурно му се беше сторило като изскочило от нищото. Опита се да го избегне, но беше късно. Кремъчният наконечник се заби между рамото и ребрата му и той се строполи на земята. Опита се след миг да се изправи, но ритникът на Бъртън го изпревари.

Очите на Кампбел се извъртяха; кръв протече от устата му. Посочи с усилие към друга рана, зейнала от другата му страна точно под ребрата.

— Ти... вашата жена... Уилфреда... ми го направи — изрече с усилие той. — Но аз я убих, кучката...

Бъртън поиска да го запита къде е Алиса, но Кац го изпревари, като стовари боздугана си върху главата му крещейки неразбрано на родния си език. Бъртън вдигна копието си и затича след Кац.

— Не пипай Гъоринг! — изкрещя му той. — Той е мой!

Кац не можа да го чуе, защото вече се биеше с двама Онондагас. Бъртън зърна Алиса тъкмо когато притичваше край него. Пресегна си и я сграбчи, като я завъртя към себе си. Тя изпищя и се опита да се изтръгне. Бъртън ѝ изкрещя; тя изведнъж го позна и рухна в ръцете му, като се разрева. Бъртън се опита да я успокои, но се безпокоеше, че Гъоринг може да избяга. Той я пусна и се затича към германеца, като запрати копието си. Върхът му обели кожата на главата на Гъоринг; той изпищя, спря и се обърна, като затърси копието, но Бъртън връхлетя отгоре му. Стовариха се на земята и се затъркаляха вкопчени един в друг, като всеки се мъчеше да докопа гушата на другия.

Нещо го удари по главата; замаян, той отслаби хватката си. Гъоринг го отблъсна и се хвърли към копието. Сграбчи го, изправи се и пристъпи към проснатия Бъртън. Бъртън се опита да се изправи, но краката сякаш се бяха превърнали в памук и всичко около него се люлееше. Гъоринг внезапно залитна когато Алиса го подкоси отзад, и падна напред. Бъртън направи още едно усилие, откри, че вече може да стъпва малко по-стабилно и отново се хвърли върху Гъоринг. Гъоринг се вкопчи в гърлото му и двамата отново се затъркаляха по земята. Изведнъж нещо ожули до кръв рамото на Бъртън и върхът на нечие копие се заби в гърлото на Гъоринг.

Бъртън се изправи, издърпа копието и го заби в шкембето на Гъоринг. Гъоринг се опита да се изправи и седне, но падна и умря. Алиса рухна на земята и заплака.

На разсъмване битката беше към края си. Робите се бяха освободили от всички затвори. Войниците на Гъоринг и Тулий се топяха между притисналите ги Онондагас и бившите вече пленници роби като зърно между воденични камъни. Индианците, които вероятно бяха организирали атаката за да заграбят още пленници и граалите им, започнаха да се оттеглят. Наскачаха в еднодръвките си и канутата и загребаха към отсрещния бряг. Никой не изрази желание да ги преследва.

Следващите дни бяха бяха много напрегнати. Според приблизителни изчисления най-малко половината от 20 000 обитатели на кралството на Гъоринг бяха убити, смъртно ранени, отвлечени от Онондага, или бяха избягали. Тулий Хостилий очевидно бе в числото на последните. Оцелелите бивши пленници си избраха временно правителство. Таргоф, Бъртън, Спрус, Руак и още двама други образуваха изпълнителен комитет със значителни, макар и временни, пълномощия. Джон де Грейсток бе изчезнал безследно. По време на битката го бяха видели, и после се бе стопил в мрака.

Алиса Харгрейвз се премести да живее в колибата на Бъртън без да каже нито дума защо и как.

По-късно тя му обясни:

— Фрайгейт ми каза, че ако цялата планета е устроена като областите през които минахме, а и едва ли има причина да не му вярвам, тогава Реката трябва да е дълга най-малко 20 000 000 мили. Това е направо зашеметяващо, но няма не е такава и нашето Възкресение, всичко в този свят? В поречието на Реката трябва да живеят някъде около трийсет и пет милиарда до трийсет и седем милиарда възкръснали. Каква е вероятността да срещна съпруга си?

А освен това те обичам. Да, знам, че се държах, сякаш не беше истина. Но нещо стана с мен. Може би причината е в това, което преживях. Не мисля, че бих могла да те обичам на Земята. Сигурно щях да съм зашеметена от теб, но и малко уплашена. Там не бих могла да ти бъда добра съпруга. Но тук мога. Тук ще ти бъда вярна другарка, защото няма религиозна институция, която да ни свърже в законен брак. Това само по себе си е свидетелство за това, колко съм се променила. Да съжителствувам спокойно с мъж, който не ми е съпруг...!

— Вече не сме във викторианската епоха — каза Бъртън. — Как би нарекла времето, в което живеем? Епохата на меланжа? Смесената

ера? Или ерата на крайречната култура, по-скоро на множеството крайречни култури.

— Ако не загине — каза Алиса. — Тя се роди от нищото; и може някой ден да си отиде по същия начин.

Определено зелената Река, тревистата равнина, обраслите в гори хълмове и непристъпните планини нямаха вид на декор от пиеса на Шекспир, помисли си Бъртън. Бяха осезаеми, реални, също като хората които го приближаваха в момента — Фрайгейт, Монат, Кац и Руак. Той излезе от колибата и ги поздрави.

Първи заговори Кац.

— Много отдавна, преди още да се науча да говоря добре английски, виждам нещо. Опитвам се да ви кажа, но вие не ме разбирате. Виждам мъж, който няма такова нещо на челото си.

Той посочи към средата на собственото си чело и към челата на другите.

— Знам — продължи Кац, — ти не можеш да го видиш. И Пит и Монат не могат. Никой не може. Но аз го виждам на всяко чело. Освен на челото на онзи мъж аз се опитвам да хвана преди много време. И след това виждам същото на друга жена, но не ви казвам нищо. Сега виждам трети човек който го няма.

— Кац иска да каже — намеси се Монат, — че може да възприема определени символи или характеристики върху челото на всеки един от нас. Той може да ги наблюдава само на ярка слънчева светлина и под определен ъгъл. Но всички около него са притежавали тези символи, с изключение на тримата, за които спомена.

— Изглежда, че спектъра, който той наблюдава, е по-широк от нашия — каза Фрайгейт. — Очевидно Този, който ни е дамгосал на челата, не е знаел за скритите възможности на представителите от вида на Кац. Което означава, че те не са толкова всемогъщи, колкото ни изглеждаха.

— Нито пък непогрешими — каза Бъртън. — Защото в противен случай нямаше да се пробудя в онова място преди да са ме възкресили. И така, коя е тази личност, която не носи дамгата си като нас?

Гласът му беше спокоен, но сърцето му биеше лудо. Ако Кац се окажеше прав, това означаваше че са открили агент на съществата, върнали към живот целия човешки род. Дали бяха толкова всемогъщи и в дегизирането?

— Робърт Спрус! — изрече Фрайгейт.

— За да се предпазим от прибързани заключения — обади се Монат, — нека да приемем, че този пропуск е бил рожба на случайността.

— Ще го разберем — изрече заплашително Бъртън. — Но защо са тия символи? Защо ще ни дамгосват?

— Вероятно с цел бързо установяване на самоличността или пък номерация — отвърна Монат. — Кой може да знае, освен Тях?

— Да отидем при Спрус — каза Бъртън.

— Първо ще трябва да го заловим — каза Фрайгейт. — Кац направи грешка сутринта, като се изтърва пред него, че знае за символите. Това стана по време на закуска. Аз не бях там, но другите казаха, че Спрус побелял. След няколко минути се извинил и тръгнал нанякъде. Оттогава не са го виждали. Изпратихме да го търсят нагоре и надолу по брега, отвъд Реката и сред хълмовете.

— Това е равносилно на самопризнание — каза Бъртън.

Гърдите му се задушаваша от бяс. Дали не ги бяха превърнали в белязани говеда за някакви много зловещи и смътни цели?

Същият ден следобяд барабаните възвестиха, че Спрус е заловен. Три часа по-късно го изправиха пред масата на съвета в новопостроената приемна зала. Зад масата седеше съветът. Заседанието се провеждаше при затворени врати, защото членовете му бяха преценили, че материята е по-добре да се обсъжда без странични хора. Но Монат, Кац и Фрайгейт бяха допуснати вътре.

— Упълномощен съм да ви заявя — изрече Бъртън, — че ние сме решили да не се спираме пред нищо, докато не научим истината от вас. Никой от хората тук не е привърженик на методите на мъчение с цел изтръгване на истина. Ние презираме и ненавиждаме всеки, който си служи с тези нечовешки методи. Но ние чувствуваме също така, че при нашия случай имаме пълното право да се откажем от тези принципи.

— Принципите никога не се изоставят — изрече с равен глас Спрус. — Целта никога не оправдава средствата. Дори и придържането към принципите да води към поражение, смърт или невежество.

— Залогът е твърде голям — каза Таргоф. — Аз, който съм бил жертва на безпринципни хора; Руак, който е бил изтезаван неколkokратно; всички ние сме единодушни, че ако се наложи, ще

използуваме огъня и ножа. Решени сме да открием истината на всяка цена.

— А сега ни кажете от Тези, които ни възкресиха ли сте?

— Ако ме изтезавате, това ще означава че с нищо не сте по-добри от Гъоринг и пасмината му — каза Спрус. Гласът му забележимо бе започнал да трепери. — Но в действителност, вие сте още по-лоши и от него, защото принуждавате себе си да си служите с неговите методи, за да изтръгнете нещо, което може изобщо да не съществува. Или даже и да съществува, не струва тази цена.

— Кажете ни истината — изрече Таргоф. — Не лъжете. Знаем със сигурност, че сте агент; вероятно на Онези, които са създали всичко това.

— В онова каменно огнище гори огън — посочи Бъртън. — Не започнете ли веднага да говорите, то ... бавният огън ще бъде най-малкото зло, което ще изпитате. Познавач съм на китайските и арабски методи на мъчение и мога да ви уверя, че те са много изобретателни, когато решат да изтръгнат истината от когото и да било. И нищо не е в състояние да ме спре да ги приложа при вас.

Спрус изрече с преbledнял и изпотен вид:

— Може да се лишите от вечния живот, ако го сторите. Най-малкото ще ви отхвърли далеч, много далеч от желаната цел.

— Коя е тя? — запита Бъртън.

Спрус го пропусна край ушите си.

— Не издържаме на болка — промърмори той повече на себе си. — Много сме чувствителни.

— Ще говорите ли? — запита Таргоф.

— Дори и изходът чрез саморазрушение е много болезнен; прибъгва се към него само при крайна необходимост — продължи да си мърмори Спрус. — Дори и като знам, че пак ще оживея.

— Поставете го над огъня — каза Таргоф на двамата мъже, които държаха Спрус.

— Изчакай малко, Таргоф — проговори Монат. — Спрус, нашата наука беше много по-напред от земната. Така че моето предположение има по-голям шанс да се окаже вярно. Бихме могли да ви спестим болката от огъня и угризенията, че предавате каузата си, ако просто потвърдите това, което ви кажа. По този начин вие няма да станете предател.

— Слушам ви — каза Спрус.

— Съгласно моята теория вие сте земен жител. Хронологически принадлежите към ера далеч след 2008 година. Вие вероятно сте потомък на малцината спасили се от смъртоносния ни скенер. Като съдя по технологията и енергията, нужни за да се преобрази повърхността на тази планета в една гигантска крайречна долина, вашата епоха трябва да е много след двайсет и първия век. Само да предположим, петдесети век след новата ера?

Спрус отговори без да отделя поглед от огъня:

— Добавете още две хиляди години.

— Ако планетата е колкото Земята, тогава тя може да побере още много хора. Къде са останалите, мъртвородените, децата починали ненавършили петгодишна възраст, имбецилите и идиотите, и онези живели след двайсети век?

— Те са навсякъде — каза Спрус.

Хвърли отново поглед към огъня и устните му се свиха.

— Учените от моята планета — каза Монат — имаха теория, че че е възможно да се надзърне в миналото. Няма да навлизам в подробности, ще ви кажа само, че е възможно да се наблюдават минали събития и да се записват. Пътешествията във времето са си, разбира се, чиста фантазия.

Но какво ще се получи, ако вашата цивилизация е била способна да осъществи това, за което ние само теоретизираме? Какво ще се получи, ако сте записали всяко същество, живяло някога на Земята? Ако сте намерили тази планета и сте я превърнали в Речен свят? Някъде, може би много дълбоко под повърхността на планетата, сте построили преобразуватели на енергията в материя, като използвате топлината на разтопеното ядро на планетата, и записите, за да възсъздадете телата на бившите мъртъвци в контейнери? Използвате биологични методики за подмладяване на телата и за регенериране на крайниците, очите и така нататък с цел коригиране евентуалните физически дефекти?

— И след това — продължи Монат — правите запис-продължение на вече новите тела и ги съхранявате в някои големи хранилища? И по-късно унищожавате телата в контейнерите? Пресъздавате ги впоследствие посредством специалния метал, който също така използвате за зареждане на граалите? Те могат да бъдат

съхранявани близо до повърхността на почвата. И Възкресението протича без всякаква намеса на свръхестествени сили.

— Големият въпрос е „Защо?“

— Ако вие разполагате със средствата, позволяващи ви да го направите, не считате ли, че това би било ваш морален дълг? — запита Спрус.

— Разбира се, но аз бих възкресил само достойните.

— А ако другите не са съгласни с вашите критерии? — запита Спрус. — Наистина ли считате себе си за толкова мъдър и добър, че да прецените без грешка? Можете ли да се поставите на мястото на Бог? Не, всички трябва да имат втора възможност, без значение дали са били престъпници, или егоисти, или тъпи. И тогава вече те ще решат...

Той млъкна, сякаш съжаляваше за избухването си и нямаше намерение да продължи.

— И освен това — продължи вместо него Монат — вие бихте искали да направите една цялостно изследване на човечеството, от началото на възникването на човешката цивилизация до самия ѝ край. Бихте записали всички езици, на които е говорил човек, неговите нравствени закони, философски учения, биографии. Но за да го направите, се нуждаете от агенти, които представяйки се за възкръснали, се смесват с обикновените възкресени по Реката, водят си бележки, наблюдават, изучават. Колко време ще отнеме такава изследване? Хиляда години? две? Десет? Милион?

А какво ще стане с нас? Завинаги ли ще останем тук?

— Вие ще останете тук толкова, колкото е необходимо, за да бъдете възстановени — изкрещя Спрус. — И тогава...

Той затвори уста, изгледа ги злобно, и после отново проговори:

— Непрекъснатият допир с вас прави дори и най-издръжливите от нас да заприличат на вас. Налага се дори и ние да минаваме през възстановителни процедури. Самият аз вече се чувствавам принизен...

— Хвърлете го на огъня — изрече Таргоф. — Всичко ще си изпее.

— Не, няма да го направите! — изкрещя Спрус. — Трябваше да го направя доста по-рано! Кой знае какво...

Той се строполи на земята и кожата му мигновено придоби сивосинкав оттенък. Доктор Стайнборг, един от членовете на Съвета, огледа тялото, но за всички беше очевидно че той е мъртъв.

— Отнесете го някъде докторе, и го изследвайте. Направете му дисекция. Ще ви изчакаме тук, за да чуем заключенията ви.

— Какво заключение може да искате от мен с каменни ножове, без химикали и микроскопи? — запита Стайнборг. — Ще гледам да направя каквото е по силите ми.

Изнесоха тялото. Бъртън каза:

— Щастлив съм, че поне не разкри блъфа ни. Ако не беше проговорил, щеше да спечели.

— Значи ти наистина нямаше намерение да го изтезаваш? — запита Фрайгейт. — Така се и надявах, че само го заплашваш. Защото ако го бяхте направили, щях да си отида и никога повече нямаше да ме видите.

— Разбира се, че няхмахме такова намерение — каза Руак. — Спрус щеше да се окаже прав. Нямаше да се различаваме много от Гьоринг. Но можеше да опитаме нещо друго. Да го хипнотизираме например. Бъртън, Монат и Стайнборг са били майстори на това на Земята.

— Работата е там, че ние няма как да разберем дали той ни каза истината — обади се Таргоф. — Напълно възможно е да ни е лъгал. Монат изказа няколко предположения, и ако те са погрешни, тогава Спрус може да ни е подвел, като се съгласи с тях. И ми се струва, че всичко това бяха измислици.

Мненията бяха много, но всички бяха съгласни в едно. След този случай възможностите им да открият друг агент сред редовете си вече бяха равни нула. След като Те — или които да бяха — знаеха за възможностите на индивидите от вида на Кац да вижда невидимите символи, Те щяха да вземат необходимите мерки, за да предотвратят по-нататъшните разкрития.

След три часа Стайнборг се върна.

— Не се различават с нищо от който и да било друг представител на Хомо Сапиенс. Освен с това... — и той показа върху дланта си черна метална сферичка с големината на главичка на кибритена клечка.

— Намерих я в обвивката на челния дял на мозъка. Беше свързана с определени нервни окончания с толкова фини жички, че се виждат само под определен ъгъл и на дневна светлина. Считаю, че Спрус се самоуби посредством това устройство, като пожела мислено

да умре. Вероятно тази малка сферичка привежда желанието в изпълнение. Най-вероятно изпуска някаква отрова с мигновено действие при мозъчна команда. За съжаление не разполагам с необходимата апаратура, за да анализирам състава ѝ.

С това той приключи доклада си и им подаде да разгледат сферичката.

Месец по-късно Бъртън, Фрайгейт, Руак и Кац се връщаха от пътешествие нагоре по течението на Реката. Беше точно преди зазоряване.

Студената и гъста мъгла, която се кълбеше на шест-седем фута над повърхността на водата, ги обгръщаше плътно и не можеха да видят нищо само на няколко крачки пред тях. Но Бъртън знаеше че са близо до западния бряг. Беше застанал на носа на едномачтовата изработена от бамбук лодка и се взираше напред в мъглата. На плитките участъци скоростта на течението беше по-слаба. Току-що се бяха изместили от курса по средата на течението.

Всеки момент трябваше да се озоват до руините на Гъоринговия дворец, ако изчисленията им бяха верни. Бъртън очакваше да зърне всеки момент крайбрежната ивица, по-тъмна от водите, където се намираше неговият дом. Дом. Това понятие за Бъртън бе представлявало винаги място, което той винаги беше напускал в поредното пътешествие, място за отдих, временна крепост в която да напише книга за поредната експедиция, убежище в което да се възстанови от раните си, гранична кула, от която да оглежда поредните неизследвани земи.

Само две седмици след смъртта на Спрус Бъртън усети в себе си нуждата да потърси ново място, различно от досегашното му. Носеше се слух, че били открити находища от мед на западния бряг на около сто мили нагоре по течението на Реката. Това беше участък от брега дълъг не повече от дванайсет мили, населяван от сармати от пети век преди новата ера, и фризийци от тринайсети век след новата ера.

Бъртън не вярваше много на чутото, но реши да го използва като повод за пътешествието. Потегли, без да се вслуша в молбите на Алиса да я вземе с него.

И сега, месец по-късно се връщаха у дома след няколко приключения, някои от които доста приятни. Слуховете не се бяха оказали съвсем безпочвени. Там действително имаше залежи от мед,

но в съвсем нищожни количества. Така че четиримата се качиха в лодката и се пуснаха надолу по течението с платно издувано от непрестанния вятър. Пътуваха през деня и спираха да се нахранят навсякъде където хората бяха дружелюбни и нямаха нищо против странниците да се ползват от каменните им олтари. Нощта прекарваха обикновено на сушата сред приятелски настроени хора; ако бреговете се случеха с враждебни намерения плаваха край тях без да вдигат излишен шум.

След залез слънце навлязоха в последния участък от пътешествието си. Наложиха ми се да се промъкнат през долина населена с войнствени ирокези ловци на роби от осемнайсети век, а от другата им страна бяха не по-малко алчни картагенци от 3 век преди новата ера. Плъзнаха се покрай тях под прикритието на мъглата.

Бъртън внезапно се обади.

— Ето го и брегът! Пит, по-ниско мачтата! Кац, Лев, по-силно на греблата! Хайде! Бързо!

Няколко минути по-късно вече бяха на брега и издърпаха нацяло лекия съд от водата върху леко наклонения бряг. Мъглата бе останала долу в ниското, над самата вода и небето зарозовя над източните планини.

— Сметките се оказаха верни! — каза Бъртън. — На десет крачки сме от каменния олтар до развалините.

Той обходи с поглед бамбуковите колиби пръснати по равнината и сградите ясно очертани сред високите треви и под гигантските дървета на хълмовете.

Не се виждаше жива душа. Долината спеше.

— Не е ли малко странно, че няма никой буден? И как така стражите не ни усетиха?

Фрайгейт посочи вдясно от тях към стражевата кула.

Бъртън изпсува и каза:

— Проклятие, заспали са или са напуснали поста!

Но още докато изрече думите разбра, че дезертърство нямаше. Не беше казал нищо на другите, но още преди да стъпи на брега беше разбрал, че има нещо много нередно. Затича през тревата към колибата в която живееха с Алиса.

Тя спеше от дясната страна на бамбуковото легло. Беше се сгушила под одеялото събрано от халати закачени един към друг

посредством магнитните закопчалки и само главата ѝ се подаваше отгоре. Бъртън отхвърли със замах одеялото, падна на колене до леглото и я повдигна до седнало положение. Главата ѝ се люшкеше безсилно наляво и надясно, а ръцете ѝ увиснаха безволево. Но лицето ѝ беше румено, а дишането спокойно.

Бъртън я повика три пъти, но тя не реагира. Зашлеви я силно няколко пъти; червени петна избиха по бузите ѝ. Клепачите ѝ се раздвижиха, но след малко отново заспа.

В тоя момент в колибата влязоха Фрайгейт и Руак.

— Огледахме и някои от другите колиби — каза Фрайгейт. — Навсякъде спят. Опитах се да разбудя двама, но никаква реакция. Какво е станало?

— Кой мислите, че има възможността да го стори? — запита Бъртън. — Спрус! Спрус и неговата команда, Които и да са Те!

— Защо? — гласът на Фрайгейт прозвуча уплашен.

— Та те търсят мен! Дошли са под прикритието на мъглата и по някакъв начин са приспали цялата околност!

— Някакъв приспивателен газ — каза Руак. — Въпреки че съществува като Тях сигурно разполагат със средства, които не сме и сънували.

— Търсили са мен! — изкрещя Бъртън.

— Което ако е вярно, означава, че довечера ще се върнат — каза Фрайгейт. — Но защо ли си им притрябвал?

Руак отговори вместо Бъртън.

— Защото той е бил единственият пробудил се по време на фазата преди възкресението, доколкото ни е известно. Защо се е получило така, едва ли може да каже някой. Но е ясно, че нещо не е наред. Възможно е да е загадка и за тях. Склонен съм да мисля, че те са обсъдили проблема и накрая са решили да те приберат. Може би да те изследват, а може и...

— Може би са решили да изтрият от паметта ми всичко видяно от мен в онова място с плаващите тела — предположи Бъртън. — Това едва ли било проблем за тях.

— Но ти разказа историята на мнозина — възрази Фрайгейт. — Едва ли ще са в състояние да проследят всички тия хора и да изтрият от паметта им спомена за твоя разказ.

— Дали въобще е необходимо? Колко от тях ми вярват? Понякога и за самият се чудя дали това е било.

— Няма смисъл да си блъскаме главите — каза Руак. — Какво ще правим сега?

— Ричард! — изпищя изведнъж Алиса и всички се завъртяха към нея; седеше в леглото и ги гледаше втренчено.

Трябваша им няколко минути преди да успеят да ѝ обяснят какво се беше случило. Накрая тя каза:

— Значи затова мъглата излезе от Реката и покри равнината! Стори ми се малко странно, но откъде да знам какво ставаше!

— Съберете си граалите — каза Бъртън. — Вземете си всичко, което ви трябва в раниците. Тръгваме веднага, преди останалите да се събудят!

И без това големите очи на Алиса станаха още по-големи.

— Къде отиваме?

— Където и да е, само не и тук. Не обичам да бягам, но не мога да остана, за да се бия с хората, след като Те знаят къде съм. Ще ви кажа какъв ми е планът. Искам да стигна до изворите на Реката. Тя трябва да има начало и край, и не може да няма начин човек да стигне до извора. Ще го открия, където и да е — можете да си заложите душите на това! А междувременно се надявам, че Те ще ме търсят навсякъде. Неуспехът им ме кара да мисля, че не разполагат със средства за мигновено откриване на даден човек. Може и да са ни дамгосали като добитък — той почука невидимите символи върху челото си, — но дори и добитъкът може да съобразява. А ние сме добитък с мозъци.

Той се обърна към другите.

— Ще се радвам много, ако дойдете с мен. Това ще ме направи наистина щастлив.

— Аз ще взема Монат — реши Кац. — Не е хубаво да го изоставяме.

Бъртън направи гримаса и каза:

— Бедният стар Монат! Неприятно ми е да го казвам, но не можем да го вземем с нас. Прекалено се отличава от другите. Агентите им ще търсят първо същество с неговия външен вид. Много съжалявам, но не можем да го вземем с нас.

Сълзи бликнаха от очите на Кац и потекоха по бузите му. Той изрече със задавен глас:

— Бъртън-нак, и аз не мога да дойда. И аз съм много различен от вас.

Бъртън усети влагата в собствените си очи.

— Ще поемем този риск — каза той. — В края на краищата родът ти е голям. Досега сме видели поне трийсетина твои събрата.

— Но никакви жени, Бъртън-нак — произнесе скръбно той. После се усмихна. — Пък може да случим на някоя по пътя нагоре по Реката.

Но изведнъж стана мрачен.

— Не, по дяволите, не мога да тръгна! Монат не може без мен! Другите считат и двама ни за грозни и отблъскващи и ние станяхме добри приятели. Той не мой нак като теб, но е след теб. Ще остана при него.

Той пристъпи към Бъртън, сграбчи го в мечешката си прегръдка, която му изкара въздуха и го пусна, стисна ръце с всички, накара ги да подскочат от болка, после се обърна и се отдалечи клатушкайки се.

Руак се обади като придържаше парализираната си ръка с другата:

— Правиш много голяма грешка, Бъртън. Не знаеш ли, че можеш и хиляда години да плаваш по Реката, и пак да си на същото разстояние от изворите ѝ? Аз реших да остана. Моят народ има нужда от мен. А и освен това Спрус беше пределно ясен, че ние трябва да се стремим към духовно усъвършенствуване, а не да воюваме с Тези, които са ни дарили този шанс.

Зъбите на Бъртън се бялнаха сред тъмното му лице. Той замахна с граала сякаш беше меч.

— И на Земята никой не ме е питал дали съм искал да се раждам. Нямам намерение да се подчинявам на когото и да било! Искам да стигна до началото на Реката! А даже и да не успея, поне ще се повеселя и ще науча маса нови неща!

През това време хората вече бяха почнали да излизат от колибите си като се прозяваха и търкаха подпухналите си очи. Руак не им обърна никакво внимание; погледът му не се отделяше от лодката, която отплаваше със стегнати платна срещу вятъра нагоре по Реката.

Бъртън беше на кормилото; той се обърна и размаха за сбогом граала си, който отрази в хиляди отблясъци изгряващото слънце.

Руак си помисли, че принудата да тръгне така внезапно сигурно беше преизпълнила с въодушевление душата на Бъртън. Сега вече можеше с чиста съвест да зареже непосилните си задължения по управлението на малката държава и да даде простор на волята си. Навярно го очакваха най-големите му приключения.

— Сигурно е за хубаво — промърмори си Руак. — Човек намира покой и на път, и у дома. Зависи от него. Аз пък през това време ще направя като онзи герой на Волтер — как му беше името? Май взех вече да забравям Земята — ще си обработвам градината.

Загледа се с някакво странно желание в очите след Бъртън.

— Кой знае, може някой ден да се сблъска и със самия Волтер.

Въздъхна и после се усмихна.

— Пък може и аз да имам късмет и някой ден да цъфне и в моята градина.

19

— Ненавиждам те, Херман Гъоринг!

Гласът се извиси и после се стопи сякаш отнесен от вятъра.

Макар и в апогея на хипнотичното си състояние Ричард Франсис Бъртън съзнаваше, че сънува. Но беше безпомощен да го промени.

Първият сън се завърна.

Виденията бяха неясни и изолирани. Проблясък от тялото му в неизбродната камера с плаващи тела; още един проблясък от безименни тъмничари, които го хващаха и отново го приспиваха; и накрая трети проблясък от съня който беше сънувал точно преди да се пробуди върху тревата на брега.

Господ — един красив старец с дрехите на джентълмен от викторианската епоха — го ръгаше в ребрата със железния си бастун, като му втълпяваше, че бил длъжен за плътта.

— Какво? Каква плът? — запита замаян Бъртън със смътното съзнание, че сънува. Не можа да чуе думите си в съня.

— Плащай! — изрече Господ.

Лицето му се размаза и после постепенно придоби чертите на Бъртън.

В онзи сън преди пет години Господ бе премълчал въпроса му. Сега проговори:

— Не ме карай да съжалявам, че съм те възкресил, глупако! Не можеш да си представиш колко ми струваше да ти дам втори шанс, на теб и на всички останали нещастници.

— Втори шанс за какво? — запита Бъртън.

Почувствува страх пред отговора който можеше да последва. Обзе го огромно облекчение когато Господ премълча и този път. Господ Всемогъщият. Едва сега Бъртън видя, че едното око на Яхве-Один го нямаше отвътре надзъртаха пламъците на ада. И той изчезна; не, не изчезна, но се превърна във висока сива кула с форма на цилиндър, изваяна от сивата мъгла сред морския грохот.

— Граалът!

Той отново видя човека, който му беше казал за Големия Граал. Този мъж го беше чул от друг, онзи пък от жена, тя пък... и нямаше край. Големият Граал беше една от легендите разказвана сред милиардите човешки същества обитаващи крайречния свят — Реката, която се гънеше като змия по планетата от полюс до полюс, извираше от недостъпността и се вливаше в неизвестността.

Някакъв човек, съвременен или първобитен, беше успял да се изкачи през планините до Северния Полюс. И бе успял да зърне Големия Граал, Тъмната Кула, Мрачния Замък миг преди да политне в бездната. Или преди да го блъснат. Бе полетял надолу и паднал в морето, където намерил смъртта си. След което този съвременен или първобитен човек се събудил отново край Реката. С което доказал, че тук смъртта не е вечна, макар жилото ѝ да било все така остро.

Разказал видението си и разказът му плъзнал по поречието на Реката по-бързо и от най-бързоходната платноходка.

И това бе придало сили на Ричард Франсис Бъртън, вечен пилигрим и скитник, да се устреми към бастионите на Големия Граал. Щеше да разкрие съкровената тайна на възкресението и на тази планета, защото беше убеден, че Съществата, преобразили околния свят, бяха построили и тази кула.

— Умри, Херман Гьоринг! Умри и ме остави на мира! — изкрещя мъжки глас на немски.

Бъртън отвори очи. Виждаше само бледия блясък на безчетните звезди върху небосклона през отворения прозорец на бамбуковата колиба.

Отклони очи към неясните силуети на черни предмети в стаята и видя, че Питър Фрайгейт и Логу спяха върху постелките си до противоположната стена. Извърна глава към бялата роба с размери на одеяло под която се беше сгушила Алиса. Бялото петно на лицето ѝ беше обърнато към него, а тъмната маса на косата ѝ се беше разпиляла върху пода до постелката ѝ.

Вечерта на деня, в който бяха отплавали толкова набързо по Реката, акостираха на дружески бряг. Малката държавица Сивиерия се обитаваше предимно от англичани от шестнайсети век, макар че техният водач беше американец живял в края на осемнайсетия и началото на деветнайсети век. Основателят на „загубения щат“ на

Франклин по-късно наречен Тенеси, бе приветствувал с добре дошли Бъртън и групата му. Казваше се Джон Сивиър.

Сивиър и хората му не приемаха робството и нямаха принцип да задържат гостите си повече, отколкото те желаеха. Сивиър ги беше поканил на парти след като им разреши да заредят граалите си и да се нахранят. Празнуваха Деня на Възкресението; след това ги съпроводи до постройките за гости.

Бъртън от край време се славеше с лекия си сън, а тая вечер специално сънят изобщо не му вървеше. Останалите вече бяха заспали дълбоко или хъркаха, а очите му продължаваха да не се затварят. И след някакъв безкраен сън се беше пробудил чувайки гласа преплел се в сънищата му.

Херман Гьоринг, помисли си Бъртън. Той беше убил Гьоринг, за да възкръсне някъде по бреговете на безкрайната Река. Беше ли наистина човекът, който стенеше и викаше в съседната колиба, пострадал от Гьоринг, на Земята или в някоя речна долина?

Бъртън отхвърли черното одеяло, като се изправи светкавично и безшумно на крака. Облече роба с магнитни копчета, закопча колана си от човешка кожа и провери дали калъфът, който също беше от човешка кожа, съдържа кремъчния кинжал. Излезе от колибата с асегая си в ръка, късо копие от твърдо дърво с кремъчен наконечник.

Безлунното небе излъчваше светлина колкото земното при пълнолуние. Яркото множество от пъстри звезди и бледите облаци космически газ прогонваха тъмнината.

Колибите за гости бяха разположени на миля и половина от Реката върху втората редица хълмове която обграждаше равнината. Бяха седем на брой, с по една стая, покриви от пресовани листа и бамбукови стени. В далечината се виждаха и други колиби намерили подслон под грамадните клони на железните дървета, гигантските борове или дъбове. На половин миля от тях, кацнала на върха на висок хълм, се намираше голяма кръгла сграда, със шеговитото прозвище „Ареста“. Там спяха официалните лица на Сивиерия.

На всяка половин миля по брега на Реката бяха разположени високи кули от бамбук. Цяла нощ върху площадките им на върха горяха насмолени факли, а до тях стражите напрегнато се вираха в нощта за нашественици.

След внимателно и продължително виране в сенките под дърветата Бъртън се приближи до колибата, от която се разнасяха стенанията и виковете.

Дръпна настрани тревната завеса. Светлината от звездите осветяваше през отворения прозорец лицето на спящия. Бъртън остана без дъх от изненада. Познаваше много добре широкото лице и русите коси на мъжа в леглото.

Той пристъпи внимателно на пръсти. Спящият простена, замахна с ръка пред лицето си и се завъртя на другата страна. Бъртън замря за миг, след което пак продължи. Остави асегая си на пода, извади кинжала си от калъфа, и внимателно опря върха му в гърлото на заспалия мъж. Ръката му трепна; очите му се отвориха и се втренчиха в тези на Бъртън. Бъртън захлупи с дланта на другата си ръка устата му.

— Херман Гьоринг! Стой мирно и не викай! Иначе ще умреш!

Светлосините очи на Гьоринг изглеждаха тъмни в здрача, но ужасът надзърна от тях. Той потрепера и се опита да седне в леглото, но се отказа, защото кремъчния връх опря в гърлото му.

— Откога си тук? — запита Бъртън.

— Кой...? — запита Гьоринг на английски, след което очите му се отвориха още по-широко. — Ричард Бъртън? Не сънувам ли? Ти ли си това?

Бъртън долови специфичния аромат на наркотичната дъвка в дъха на Гьоринг и острия мирис на пот, който се разнасяше от постелката му. Германецът беше отслабнал страшно много от последната им среща.

— Не знам откога съм тук — каза той. — Колко е часът?

— Един час преди зазоряване приблизително. Вчера празнувах деня на Възкресението.

— Значи съм тук от три дни. Мога ли да пийна малко вода? Гърлото ми е сухо като саркофаг.

— Нищо чудно. Ти си жив саркофаг щом вече не можеш без дъвката.

Бъртън се изправи и посочи с асегая към глинената делва върху нощната масичка от бамбук.

— Пий. Но не опитвай нищо друго.

Гьоринг се изправи бавно и залитна към масичката.

— Даже и да искам да се сбия с теб, не мога. Съвсем изтощен съм.

Отпи шумно и после взе ябълка от масата. Заръфа и после каза:

— Какво правиш тук? Мислех, че вече съм се отървал от теб.

— Първо ми отговори на въпроса и то по-бързо. Представляваш проблем който не ми харесва.

Гъоринг задъвка ябълката, спря, пак задъвка и после каза:

— Отде накъде? Нямам никаква власт тук и не бих могъл да ти направя нищо, даже и да исках. Обикновен гост съм. Тия хора тук са порядъчни до невъзможност; изобщо не ме безпокоят, освен когато се отбиват понякога да ме питат как съм. Макар че не знам докога ще ме търпят без да си плащам за наема.

— Не излизаш ли от колибата? — запита Бъртън. — Че кой тогава зарежда граала ти? И откъде имаш толкова много дъвка?

Гъоринг се ухили хитро.

— Имам голям запас от последното място където се подвизавах; това беше някъде на хиляда мили нагоре по Реката.

— Без съмнение си я отнел от някои нещастни роби — каза Бъртън. — Но щом си бил толкова добре, защо си избягал?

Гъоринг заплака. Сълзите запълзяха по лицето му, стекоха се по ключиците му и надолу по гърдите му; раменете му се затресоха.

— Аз... аз... трябваше да се спасявам. Не им допадах на другите. Губех позиции и влиянието си върху тях; пиех през цялото време, пуших марихуана и дъвчех наркотична дъвка. Казаха ми, че съм бил прекалено мекушав. Щяха или да ме убият, или да ме направят роб. И една нощ се измуших... откраднах лодката. Успях да се измъкна и плавах докато стигнах тук. Размених си част от запасите със Сивиър за престой от две седмици.

Бъртън изгледа с любопитство Гъоринг.

— Знаеш много добре какво се случва с човек който прекалява с дъвката — каза той. — Кошмари, халюцинации, делириуми. Пълна душевна и физическа деградация. Виждал си толкова много примери.

— На Земята бях пристрастен към морфина! — изплака Гъоринг. — Борех се и успях да надвия. Но после дойдоха лоши времена за Райха и още по-лоши за мен, защото Хитлер ме взе на мушката си. И пак се предадох!

Той прекъсна за малко и пак продължи:

— Но тук, когато се пробудих в новия си живот, в едно ново тяло, когато то изглеждаше така, сякаш имах пред себе си вечността, когато нямаше Господ в небесата или дявол в преизподнята да ме спрат, аз си помислих, че мога да правя каквото си поискам. Можех да стана още по-велик и от Фюрера! Онова нищожно парче земя, където се пробудих за пръв път, щеше да е само началото! Виждах Империята си вече да се простира на десетки хиляди мили по поречието на Реката и по двата бряга! Щях да съм владетел на поданици поне десет пъти повече от тия в сънищата на Хитлер!

Той отново заплака, после спря да отпие още няколко глътки вода, след което пхна в устата си поредното парче дъвка. След малко лицето му се изглади и отпусна.

— Всяка нощ ме измъчваха кошмари как ми забиваш копието в корема. И всеки път когато се пробуждах, усещах корема си така, сякаш кремъчният връх ме беше пронизал целия. И тогава започнах да дъвча дъвката с надеждата да забравя болката и унижението. На първо време наистина имаше ефект. Ставах велик. Ставах владетел на света, Хитлер, Наполеон, Юлий Цезар, Александър Македонски, Чингиз Хан, всички в едно цяло. Отново бях командир на ескадрилата на смъртта на фон Рихтхофен; това бяха светли дни, най-щастливите в моя живот. Но еуфорията бързо отстъпи място на грозотата. Потънах в ада; станах свидетел как обвинявам себе си и зад обвинителя подредени милиони още. Но не себе си, а жертвите на онзи велик и славен герой, оня откачен маниак Хитлер, когото боготворях. И в чието име извърших толкова много отвратителни престъпления.

— Значи признаваш, че си бил криминален престъпник? — запита Бъртън. Това е доста по-различно от онова, което имаше обичай да ми поднасяш. Тогава твърдеше, че всичките ти действия и постъпки били оправдани, и че си бил предаден от...

Той спря внезапно, като проумя че се беше отдалечил от първоначалната си цел.

— Истинско чудо е, че в теб се е пробудила съвестта. Изглежда, че това обяснява озадачението на пуританите — защо граалите сервират наред с храната и алкохол, тютюн, марихуана и наркотична дъвка. Дъвката е капан за онези, които злоупотребяват с нея.

Той пристъпи до Гьоринг. Очите на германеца бяха полузатворени и челюстта му провиснала.

— Знаеш кой съм. Поради някои причини пътувам под псевдоним. Спомняш ли си Спрус, един от твоите роби? След твоята смърт случайно открихме, че той е един от онези, които са ни възкресили. Казваме им Етичните, поради липса на по-добро име. Гъоринг, слушаш ли ме?

Гъоринг кимна.

— Спрус се самоуби преди да измъкнем от него тайната му. Скоро след това ни посетиха и съмишлениците му и временно приспаха цялата област — най-вероятно с някакъв газ — с намерението да ме отмъкнат в Главния Си щаб, където и да се намира. Но ме изтърваха. През това време бях на търговско пътешествие по Реката. Когато се върнах, разбрах, че са търсели мен и оттогава не съм спрял. Гъоринг, чуваш ли ме?

Бъртън го зашлеви здраво по бузата.

— Ах! — извика Гъоринг и залитна назад като притисна лицето си с длан. Очите му бяха широко отворени, а чертите разкривени.

— Чух те! — изръмжа той. — Но просто не счетох за нужно да ти отговоря. Няма нищо друго освен унеса, да се озовеш далеч...

— Млъквай и слушай! — кресна Бъртън. — Етичните са поставили навсякъде хора за да ме заловят. Не мога да си позволя лукса да те оставя жив, не разбираш ли? Не мога да ти се доверя! Дори и да ми беше приятел, пак не можех да ти се доверя. Ти си наркоман!

Гъоринг се изкикоти, пристъпи до Бъртън и се опита да обвие ръце около врата му. Бъртън го отблъсна с такава сила, че Гъоринг залитна назад и се блъсна в масата, като се вкопчи в нея за да не падне.

— Това наистина е много забавно — каза Гъоринг. - Още първия ден, когато се озовах тук, един човек ме запита дали те познавам. Описа те в подробности и каза името ти. Казах му, че те познавам добре, прекалено добре даже, и че се надявам никога повече да не те видя, освен ако не се озовеш в моя власт. Каза ми да го известя, ако те видя отново. Щял да ме възнагради богато.

Бъртън действаше бързо. Отиде до Гъоринг и го сграбчи с двете си ръце. Те бяха малки и деликатни, но Гъоринг изскимтя от болка.

— Какво, да не ме убиеш още веднъж? — запита той.

— Няма, ако ми кажеш името на мъжа, който те е разпитвал за мен. В противен случай...

— Давай, убий ме — изрече Гьоринг. — И какво от това? Утре ще се събудя някъде на хиляди мили, далеч от теб.

Бъртън посочи към бамбуковото шкафче в ъгъла на колибата. Беше предположил съвсем логично, че Гьоринг съхранява там запасите си от наркотична дъвка.

— Само че няма как да я вземеш със себе си! Къде другаде ще успееш да се сдобиеш с толкова количество?

— Проклет да си! — изкрещя Гьоринг и се опита да се изтръгне от хватката му и да изтича до сандъка.

— Кажи ми името му! — заповяда Бъртън. — Или ще захвърля дъвката ти в Реката!

— Агню. Роджър Агню. Спи в една колиба точно до „Ареста“.

— По-късно ще приключа и с теб — каза Бъртън и шибна с ръба на дланта си врата на Гьоринг.

Обърна се точно навреме за да зърне някакъв мъж, приклепнал до вратата на колибата. Мъжът се изправи и хукна. Бъртън затича след него; след минута се озоваха сред високите борове и дъбове на хълмовете. Беглецът изчезна във високата трева.

Бъртън забави бяга си, зърна бледо петно в здрача — бялата кожа на човека пред него — и отново хукна. Молеше се Етичният да не се самоубие веднага, защото си беше изградил план как да изтръгне информация от него, ако успееше да го зашемети само с един удар. Но трябваше първо да го залови, за да може да приложи хипнозата.

21

Колибата изникна пред погледа му точно в момента когато някакъв мъж се плъзна вътре. Бъртън заобиколи откъм страната на хълмовете и дърветата, която му даваше известно предимство с относителния си мрак. Тичаше приведен докато се добра до вратата на колибата.

Изведнъж някъде зад него се разнесе силен вик. Той мигновено се завъртя и видя Гъоринг да се приближава залитайки. Крещеше на немски на Агньо, че Бъртън е до колибата. Беше вдигнал копие в дясната си ръка и се целеше в него.

Бъртън се обърна и се хвърли върху крехката бамбукова врата. Рамото му потъна в нея и я изкърти от бамбуковите ѝ панти. Вратата изхвърча назад и блъсна Агньо, който беше застанал точно зад нея. Бъртън се озова върху вратата, а Агньо под нея.

Бъртън се изтърколи от нея, скочи и се друсна с цялата си тежест върху изкъртената врата. Агньо изпищя и замлъкна. Бъртън отхвърли настрана вратата и видя съперника си в безсъзнание; от носа му течеше кръв. Добре! Само шумът да не привлечеше стражите и да успееше да се справи бързо с Гъоринг.

Вдигна в поглед в последния момент и в здрача на светлината от звездите зърна насочения към него дълъг и черен предмет.

Хвърли се настрана и копието се заби точно на мястото му преди секунда. Стеблото му вибрираше като опашка на гърмяща змия миг преди да атакува.

Бъртън пристъпи прага, прецени разстоянието до Гъоринг и замахна. Асегаят му се заби точно в средата на корема на германеца. Гъоринг размаха ръце, изпищя диво и падна. Бъртън метна на рамото си безсилното тяло на Агньо и го изнесе от колибата.

От „Ареста“ вече се разнасяха викове. Навсякъде се палеха факли; стражът от най-близката бойница ревеше с цяло гърло. Гъоринг се олюляваше седнал на земята и се мъчеше да изтръгне копието от раната.

Той изгледа Бъртън с провиснала челюст и изрече:

— Ти пак ме уби! Ти...

Захлупи се по лице и смъртта изгъркори в гърлото му.

Агньо дойде в съзнание с изненадваща бързина. Той се изви като змия в ръцете на Бъртън, падна на земята и хукна. За разлика от Гъоринг не вдигаше шум. Нямаше никакъв интерес да привлече вниманието на хората към себе си, дори по-малък от този на Бъртън. Това завари Бъртън абсолютно неподготвен и той за секунда застина на място с робата на беглеца в ръцете си. Понечи да я запрати на земята, но усети нещо кораво и правоъгълно в тъканта на дрехата. Прехвърли я в лявата си ръка, измъкна асегая от трупа на Гъоринг и се втурна след Агньо.

Етичният беше успял да изблъска във водата едно от бамбуковите канута. Гребеше бясно в осветените от бледата звездна светлина води, като непрекъснато обръщаше поглед назад. Бъртън издигна асегая си зад рамото и замахна. Това беше късо копие, с дебело стебло, създадено за близък бой, а не за мятане. Но то полетя право устремено точно във врата на Агньо. Етичният мигновено се изви настрани и разклати силно малкия съд. Кануто се преобърна във водата, но Агньо не изплава.

Бъртън изпсува. Така му се искаше да го залови жив, но не можеше да го остави да избяга. Възможно беше да не е успял да се свърже със своите.

Обърна се и тръгна обратно към колибата за гости. Барабаните биеха по цялото крайбрежие и хората започнаха да се стичат към „Ареста“ със запалени факли. Бъртън спря една жена и я помоли да му послужи с факлата си за малко. Тя му я подаде, но го засипа с въпроси. Отговори, че според него индианците Чоктос от другата страна на Реката атакуват. Жената забърза към сградата пред „Ареста“.

Бъртън заби острия край на дръжката на факлата в меката почва край брега и огледа дрехата, която се беше изхлузила в ръцете му от Агньо. От вътрешната страна, точно над твърдия квадрат в тъканта, имаше процеп затворен от две магнитни закопчалки, които се разкопчаха неочаквано леко. Той измъкна квадратния предмет и го огледа под светлината на факлата.

Не знаеше колко време престоя така, под колебливата и слаба светлина на пламъка, неспособен да откъсне погледа си или да се

съвземе от почти парализиралото го смайване. Предметът се оказа снимка, нещо нечувано в този свят без фотоапарати. Но още по-невероятно беше, че снимката беше негова, както и фактът че беше сниман не в живота след смъртта си! Беше направена на Земята, загубена нейде сред милиардите звезди в безкрая на звездното небе и само Господ знаеше на колко светлинни години от тук.

Невероятно, невероятно! Но тя беше направена по време и на място, където той беше уверен, че никакъв фотоапарат не е бил насочван към лицето му. Мустаците му бяха премахнати с ретуш, но направеният снимката не беше положил грижа да ретушира нито фона, нито дрехите му. Бяха го снимали по някакъв чудодееен начин от кръста нагоре върху някакво парче плоска материя. Плоска ли?! Завъртя квадратчето и лицето на снимката се раздвижи. Можеше да види профила си като държеше снимката почти под прав ъгъл към себе си.

— 1848 година — промърмори той на глас. — Тогава бях на двайсет и седем години младши лейтенант в източноиндийската армия. А това са сините планини на Гоа. Трябва да са ме снимали когато се възстановявах там. Но как, за Бога? И кой? И как са успели Етичните да се докопат до нея?

Очевидно Агньо бе носил снимката в себе си като средство за разпознаването му. Вероятно и всеки един от множеството му преследвачи я криеше в дрехата си. Търсеха го навсякъде по Реката; бяха хиляди, сигурно десетки хиляди. Кой можеше да каже с колко агенти разполагаха и защо го търсеха толкова отчаяно?

Прибра обратно снимката в робата и тръгна към колибата. В същия момент погледът му падна върху планинския хребет с непристъпните върхове, стиснали долината в своята прегръдка.

Нещо проблесна на фона на бледия облак космически газ с бързината на мигащ клепач и изчезна.

Няколко секунди по-късно се появи отново, вече под формата на тъмен полусферичен обект, и отново се скри.

Втори летящ обект се появи за миг, появи се отново на по-ниска височина, и отново изчезна като първия.

Етичните щяха да направят всичко възможно, за да го заловят, а хората на Сивиерия щяха да се чудят после какво ги е приспало за час или повече.

Нямаше време да се връща до колибата, за да разбужда и останалите. Само да се забавеше и секунда повече и шансът нямаше да бъде на негова страна.

Обърна се и се затича към Реката. Хвърли се с размах и заплува към отсрещния бряг на миля и половина. Но не беше изминал и четиридесет ярда, когато усети присъствието на някаква тъмна и голяма маса над себе си. Обърна се по гръб и се взря нагоре. Над него примигваха кротко само ярките звезди. И изведнъж някакъв предмет с кръгла форма и около шейсет фута в диаметър закри част от небето на около петдесет фута над него, като само след миг внезапно се сниши на не повече от двайсет.

Значи Те разполагаха със средства за наблюдение от много големи разстояния и го бяха забелязали при полета си!

— Мръсни чакали! — изкрещя им той. — Няма да ме хванете!

Подхвърли се и се гмурна право надолу. Водата изведнъж стана леденостудена и ушните му тъпанчета го заболяха. Не виждаше нищо, макар и да беше с отворени очи. Изведнъж го блъсна някаква подводна вълна, и той проумя че тласъкът се бе получил от потапянето на някакъв голям обект.

Летателният апарат го преследваше и във водата.

Оставаше му само един начин за спасение. Щяха да получат само мъртвото му тяло. Щеше да ги надхитри, като се събуди някъде по бреговете на Реката и после щеше да се добере и до тях.

Отвори уста и пое колкото можеше вода.

Водата го задави, но той напрегна цялата си воля да не затвори устните си и да изплава нагоре. Разумът му знаеше, че ще оживее, но клетките на тялото му бясно се съпротивляваха. Искаха да живеят сега, а не в някакво абстрактно бъдеще. Задавен от водата крясък на агония се изтръгна от гърлото му.

— Аааааааааааааа!

Крясъкът го подхвърли от тревата като от трамплин. Този път обаче не беше слаб и объркан като при първото възкресение, защото знаеше какво да очаква. Щеше да отвори очи на някой тревист бряг покрай Реката до най-близкия каменен олтар. Но най-малко бе очаквал да се озове във вихъра на битка между великани.

Първата му мисъл бе да потърси оръжие. Нямаше нищо подходящо под ръка, ако не се броеше граала му, съпровождащ всеки възкръснал в новия му свят, и купчината хавлии с различни размери, цветове и дебелини. Той направи крачка напред, сграбчи дръжката на граала и зачака. Щеше да го използва като оръжие при нужда. Беше лек наистина, но затова пък практически неразрушим и много твърд.

По всичко личеше, че великаните му наоколо нямаха намерение да се уморяват скоро.

Повечето от тях бяха високи около осем фута, а някои надвишаваха и девет; огромните им мускулести торсове стигаха три фута в ширина. Телата им бяха с човешки пропорции, или поне така изглеждаше; дълга кафява или червеникава козина покриваше бялата им кожа. Не бяха окосмени колкото шимпанзетата, но бяха по-вълнести от всеки човек когото беше виждал, а той беше срещал доста космати представители от своя вид.

Но това, което ги отличаваше силно от човешкия род, бяха лицата им, изкривени от убийствена омраза и ярост. Под ниските им чела изпъкнала ръбеста кост заобикаляше очите им поотделно в кръг. Макар и да бяха колкото неговите, очите им губеха сред гигантските лица. Скулите им бяха силно изпъкнали в едната си част, като после внезапно хлътваха. Гигантските им носове им придаваха вид на островърхи маймуни.

При друга ситуация външният им вид щеше да го разсмее, но не и сега. От горилоподобните им гърди се изтръгваха резове, които щяха да накарат и мечка гризли да се позамисли, преди да атакува.

Юмруците им с размера на главата му стискаха дървени стволоче с размерите на вагонни буфери. Размахваха ги здраво един към друг и когато се получи сблъсък с нечия плът се разнасяха трясъци като при прекършване на дърво; понякога обаче се трошаха и тоягите им.

Бъртън използва момента да се огледа около себе си в слабата още предутринна светлина. Слънцето едва надзърташе над върховете от другата страна на Реката. Въздухът беше значително по-студен отколкото през миналото му преживяване на тази планета, ако не се брояха неуспешните му опити да изкатери стръмните непристъпни склонове на планината.

И в този момент един от победителите в битката се огледа за поредния противник и го съзря.

Очите му се разшириха. За секунда погледът му беше също толкова объркан, колкото и на Бъртън след пробуждането му. Вероятно до този момент не беше виждал такова същество, точно както и Бъртън виждаше такива като тях за пръв път. Но дори и така, изненадата му не трая много време. Той нададе рев, прескочи трупа на своя враг и се затича към Бъртън вдигнал брадва която можеше да умъртви и слон.

Бъртън също затича без да изпуска граала от ръката си. Изгубеше ли го, беше обречен на бавна смърт; трябваше да преживява със случайната хваната риба и бамбукови издънки.

За малко не успя. Пред него се откри свободно пространство и той се стрелна между двама великани със сплетени мишци като всеки се мъчеше да събори другия на земята, и друга двойка която се налагаше с дървените стволоче. Точно когато се шумугна между тях и борците се стовариха върху него.

Скоростта му беше достатъчно голяма и те не успяха да го затиснат под себе си, но размаханата ръка на единия го удари по лявата пета. Ударът беше толкова силен, че заби крака му в земята и той рухна по очи с писък. Усети крака си като строшен, със скъсани мускулни влакна по цялата му дължина.

Но въпреки всичко се опита да си изправи и да се довлече до Реката. Един път да се добереше до нея и щеше да отплува, ако не загубеше съзнание от разкъсващата болка. Успя да подскочи два пъти на десния си крак, но на третия нещо го сграбчи отзад.

Излетя във въздуха, завъртя се, и миг преди да се устреми надолу нещото го сграбчи отново.

Нещото се оказа великанът, който го държеше на една протегнатата ръка разстояние от тялото си; огромният юмрук го беше сграбчил между пръстите си. Бъртън се задушаваше; ребрата му щяха да изпращят всеки момент.

Но въпреки това намери сили да замахне с граала си, който не бе изтървал. Стовари го върху гигантското рамо.

Титанът го чукна леко с каменната си брадва, все едно че гонеше муха и металният контейнер изхвърча от ръката на Бъртън.

Гигантът се ухили и сгъна ръка, за да приближи Бъртън до очите си. Бъртън тежеше сто и осемдесет фунта, но ръката на великана дори и не трепваше.

За миг Бъртън се взря право в бледосините очи на великана, заобиколени от костните кръгове. Носът му беше осеян от спукани капилляри. Устните стърчаха, не защото както му се беше сторило отначало че са дебели, а защото огромните му челюсти бяха силно изпъкнали напред.

Великанът изрева и повдигна Бъртън над главата си. Бъртън заблъска с юмруци колкото сили имаше грамадната ръка с ясното съзнание, че беше безполезно, но не искаше да умре като хванат заек. Но дори и в този момент успя да зърне някои странности, въпреки че почти цялото му съзнание беше ангажирано.

В момента на пробуждането слънцето се беше подало наполовина над планината и макар да бяха изминали само няколко минути откакто беше скочил и се впуснал в бяг, то трябваше вече да е изгряло нацяло. Но не беше; стоеше си на същото място, без да е помръднало и на милиметър.

Косият склон на равнината позволяваше да се вижда на най-малко четири мили. Каменният олтар до него беше последният. Отвъд него бяха само равнината и Реката.

Това беше крайт — или началото на Реката.

Не му остана време да разсъждава над значението на този факт; болката, гневът и ужасът го бяха сграбчили жестоко. И изведнъж гигантът, който всеки момент щеше да разцепи с кремъчната си брадва черепа на Бъртън, застина и изрева. На Бъртън му се стори, че беше застанал точно до свирката на локомотив. Хватката му отслабна и Бъртън се изхлузи на земята като припадна за момент от непоносимата болка в счупения си крак.

Мигът, в който дойде в съзнание, трябваше да стисне до счупване зъбите си, за да не изреве от нечовешката болка. Изстена силно и успя да се изправи до седнало положение; огнената болка в крака му превърна в здрач слабата дневна светлина. Битката бушуваше в разгара си, но той вече беше малко настрани от бойното поле. До него лежеше проснат като отсечено дърво трупът на великана, който се канеше да го убие. Тилът на черепа му, достатъчно солиден да издържи удара и на парен чука, беше хлътнал навътре.

Около гигантския трупа пълзеше друг пострадал на четири крака. Само като го зърна и Бъртън в миг забрави всички болки. Това покрито със жестоки рани тяло принадлежеше на Херман Гьоринг.

И двамата бяха възкръснали на едно и също място. Нямаше време да се мисли за значението на това съвпадение. Болката му се върна. Гьоринг направи опит да заговори.

Не че имаше кой знае какво да каже или пък времето необходимо за това. Целият беше облян в кръв. Дясното му око беше изчезнало. Десният ъгъл на устата му беше разпран до ухото. Лявата му ръка просто я нямаше, беше направо размазана. Как беше останал жив толкова дълго време, и при това да пълзи, беше пълна загадка за Бъртън.

— Ти... ти! — изтръгна се дрезгаво от гърдите на Гьоринг и той застина неподвижен.

Ален фонтан избликна от устата му и заля краката на Бъртън; очите му се изцъклиха.

Бъртън се питаше дали някога щеше да разбере какво е искал да му каже. Не че имаше кой знае какво значение. Имаше да обсъжда далеч по-важни неща от това.

На около десетина ярда стояха с гърба към него двама великани. И двамата дишаха тежко, очевидно събирайки сили за последния щурм. И тогава единият заговори другия.

Нямаше никакво съмнение. Това беше реч. Имаха език, на който да общуват.

Не можеше да го разбере, но извън всякакви съмнения това беше разговорна реч. Дори не беше необходимо да чуе модулирания членоразделен отговор на другия, за да го проумее.

Следователно това не бяха никакви праисторически маймуни, а първобитни хора. Учените от дваисетия век явно не бяха попадали на

техни останки, защото в противен случай неговият приятел, специалистът по вкаменелости Фрайгейт, щеше да му го каже.

Облегна се върху готическите ребра на поваления великан и отмахна няколко дълги и червеникави влакна от лицето си. Успя да надвие повдигането си и агонията от счупения крак и разкъсаните мускулни влакна. Ако дадеше израз на страданието си можеше да привлече вниманието на другите двама титани, които без съмнение щяха да го довършат. Но какво значение имаше това? Какви шансове имаше да оцелее с тия рани в долината на тия грамадни чудовища?

Но това, което буквално го разкъсваше и го караше да забрави и нечовешките болки, беше мисълта, че беше успял да постигне целта си още на първата спирка на Отвъдния Експрес, както го беше нарекъл той.

Шансът му беше едно към десет милиона да се добере до тази област, и можеше да не успее втори път дори и след десет хиляди опита. Късметът му беше наистина фантастичен. И сигурно никога нямаше да се повтори. А той не можеше да се възползува от него.

Слънцето лениво се хлъзгаше полускрито зад планинския хребет отвъд Реката. Беше се озовал в мястото, за което толкова дълго време бе мечтал; беше го улучил още от първия път. Зрението и болката му отслабваха бавно и той разбра, че умира. Раните от счупените му кости не можеха да го убият толкова бързо, явно имаше и вътрешни разкъсвания.

Направи огромно усилие да се изправи. Щеше да застане прав, макар и само на един крак, за да разтърси юмрук на присмехулната съдба и да я прокълне. Щеше да умре с проклятие на уста.

Розовото крило на зората го погали по клепачите.

Той отвори очи и се изправи на крака с мисълта, че раните му бяха изчезнали и отново е здрав, макар че не можеше да повярва съвсем. До него лежеше граалът му и купчина от шест грижливо нагънати хавлии с различни размери, цветове и дебелени.

На дванайсет фута от него друг гол мъж се изправяше от земята. Бъртън изстина целият. Тия широко лице, руса коса и светлосини очи можеха да принадлежат само на Херман Гьоринг.

Германецът беше не по-малко изненадан от Бъртън. Заговори бавно, сякаш се пробуждаше от дълбок сън.

— Нещо не е наред.

— Не е лъжа — отвърна Бъртън.

Знаеше за схемата на разполагане при Възкресение колкото всеки останал човек тук, сиреч нищо. Никога не беше ставал свидетел на акт на Възкресение, но беше чувал достатъчно разкази за това. На разсъмване, точно след като слънцето възседнеше билото на непристъпните планини, въздухът до каменния олтар започваше да трепти в особено сияние. За някакъв миг, по-кратък и от трепването на птиче крило, въздухът се сгъстяваше и върху тревата изникваше от нищото голото тяло на мъж, жена или дете. И неизменно до възкръсналия „Лазар“ лежаха граалът и хавлиите му.

Сред население възлизащо на около трийсет и седем милиарда и пръснато по поречието на Река с дължина от десет до двайсет милиона километра числото един милион загинали на ден не беше много голямо. Беше факт, че тук болести нямаше (освен психически), но въпреки че липсваха статистически данни, най-малко един милион души загиваха на ден от войните между милионите държавици или щати, от престъпления от любов, от самоубийства, от екзекуции на престъпници и от нещастни случаи. Потокът от „малките възкресения“, както ги бяха нарекли самите хора, не секваше.

Но Бъртън не беше чувал никога за двама загинали на едно и също място да бъдат възкресени пак заедно. Процесът на подбор на поредната област за възкресение беше съвсем произволен, поне така му се беше струвало до този момент. Разбира се, винаги имаше вероятност да се случи такова събитие, макар че беше не по-малка от едно към двайсет милиона. Но две, и то едно след друго...!

Бъртън не вярваше в чудеса. Всяко събитие си имаше своето научно обяснение — ако бяха известни фактите.

Той не ги знаеше, и затова „съвпадението“ не го тревожеше, поне за момента. Другият проблем беше много по-важен. Какво да прави с Гьоринг?

Той го познаваше и можеше да го посочи на първия появил се пред тях Етичен.

Бъртън се огледа бързо около себе си и видя да ги приближават множество хора по един очевидно миролюбив начин. Имаше време за няколко думи с германеца.

— Гьоринг, мога да убия теб или себе си. Но не искам да правя нито едното, нито другото — поне засега. Знаеш с какво си опасен за мен. Изобщо не би трябвало да поемам рискове с теб, проклета хиена такава! Но нещо е станало с теб, нещо което още не мога да установя точно. Но...

Гьоринг, който беше прословут със своята изврътливост, се овладя бързо. Той се ухили лукаво и изрече:

— Май те сгащих в ъгъла, а?

Побърза обаче да протегне ръка в успокоителен жест, като видя промяната на лицето на Бъртън:

— Кълна ти се, че няма да разкрия самоличността ти на когото и да било! Или да ти навредя по какъвто и да е начин! Може и да не сме приятели, но поне се познаваме и при това се намираме в непознати земи! Не е лошо човек да има познат до себе си! Знаем, защото самотата ме потискаше много дълго време, духът ми беше самотен. По едно време мислех, че ще полудея. И затова започнах да употребявам дъвката. Повярвай ми, няма да те предам!

Бъртън не му повярва. Но все пак си помисли, че за известно време би могъл да му има малко доверие. На Гьоринг му трябваше потенциален съюзник, най-малкото докато прецени намеренията на

хората в областта и разбере какво може да прави и какво не. А и винаги съществувахе вероятността да се е променил към по-добро.

Не, каза си Бъртън. Не. Пак си останал същият. Колкото и да си циничен на думи, винаги си прощавал, винаги си бил готов да забравиш раните си и да дадеш на противника още една възможност. Не ставай отново глупак, Бъртън.

Но и след три дни още не беше сигурен в Гьоринг.

Бъртън възприе самоличността на Абдул ибн Харун, жител на Кайро от деветнайсети век. Имаше няколко причини да постъпи така. Едната беше, че говореше перфектен арабски, познаваше диалекта в Кайро от този период, и това му даваше основание да си обвие главата тюрбан от хавлия. Надяваше се това да промени много външността му. Гьоринг не продумваше на никого и думичка за камуфлажа на спътника си. Бъртън беше сигурен в това, защото прекарваха с Гьоринг почти цялото си време заедно. Деляха една и съща колиба докато свикнат с местните обичаи и мине периода им на проверка. Част от нея представляваше интензивно военно обучение. Бъртън беше един от великите майстори на своя век във фехтовалното изкуство и владееше до съвършенство всички огнестрелни оръжия и бойните изкуства. След като доказа в серия изпитания способностите си го приеха в армейската им част. Обещаха му дори, че ще го направят военен инструктор, само да научеше добре езика.

Гьоринг спечели симпатиите на местните жители почти със същата бързина като тази на Бъртън. Каквито и да бяха недостатъците му, липсата на кураж не беше сред тях. Беше силен и сръчен в ръцете, жизнен, дружелюбен когато имаше интерес, и беше на крачка след Бъртън в овладяването на езика. Умееше бързо да печели и използва авторитета си с качествата си на ексмаршал на хитлерова Германия.

Техният участък на западния бряг се населяваше главно от жители, които говореха на език абсолютно непознат даже и на Бъртън, който беше изключителен лингвист на Земята и в речния свят. След като го овладя до такава степен, че да може да задава въпроси, той заключи че те бяха живели някъде в централна Европа през Ранната бронзова епоха. Имаха някои любопитни обичаи, като например съвкуплението на обществени места. Това беше интересно даже и за Бъртън, който беше съосновател на Кралското антропологично дружество в Лондон през 1863 година и се беше натъквал на какво ли

не по време на земните си експедиции. Не вземаше участие в тях, но не се и отвращаваше.

Един обичай който обаче възприе с радост беше този на фалшивите бакенбарди. Мъжките индивиди пренебрегваха с презрение факта, че всемогъщите същества ги бяха лишили от лицевите окосмявания, както и от препуциумите им. Последното засега не бяха в състояние да поправят, но можеха да коригират първото, поне до известна степен. Мажеха горните си устни и челюстите си с някаква тъмна течност, съставена от фино натрошен дървесен въглен, рибено лепило, дъбен танин и още няколко съставки. Най-самоотвержените използваха боята като средство за татуировка и се подлагаха на мъчителни и болезнени манипулации с остра игла от рибена кост.

Сега, след тази двойна дегизация, той се беше оставил на милостта на човек, който можеше да го издаде всяка минута. Искаше му се да привлече вниманието на някой Етичен, но без онзи да е сигурен кой е той.

Бъртън искаше да се увери, че може да се измъкне навреме преди да щракне капана. Това беше много опасна игра, все едно да ходи по въже над яма пълна с гладни вълци, но не се отказваше от нея. Щеше да побегне само в най-краен случай. А през останалото време щеше да преследва преследвачите си.

Тъмната Кула и Големият Граал непрекъснато бяха в мислите му. Защо да играе на криеница, когато можеше да щурмува самите бастиони на крепостта в която предполагаше че се крият Етичните? Или ако щурм не беше най-подходящата дума за случая, то да се промъкне в Кулата, заобикаляйки главния вход, както се вмъкна мишка в къщата — или в крепостта? Докато котките слухтяха на всички други места, той щеше да се вмъкне в Кулата, и тогава мишката щеше да се превърне в тигър.

Тая мисъл така го разсмя, че и двамата му съколибарници го изгледаха с любопитство: Гъоринг и англичанинът от седемнайсети век Джон Колоп. Смехът му включваше и самия него при образа на тигъра. Как можеше да си представя, дори и само за миг, че той, самотният мъж може да направи нещо на тези, които притежаваха мощта и силата да преобразят планета с размерите на Земята, Възкресителите на целия човешки род, Тези, които хранеха и поддържаха живота на всички призовани от смъртта? Той сплете ръце със съзнанието че в тях, и в

неговия разум се криеха силите, които бяха в състояние да съкрушат Етичните. Какво беше това страшно нещо, което носеше в себе си, та го търсеха под дърво и камък, той не знаеше. Но знаеше със сигурност, че Те се бояха от него. Ако можеше само да разбере защо...

Смехът му беше само частично самоприсмехулен. Другата половина от него вярваше, че той беше тигър сред хората. Мъжът е това, за което се счита, промърмори си той.

Гъоринг се обади:

— Имате много особен смях, приятелю мой. Малко е женствен за такъв мъж като вас. Напомня на... на камък захвърлен по повърхността на сковано в лед езеро. Или на чакал.

— Притежавам по малко и от чакала и от хиената — отвърна Бъртън. — Така тръбяха навсякъде моите клеветници — и имаха право. Но аз притежавам и нещо повече.

Той стана от леглото си и започна да прогонва нощната отпуснатост от мускулите си. След няколко минути щеше да отиде с другите до каменния олтар при брега на Реката. После следваше почистване на района. След него строево обучение, последвано от обучение в боравене с копие, тояга, прашка, меч издялан от обсидиан, лък и стрела, кремъчна брадва, и в бой с голи ръце и крака. После час за почивка и разговори и обяд. След тях час по езиково обучение. Два часа работа по изграждане на укрепленията, които бележеха границите на малката държавица. Половин час почивка и след него половин час бягане за постигане на издръжливост. Вечеря от граалите и после свободни до сутринта, освен дежурните стражи и другите заети с подобни задачи.

Всички държавици по поречието на Реката поддържаха подобен дневен режим и дейности. Почти навсякъде представителите на човешкия род бяха във война или се подготвяха за нея. Гражданите трябваше да бъдат в непрекъсната боеготовност за да отблъснат всяка евентуална агресия. Бойното обучение си имаше и своето предимство с това, че запълваше свободното време на хората. Колкото и да беше монотонен животът на военни начала, беше по-добър, отколкото хората да се чудят какво да правят по цял ден. Лишаването от вечните грижи около набавянето на храна, жилища, пари и всички проблеми от този род, заемали цялото време на хората, съвсем не беше благословия, както изглеждаше на пръв поглед. Оставаше голямата битка срещу

скуката и досадата на ежедневието, и водачите на всяка държавица по цял ден си блъскаха главите как да запълват по най-добрия начин времето на поданиците си.

Речният свят беше предназначен да бъде Рай, и действително стана, но на бога на войната. В този свят (според някои) войната беше добро! Придаваше смисъл на живота и прогонваше скуката.

След вечеря всички бяха свободни да правят каквото си искат, стига да не нарушаваха местните порядки. Човек можеше да разменя цигарите и алкохола от граала си или рибата която беше уловил в Реката примерно срещу един по-добър лък и стрели; делви и чаши; маси и столове; бамбукови флейти; глинени тръби; барабани от човешка или рибена кожи; редки камъни (които действително се намираха много трудно); огърлици изработени от красиво обработени и оцветени кости на дълбоководни риби, от нефрит или от дялано дърво; обсидианови огледала; сандали и обувки; рисунки с въглен; много рядката и поради това изключително ценна бамбукова хартия; мастило и перодръжки от рибени кости; шапки изплетени от дългите и яки тревни стебла; дървени плочки, нанизани на ремък, които вдигаха силен шум при разтърсване; малки шейни и колички за спускане по склоновете на хълмовете; арфи със струни изработени от тънките черва на „речен дракон“; пръстени от дъб за пръстите на ръцете и краката; глинени статуетки; и много други предмети и вещи с приложна или декоративна стойност.

По-късно щеше да дойде и сексът, разбира се, от който бяха лишени на първо време Бъртън и съколибарниците му. Едва след като ги приемеха като пълноправни граждани щяха да имат право да се преместят в самостоятелни жилища със жени.

Джон Колоп представляваше късокрако жизнерадостно същество с дълга и руса коса, тясно но приятно лице, и големи сини очи с много дълги и прави черни ресници. Още при първия начин разговор след запознанството си с Бъртън, той се представи по следния начин:

— Появих се на белия божи свят от мрака на майчината си утроба през лето Господне 1625. Но прекалено скоро след това се върнах в утробата на Майката Природа с абсолютната вяра, че ще възкръсна, която не беше излъгана, както сами можете да се уверите. Въпреки че трябва да призная, че задгробният живот не се оказа този, на който ни учеха нашите свещеници. Но пък и как ли можеха да знаят

тогава истината, бедните и слепи нещастници, предвождани от сляп пастир!

Скоро след това Колоп му довери, че принадлежи към Църквата на Втория шанс.

Веждите на Бъртън се повдигнаха. Беше се сблъсквал многократно с новата религия в много долини по Реката. Макар и неверник, той си беше поставил за цел да изследва цялостно всяка религия. Опознай вярата на човека, и ще го познаваш поне наполовина. Опознай жена му, и ще познаеш и другата половина.

Църквата имаше няколко прости скрижали, някои от които се основаваха на факти, а в по-голямата си част на суеверия, надежда и възделения. Дотук те не се отличаваха с нищо от многобройните религии възникнали на Земята. Но Вторият Шанс притежаваше едно значително и съществено преимущество спрямо която и да е земна религия. Доказателствата за прераждането бяха налице — и то не за еднократен акт.

— Защо човешкият род получи Втори Шанс? — запита Колоп с ниския си упорит глас. — Заслужава ли го той? Не. С няколко съвсем малко изключения хората са груби, алчни, дребнави, нищожни, жестоки, тесногръди, изключително егоистични, и извънредно отвратителни. Само от вида им на боговете — или на Господ — му се повръща от тях. Но в тази божествена бълвоч се намира и късче състрадание, простете ме за изреча. Човек, колкото и нищожен да е, носи в себе си божествената искра. Това не е празна фраза измислена от човека. И най-лошите от нас носят в себе си по нещичко, което трябва да бъде съхранено, от което ще се моделира и новият човек.

Този, който и да ни е дал тази възможност да спасим душите си, познава истината. Нас са ни въвели тук, в тази речна долина, на една чужда планета под чужди небеса, за да постигнем в мъки нашето спасение. Не знам с какво време разполагаме, нито пък го знаят нашите отци. Може да е цялата вечност, а може сто или хиляда години. Но ние трябва да се възползуваме от предоставеното ни време, приятелю мой.

— Не бяхте ли пренесени в жертва върху олтара на Один от скандинавците, които не се отказаха от старата си религия, макар че този свят няма нищо общо с Валхала, обещава им от свещениците? Не мислите ли, че сте си пропилили времето си в напразните си опити

да събудите в тях хората? Те продължават да вярват в старите си богове с някои незначителни промени в теологията ми дължаща се на тукашните условия. Също както вие сте си държали на старата си вяра.

— Скандинавците нямат обяснение за новата си среда — отвърна Колоп, — но аз имам. Имам рационално обяснение, което е твърде възможно да го приемат, дори със същата ревност като моята. Те ме убиха, но следващият мисионер на нашата църква ще бъде по-упорит и от мен и няма да млъкне до момента, в който го проснат в скута на дървения си идол и го прободат в сърцето. А ако и той не успее да ги промени, следващият ще го направи.

Вярно е, че на Земята кръвта на мъчениците сее семената на църквата. Дори тук е още по-вярно. Ако убиеш някой човек, за да му запушиш устата, той ще се пробуди на някое друго място по Реката. А един човек принесен в жертва на сто хиляди мили отгук идва с ореола на мъченик. И Църквата накрая ще спечели. Хората ще прекратят безсмислените си, водещи до пълна дегенерация войни, и ще започнат да се занимават с нормална човешка дейност, тази, която ще им донесе избавление.

— Казаното от теб за мъчениците важи с пълна сила за всеки загинал заради някаква кауза — възрази Бъртън. — И убитият злодей разпръсква семената на гнусното си дело навсякъде.

— Доброто ще надделее; истината винаги побеждава — отговори Колоп.

— Не знам какво и къде си преживял на Земята или колко време си ходил по белия свят — каза Бъртън, — но ми се струва, че и двете не са траяли много, щом си толкова заслепен. Познавам живота много по-добре от теб.

— Нашата Църква не се основава само на вярата — възрази Колоп. — Тя има солидна опора в нещо, което е с изключително значение. Кажете ми, приятелю Абдул, чувал ли си за хора, които са били възкресени мъртви?

— Това е парадокс! — извика Бъртън. — Какво искаш да кажеш с това — възкресен мъртъв?

— Ние разполагаме с доказателства на очевидци за поне три истински случая и още четири, за които сме чували, но нямаме преки свидетели на събитието. Това са мъже и жени, убити някъде по поречието на Реката, и възкръснали на друго място. Но възкръснали не

е най-точната дума, защото само телата са били възстановени, но без искрица живот в тях. Какво ще кажеш за това?

— Не мога да си го представя! — изрече Бъртън. — Ти ми го обясни. Ще те изслушам с внимание, защото ти си човек познавач на тези неща.

Той си го представяше, разбира се, защото навсякъде беше слушал подобни истории. Но искаше да разбере дали тази на Колоп се различаваше с нещо от другите.

Беше досущ същата, съвпадаха даже и имената на възкресените мъртъвци. Цялата работа беше, че тези мъже и жени били разпознати от множество хора, които ги познавали от Земята. Обединявал ги фактът, че всички те били светци или близо до това поприще; и действително един от тях бил канонизиран на Земята. Съществуващата теория твърдяла, че те били удостоени с този ореол на святост още на Земята, който правил излишно пребиваването им в „Чистилицето“ на речния свят. Душите им били преминали някъде... в някакво висше измерение... като оставили ненужните телесни обвивки след себе си.

Скоро, много скоро, според Църквата, мнозина щели и те да постигнат това състояние. И техните тела щели да станат ненужни. И в някакво далечно време цялото поречие на Реката щяло да обезлюдее. Всички щели да се изчистят от пороците си и ненавистта и щели да засияят с божията благодат и любовта на цялото възродено човечество. Дори и най-поқварените, тези които изглеждали неспасяеми, и те щели да превъзмогнат бремето на физическите си тела. За да ги постигнела и тях божията благодат, трябвало само да вселят в сърцата си любовта.

Бъртън въздъхна, изсмя се силно и каза:

— Всичко си е по-старому. Нов опиум за народа на мястото на стария. Старите религии се изложиха, макар че някои от тях не искат дори да си го признаят, и трябва да се заместят с нови.

— В думите ви има смисъл — каза Колоп. — Можете ли да предложите едно обяснение, по-добро от това, защо сме тук?

— Разбира се. И мен ме бива да измислям приказки.

Всъщност Бъртън нямаше обяснение, но не искаше да го признава на Колоп. Спрус беше отронил нещичко на Бъртън относно самоличността, историята, и целите на групата му, или както я бяха нарекли — Етичните. Много от тезите му съвпадаха с теологията на Колоп.

Спрус се беше самоубил точно преди да им обясни проблема с „душата“. Изглежда „душата“ беше част от цялостния процес и организация на Възкресението. В противен случай, когато тялото умираше, от него нямаше да остане нищо, което би могло да се използва по-нататък. След като „задгробният живот“ можеше да бъде обяснен със средствата на науката, то тогава „душата“ също беше нещо материално в смисъл на физическо тяло, а не да се отнася към категорията „свръхестествени“ явления, както беше на Земята.

Много неща не бяха известни на Бъртън. Но той беше може би единственият човек на планетата добил достатъчна представа за грандиозните преобразувания.

Колкото и малко да беше това, той беше готов да заложи всичко, но да се добере до светая светих на Етичните. Но за да успее, трябваше първо да стигне до Тъмната Кула. А единственият начин да се добере до нея, беше да се качи на Отвъдния Експрес. Първо трябваше да предостави възможност на някой Етичен да го залови. После трябваше да обезвреди висшето същество, да предотврати възможността му да се самоубие, и по някакъв начин да изтръгне така нужната му информация от него.

А междувременно продължаваше да играе ролята на Абдул ибн Харун, египетски лекар от деветнайсети век, а понастоящем жител на Баргоуджис. Той реши в качеството си на такъв да стане мирянин от Църквата на Втория шанс. Обяви на Колоп за разочарованието си от Мохамед и неговото учение, и по този начин стана първата овца от стадото на Колоп в областта.

— Трябва да се закълнеш никога да не вдигаш оръжие срещу човек или да се защитаваш с физически средства, скъпи мой приятелю — каза Колоп.

Силно разгневен, Бъртън отговори, че няма да позволи на когото и да било да вдига ръка безнаказано срещу него или пък да тръгне без оръжие.

— Това не е нещо неестествено — изрече проникновено Колоп. — Вярно е, че е против общоприетите обичаи. Но всеки човек може да се издигне над това състояние, в което е пребивавал толкова дълго време, и да се превърне в нещо по-добро — ако притежава силата на волята и желанието за това.

Бъртън прогърмя едно гръмогласно „не“ и напусна колибата. Колоп поклати тъжно глава, но не престана да бъде все така лъчезарен и дружелюбен. Не без чувство за хумор понякога се обръщаше към Бъртън като към „едносекундния събрат“, като имаш предвид не времето прекарано при него в храма, а това, за което беше излязъл.

По същото това време Колоп прие и втория обърнат в неговата вяра, Гъоринг. До този момент Колоп бе получавал само насмешки и подигравки от германеца. По едно време се обърна наново към дъвката и кошмарите започнаха с нова сила.

Две ноци подред Бъртън и Колоп не можаха да мигнат от стенанията му, мятанията в леглото и писъците. Вечерта на третия ден той попита Колоп дали може да го приеме в лоното на Църквата му. Имаше желание да се изповяда. Колоп трябваше да научи каква личност е бил той на Земята и на тази планета.

Колоп изслуша смесицата от самоунижения и безскрупулен кариеризъм, след което изрече:

— Приятелю, не ме интересува какъв си бил преди. Вълнува ме само това, което си сега и което ще бъдеш. Изслушах те само защото изповедта е полезна за душата. Виждам, че си дълбоко разтревожен, че си изстрадал с мъките си извършеното от теб, и едновременно с това изпитваш известна гордост от това, че си бил значителна фигура сред своите съвременници. Не мога да схвана всичко от това, което ми разказа, защото не знам много за твоето време. Не че има някакво голямо значение. Обект на нашата грижа са днешният и утрешният ден; всеки изминат ден се грижи сам за себе си.

На Бъртън му се струваше, че Колоп не толкова нехаеше за миналото на Гъоринг, колкото не вярваше на историята му за земното могъщество и слава. Бяха се навъдили толкова много самозванци, че действителните герои или злодеи не смееха да се обадят. Самият Бъртън беше срещал трима Исус Христос, двама Авраам, четирима Крал Ричард Лъвското сърце, шест Атила, една дузина Юди само един от които говореше арамейски, един Джордж Уошингтън, двама Лорд Байрон, трима Джеси Джеймс, безброй Наполеони, един Генерал Къстър (който говореше със съвсем явен йоркширски акцент), един Фин МакКуул (който не можеше да продума и думица на древноирландски), един Шака (който говореше не този зулуски

диалект, който трябваше), и безброй други които можеха или не можеха да бъдат това, за което се представяха.

Но каквото и да беше представлявал даден човек на Земята, тук трябваше отново да се доказва. А това вече не беше толкова лесно, защото условията се бяха променили коренно. Великите исторически личности от Земята бяха непрекъснато унижавани при техните опити да докажат своята самоличност.

В очите на Колоп унижението беше благословия. Първо беше унижението, а след него смирението би казал Колоп. И накрая идваше хуманността като естествен завършек.

Гьоринг се беше озовал в капана на Големия Замисъл — както го беше формулирал Бъртън — защото в самата му природа беше заложено самоугаждането, особено с наркотици. Той продължаваше да дъвче без да се сдържа, знаейки че наркотичната дъвка изваждаше на повърхността на съзнанието му всички черни страни от личния му пъкъл, че го раздира на части. На първо време след възкресението му го беше спасявало младото и здраво тяло, все още свободно от пагубния навик. Но само няколко седмици след озоваването му в тази област той не бе издържал и нощите започнаха да се раздират от писъците му „Херман Гьоринг, ненавиждам те!“

— Ако това не спре — каза Бъртън на Колоп, — той ще полудее. Или отново ще се самоубие, или ще принуди някой друг да го убие, за да се отърве от себе си. Но самоубийството няма да му донесе така желаня покой, и всичко ще се затъркаля отначало. Кажи ми истината, не е ли това адът?

— По-скоро чистилището — каза Колоп. — Чистилището е адът, където е позволено да влезеш с надеждите си.

Минаха два месеца. Бъртън отбелязваше дните върху една борова дъсчица с кварцов нож. Течеше четиринайсетия ден от седмия месец на петата година след Възкресението. Положи старания да си води календар, защото измежду многото си достойнства имаше и навиците на хроникьор. Но се оказа доста трудна работа. Времето по Реката не означаваше нищо. Планетата имаше полярна ос, която заключваше постоянен ъгъл от деветдесет градуса с плоскостта на еклиптиката. Нямаше сезони, а звездите сякаш се блъскаха една друга и правеха невъзможно идентификацията на отделните светила или съзвездия. Бяха толкова многобройни и ярки, че дори обедното слънце в зенита си не успяваше да ги заличи от небето. Пърхаха в прозрачния въздух подобно на неохотни призраци не желаещи да се оттеглят след разсъмване.

Но въпреки това човек имаше нужда от времето както рибата от водата. Ако то не съществуваше, той щеше да го измисли; така че за Бъртън текущият ден беше 14 юли, 5 година СВ.

Колоп обаче си отчиташе времето като продължение на земното му след неговата смърт. За него това беше 1667 година от Новата ера. Той не искаше да вярва, че казаното от Исус не се беше оказало истина. По-скоро за него тази река беше Реката Йордан; а тази долина представляваше долината на смъртта. Той признаваше, че не си беше представял по този начин задгробния живот. Но въпреки това в много отношения мястото за него беше много по-славно от описаните в светите книги. То се явяваше доказателство за всеобхватната любов на Бога към неговото създание. Беше дарил всички хора с втори шанс, независимо от това дали го заслужаваха или не. Ако този свят не беше Новият Ерусалим, то най-малкото беше земята, на която щеше да се построи. Тук любовта на Бога представляваше тухлите, а хоросанът беше любовта му към хората, които трябваше да дадат облика на планетата с речния свят.

Бъртън разнесе на пух и прах концепцията му, но не можеше да не обича тоя дребен мъж. Колоп беше искрен; той не палеше пещта на своята благочестивост с листа от учебник по теология. Не действуваше по принуждение, а гореше с пламъка, разпалван от собствената му същност, която носеше името любов. Любов и към тези, които го ненавиждаха; най-рядката и най-трудна любов.

Той разказа нещичко на Бъртън за земния си живот. Бил лекар, фермер, либерал с непоклатима вяра в християнската религия, макар и пълен с въпроси към вярата си и обществото на своето време. Бил автор на пледоария за религиозната търпимост която възбудила едновременно и възхищение и проклятие на времето си. Бил също така и поет, много известен, макар и за кратко време.

*Господи, събуди се във мен,
Невярващите нека видят чудесата твои,
Прокажените нека оздравеят, а слепите —
прогледнат,
и мъртвите ти възкреси.*

— Стиховете ми може да са умрели, но не и истината в тях — каза той на Бъртън. Той махна с ръка към хълмовете, Реката, планините, хората. — Ти също можеш да прогледнеш, ако отговориш широко очите си за творенията на Господа, а не да упорствуваш в твърденията си, че това било дело на човешки ръце, такива като нашите. Или пък да твърдиш, че такива били предварителните условия — продължи той. — За мен тези Етични са божии творения, чрез които той осъществява плановете си.

— Повече ми харесват другите ти стихове — каза Бъртън.

*Слабата душа въздиша: „Но това не е Земята.“
Нагоре, нагоре!
Небето ти даде искрата;
Върни му я в огън!*

Колоп се зарадва, без да знае че Бъртън тълкуваше стиховете му по начин доста различен от трактовката на автора.

— Върни му я в огън!

Това означаваше да се добере до Тъмната Кула, да разкрие всички тайни на Етичните, и да обърне всичките им познания срещу тях. Не изпитваше благодарност към тях, че го бяха дарили с втори живот. Напротив, страшен гняв питаеше загдето го бяха сторили без да искат неговото разрешение. Щом очакваха благодарност от него, защо не му бяха обяснили причината за тяхното благоволение? Защо криеха мотивите си от него? Той щеше да ги открие. Искрата, която му бяха вдъхнали, щеше да се разгори в огнена стихия, който щеше да ги изпепели.

Прокълна съдбата, подметнала го толкова близо до изворите на Реката, и следователно до Кулата, за да го запрати обратно само след няколко минути някъде по средата на Реката, на милиони мили от крайната му цел. Но нищо, щом веднъж вече беше стъпил там кракът му, щеше да има и втори път. Не с лодка, защото това означаваше пътешествието му да се проточи най-малко четиридесет години, а вероятно и повече, защото щяха да го залавят и поробват най-малко хиляда пъти. А ако загинеше поради някаква причина по пътя, щеше да се озове пак някъде на другия край на речния свят, след което трябваше да започва от нулата.

От друга страна обаче при наглед хаотичното разпределение на възкръсналите по поречието можеше с голяма вероятност да разчита да се озове отново непосредствено близо до изворите. Това беше причината отново да се качи на Отвъдния Експрес. Но отново се сблъска с позната трудност; макар разумът му да съзнаваше, че ще бъде в небитието само до следващата сутрин, тялото отказваше да се подчини. Разумът му съзнаваше че смъртта е единственият билет, но тялото се съпротивляваше бясно. Бясната съпротива на клетките му надмогна волята му.

Намери временен изход от ситуацията, като се самоубеди, че го интересуват обичаите и езиците на праисторическите хора сред които живееше. Не след дълго обаче беше принуден да признае пред себе си, че си търсеше претекст за отлагане качването на Отвъдния Експрес. Но дори и това не беше достатъчно да го подтикне към решителната стъпка.

Бъртън, Колоп и Гьоринг замениха ергенските си бараки с нормални условия на живот. Всеки получи по една нова колиба и само след седмица всеки от тях се снабди и с другарка. Църквата на Колоп не изискваше безбрачие от свещениците си. Всеки мирянин можеше да положи клетва за целомъдрие, стига само да пожелаеше. Но Църквата разумно беше преценила, че мъжете и жените бяха възкресени с тела, съхранили изцяло пола на оригинала. (Тези, които на Земята бяха лишени от него, тук бяха компенсирани изцяло.) Беше повече от ясно, че Авторите на Възкресението са имали предвид именно секса. Макар че някои го отричаха упорито, на всички беше ясно, че сексът целеше не само възпроизводството на човечеството. Така че не се бойте, младежи, чукайте се за живите и за умрелите.

Друго следствие от непреклонната логика на Църквата (която между другото обявяваше причинно-следствената верига за недостоверна) се явяваше под формата на твърдението, че любовта може да взема всякакви форми, стига само да нямаше прояви на насилие и жестокост. Налагаше се забрана само върху използването на децата. Но този проблем щеше да изчезне само след няколко години, когато всички деца ставаха възрастни.

Колоп упорито отказваше да си вземе съжителка единствено само за да облекчава сексуалното си напрежение. Искаше жена, в която да е влюбен. Бъртън не го оставяше на мира с подигравките си, че това негово предварително условие се е изпълнило толкова лесно и бързо, сочещо, че цялата работа е била нагласена. Колоп обичаше цялото човечество; следователно беше длъжен да вземе първата жена, която откликнеше на повика му.

— Всъщност точно така и се получи, приятелю мой — каза Колоп.

— И разбира се, съвсем случайно тя е красива, изпълнена със страст и интелигентна?

— Макар че се старая неуморно да се извия като човек, надвивайки човешкото в себе си, аз все пак съм си човек — отвърна с усмивка Колоп. — Или може би желаяш да ме видиш в облика на доброволен мъченик избирайки някоя невъзможна грозница?

— Тогава бих те имал за още по-голям глупак — каза Бъртън. — Що се отнася до мен, искам жената само да е красива и привързана към мен и пет пари не давам за ума ѝ. Предпочитам блондинки. Има

някаква струна в мен, която издава мелодия само под милувките на златокоса.

Гъоринг прибра в колибата си една валкирия, едра, висока и пищна шведка със широки рамене от осемнайсети век. Бъртън се чудеше дали тя не му служеше като заместител на първата му жена, братовчедката на шведския изследовател граф фон Розен. Гъоринг призна, че тя не само изглеждаше като неговата Карин, но дори и гласът ѝ бил като нейния. И двамата бяха много щастливи един от друг.

И една нощ, точно през неизменния предутринен дъжд, нещо изхвърли Бъртън от съня му.

Стори му се, че беше чул крясък, но след като се разсъни окончателно, до слуха му достигна само трясъка на гръмотевицата от падналата наблизомълния. Притвори очи, но само след миг подскочи отново. Женски писък се разнесе от близката колиба.

Скочи от леглото, блъсна бамбуковата врата и подаде главата си навън. Студеният дъжд го зашиба по лицето. Мракът беше навсякъде; само склоновете на западните планини се обливаха с блясъците на непрестанните мълнии. След няколко секунди мълния удари толкова близо до него, че той оглуша и се замая, но въпреки това успя да зърне две призрачно голи фигури точно пред колибата на Гъоринг. Германецът беше сграбчил гърлото на жената, която се гърчеше в ръцете му и се мъчеше да се отскубне.

Бъртън се втурна към тях, подхлъзна се върху мократа трева и падна. Тъкмо се изправяше и следващият блясък изтръгна от мрака жената на колене с огънато назад тяло и изкривеното лице на Гъоринг над нея. В същото време и Колоп изскочи от колибата си с хавлията омотана около слабините му. Бъртън успя да стъпи на краката си и отново се затича. Но Гъоринг беше изчезнал. Бъртън коленичи до Карла, опипа пулса ѝ, но не можа да долови никакъв удар. Поредният блясък му показа лицето ѝ с провиснала уста и очи изхвъркнали от орбитите си.

Той се изправи извика:

— Гъоринг! Къде си?

Нещо жестоко го изблъска в тила му и той захлупи лице в мократа трева.

Все още зашеметен се опита да се изправи на четири крака, но получи нов удар. Но макар и вече в полубезсъзнание, пак съумя да се

извърти на гръб с вдигнати ръце и крака, готов да се брани. Следващата мълния озари надвесения над него Гьоринг с тояга в ръце. Лицето му беше безумно.

Мракът погълна блясъка на мълнията. Някаква смътно белееща се сянка изскочи от мрака и се нахвърли върху Гьоринг. Двете тела залитнаха и се стовариха на земята до Бъртън, като се затъркаляха по тревата. Надаваха писъци като котараци през размножителния им период и в следващия проблясък Бъртън видя как се бяха вкопчили един в друг.

Бъртън се изправи олюлявайки се на крака и закрета към тях, но беше пометен от тялото на Колоп, захвърлено от Гьоринг. Отново се надигна. Колоп успя да стъпи на краката си и се нахвърли върху Гьоринг. Последва силен трясък и Колоп се свлече на земята. Бъртън направи опит да затича към Гьоринг. Краката му отказаха да се подчиняват; огъваха се в посока встрани от обекта на атаката му. След миг тялото на Гьоринг бялна в ярката светлина като застинало на снимка с вдигната за удар тояга над Бъртън.

Бъртън усети ръката си като изтръпнала след удара на Гьоринг. Към непослушните му крака се добави и лявата му ръка. Но въпреки всичко успя да свие дясната си ръка в юмрук и замахна към Гьоринг. Последва нов трясък; усети ребрата си като отчупени от гръбнака му и забити в гръдния му кош. Дъхът му секна и отново се озова върху студената и мокра трева.

Нещо падна до него и той протегна ръка, въпреки агонизиращата болка. Пръстите му се свиха около тоягата; изглежда Гьоринг я беше изтървал. Остриета се вбиваха в плътта му с всеки негов дъх; успя да се надигне на едното коляно. Къде беше изчезнал умопобърканият? Две сенки танцуваха размазани пред очите му полуразделени. Колибата! Очите му се кръстосваха. Питаше се дали не е получил мозъчно сътресение, но в следващия миг съзря смътните очертания на Гьоринг на бледия фон на далечна мълния. По-скоро на двама Гьоринг. Единият сякаш съпровождаше другия; левият беше стъпил на земята, докато другият плаваше във въздуха.

И двамата бяха вдигнали високо ръце в дъжда, сякаш искаха да се изкъпят в него. И когато и двамата се обърнаха и тръгнаха към него той разбра, че те се мъчеха да направят точно това. Крещяха на немски (с един глас):

— Измий кръвта от ръцете ми, о Господи, измий я!

Бъртън се заклатушка към Гьоринг с високо вдигната тояга. Искаше да го събори, но Гьоринг изведнъж се завъртя и побягна. Бъртън го последва, доколкото му позволяваха силите, надолу по склона на хълма после нагоре по склона на съседния, след което вече се добраха вече до равнината. Дъждът спря, мълниците и гръмотевиците замряха, и както обикновено само след пет минути небето беше чисто. Светлината от звездите караше кожата на Гьоринг да изглежда мъртвешки бяла.

Той се носеше като фантом пред своя преследвач, с очевидното си намерение да се добере до Реката. Бъртън неотклонно го следваше, без да проумява поведението му. Краката му бяха възстановили до известна степен стабилността си, а очите му бяха престанали да виждат всичко двойно. Бързо откри Гьоринг; беше приклеknал на брега на Реката и се взираше втренчено в накъсаните и отразяващи звездите вълни.

— Наред ли си? — запита Бъртън.

Видът на Гьоринг беше ужасен. Той понечи да се изправи, но размисли и зарови със стон глава между коленете си.

— Съзнавах какво правя, само не знаех кое ме принуждаваше на това — изрече той глухо. — Карла ми каза, че на сутринта ме напуска; не можела повече да понася кошмарните ми крясъци през нощта. А и аз се държах странно. Молах я да остане; уверявах я, че не мога без нея, че толкова много я обичам. Казах ѝ че ще умра, ако си отиде. Каза ми, че ме харесва, по-скоро била харесвала, но никога не ме е обичала. И изведнъж ми се стори, че трябва да я убия, ако искам да я задържа при себе си. И тя побягна с писъци от колибата. Останалото го знаеш.

— Мислех да те убия — каза му Бъртън. — Но сега виждам, че ти не си отговорен за постъпките си, макар че тези хора тук едва ли ще приемат това за оправдание. Знаеш как ще постъпят с теб: ще те обесят с главата надолу и ще те оставят така, докато умреш.

— Не мога да разбера! — изплака Гьоринг. — Какво става с мен? Тия ужасни кошмари! Бъртън, повярвай ми, и да съм бил грешен, изплатил съм си греховете с лихвите! Но непрестанно изплащам дълга си! Всяка нощ, която е ад за мен, и много скоро и дните ми ще се превърнат в такива! И тогава ще ми остане единственият изход! Ще се

самоубия! И пак напразно! На следващата сутрин ще се пробудя за поредния ад!

— Не посягай повече към дъвката — каза Бъртън. — Трябва да издържиш и без нея. Можеш. Каза ми, че си успял да се пребориш с морфина на Земята.

Гъоринг се изправи и се втренчи в лицето на Бъртън.

— Точно там е работата! Откакто се озовахме на това място, изобщо не съм прибягвал към нея.

— Какво? Но аз бих се заклел, че...!

— Предполагаш, че съм се ползвал от нея, съдейки по действията ми? Дори и късче не съм поставял в устата си! Но това няма никакво значение!

Бъртън надмогна отвращението си към Гъоринг и изпита съжаление към него.

— Ти отвори вратата към собствения си ад и изглежда, че вече няма кой да ти помогне. Не знам как ще свърши всичко, но не бих искал да съм на твое място. Не мисля обаче, че го заслужаваш.

— Ще ги превъзмогна — изрече Гъоринг със спокоен и предопределен глас.

— Искаш да кажеш, че ще надвиеш себе си — каза Бъртън. Обърна се да си тръгне, но реши да зададе един последен въпрос:

— Какви са плановете ти?

Гъоринг махна с ръка към Реката.

— Ще се удавя. Мисля да започна отначало. Може пък следващият път да имам по-добър късмет. Нямам желание да ме окачат като пиле на касапска витрина.

— Тогава сбогом — каза Бъртън. — Желая ти късмет.

— Благодаря ти. Не си лошо момче, да знаеш. И само един съвет от мен.

— Да?

— И ти стой по-надалеч от дъвката. Досега си имал късмет, но много скоро ще те сграбчи също като мен. Няма да са моите дяволи, но едва ли ще са по-весели от тях.

— Глупости! Нямам за какво да се тормозя! — изсмя се шумно Бъртън. — Не дъвча от вчера.

Той се отдалечи, като размишляваше над предупреждението на Гъоринг. Беше използвал дъвката двайсет и два пъти до този момент,

като всеки път се беше заричал никога повече да не слага в устата си.

Той се огледа назад по пътя към хълмовете. Смътната бяла фигура на Гъоринг навлизаше бавно в сребристочерните води на Реката. Бъртън отдаде чест; не можеше да се сдържи при такава сцена. И след секунда го забрави. Болката в тила му, временно притъпена до момента, избухна с нова сила. Коленете му изведнъж се превърнаха в памучни и той приседна на мократа земя само на няколко ярда от колибата си.

Не можеше да проумее как се беше озовал в бамбуковото си легло в колибата. Явно беше изпаднал в безсъзнание, защото не си спомняше да се е влачил по тревата.

В колибата цареше почти пълен здрач, разсейван само донейде от бледата светлина на звездите, която се прецеждаше от затуления с клони квадрат на прозореца. Обърна глава и видя неясните очертания на белезникава човешка фигура приклепнала до леглото му. Мъжът държеше тънък метален предмет пред очите си, блестящият край на който гледаше към Бъртън.

Мъжът пусна предмета още щом Бъртън изви глава към него.

— Много отдавна се опитвам да те открия, Ричард Бъртън — проговори мъжът на английски.

Бъртън зашари с лявата си ръка, скрита от погледа на непознатия, по пода за някакво оръжие. Пръстите му напипаха само прах и пръст.

— Какво ще правиш с мен, проклет Етичен?

Мъжът се раздвижи леко и се изкиска.

— Нищо. — Той направи пауза и след това каза — Аз не съм от Тях. — И отново се изсмя на изненадата на Бъртън. — Всъщност това не е съвсем точно. Аз съм от Тях, но не съм с Тях.

Той повдигна предмета който беше насочил преди момент към Бъртън.

— Това устройство ми показва, че имаш фрактура на черепа и мозъчно сътресение. Явно си много издръжлив, иначе вече щеше да си мъртъм след такива поражения на тялото. Но можеш да се справиш, стига само да не се паникьосаш. За зла участ нямаш време да се възстановиш. Другите знаят местонахождението ти с точност до тридесет мили плюс-минус. След ден, най-много два, и ще паднеш в лапите им.

Бъртън се опит да сетне в леглото, но откри че костите му се бяха размекнали като асфалт на горещо слънце, и острието на нечия сабя се мъчеше да отвори черепа му. Той се отпусна със стон на леглото.

— Кой сте вие и какво искате?

— Не мога да ти кажа името си. Ако — или по-точно когато — те заловят, ще преровят цялата ти памет от момента на залавянето чак до непредвиденото ти пробуждане в камерата преди Възкресението. Няма да могат да разберат кое те е събудило преждевременно, но ще разберат за нашия разговор. Ще могат и да ме видят, но само като образ, видян и запомнен от теб — бледа сянка в мрака без никакви

черти. Ще чуят и гласа ми, но не ще могат да го разпознаят, защото използвам модулатор.

Това ще ги ужаси, защото ще овеществи всичките им съмнения и страхове — че сред Тях има предател.

— Бих искал да знам за какво говорите — изрече Бъртън.

— Ще ти кажа. На вас ви бяха разказани чудовищни лъжи за целите на Възкресението. Разказаното от Спрус и учението на Църквата на Втория Шанс са лъжи, абсолютни лъжи! А цялата истина е там, че човешките същества бяха възкресени за целите на един научен експеримент. Етичните — най-големият куриоз като съчетание на име и цели — преобрази тази планета в един крайречен свят, осеян с каменни олтари, и ви върнаха от света на мъртвите с една единствена цел. Да запишат вашата история и обичаи. И като второстепенна цел, да наблюдават и изучават вашите реакции спрямо Възкресението и смещението на хора от различни епохи. И това е всичко с две думи: научен експеримент. И след като изпълните отредената ви роля, „в пръст ще се превърнете“.

Всички тия истории за моралния им дълг към вас да ви възкресят и дадат втори шанс за вечен живот, всичко това са лъжи! Та те изобщо не вярват, че вие притежавате „души“!

Бъртън мълчеше. Мъжът очевидно беше искрен. Но дори и да не беше, преживяваше много възбудено нещата, съдейки по бурното му дишане.

Бъртън проговори накрая.

— Не виждам защо някой ще си прави толкова труд само за да може да проведе научен експеримент или да прави исторически изследвания.

— Времето е като пластилин в ръцете на безсмъртните. Ще се изненадаш, ако разбереш на какво ли не се отдаваме, само за да направим по-интересна вечността. Времето е на наше разположение и ние няма закъде да бързаме. И няма такъв проект, с който да се захванем и да не можем да доведем докрай. Работата по възкресяването на цялото човечество ни отне няколко хиляди години от момента на смъртта на последния земен жител, макар че последната фаза продължи само един ден.

— А вие? Какво правите вие? И защо го правите, ако действително правите нещо?

— Аз съм единственият Етичен сред цялата им чудовищна пасмина! Не искам да си играят с вас като с кукли марионетки или да ви подмятат като опитни животинчета в някоя лаборатория! В края на краищата, колкото и да сте примитивни и порочни, вие сте същества с висша психическа дейност! В известен смисъл вие сте... вие сте...

Безплътната фигура махна с призрачната си ръка сякаш се опитваше да улови някаква дума скрита в мрака. Той продължи:

— Налага се да използвам термина с който вие характеризирате себе си. Вие сте точно толкова човеци, колкото и ние. Точно както и първите първобитни хора, развили първи езика като средство за общуване са хора като вас. И вие сте нашите предци. А от това, което ми е известно, аз мога да бъда твой пряк потомък. Целият ми народ може да произлиза от теб.

— Съмнявам се — каза Бъртън. — Аз нямах деца, поне доколкото ми е известно.

Вълнуваха го страшно много въпроси на които искаше да получи отговор. Но мъжът не го слушаше. Вместо това долепи уреда до челото си. Внезапно го отдръпна и прекъсна Бъртън на средата на изречението.

— Аз... как да го обясня, вие нямате дума за това... да го наречем... подслушване. Те са открили моя ... уатан... мисля, че вие го наричате аура. Те не знаят чий уатан е това, освен че е на някой Етичен. Но само след пет минути ще могат да го установят с точност. Трябва да тръгвам.

Призрачната фигура се изправи.

— И ти трябва да тръгваш.

— Вземате ме с вас ли? — запита Бъртън.

— Не. Ти трябва да умреш; Те трябва да открият само твоя труп. Не мога да те взема със себе си; невъзможно е. Но умреш ли тук, Те отново ще загубят следите ти. И ние ще се срещнем отново. И тогава...!

— Почакай! — извика Бъртън. — Нищо не разбирам. Защо да не могат да установят местонахождението ми? Нали те са създателите на целия механизъм за възкресяване? Не знаят ли къде се намира моят възкресител?

Мъжът отново се изкикоти.

— Не. Единствените им записи на земните хора бяха визуални, а не звукови. И разположението на възкресяемите в камерата преди възкресението беше произволно, защото Те бяха решили да ви разхвърлят по поречието на Реката в една приблизителна хронологическа последователност, но в определени съотношения. Имаха намерение да се занимават поотделно с всеки от възкресяваните по-късно. Разбира се, тогава те си нямаха и понятие, че аз ще им се противопоставя на плановете. Или че ще си подбера определени представители от опитните им животинчета, които да ми помогнат да съкруша плановете им. Така че те не могат да знаят къде ще възкръснеш ти или другите всеки следващ път.

Сигурно се чудиш защо не ти настроя възкресителя така, че да бъдеш прехвърлен в непосредствена близост до целта ти, горната част на речния басейн. Истината е там, че аз действително успях да го настроя така, че при първото ти вторично възкресение на планетата да се озовеш край най-първия каменен олтар на Реката. Но ти не успя; предполагам, че титаните са те убили. И двамата нямахме късмет, защото скоро няма да имам възможност да се приближа до силовата какавида в камерата предшествуваща възкресението. Входът е забранен изрично за всеки, освен за упълномощения персонал. Те са много подозрителни; съмняват се, че някой им бърка плановете. Така че всичко е в ръцете ти и в ръцете на шанса, разбира се, за да се добереш отново северните полярни области.

Що се отнася до останалите, при тях просто нямах възможност да настроя възкресителите им. И те ще трябва да разчитат на закона за вероятностите. Едно към двайсет милиона.

— Останалите? — запита Бъртън. — Останалите? Но защо избрахте нас?

— Ти имаш нужната аура; другите също. Знам какво правя, имай ми доверие; не мога да сбъркам.

— Но вие намекнахте, че сте ме събудили преди определеното време... там, в камерата предшествуваща Възкресението, със съвсем определена цел. Каква беше тя?

— Това беше единственото нещо, с което можех да те убедя, че Възкресението е дело на човешки ръце, а не свръхестествено явление. И това те накара да се впуснеш по следите на Етичните. Прав ли съм? Разбира се, че съм прав. Дръж!

Той подаде на Бъртън малка капсула.

— Глътни я. Ще умреш мигновено и ще се изплъзнеш от ръцете им, макар и не за дълго. Мозъчните ти клетки ще бъдат разрушени до такава степен, че Те нищо няма да могат да научат от тях. По-бързо! Трябва да тръгвам!

— Какво ще стане, ако не я глътна? — запита Бъртън. — А ако им позволя да ме хванат?

— Твоята аура няма да ти позволи — отвърна мъжът.

Бъртън почти беше решил да не гълта капсулата. Откъде накъде тоя арогантен и тайнствен странник ще го командува какво да прави?

Но после реши, че не е необходимо да позволява на гнева да го ръководи. Трябваше да се възползува от случая, в противен случай отиваше право в ръцете на Другите.

— Добре — каза той. — Но защо просто не ме убиете, а карате мен да свърша тая работа?

Мъжът се изсмя и каза:

— Играта си има определени правила, които сега нямам време да обяснявам. Но ти си умен и ще разбереш всичко сам. Една от причините е, че ние сме Етични. Ние даряваме живот, но не можем да го отнемаме така директно. Не че за нас е немислимо или невъзможно. Просто е много трудно.

След миг мъжът изчезна. Бъртън не се колеба и постави капсулата в устата си. Последва ослепителна мълния...

Току-що изгрялото слънце биеше право в очите му. Успя да хвърли поглед около себе си, видя граала до себе си, купчината му от гладко сгънати хавлии — и Херман Гьоринг.

В следващия момент и двамата бяха сграбчени от дребни тъмнокожи човечета с едри глави и дребни крачка. Носеха копия и брадви с кремъчни остриета. Използуваха хавлиите си само като наметки завързани около късите им дебели вратове. Непропорционално големите им чела и глави се опасваха от кожени ленти, без съмнение от човешки произход, пристягащи дългите им груби черни коси. Видът им беше полуазиатски и говореха език непознат за него.

Нахлузиха празен граал на главата му и вързаха ръцете му на гърба с кожени ремъци. Сляп и безпомощен тръгна през равнината направляван от острите върхове на копията. Чуваше само как кръвта биеше в ушите му. Какво ставаше, по дяволите? Да не ставаше част от религиозна церемония, в която принасяната жертва задължително да се заслепява? А защо не? Много култури на Земята не позволяваха на принасяните жертви да отнасят в отвъдния свят лицата на тези, които проливаха кръвта им, защото призракът на мъртвия можеше да поиска отмъщение от тях.

Но тези хора трябваше вече да са разбрали че призраци не съществуват. Или може би гледаха на възкръсналите като на призраци, които трябваше да бъдат прогонени обратно в техните земи по най-простия начин, като ги убиеха?

Гьоринг! И той беше възкресен заедно с него! До един и същи каменен олтар. Първият път можеше да е просто съвпадение, макар вероятността беше буквално нулева. Но три пъти подред? Не, това беше...

Първият удар който се стовари върху граала, го просна в полубезсъзнание на колене с куп искри пред очите му. Не можа да

усети втория удар и се събуди за пореден път край поредния каменен олтар.

До него беше отново Херман Гьоринг.

— Двамата с теб трябва да сме сродни души — каза германецът. — Станали сме неразделни според волята на Онзи сътворил всичко това.

— Волът и магарето в един впряг — каза Бъртън без да уточнява кой кой е.

Нямаше време за това, защото и двамата бяха заети да се представят на хората, които ги заобиколиха. Или поне се опитаха да го сторят, защото както се оказа по-късно, домакините им бяха шумери от древния или античния период; бяха населявали древна Месопотамия в периода между 2500 и 2300 година преди Новата ера. Мъжете бръснеха главите си (което не беше никак лесно да се направи с кремъчните им ножове), а жените ходеха голи до кръста. Бяха ниски, с квадратно телосложение, изпъкнали очи и грозни лица (в очите на Бъртън).

Но ако показателите за красота бяха достатъчно ниски сред тях, то 30-те процента от предколумбови жители на Самоа компенсираха с лихвите този недостатък. И разбира се, неизменните 10 процента от всички епохи и земи, като сред тях преобладаваха жителите от двайсети век. Напълно понятно, след като живелите тогава представляваха една четвърт от броя на всички възкресени. Бъртън не разполагаше с точни научни данни, разбира се, но многобройните му пътешествия го бяха убедили, че хората на двайсетия век бяха разхвърляни по поречието на Реката в още по-голямо съотношение, отколкото можеше да се предполага. Това беше една от странностите на речния свят, която той не можеше да проумее. Какво преследваха Етичните с това смешение?

Въпросите бяха твърде много; трябваше му време да го обмисли, а нямаше откъде да го вземе, ако продължаваше да се качва с това темпо през няколко дни на Отвъдния Експрес. А тази област му

предлагаше нелоши условия за размисъл за разлика от ония, през които вече беше минал. И реши да поостане за по-дълго.

Оставаше и Херман Гьоринг. Бъртън искаше да наблюдава отблизо странното му развитие на скиталец. Един от многото проблеми, които го вълнуваха от самото му начало на тая планета, беше този с наркотичната дъвка, но не беше имал възможността да запита Мистериозния Странник за нея (Бъртън имаше склонност да облича в главни букви мислите си). Какво място заемаше тя в общата картина? Поредният детайл от Великия Експеримент?

За нещастие обаче Гьоринг и тук не изкара дълго.

Кошмарите започнаха още от първата нощ. Изскочи от колибата си и се втурна към Реката, като от време на време спираше за кратко, замахвайки във въздуха към невидимите си противници, и се търкаляше по тревата. Бъртън го последва чак до Реката. На брега Гьоринг се приготви да се хвърли във водите ѝ с очевидното намерение да се удави. Но след миг тялото му застина, целият затрепера, и после падна като отсечено дърво. Очите му останаха отворени, но не виждащи. Погледът му се беше обърнал навътре в него. Беше ням и никой не можеше да каже на какви ужаси ставаше свидетел.

Устните му се движеха беззвучно през всичките десет дни които живя след това. Бъртън положи всички усилия да вкара малко храна през стиснатите му до счупване зъби, но напразно. Тялото му изсъхваше и се сбръчкваше пред очите на Бъртън, като се смляваше все повече и повече. Накрая остана само покритият му с кожа скелет. Една сутрин се разтърси целият в конвулсии, седна и изпищя. Миг след това беше мъртъв.

Подтикнат от любопитството си, Бъртън му направи аутопсия с наличните кремъчни ножове и пили от обсидиан. Пикочният мехур на Гьоринг се бе раздул до невъзможност и после се беше пукнал, заливайки с урина вътрешните му органи.

Бъртън се погрижи да му извади зъбите преди да го погребее. Те бяха ценни артикули за търговия; можеха да се нанижат на нишка от рибени черва или сухожилие под формата на скъпоценна огърлица. Свали му също така и скалпа. Шумерите бяха възприели този обичай от враговете си от отсрещния бряг, индианците от племето Шони от седемнайсети век, като го бяха доразвили и украсили, съшивайки от

отделните скалпове наметки, поли и дори завеси. Скалпът не притежаваше ценността на едни зъби, но и той не беше за изхвърляне.

Докато копаеше гроба му близо до една голяма скала в подножието на планините внезапно го споходи като мълния един спомен-видение. Току-що бе спрял да пие вода, когато погледът му падна върху тялото на Гъоринг. Черепът му с напълно одран скалп и чертите на лицето му, спокойни като на спящ човек, внезапно отвориха някакъв отдавна запечатан дял от паметта му.

Той беше виждал и отпреди това лице; когато се беше пробудил в онази гигантска камера сред реда от въртящи се в пространството тела. Бе принадлежало на тяло от съседния до неговия ред. Главата му тогава беше гладко обръсната като на всички останали. Бъртън бе успял само да го зърне съвсем за късо време преди Тъмничарите да го приберат. По-късно, след масовото възкресение, бе срещнал Гъоринг с вече оформена коса и изобщо не бе успял да види приликата между онова лице и неговото.

Но сега вече знаеше със сигурност, че този човек бе обитавал място близо до неговото.

Беше ли възможно двата им възкресителя, разположени в непосредствена близост, да са влезли в интерференция на фазите? Ако това беше така, то означаваше, че всеки път, когато Гъоринг и той намираха смъртта си приблизително по едно и също време, щяха да се пробуждат в една и съща сутрин до един и същ каменен олтар. Подмятането на Гъоринг за сродните им души изглежда не беше лишено от основания.

Той продължи да копае, изпълнен с яд на наличието на толкова много въпроси, на които не можеше да получи отговор. Ако само успееше да пипне за врата някой Етичен, той знаеше как да го изцеди!

През следващите три месеца Бъртън беше много ангажиран с приспособяването си към странното общество в областта. Остана очарован от кръстоската между двата езика, получили се при сблъсъка между шумерите и самоанците. Тъй като първите бяха два пъти повече на брой от вторите, то съвсем естествено езикът им доминираше. Но тук, както навсякъде, по-силният език извоюва пирова победа. Резултатът от езиковото смесение беше един пиджин, реч, в която преобладаваха силно редуцираните спрежения и опростеният синтаксис. Граматическите родове полетяха зад борда; думите бяха

синкопирани; Свършеният и несвършеният видове глаголи и техните времена бяха сведени само до едно просто сегашно време, използвано и за изразяване на бъдеще. Наречията за време се отнасяха за миналото. Тънкостите и на двата езика бяха заместени с изрази понятни и за шумерите и за самоанците, макар че първоначално да ми бяха звучали дразнещи и наивни. Множество самоански думи изместиха родствените си в езика на шумерите, макар и вече доста променени във фонетично отношение.

Това явление се наблюдаваше по цялото поречие на Реката. Бъртън разсъждаваше, че ако една от действителните цели на Етичните е била да запишат всички съществували някога езици, трябваше да побързат. Старите и древни наречия отмираха пред очите му, или по-скоро се трансформираха в други. Но доколкото му беше известно, Те си бяха свършили работата в това отношение. Регистриращите им устройства, с които осъществяваха прехвърлянето на физическите тела, можеха да вършат и тази дейност покрай другата.

През вечерите, когато издебваше всяка възможност да бъде необезпокояван от другите, пушеше ожесточено щедро предлаганите от граалите пури и се опитваше да анализира ситуацията. На кого да вярва, на Етичните или на Ренегата, Мистериозния Странник? Или и те, и той лъжеха най-безсрамно?

Защо му беше притрябвало на Ренегата да го пусне като бръмбар в мравуняка сред космическите им машинарии? Какво можеше да направи с голите си ръце едно обикновено човешко същество като Бъртън захвърлено в капана на тоя безконечен речен свят, с толкова ограничени мисловни ресурси, че да помогне на един безсмъртен Юда?

Едно нещо обаче беше сигурно. Ако Странникът нямаше нужда от него, то едва ли щеше да му отдели такова внимание. Той действително искаше да му помогне да се добере до Кулата на северния полюс.

Но защо?

Две седмици му потрябваха, преди да открие единствената разумна причина за това.

Странникът се беше изпуснал, че той, подобно на останалите Етични, не може да отнема директно човешки живот. И едновременно с това по най-езуитски начин беше връчил капсулата на Бъртън. Така

че единствената нужда, която можеше да има от него, беше тази да убива. Да убие за него всички останали в Кулата. Щеше да пусне дресирания си тигър сред хората от собственото си племе. Щеше да отвори прозореца за наемния убиец. Нает от него.

Но един наеман убиец никога не вършеше нищо даром. Какво щеше да му предложи в замяна Странникът?

Бъртън пое пушека от пурата до дъното на дробовете си, издуха го и после надигна бутилката с бърбъна. Чудесно. Странникът искаше да го използва. Но не беше лошо да си прави хубаво сметката, за да не се окаже накрая, че използваният е бил той.

В края на третия месец Бъртън реши, че е дошло времето да действа.

Мисълта му хрумна докато плуваше в Реката и подтикнат от импулса загреба към средата. Гмурна се с възможно най-голямата скорост, на която беше способен, за да не би тялото му да извоюва победа в последния момент. И успя. Рибите-санитари щяха изгризат плътта му и костите му щяха да намерят покой в тинята на дъното, на 1000 фута под повърхността на Реката. Още по-добре. Нямаше желание тялото му да попадне в ръцете на Етичните. Ако думите на Странника бяха верни, то тогава те биха имали възможността да извлекат от мозъка му всичко видно и чуто от него, стига да успееш да се доберат навреме преди мозъчните му клетки да се разрушат.

Не мислеше, че Те бяха успели да го направят. През изминалите седем години той им се беше изплъзвал много пъти от ръцете. Дори и Ренегатът да знаеше местонахождението му, не му даде да го разбере. Но Бъртън сериозно се съмняваше, че някой можеше да го открие; самият той не знаеше в кой край на планетата се намираще, на какво отдалечение от Тъмната им Кула, а какво оставаше за другите! И той непрекъснато беше в движение. Докато един ден проумя, че изглежда беше поставил рекорд в това отношение. Смъртта се беше превърнала във втора природа за него.

Ако сметките му бяха верни, то той бе пътувал 777 пъти с Отвъдния Експрес.

Понякога Бъртън се виждаше като някакъв планетарен скакалец, изстрелващ се в мрака на смъртта, приземяващ се, похрупкващ малко трева, с едното си око винаги извъртяно за евентуалното присъствие на някой представител на Етичните. Сред тази гигантска ливада заселена от човечеството, той беше пробвал много стръкове, след което отново бе поемал по пътя си.

Друг път пък се виждаше като мрежа за образци, с която загребваха в морето от представители на човешкия род. До този момент беше хванал няколко наистина едри риби и доста сардини, макар че много можеше да се научи и от по-дребните риби.

Но метафората на мрежата много не му допаднаше, защото го подсещаше, че има и още по-голяма мрежа; тази, която беше предназначена за него.

Но каквито и метафори да използваше, той си оставаше човек разчул се по белия свят, по един американски израз. И това беше вярно, защото няколко пъти се беше натъквал на легендата за Бъртън Циганина, или в английски говорящите области, Ричард Скитника, а в други на тази за Вечния Лазар. Това го тревожеше донякъде, защото Етичните можеха да се доберат до метода му за бягство и да вземат необходимите за залавянето му мерки. Макар че беше достатъчно да се досетят за крайната му цел и да поставят стражи из горния речен басейн.

В края на седмата си година той вече бе успял да си състави една що-годе точна представа за течението на Реката посредством наблюдението на многобройните зорници и множество разговори с местните жители.

Това не беше подобие на митичната змия с глава в двата си края, единият северният полюс, а другият южният. Беше Змията от Мидгард^[1], с върха на опашката стъпила на Северния полюс, тялото обвито около планетата, и глава захапала опашката си. Реката тръгваше от изворите си на Северния полюс, криволичеше напред-назад върху

едното полукълбо, заобикаляше Южния полюс и после правеше обичайния зиг-заг върху другото полукълбо, като непрекъснато се стремеше на север, и накрая се вливаше в хипотетичното полярно море. Ако историята, разказана от титантропа, пращовекът кълнящ се че е видял Тъмната Кула, се окажеше вярна, това означаваше, че Кулата се издигаше от водите на забуленото в полярни мъгли море.

Бъртън беше слушал историята преразказана от неизвестен поред разказвач. Но той самолично се беше сблъскал с племето на титаните в близост до началото на Реката при първото му „пътешествие“, и съвсем вероятна беше възможността за някой от тях да е успял да прекоси планините и да зърне полярното море. А където беше минал един, можеха да минат и хиляди.

А каква сила тласкаше нагоре Реката?

Скоростта ѝ изглеждаше неизменна даже и там, където би трябвало да се забавя или ускорява според местния релеф. От това заключи, че съществуваха местни гравитационни полета, които тласкаха неуморно могъщия поток напред докато стигнеше областта, в която естествената гравитация поемеше нещата в свои ръце. Някъде се намираха устройствата, вероятно под дъното на самата Река, които изпълняваха тази функция. Очевидно полетата им имаха много ограничен радиус на действие, защото земното притегляне си оставаше постоянно спрямо земните хора в тези области.

Имаше и още цял куп други въпроси. Нищо не можеше да го спре по пътя му към тайнственото място или съществата, които бяха в състояние да му дадат отговор на вълнуващите го въпроси.

И в края на седмата година след първата си смърт той стигна желаната земя.

Това се случи на 777 му „скок“. Беше убеден, че 7 е числото, което му носеше щастие. Въпреки всички насмешки на хората от двайсетия век той упорито продължаваше да вярва в суеверията наследени от Земята. Самият той често се надсмиваше над чуждите суеверия, но беше сигурен в доброто знамение, което му носеха някои цифри; че сребърната монета поместена върху очите му ще върне силите му при силна преумора и ще подсили второто му зрение, сетивото което го предупреждаваше за очакващите го опасни ситуации. Вярно, че досега не бяха открили находища от сребро в тоя

беден на минерали свят, но ако имаше, той щеше да се възползува от него.

Поредният си пръв ден той прекара целия на брега на Реката. Не обръщаше особено внимание на хората, които се опитваха да го заговорят, само им се усмихваше мълчаливо. Те нямаха враждебни намерения, нещо наистина рядко за по-голямата част от областите които беше посетил до този момент. Слънцето лениво се влачеше над източните върхове, като едва-едва надничаше иззад тях. Пламтящото кълбо се плъзна над равнината по-ниско от когато и да било, освен може би когато се беше озовал сред представителите на племето от титани с гротескно дългите носове. Светилото заля за малко долината със светлина и топлина и после започна да се катери по билото на западния хребет. В долината се смрачи и въздухът захладня значително; може би само земята на титаните беше по-студена. Слънцето продължи обиколката си докато се добра до точката, на която го беше заварил пробудилият се Бъртън.

Изтръпнал от преумора, но щастлив, той се обърна да потърси място за спане. Сега вече знаеше със сигурност, че беше в арктическата област, но вече от другата, до устието на Реката.

Дочу познат глас, но не можеше да се сети чий е (беше чувал безброй)???

*Слабата душа изплаква: „Но това не е Земята!“.
Нагоре, нагоре!
Небето ти даде искрата,
върни му я в огън.*

— Джон Колоп!

— Абдул ибн Харун! И казват, че нямало чудеса! Какво се случи с теб от последната ни среща?

— Умрях същата нощ, в която и ти — каза Бъртън. — И още няколко пъти след това. Лошите хора и на тоя свят са повече.

— Това е съвсем естествено. И на Земята бяха множество. И въпреки това смея да твърдя, че броят им намалява, защото нашата Църква върши своето богоугодно дело, да благодарим на Господ. Особено в тази област. Но придружете ме, приятелю. Ще ви представя

на моята съжителка. Прекрасна жена, особено в един свят който не държи особено на брачната вярност или на каквато и да е друга добродетел. Родена е през двайсетия век след Новата ера и е преподавала английски език. Понякога си мисля, че тя ме обича не за това което съм, а за това, на което мога да я науча за английския от моето време.

Той се изсмя с любопитен и нервен смях, по който Бъртън заключи, че Колоп се шегуваше.

Прекошиха равнината в посока към предпланината, където пред входовете на всички колиби горяха огньовете върху малки каменни подиуми. Повечето от местните жители бяха закопчали около себе си хавлиите под формата на ескимоски кожуси, които ги пазеха от студа по сенчестите места.

— Мрачно и усойно място — изрече Бъртън. — Колцина биха живели тук.

— Повечето от тях са финландци или шведи от края на двайсети век. Привикнали са към среднощното слънце. Но въпреки това ми се струва, че би трябвало да бъдеш щастлив че си тук. Спомням си изгарящото те любопитство относно полярните области и размишленията ти за тях. Много други като теб потеглиха към края на Реката да търсят Колхида и златното руно, или ако ме извините за сравнението, да търсят меден пирит^[2] в края на дъгата. Но или не успяваха да се върнат, или се връщаха обезсърчени от злоещи препятствия.

— Какви именно? — изкрещя Бъртън като стисна с всички сили рамото на Колоп.

— Приятелю, причинявате ми болка. Първо, каменните олтари секвали, така че не можели да се снабдят с никаква храна. Второ, равнините на долината изведнъж свършвали, а самата Река продължавала пътя си направо между планините, през верига от гигантски ледени клисури. Трето, какво се крие отвъд не зная, защото никой не се върнал оттам, за да разкаже. Но се страхувам, че всички ги е постигнала съдбата на тези, които се предават на греха на високомерието.

— Колко далеч е този участък, от който никой не се е върнал?

— Около 25 000 мили с лъкатушенията на Реката. Можеш да се добереш дотам за година, ако плаваш усърдно. Само Всемогъщият

Наш Отец знае колко път те очаква преди да застанеш до самия край на Реката. Ако не умреш от глад преди това, защото ще ти се наложи да натовариш лодката си с хранителни запаси след последния каменен олтар.

— Има само един начин да разбере — каза Бъртън.

— Значи пред нищо няма да се спреш, така ли, Ричард Бъртън?
— изрече Колоп. — Не искаш да се откажеш от безплодните си усилия подир брещната цел, вместо да се стремиш към духовната?

Бъртън отново сграбчи Колоп за рамото.

— Ти знаеш, че се казвам Бъртън?

— Да, знам. Твоят приятел Гьоринг ми разкри преди време, че това е истинското ти име. Разказа ми и много други неща за теб.

— Гьоринг и той е тук?

Колоп кимна и каза:

— Тук е от две години. Живее на около една миля оттук. Утре ще го посетим. Знаем, че промяната му ще те зарадва. Той успя да преодолее пълния разпад, който го грозеше от злоупотребата с наркотичната дъвка, съвзе се и се преобрази в един нов човек, далеч по-добър от предишния Гьоринг. И сега той е водачът на Църквата на Втория Шанс в тази област. Докато ти, приятелю мой, търсеше някакъв брещен и илюзорен граал извън теб, той откри Свещения Граал в себе си. Лудостта го разяждаше до смърт, и той почти се беше предал окончателно на злото от земния му път. Но милосърдието на Бог, което е безгранично, и неговото дълбоко разкаяние, изразено в молбата му да получи действително втора възможност за спасение, му помогнаха да... е, утре ще можеш сам да се убедиш в резултатите. Ще се моля и ти да се възползуваш от неговия пример.

Колоп допълни разказа си с много подробности. Оказа се, че Гьоринг бил умирал почти толкова пъти, колкото и Бъртън, обикновено чрез самоубийство. Поставен в невъзможност да издържи на денонощните кошмари и самопрезрението, той бивал принуден непрекъснато да търси изход в краткото и безполезно бягство. Но на сутринта на всеки следващ ден се сблъсквал със самия себе си. И едва след като се озовал в тази област и потърсил помощ от Колоп, човекът, на когото веднъж отнел по насилствен начин живота, успял да надвие себе си.

— Това е наистина удивително — каза Бъртън. — Много се радвам за Гьоринг. Но аз си имам свои предназначения. Моля те да ми се закълнеш, че на никого няма да издадеш моята истинска самоличност. Нека си остана Абдул ибн Харун.

Колоп обеща да пази мълчание, макар че беше доста разочарован от отказа на Бъртън да се срещне с Гьоринг, като по този начин се убеди какво могат да постигнат обединените усилия на вярата и любовта даже при такива безнадеждни случаи. Той го заведе в колибата, където го запозна със съпругата си, ниска и крехка грациозна брюнетка. Тя беше много любезна и приятелски настроена и настоя да отидат и тримата при местния бос, валкотуккайнен. (Думата на местен жаргон означаваше момче-албинос или голяма клечка.)

Виле Ахонен се оказа едър мъж със спокойна и отмерена реч който изслуша търпеливо Бъртън. Бъртън разкри само част от плана си, като каза, че иска да построи лодка, за да може да доплава до края на Реката. Не възнамерявал да продължава по-нататък. Но Ахонен очевидно беше срещал и други като него.

Той се усмихна с разбиране и отвърна, че Бъртън няма да има никакви проблеми с построяването на лодката. Но все пак местните жители били консервативно настроени към природата. Не давали и дума да се издума за обезлесяването на земята си. Дъбът и борът били неприкосновени, но бамбукът бил на разположение. Но дори и този материал трябвало да бъде закупен срещу цигари и алкохол, което щяло да му отнеме значително време докато събере необходимите количества.

Бъртън му благодари и си тръгна. По-късно го настаниха в една колиба близо до тази на Колоп, но не можа да затвори очи.

Малко преди да рукне и неизменният дъжд реши да напусне колибата. Реши да отиде в планините и да се скрие под някоя издатина, докато преминеше дъждът и облаците се разпръснаха и се покажеше неизменното (но слабо) слънце. Не можеше да рискува Етичните да го спипат, след като се беше добрал толкова близо до целта си. Съвсем логично беше да са концентрирали голям брой агенти в околността. Беше сигурен, че съпругата на Колоп е една от тях.

Още не беше изминал и половин миля и дъждът го блъсна с всичка сила; мълния се заби в земята близо до него. В призрачния миг

зърна нещо да се материализира в пространството само на двадесетина крачки над него по склона.

Мигновено се завъртя и се втурна към една близка група дървета, които растяха нагъсто, като се молеше да не са го забелязали. Ако успееше да се измъкне, щеше да се скрие в планините. И след като потопяха всички в сън, Те щяха останат за пореден път с празни ръце...

[1] Мидгард — Средната Земя според скандинавската митология.
— Б.пр. ↑

[2] Непреводима игра на думи: меденият пирит е това, което глупаците вземат за злато — Б.пр. ↑

— Здравата ни изпотихте, Бъртън — произнесе някакъв мъж на английски.

Бъртън отвори очи. Преходът към новото място беше толкова неочакван, че той остана като замаян. Но само след секунда се съвзе. Седеше в стол от някакъв много мек материал, който висеше във въздуха. Стаята представляваше съвършена сфера; стените бяха полупрозрачни, в нежен бледозелен цвят. През тях се виждаха други стаи като тази, отгоре, вляво, вдясно, отпред, отзад, а ако се наведеше, също и отдолу. Отново се обърка, защото другите помещения не се допираха до границите на неговата сфера, а се пресичаха. Части от другите помещения проникваха и в неговото помещения, но губеха цвят и ставаха почти невидими.

Върху срещуположната му стена изпъкваше овалът на екран в по-тъмнозелено от стените. Контурът му следваше този на стената; зад прозрачния овал се виждаха призрачните очертания на гора. Млад елен премина безшумно между дърветата. Дъх на бор и кучешки дрян се носеше от екрана.

Дванайсет души седяха на столове пред екрана с лица обърнати към Бъртън. Шест мъже и шест жени. Всички бяха много красиви. Всички бяха чернокоси или тъмнокестеняви с тъмнокафяв загар с изключение на двама. На трима души клепачите им бяха с леко монголски вид; косата на друг беше толкова къдрава, сякаш беше негърска.

Една от жените беше с дълга светлоруса коса опъната назад в прическата на Психея. На един друг мъж пък косата беше червена като козината на лисица. Беше красив, с малко неправилни черти на лицето; имаше голям и силно закривен нос и тъмнозелени очи.

Всички без изключение бяха облечени в сребристи или пурпурни ризи с къси и разширяващи се ръкави и надиплени яки, тесни луминесциращи колани, шотландски полички и сандали. Всички без

изключение бяха гримирани, с лакирани нокти на ръцете и краката, с начервени устни и обеци.

Над главата над всеки един от тях се въртеше по един многоцветен глобус, който почти допираше косите им, с диаметър приблизително един фут. Движеха се безшумно около оста си и преливаха в милиони разноцветни блясъци, преминавайки през целия спектър видим за човешкото око. От време на време глобусите изстрелваха дълги шестоъгълни разклонения в зелено, синьо, или черно, или в млечнобяло. След миг удълженията угасваха и се разсейваха във въздуха само за да бъдат заместени от други.

Бъртън се огледа надолу. Беше облечен само в черен халат закопчан в кръста.

— Ще изпреваря първия ви въпрос като ви кажа, че няма да получите никаква информация за мястото, където се намирате.

Проговорилият беше червенокосият мъж. Той се ухили, изваждайки на показ бели зъби с изключителна белота.

— Чудесно — каза Бъртън. — А на какви въпроси тогава ще ми дадете отговор Вие, Които и да сте? Как ме открихте, например?

— Казвам се Лога — каза червенокосият. — Открихме ви с къртовска детективска работа и малко късмет. Процесът беше много сложен, но аз ще ви го предам опростено. Група наши агенти ви търсеха денонощно, за съжаление много малко на брой, като се има предвид трийсет и шестте милиарда, шест милиона, девет хиляди шестстотин тридесет и девет кандидати живеещи в поречието на Реката.

Кандидати ли? помисли Бъртън. Кандидати за какво? За вечен живот? Да не би Спрус настина да им беше казал истината за крайната цел на Възкресението?

— Нямахме дори и представа, че ни се измъкват всеки път чрез самоубийства. Дори и когато се появявахте в области толкова отдалечени една от друга, които не бихте могли да достигнете освен чрез възкресение, ние пак не подозирахме нищо такова. Считяхме, че сте загивали в битка и после сте прехвърляни по обикновената процедура. Годишите си течаха, а ние все така се чудехме къде може да бъдете. Имахме си и достатъчно други проблеми и бяхме принудени да изтеглим почти всичките си агенти, които работеха по Случая Бъртън, както го нарекохме, освен няколкото стационарни в двата края на

Реката. По някакъв начин сте получили информация за полярната кула. По-късно научихме как. Вашите приятели Гъоринг и Колоп бяха много услужливи, въпреки че си нямаха и понятие, че разговарят с Етични, разбира се.

— Кой ви каза, че съм бил близо до края на Реката? — запита Бъртън.

Лога се усмихна и каза:

— Не е необходимо да го знаете. Но така или иначе, пак щяхме да ви заловим. Разбирате ли, всяко отделение в камерата предшествуваща Възкресението — мястото където така неочаквано се пробудихте по време на предварителния процес — е оборудвано с автоматичен брояч. Бяхме ги инсталирали за статистически и изследователски цели. Водим пълна регистрация на всичко. И между другото, всеки кандидат с по-голям от средния брой възкресения рано или късно става обект на нашето внимание. Обикновено по-късно, защото не ни стига време за всичко. И едва след 777-то ви Възкресение се накахме да огледаме тези с по-голям брой от средния. Вашият се оказа най-голям. Моите поздравления.

— Значи има и други, така ли?

— Тях не ги преследваме, ако това имате предвид. А те не са чак толкова много, в относителен смисъл, разбира се. Нямахме представа кой е този, бил всички рекорди. Вашето място в предварителната камера беше празно, когато провеждахме обичайните си статистически изследвания. Двамата техници, които ви бяха видели по време на пробуждането ви тогава, успяха да ви идентифицират по вашата... фотография. Настроихме възкресителя ви така, че при следващото ви възкресение да ни сигнализира, и ние щяхме да ви вземем тук.

— А ако се случеше да не умра? — запита Бъртън.

— Смъртта ви беше предопределена! Вие планирахте да се доберете до полярното море през устието на Реката, нали? А това е невъзможно. Последните си сто мили Реката изминава през подземен тунел. Няма лодка, която да издържи на това. И вие щяхте да загинете, също като останалите, осмелили се да предприемат това пътешествие.

— А снимката ми? — запита Бъртън. — Онази, която взех от Агньо? Очевидно е правена на Земята по времето, когато бях служител на компанията „Джон“ в Индия. Как е станало това?

— Научни изследвания, мистър Бъртън — каза Лога, без да спира да се усмихва.

Бъртън изпита бясно желание да размаже високомерното му лице. Не изглеждаше да има някаква видима преграда между двамата; можеше да стане безпрепятствено, да пристъпи до Лога и смачка физиономията му. Но съзнаваше много добре, че Етичните едва ли биха го оставили в една и съща стая с тях, без да вземат необходимите защитни мерки. По-скоро биха пуснали бясна хиена в помещението, отколкото него.

— Успяхте ли да разберете какво ме е накарало да се пробудя преди определеното ми време? — запита той. — Или какво е накарало и другите да отворят очи?

Лога потрепна. Няколко мъже и жени загубиха дъх.

Лога се окопоти пръв.

— Направихме пълно обследване на тялото ви — каза той. — Дори и не можете да си представите колко изчерпателно. Изследвахме също така и всеки елемент от вашия ... да го наречем психоморф. Или аура, ако предпочитате така. — Той махна с ръка над главата си. — И не открихме абсолютно нищо.

Бъртън се заля от злобен и унищожителен смях.

— Значи и вие, мръсни копелета такива, и вие не знаете всичко!

Усмивката на Лога тоя път беше доста изкуствена.

— Не, не знаем. И никога не ще узнаем. Един е Този, който знае всичко.

И той докосна челото си, устните, сърцето и гениталиите си с трите най-дълги пръста на дясната си ръка. Останалите последваха жеста му.

— Но въпреки всичко ще ви кажа, че вие ни изплашихте, ако това ще ви накара да се чувствувате по-добре. И продължавате да ни плашите. Разбирате ли, ние сме абсолютно сигурни, че вие сте от хората, за които бяхме предупредени.

— Предупредени срещу какво? И от кого?

— От един... да го наречем гигантски компютър; на биологична основа. И от неговия оператор. — И той повтори любопитния си жест с трите пръста. — Само това мога да ви кажа, въпреки че не ще си спомняте нищо от нашата беседа тук долу, след като ви върнем в речната долина.

Бъртън беше обзет целия от бяс, но не чак дотолкова, че да пропусне израза „тук долу“. Означаваше ли това, че възкресяващите съоръжения и скривалището на Етичните се намираха под повърхността на речния свят?

Лога продължи.

— Данните посочват, че вие сте потенциална опасност за нашите планове. Как или защо сте способен на това, не знаем. Но ние имаме пълно доверие в нашия източник на информация, толкова голямо, че просто не можете да си представите.

— Щом вярвате на това, защо не ме пхнете обратно пак там, между онези два пръта? — запита Бъртън. — И да ме оставите там да се въртя до третото пришествие, докато си изплетете кошницата?

— Не можем да го направим! — извика разтревожено Лога. — Само този акт е достатъчен да разруши цялото ни дело! Как бихме постигнали спасение тогава? При това този акт би представлявал непростимо насилие от наша страна. Това е немислимо!

— Вие проявихте веднъж достатъчно насилие когато ме принудихте да бягам и да се крия от вас — изрече Бъртън. — Втори път проявихте достатъчно насилие, като ме задържате тук против моята воля. И ще извършите трето поред като изтриете от паметта ми спомена за милата ни среща.

Лога малко остана да си скърши ръцете. Щеше да бъде велик актьор, ако се окажеше, че е Мистериозният Странник Ренегат. Той изрече със скръбен тон:

— Това само отчасти е вярно. Бяхме длъжни да вземем необходимите мерки за самозащита. Ако този човек беше всеки друг освен вас, щяхме да го оставим на мира. Действително нарушихме моралния си кодекс като ви преследвахме и като ви изследвахме без вашето съгласие. Но нямахме избор, за което сега плащаме страшна цена с душевните си агонии.

— Вие бихте могли да си изкупите част от греховете като ми обясните защо аз или останалото човечество бяхме възкресени. И как го постигнахте.

Лога заговори, като от време на време беше прекъсван от другите. Най-често се намесваше русокосата, от което Бъртън заключи, че тя или беше негова съпруга или заемаше висок пост в тяхното общество.

Освен нея се обаждаше понякога и един мъж. При всяка негова намеса в залата се налагаше една особена концентрация и уважение от страна на другите, което караше Бъртън да мисли, че той беше лидерът на групата. При едно движение на главата му нещо проблесна в едното му око. Бъртън се вгледа по-добре, защото до този момент не беше забелязал, че на мястото на лявото му око се намираше скъпоценен камък.

Бъртън прецени, че това вероятно представляваше устройство, даряващо собственика си с със сетиво, което другите не притежаваха. И при всеки поглед на кристалоокия Бъртън се чувствуваше доста неловко под блестящия му взор. Какво ли виждаше тази многофасетна призма?

В края на беседата Бъртън знаеше горе-долу толкова, колкото и в началото. Етичните бяха в състояние да надзъртат в миналото с някакво устройство от рода на хроноскоп; с негова помощ те имали възможност да запишат което си искат физическо същество. След което, използвайки тези записи за модели, осъществили Възкресението с помощта на преобразуватели на енергията в материя.

— Какво би се получило, ако пресъздадете две тела на един човек едновременно? — запита Бъртън.

Лога се усмихна мрачно и обясни, че вече са провеждали такъв експеримент. Оживявало само едното от двете тела.

Бъртън се усмихна ехидно.

— Всичките ви приказки са съшити с бели конци. Или ми разправяте само полуистини. Всичките ви твърдения са крайно неубедителни. След като обикновените човешки същества могат да постигат такова висше етично състояние, че да „продължат отвъд“, какво правите още тук Вие, Етичните, след като сте толкова висши? Защо и вие не сте „преминали отвъд“?

Лицата на всички освен Лога и кристалоокия се стегнаха. Лога се изсмя весело и каза:

— Браво! Хванахте ни на тясно. Мога да ви кажа единствено само това, че някои от нас „продължават отвъд“. Но изискванията към нас в етичен аспект са доста по-големи от тези към вас, обикновените възкресени.

— Мисля, че вие не казвате истината — изрече Бъртън. — Макар че не мога да ви опровергая. — Той се ухили. — Поне за момента.

— Продължавате ли да упорствате в това отношение, никога не ще „Преминете Отвъд“ — каза Лога. — Но ние чувствуваме, че ви дължим едно обяснение за това, което правим сега — доколкото ни позволяват силите. Когато заловим и другите, при които също е имало странична намеса, ще постъпим с тях както и с вас.

— Сред вас има предател — изрече високо Бъртън, като се наслаждаваше от ефекта на думите си.

Кристалоокият мъж се обади:

— Защо не му кажеш истината, Лога? Това ще прогони цялото му противно самодоволство и ще го тури на мястото му.

Лога се поколеба, преди да каже:

— Добре, Танабур. Отсега нататък трябва да бъдеш нащрек, Бъртън. Повече не трябва да се самоубиваш и трябва да внимаваш много да не загинеш, също както на Земята. Броят на възкресенията, с които разполага даден човек, не е безкраен. След поредното възкресение — то не е определено със стопроцентова точност и не съществува начин да бъде предсказано за всеки индивид поотделно — психоморфът вече не е в състояние да се прикрепя към тялото. Всяка поредна смърт отслабва привличането между тялото и него. И идва един момент, в който психоморфът вече не може да се върне при тялото. Той се превръща, да използваме популярен, макар и ненаучен термин, в „загубена душа“, която се скита безутешно из вселената; ние сме в състояние да откриваме такива бездомни психоморфи и без специална апаратура, за разлика от — как да го кажа? — „спасените“, които изчезват напълно от нашия кръгзор. Така че както виждате, крайно време е да се откажете от пътешествията си с колесницата на смъртта. Заради това непрекъснатите самоубийства на нещастниците, които не могат да понесат живота такъв, какъвто е, са грях, простим, но за съжаление необратим.

Кристалоокият мъж се обади отново:

— Този мръсен предател, който и да е той, претендиращ, че ви помага, всъщност ви използва по най-гнусен начин за отвратителните си цели. Той не ви е предупредил, че с всяко повторно възкресение вие непрекъснато намалявате шанса си да се сдобиете с вечен живот, като с това подпомагате пъкленото му дело. Той, или тя, или който и да е, е въплъщение на злото! На Злото! Така че отсега нататък трябва много да внимавате. Възможно е да имате в запас някъде около дузина още

шансове, но е твърде възможно поредната ви смърт да се окаже последна!

Бъртън се изправи и изкрещя:

— Защо не ми позволявате да стигна до края на Реката? Защо? Защо?

— Сбогом — изрече Лога, — и ни простете за насилието.

Бъртън не успя да види кой от дванайсетте души в стаята насочи към него уред. Но съзнанието му се изключи с бързината на стрела, изстреляна от лък и той се събуди...

Първият човек, който го поздрави, беше Питър Фрайгейт. Фрайгейт беше загубил обичайната си сдържаност; той заплака. Бъртън също си поплака и за момент се видя затрупан от многобройните въпроси на Фрайгейт. Бъртън пожела първо да научи какво беше станало с Фрайгейт, Логу и Алиса след като той беше изчезнал. Фрайгейт отвърна, че и тримата го бяха търсили, и след това отплавали нагоре по Реката за Телем.

— Къде беше? — запита го Фрайгейт.

— Обходих Земята навсякъде аз — цитира Бъртън. — Все пак, за разлика от Сатаната, успях да открия поне няколко честни и праведни мъже, боящи се от Бога и отбягващи Злото. Бяха много малко обаче. Повечето хора са си останали все същите егоисти, неграмотни, суеверни, самозаслепени, лицемерни, страхливи негодници, каквито са си били и на Земята. И при повечето от тях старата кръвожадна маймуна се бори с господаря си, обществото, като се отскубва и цапа с кръв ръцете си.

Фрайгейт не спря да дърдори докато крачеха заедно към голямото кръгло здание, отдалечено на миля от тях, сградата на съвета, където се помещаваше администрацията на Телем. Бъртън слушаше с половин ухо. Целият трепереше и сърцето му биеше лудо, но не поради завръщането му у дома.

Той си спомняше!

Противно на обещаното от Лога, той си спомняше и пробуждането си в гигантската камера, станало преди толкова години, и мъчението, на което беше подложен от Дванадесетте Етични.

Можеше да има само едно обяснение. Един от тях трябва да беше възпрепятствувал изтриването на онази част от паметта му без другите да разберат.

Мистериозният Странник, Ренегатът!

Но кой от Тях беше Той? В настоящия момент нямаше как да разбере. Но някой ден все щеше да го открие. А междувременно си

имаше приятел във Висшия Съд на планетата, мъж, който се канеше да използва Бъртън за свои собствени цели. Но щеше да дойде и времето, когато Бъртън щеше да го използва.

Имаше и други човешки същества, с които Странникът имаше вземане-даване. Може би щеше да открие и тях; щяха да щурмуват заедно Кулата.

Одисей се беше ползвал от закрилата на богинята си Атина. Обикновено той се беше измъквал от повечето опасни ситуации с помощта на хитрините си и куража. Но всеки път, когато бе имала възможност, богинята му беше протягала ръка.

Одисей бе имал своята Атина; Бъртън — Мистериозния Странник.

— Какви планове имаш за бъдещето, Дик? — запита го Фрайгейт.

— Ще построя лодка и ще отплавам нагоре по Реката. До самия й край! Ще дойдеш ли с мен?

ПОСЛЕСЛОВ

Така завършва том I от серията за Света на Реката. Том II ще ви разкаже как Самуел Клеменс търсеше желязо в бедната на минерали долина, как откри находище и построи своя голям речен параход на име „НЕ СЕ ДАВА ПОД НАЕМ“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.